

T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİR KAMU DİPLOMASİ ARACI OLARAK
KÜLTÜR; TÜRKİYE’NİN KÜLTÜREL
DİPLOMASİ POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ

BAHTİŞEN BAHÇACI
2501120279

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ABDULLAH ÖZKAN

İSTANBUL-2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : BAHTİŞEN BAHÇACI Numarası : 2501120279
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM/YÜKSEK LİSANS Danışmanı : PROF. DR. ABDULLAH ÖZKAN
Tez Savunma Tarihi : 10.09.2019 Saati : 10.00
Tez Başlığı : BİR KAMU DİPLOMASISI ARACI OLARAK KÜLTÜR: TÜRKİYE'NİN KÜLTÜREL DİPLOMASİ POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. ABDULLAH ÖZKAN		Kabul
2- DOÇ. DR. NEBAHAT ÇOMAK		Kabul
3- DOÇ. DR. HATUN BOZTEPE TAŞKIRAN		Kabul.

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DOÇ. DR. ŞÜKRÜ SİM		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ ERGÜN KÖKSOY		

ÖZ

Bir Kamu Diplomasi Aracı Olarak Kültür; Türkiye'nin Kültürel Diplomasi Potansiyelinin İncelenmesi

Bahtışen Bahçacı

Toplumların, siyasal sistemlerin ve iletişim kanallarının değişen yapısı, ulusların savaş dışı bir yöntem olarak uyguladığı diplomasi kavramının da değişmesine ve yeni araçlar edinmesine yol açmıştır. Ülkeler arasındaki ilişkileri şekillendiren diplomasi, dünyada meydana gelen gelişmeler neticesinde yüzyıllar içinde farklılaşmış ve günümüzde ülkeler arasında yaygın bir diplomasi anlayışı olan kamu diplomasisi kavramını meydana getirmiştir. Uluslararası ilişkilerin anahtar kavramı olan gücün mahiyetinin değişimi ile yumuşak güç kavramı temelinde şekillenen kamu diplomasisi, farklı ülke kamuoyları ile kurulan ilişki neticesinde, cezbetme ve ikna yoluyla, kamu diplomasisi uygulayan ülkeye dair olumlu bir algı oluşturulması sürecini ifade etmektedir.

Cezbetmeye ve iknaya dayalı bu yeni diplomasi anlayışı, bu süreci gerçekleştirirken bir takım araçlar kullanmaktadır. Bu araçlardan en önemlisi de kültürdür. Yumuşak gücün önemli kaynaklarından olan kültürün diplomaside kullanımı, toplumlar arası yakınlığı ve kültürel etkileşim yoluyla kalıcı ilişkilerin oluşmasını sağlamaktadır. Türkiye, bu alanda söz sahibi olmak ve kültürel diplomasi uygulamak için Yunus Emre Enstitüsü'nü kurmuştur. Bu çalışmada, bir kamu diplomasisi aracı olan kültürel diplomasi ekseninde, Türkiye'nin başat kültürel diplomasi uygulayıcısı kabul edilen Yunus Emre Enstitüsü'nün gerçekleştirdiği kültür sanat faaliyetleri içerik analizi yöntemiyle incelenmiş; bulgular doğrultusunda Türkiye'nin kültürel diplomasi çalışmaları, literatürle ve Türkiye'nin kültürel diplomasi politikalarıyla bağlantılı olarak bir değerlendirmeye tabi tutulmuş ve Türkiye'nin kültürel diplomasi potansiyeli ile ilgili çeşitli tavsiyelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Diplomasi, Kamu Diplomasisi, Yumuşak Güç, Kültür, Kültürel Diplomasi, Yunus Emre Enstitüsü.

ABSTRACT

Culture As A Tool In Public Diplomacy; A Study Of Turkey's Public Diplomacy Potential

Bahtişen Bahçacı

Changing structure of societies, political systems and communication channels also caused an alteration in the concept of diplomacy, the non-war approach of states, and resulted as obtaining new tools in the concept. Shaping international relations over centuries, diplomacy also changed over centuries after events took place in the world agenda and created the idea of public diplomacy, which became a common diplomatic concept among states. After the changes took place in the nature of the power, the key element in the international relations, public diplomacy is shaped under the fundamentals of the soft power, and it defines the process of creating a positive perception through temptation and persuasion towards the state using public diplomacy, as a result of established relations.

This new understanding of diplomacy, based on temptation and persuasion, uses a number of tools to accomplish this process. The most important of these tools is culture. The use of culture in diplomacy, which is an important source of soft power, provides close relations between societies and creates lasting relations through cultural interaction. Turkey has established the Yunus Emre Institute to apply cultural diplomacy and to be an important actor in the field. In this study, Turkey's dominant cultural diplomacy practitioner Yunus Emre Institute's cultural activities were analysed through content analysis in the axis of public diplomacy, a tool of cultural diplomacy; and Turkey's cultural diplomacy studies were evaluated related to the literature and Turkish cultural diplomacy policies and various suggestions were made in "Turkish Cultural Diplomacy Potential".

Keywords: Diplomacy, Public Diplomacy, Soft Power, Culture, Cultural Diplomacy, Yunus Emre Institute.

ÖNSÖZ

Bu çalışma, uygulama olarak geçmişine eskiye dayansa da kavramsal olarak nispeten yeni bir olgu olan kültürel diplomasının Türkiye’deki durumunu ve Türkiye’nin başat kültürel diplomasi uygulayıcısı Yunus Emre Enstitüsü’nün yurtdışında gerçekleştirdiği faaliyetler yoluyla Türkiye’nin kültürel diplomasisini nasıl şekillendirdiğini görmek üzere hazırlanmıştır.

Tezde kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi literatür tarama yöntemi ile incelenmiş Türkiye’nin kültürel diplomasi potansiyeli olarak Türkiye’nin yumuşak güç kaynakları ifade edilmiş, Yunus Emre Enstitüsü’nün faaliyetleri Türkiye’ nin kültürel diplomasi politikaları ve kültürel diplomasi ekseninde değerlendirilmiştir.

Tezin baştan sona tüm süreçlerinde çalışmaktan keyif aldığım ve daha fazlasını öğrenmek için merak ve ilgi duyduğum böyle bir konuya beni yönlendirdiği, her çıkmaza düştüğümde bana yol gösterdiği ve desteklediği için danışmanım Prof. Dr. Abdullah Özkan’a minnettarım. Yunus Emre Enstitüsü ile bilgi ve kaynak konusunda bana verdiği destekten ötürü Nilüfer Kol ve Boğaç Babür Turna’ya ise teşekkürü bir borç bilirim. Bu tez döneminde benden ilgi ve alakalarını, yardımlarını esirgemeyen başta Nil Çokluk, Özlem İyier ve Utku Baysöz olmak üzere yanımda olan tüm arkadaşlarıma, aileme ve özellikle beni büyütüp yetiştiren rahmetli biricik babaanneme çok teşekkür ediyorum.

BAHTİŞEN BAĞÇACI

İSTANBUL- 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU DİPLOMASİSİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1.DİPLOMASİ.....	3
1.1.1. Diplomasinin Tanımı	3
1.1.2. Diplomasinin Tarihsel Gelişimi	4
1.2.KAMU DİPLOMASİSİ	11
1.2.1. Geleneksel Diplomasiden Kamu Diplomasisine Geçiş.....	11
1.2.2. Kamu Diplomasisi Kavramı.....	12
1.2.3. Kamu Diplomasisi ve Güç İlişkisi	15
1.2.3.1. Güç	15
1.2.3.2. Gücün Yapısal Değişimi	16
1.2.3.3. Yumuşak Güç.....	17
1.2.4. Kamu Diplomasisinin Boyutları	22
1.2.5. Kamu Diplomasisinin Araçları	25
1.2.5.1. Kültür	25
1.2.5.2. Eğitim.....	26
1.2.5.3. Spor	27
1.2.5.4. Medya.....	29
1.2.5.5. Teknoloji ve İnternet.....	31

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR VE KÜLTÜREL DİPLOMASİ

2.1. KÜLTÜR KAVRAMI.....	33
2.1.1.Kültürün Tanımı.....	33
2.1.2. Kültürün Özellikleri	35
2.1.3. Kültürün Ögeleri	36
2.1.4. Kültürün Sınıflandırılması	38
2.1.4.1.Genel Kültür- Alt Kültür.....	38
2.1.4.2. Ulusal Kültür- Evrensel Kültür	39
2.1.4.3. Popüler Kültür –Yüksek Kültür	40
2.1.5. Kültürlerarası İletişim	42
2.2. KÜLTÜREL DİPLOMASİ	46
2.2.1. Kültürel Diplomasinin Araçları.....	51
2.2.2. Dünyada Kültürel Diplomasi Uygulamaları	56
2.2.2.1. Amerika Birleşik Devletleri	56
2.2.2.2.Fransa	60
2.2.2.3. İngiltere	61
2.2.2.4. Almanya	63
2.2.2.5. Çin.....	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN KÜLTÜREL DİPLOMASİSİ VE YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

3.1. TÜRKİYE’NİN YUMUŞAK GÜCÜ	66
3.2. KÜLTÜREL DİPLOMASİ EKSENİNDE TÜRKİYE’DE KÜLTÜR POLİTİKALARI.....	68
3.3.TÜRKİYE’NİN KÜLTÜREL DİPLOMASİ AKTÖRLERİ	73
3.4.YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ	78
3.4.1. Yunus Emre Enstitüsü’nün Kuruluşu ve Gelişimi	78
3.4.2.Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri	82
3.4.3. Yunus Emre Enstitüsü’nün Faaliyet Alanları	84
3.4.3.1. Kültür Sanat Faaliyetleri	84
3.4.3.2.Türkçe Öğretim Faaliyetleri	92
3.4.3.3. Bilimsel ve Akademik İşbirliği Faaliyetleri.....	96
3.4.3.4. Kültürel Diplomasi Faaliyetleri	97

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KÜLTÜREL DİPLOMASİ KAPSAMINDA YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ’NÜN KÜLTÜR SANAT FAALİYETLERİNE YÖNELİK İÇERİK ANALİZİ ÇALIŞMASI

4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI.....	100
4.2. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	101
4.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	101
4.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	102
4.5. ARAŞTIRMA KATEGORİLERİ VE KODLAMA CETVELİ	102
4.6. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	104
4.6.1.Balkanlar Bölgesine Dair Bulgular	104
4.6.2.Avrupa Bölgesinde Dair Bulgular.....	108
4.6.3.Asya Bölgesine Dair Bulgular	112
4.6.4.Ortadoğu Bölgesine Dair Bulgular.....	115
4.7. BULGULARIN BÖLGELERE GÖRE KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRMESİ.....	118
SONUÇ.....	126
KAYNAKLAR	131
EKLER.....	156

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Joseph Nye’ın Kamu Diplomasi Boyutları.....	22
Tablo 2: YEE’nin Kültürel Etkileşim İçin Belirlediği Amaç ve Hedefler.....	85
Tablo 3: Balkanlar’da Faaliyette Bulunulan Şehirler.....	105
Tablo 4: Avrupa’da Faaliyette Bulunulan Şehirler.....	109
Tablo 5: Asya’da Faaliyette Bulunulan Şehirler.....	113
Tablo 6: Ortadoğu’da Faaliyette Bulunulan Şehirler.....	116

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Sultanlar, Tüccarlar, Ressamlar: Türk-Hollanda İlişkilerinin Başlangıcı Sergi Kataloğu Kapağı.....	54
Şekil 2: British Council'ın Erişim Sayısı Ve Hedefleri	63
Şekil 3: Kültür Merkezlerinin Açılış Yıllarına Göre Dağılımı.....	82
Şekil 4: YEE'nin Yıllara Göre Kültür Sanat Faaliyet Sayısı.....	87
Şekil 5: YEE'nin Bölgelere Göre Kültür Sanat Faaliyeti Dağılımı.....	87
Şekil 6.: YEE Londra "Passed by Censor: PoWs in the Great War on the Ottoman Front" Sergisi Afişi.....	90
Şekil 7: İngiltere Parlamentosu'nda Passed by Censor: PoWs in the Great War on the Ottoman Front" Sergisi.....	90
Şekil 8: Tercihim Türkçe Proje Kapsamında Yıllara Göre Öğrenci ve Okul Sayısı .	93
Şekil 9: YEE 2019 Tematik Yaz Okulları.....	94
Şekil 10: YEE'nin Balkanlar'da Gerçekleştirdiği Faaliyetler.....	104
Şekil 11: YEE'nin Avrupa'da Gerçekleştirdiği Faaliyetler.....	108
Şekil 12: YEE'nin Asya'da Gerçekleştirdiği Faaliyetler.....	112
Şekil 13: YEE'nin Ortadoğu'da Gerçekleştirdiği Faaliyetler.....	115
Şekil 14: YEE'nin Bölgelerde Diyalog Oluşturma Modeli.. ..	118
Şekil 15: Bulgularda Bölgelere Göre 2014-17 Kültür Sanat Faaliyetlerinin Dağılımı.....	119
Şekil 16.: Bulgularda Kategorilerin Dağılımı.....	121

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ABYKP: Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı

BBC: British Broadcasting Corporation

BBYKP: Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

BDT: Bağımsız Devletler Topluluğu

BM: Birleşmiş Milletler

CNN: Cable News Network

DKP: Dokuzuncu Kalkınma Planı

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

DW: Deutsches Welles

ECA: The Bureau of Educational and Cultural Affairs

GPDNET: Global Public Diplomacy Network

İBYKP: İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

İÖ: İsa'dan önce

KDA: Kültürel Diplomasi Akademisi

KDK: Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü

KEİ: Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü

MSN: Microsoft Network

NATO: North Atlantic Treaty Organization

OKP: Onuncu Kalkınma Planı

OWI: Office of War Information

SBYKP: Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

SESRIC: İslam Ülkeleri İstatistik, Ekonomi, Sosyal, Araştırma ve Eğitim Merkezi

STK: Sivil Toplum Kuruluşları

TABİP: Türkiye Bilimsel ve Akademik İş Birliği Projesi

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TC: Türkiye Cumhuriyeti

TİKA: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

TRT: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

TÜRKSOY: Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı

TUSAŞ: Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

USIA: United States Information Agency

USIAD: United States Agency for International Development

YBYKP: Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

YEE: Yunus Emre Enstitüsü

YTB: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

GİRİŞ

İlkçağlardan bu yana toplumlar ve ülkeler arasındaki ilişkileri düzenleyen diplomasi, tarihsel süreç içinde toplumsal, siyasal, ekonomik gelişmelere paralel olarak çeşitli gelişim ve dönüşümler yaşamıştır.

İki büyük dünya savaşının ardından uluslararası sistemin yapısı, insan hakları, devletlerin bağımsızlığı ve küreselleşme gibi kavramlarla değişmiş ve söz konusu kavramlar diplomasi anlayışının da değişimine sebep olmuştur. Bununla birlikte, İkinci Dünya Savaşı sonrasında iletişim teknolojilerinde yaşanan devrim ile geniş kitlelerin dünyada olup bitenlere dair bilgi sahibi olması kamuoyunu önemli hale getirmiş ve devletlerin karar ve hareketlerinde kamuoyu faktörünü göz önünde bulundurma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu noktada devletten devlete yürütülen geleneksel diplomasi anlayışı yetersiz kalmış, toplumdan topluma ve devletten topluma yürütülen yeni bir diplomasi anlayışı olan kamu diplomasisi kavramı meydana gelmiştir.

Kavramsal olarak ilk kez 1965 yılında Edmund A. Gullion tarafından kullanılan kamu diplomasisi, ülkelerin var olan yumuşak gücünün amacına uygun olarak kullanılması esasına dayanmaktadır. 1990 yılında ilk kez Joseph Nye tarafından kullanılan ve geliştiren yumuşak güç; savaş, askeri müdaheler, yaptırımlar gibi sert güç unsurları yerine, cezbetme yoluyla olumlu algı oluşturma çabasına dayanan bir gücü temsil etmektedir ve Nye tarafından üç kaynağa dayandırılmaktadır: Siyasi değerler, dış politika ve kültür.

Bu çalışmanın araştırma konusu olan kültür, toplumlar arası farklılıklara sebep olan, her toplumun dünyayı algılama ve yaşama şeklini belirleyen oldukça geniş bir kavramdır. Toplum ve kültürün birbirine bağlı ve tamamlayıcı olması, toplumlar arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve ulusal çıkarları gerçekleştirmek için toplumlar üzerinde olumlu bir algı oluşturulması amacına hizmet eden kamu diplomasisinin, söz konusu yumuşak güç kaynaklarından kültüre ayrı bir önem arz etmesini gerekli kılmış ve kamu diplomasisinin bir alt dalı olarak kültürel diplomasi kavramını ortaya çıkarmıştır.

Tüm bu görüşlerden hareketle bu tez, kamu diplomasisinde bir araç olarak kültürün kullanımıyla meydana gelen kültürel diplomasiyi ve Türkiye'nin başat kültürel diplomasi uygulayıcı kurumu olarak addedilen Yunus Emre Enstitüsü'nün (YEE) kültür sanat faaliyetlerini kültürel diplomasi bağlamında inceleyerek Türkiye'nin kültürel diplomasi uygulamalarını değerlendirme amacını taşımaktadır.

Tez kapsamında birinci bölümde, tarihsel süreç içinde diplomasi kavramının gelişimi, kamu diplomasisini hazırlayan etmenler, değişen güç algısıyla beraber kamu diplomasisini temellendiren yumuşak güç olgusu çerçevesinde kamu diplomasisi kavramsal olarak açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde yumuşak güç kaynağı ve kamu diplomasisi aracı olan kültür kavramı detaylı olarak incelenmiş; küreselleşme gibi etmenlerle farklı kültürlerin temasına ilişkin olarak kültürlerarası iletişim kavramına değinilmiş ve bu bağlamda kültürel diplomasi ve dünyadaki kültürel diplomasi uygulamaları ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde Türkiye'nin kültürel diplomasi potansiyeli bağlamında Türkiye'nin yumuşak gücü, kültür politikaları ekseninde kültürel diplomasi kararları ve kültürel diplomasi faaliyetleri gerçekleştiren aktörleri ele alındıktan sonra, Türkiye'nin kültürel diplomasisinin esas aktörü olan Yunus Emre Enstitüsü'nün kültürel diplomasi uygulamaları anlatılmıştır.

Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde ise, Yunus Emre Enstitüsü'nün yurt dışında kültür sanat faaliyetleri vasıtasıyla gerçekleştirdiği kültürel diplomasi uygulamaları üzerine bir araştırma yapılmıştır. Araştırma kapsamında Yunus Emre Enstitüsü'nün 2014-2017 yılları arasını kapsayan dört yıllık bir dönemde Balkanlar, Avrupa, Asya ve Ortadoğu bölgesinde gerçekleştirdiği kültür sanat faaliyetleri içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonuçları Türkiye'nin kültürel diplomasi politikaları, YEE'nin yol haritası olarak belirlediği amaç ve hedefler, kültürel diplomasi bağlamında değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU DİPLOMASİSİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. DİPLOMASİ

1.1.1. Diplomasinin Tanımı

Devletler amaçlarına ulaşmak, mevcut değerlerini korumak, çıkarlarını savunmak ve bunları yaparken de diğer devletleri belli davranışlara yöneltmek veya olası eylemlerden caydırmak için çeşitli araç ve yöntemlere başvururlar. Bu araçlardan birisi de bir dış politika uygulama aracı olarak kabul edilen diplomasıdır (Arı, 1999:253).

Dış politika ve diplomasi, birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün olmayan bir bütünün parçalarıdır. Ancak bu iki terim genellikle birbirleriyle karıştırılmakta, hatta çoğu kez birbirinin yerine kullanılmaktadır. Oysa dış politika, bir devletin uluslararası ilişkilerinde uygulayacağı hedef ve amaçları içerirken; diplomasi bu hedef ve amaçların uygulama sürecini ve metotlarını içermektedir (Demir,2012:8).

İngiliz diplomatı Sir Victor Wellesley de diplomasi ve dış politika kavramları arasındaki ayrımı şu şekilde özetlemiştir: “Diplomasi politika değil politikayı uygulayan vasıta’dır. Bu iki unsur birbirini tamamlar zira biri diğerinin işbirliği olmadan harekete geçemez. Diplomasi dış politikadan bağımsız bir mevcudiyete sahip değildir, fakat her ikisi birlikte tek bir icra politikası oluşturur; politika stratejiyi saptar, diplomasi ise taktikleri.” (İskit, 2007:2).

Diplomasi sözcüğünün etimolojik kökeni Yunanca ‘diplôma’ veya ‘diploun’ kelimesine dayanmaktadır ve ‘ikiye katlanmış’ anlamına gelmektedir. Eski Yunanlılarda, mesaj götürmekle veya elçilikle görevlendirilmiş kimselere, bu görevlerin temsilcisi olduğunu belirtmesi açısından diplomalar verilmekteydi. Daha sonra Orta Çağ’da da hak ve imtiyazları tescil eden belgeler ile dış anlaşmaların orijinal nüshalarına da diploma denilmiştir (Ergin, 2008: 20). Zamanla bu belgeleri koruyacak, düzene sokacak ve deşifre edecek profesyonel kâtiplere ihtiyaç duyulmuş ve böylece ‘diplomasi’ kavramı on sekizinci yüzyıla kadar, söz konusu belgeleri inceleme bilimi anlamında kullanılmıştır (Tuncer, 1995: 13).

Diplomasi terimi, farklı zamanlarda birçok farklı yazar ve kaynak tarafından tanımlanmıştır. Bu tanımlardan birisi Ünlü İngiliz diplomasi yazarı Harold Nicolson'a aittir. Onun tanıma göre, "Diplomasi, bağımsız devletlerarasındaki ilişkilerin müzakereler yoluyla yönetilmesidir." Yine İngiliz diplomasisinin edebiyat geleneğinin belki de en seçkin temsilcilerinden Ernest Satow'un literatürde sık sık atıfta bulunulan tanımına göre diplomasi, "bağımsız devletlerin hükümetleri arasındaki resmî ilişkilere zekâ ve taktın uygulanmasıdır" (İskit, 2007:4).

Diplomasi, uluslararası ilişkiler ana akım kuramlarından realizmde, akımın ünlü temsilcisi Morgenthau'nun ifade ettiği üzere savaş ve diplomasi olarak uluslararası ilişkilerin iki unsurundan biri olarak görülmüştür. Şu halde realizmde diplomasi kavramı, çatışmanın ve savaşın karşılığı olarak müzakere, görüşme ve uzlaşma aracı olarak kullanılmaktadır (Ekşi, 2014: 46). Amerikan siyasetinin en önemli figürlerinden, literatürün meşhur "Diplomasi" adlı kitabının yazarı olan Kissinger da bu görüşe paralel olarak diplomasi ile ilgili, "Diplomasi devletlerin birbirleriyle güç kullanmak yerine anlaşma yoluyla ilişkilerde bulunmaları sanatıdır. Dolayısıyla diplomasi uluslararası ilişkilerin savaş dışı yöntemidir." ifadesini kullanmaktadır (İskit, 2007: 61).

Günümüz kaynaklarında diplomasi terimi için Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğü, "uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü; yabancı bir ülkede uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı; bu işte çalışan kimsenin görevi, mesleği; bu görevlilerin oluşturduğu topluluk" tanımına yer vermiştir. Aynı sözlükte diplomasi sözcüğünün mecazi anlamı, "güç bir görüşme sırasında gösterilen ustalık ve beceriklilik" olarak yer almaktadır. Temel Britannica'nın tanımı ise, "Diplomasi bir ülkenin başka ülkelerle ilişkilerinde kendi konumunu korumaya ve iyileştirmeye çalışırken, öbür ülkelerle ilişkilerini yürütebilme uğraşı ve sanatıdır." şeklindedir (İskit, 2007:3).

1.1.2. Diplomasinin Tarihsel Gelişimi

On sekizinci yüzyıla kadar arşivlerle uğraşma işi olarak kabul edilen diplomasi kavramının, uluslararası ilişkileri yönetme süreci anlamında kullanılmaya başlaması oldukça yeni bir gelişmedir. Batı'da diplomasi kavramını bu anlamıyla ilk

kez, 1976 yılında Edmund Burke adlı bir İngiliz devlet adamı ve yazarı kullanmıştır. Bu tarihte ‘diplomasi’ sözcüğünü, devletlerarası ilişkiler ve görüşmelerin yürütülmesinde uygulanan beceri ve taktik anlamında kullanan Burke, aynı zamanda ‘diplomatik kurul’ deyimini de ortaya atmıştır. Öyle ki, diplomat kavramı da ancak o dönemden sonra söz konusu diplomatik kurulu oluşturan kişileri tanımlamak üzere kullanılmaya başlanmıştır (Tuncer, 1995: 13).

Diplomasinin sözcük olarak doğuşu yeni olmakla birlikte, kurum olarak ele alındığında ‘diplomasi’ nin uygarlığın başlarından beri var olduğu görülmektedir. Yazılı tarihten çok daha önce diplomatik ilişkilerin doğuşu, bir klan, bir kabile veya herhangi bir topluluğun diğerleriyle temas ettiği güne dayanmaktadır. Bununla ilgili Keith Hamilton ve Richard Langhorne, “Diplomasinin doğuşu, ilk insan toplumlarının mesajı getireni yemektense mesajı dinlemeyi tercih ettikleri zamanlara gidebilir.” ifadesini kullanmaktadır (İskit, 2007: 67-68).

İlk diplomatik faaliyetler hakkındaki en elle tutulur delillere Doğu Akdeniz topluluklarında rastlanmaktadır. Doğu diplomasisinin belgeleri arasında, hem içerik hem de zenginlik açısından en ilgi çekici olanlar, Tel Amarna mektupları ve İ.Ö. 1278 yılında firavun II. Ramses ile Hitit kralı III. Hattusil arasında yapılan antlaşmanın metnidir. Tarihte bilinen ilk yazılı antlaşma niteliğini taşıyan bu metin aynı zamanda bugüne değin bilinen en eski uluslararası hukuk belgesi özelliğini taşımaktadır. Bununla beraber antlaşma, şekil bakımından eski Doğu ve Yunan krallıkları ile Roma için bütün sonraki antlaşmalara modellik etmiştir (Potyemkin, 1977:18). Hititlilerle Mısırlılar arasındaki Kadeş Savaşı sonunda akdedilen bu antlaşmanın yazılı bulunduğu tabletler, günümüzde Ankara’daki Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ndedir. Tabletlerin Türkiye tarafından Birleşmiş Milletler’e hediye edilmiş bir örneği, BM’nin New York’taki binasında sergilenmektedir. Mısır firavunu ve Hitit kralının kardeş olarak nitelendirildiği antlaşma maddesinin temel maddesi, “iki ülkeden birisine yönelik bir saldırı ya da tehdit karşısında ötekinin ona yardım edeceği, yani birisine yönelik tehdidin “ortak tehdit” kabul edileceği” şeklindedir. Bu hüküm çok daha ileri zamanlarda imzalanacak olan NATO Antlaşması’nın 5. Maddesiyle içerik olarak aynıdır (İskit, 2007:69).

İlk çağ döneminde diplomasi ve uluslararası hukuk açısından göze çarpan belgelerden bir diğeri de Sanskritçe yazılmış Manu yasalarıdır. Eski Hint geleneğine göre tanrısal kabul edilen Manu yasaları, efsanelerde Arî ırkın atası olarak anılan Manu'nun çağına bağlanmaktadır. Karakterleri bakımından bu yasalar siyaset, uluslararası hukuk, ticaret ve askerlik konularında çeşitli Hindu usul ve yönetmeliklerini kapsayan bir koleksiyondur. Manu öğretisine göre diplomasi, savaştan sakınma ve barışı pekiştirme sanatıdır (Potyemkin, 1977: 28-29).

Tarihte uygulanan ilk diplomasi yöntemi, ad hoc nitelik taşımaktadır. Tek yanlı ve geçici bir diplomasi yöntemi olan ad hoc diplomaside elçiler, belirli bir görevi yerine getirmek için geçici olarak ülke dışında gönderilmekte ve bu görevi yerine getirdikten sonra da ülkelerine dönmekteydiler (Tuncer, 2006:16).

Ad hoc diplomasisini kullanan Eski Yunan şehir-devletlerinde diplomatlar, ancak bir “haberci” niteliği taşımaktaydılar. Bu diplomatların başlıca görevi, şehir devletleri arasında haber taşımaktı. Bu nedenle bu ilk diplomatlarda aranılan en önemli nitelik, gittikleri yerlerde ülkelerinden getirdikleri haberleri okumaları için gür bir sese ve iletecekleri haberleri unutmamalarını sağlayacak güçlü bir belleğe sahip olmalarıydı (Tuncer, 1995:16). Thucydides'in kayıtlarına göre elçiler, çoğunlukla şehir meclisi tarafından özenle seçilmekteydi. Bu elçilerden gizli müzakereci olmaları beklenmezdi, zira Yunan diplomasinin başlıca özelliği açık ve demokratik olmasıydı (İskit, 2007: 72).

Bütün ilkelliğine, süreklilikten ve gizlilikten yoksun olmasının neden olduğu aşırı yavaşlığa rağmen, Eski Yunan'ın diplomasi yönteminin gelişime katkısı oldukça fazladır. Öyle ki, Yunan diplomasisi bir uluslararası davranış kuralları sistemi geliştirmiş, hatta ilk uluslararası hukuk ilkelerini yaratmış ve bugün hâlâ kullanılan bazı uygulamaların da temelini atmıştır (İskit, 2007: 72). Bunun yanı sıra, açık diplomasiden diplomatik dokunulmazlıklara, konsolosluk kurumunun başlangıcından çok yanlı diplomasinin ilk örneklerine kadar birçok uygulama Eski Yunan'da gerçekleşmiştir (Taşdemir, 2011:184).

Romalıların diplomasi yönteminin gelişimine katkıları Yunanlıların ölçüsünde olmamıştır. Çoğunlukla Roma'nın öteki ülkelerle olan ilişkilerine yön veren başlıca etmen, bu devletin üstün askerî gücü olmuştur (Tuncer, 1995: 19).

Öteki devletlerle olan ilişkilerinde örnek bir diplomasi yöntemi geliştiremeyecek kadar kendi üstünlüklerinin bilincinde olan Roma için Harold Nicolson, “ustalığın kusurundan dolayı karşılıklı mütekâbiliyet temelinde müzâkere etmekten ziyâde, isteklerini dayatmaya çalışmışlardır.” ifadesini kullanmıştır (Nicolson’dan akt. Campbell, 2013:201-202). Ancak Roma, devletler hukukuna saygıyı artırmış, savaşın hukukiliği, meşruluğu konusunda oldukça titiz davranmış ve barış ile savaşa ilişkin bir takım sembolik kurallar koymuştur. “Hukukî” bir savaş ile haydutluğu birbirinden ayıran bu kurallara uyulmasının ülkeler arasında iyi niyetin ve güvenin yerleşmesini sağlayacağı inancı benimsenmiştir (İskit, 2007:75).

Roma İmparatorluğu’nun ikiye bölünmesinin ardından Doğu Roma İmparatorluğu, imparatorluğun içe dönük ve dış dünyadan bağımsız tavrını sürdürememiştir. Dış baskıların mevcudiyeti, Bizans’ın diplomasiye bakış ve metotlarında neredeyse bir devrime yol açmıştır. Söz konusu dış baskılardan ötürü diplomasiyi oldukça ciddiye alan Bizans imparatorlarının geliştirdiği teknikler ve oluşturduğu kurumlar, modern diplomasinin gelişimine katkıda bulunmuştur (İskit, 2007: 76).

Bizans imparatorları o zamana değin uygulanmakta olan diplomasi yöntemine bir yenilik getirerek, “hatip diplomat” yerine “gözlemci diplomat” uygulamasına geçmişlerdir. Bu uygulamanın kaynağı, Bizans’ın komşu ülkeleri birbirine oynama düşüncesine dayanmaktaydı. Bizans, bu ülkelerin zayıf yönlerini, ana kaynaklarını ve amaçlarını öğrenmek için yabancı ülkelere elçiler göndermekteydi. Bu nedenle elçilerin başlıca görevi, bu ülkelerin içişlerine ve öteki devletlerle olan ilişkilerine dair bilgi toplayıp, bu konularda detaylı bir rapor hazırlamaktı. Böylelikle artık elçilerde olması gereken gür ses önemini yitirmişti. Bunun yerine elçiler belli bir eğitime tabi tutuluyor ve elçilerin iyi bir gözlemci olması bekleniyordu (Tuncer, 1995: 21). Tarihe bakıldığında, sürekli zaferler elde etmeye yönelik ölçüde kaynakları ve askerî başarıları pek olmadığı halde Bizans İmparatorluğu’nu uzun yıllar ayakta tutan yegâne sebebin etkin diplomasi kullanımı olduğu görülmektedir. Bizans’ın geliştirdiği diplomatik usul ve yöntemler, önce en yakın komşusu Venedik’i ve ardından bu küçük devlet aracılığıyla bütün İtalyan devletlerini etkilemiştir (Potyemkin, 1977:100).

Diplomasinin gerçek anlamda, Renesans donemi sonlarından itibaren İtalya’daki ehir devletleri aracılığıyla geliştiği ve biçimlendiği kabul edilmektedir. XII. yüzyıldan beri birbirleriyle kıyasıya bir mücadele içinde varlıklarını sürdüren Kuzey İtalya’daki ehir devletleri, bir bakıma XIX. Yüzyıl boyunca Avrupa’da sürecek olan uluslararası sistemin küçük ölçekli bir n denemesidirler (Sönmezoğlu, 1989:218). Aralarında sürekli bir rekabet ve savaş ilşkisi bulunan bu ehir devletler, birbirlerinin tasarıları, amaçları ve davranışlarından her zaman haberdar olabilmek ve kendi davranış ve politikalarını buna göre yönlendirebilmek için, komşu ülkelerde sürekli diplomatik kurullar bulundurmaktaydılar (Tuncer, 1995: 23).

Niccolo Machiavelli’nin Prens’inin yazıldığı, ahlaki ve moral değerlere pek önem verilmeyen diplomasi anlayışının hkim olduğu İtalyan ehir devletlerinin diplomasisi, önceleri sürekli bir nitelik taşımaktan çok, kısa süreli amaçları gerçekleştirmeye yönelikti. Ancak daha sonraları 1455 yılında, Milano Dk tarafından Cenova’ya ilk sürekli elçi atanmıştır. Bu dönemden itibaren İtalyan ehir devletleri Avrupa ülkelerine de resmi temsilciler göndermeye başlamış ve bu uygulama zamanla diğer Avrupa lkeleri arasında da yaygınlık kazanmıştır (Sönmezoğlu, 1989:219).

On beşinci ve on altıncı yüzyılların egemen diplomasi anlayışını büyük ölçüde nasıl İtalyanlar ynlendirdiyse, on yedinci ve on sekizinci yüzyılın diplomasi anlayışı da büyük ölçüde Fransızlar tarafından şekillendirilmiştir (Tuncer, 2006:19). Öyle ki, Orta ağ’ın diplomasi dili Latince iken, on yedinci yüzyılda Fransızca Latince’nin yerini almıştır (Ergin, 2008:28). Fransa’da diplomasi yönteminin gelişmesinde Kardinal Richelieu’nun katkısı oldukça fazladır. Devletler arasındaki ilişkilerde savaşı en son başvurulacak bir are olarak gören Richelieu, esas olarak diplomasinin veya kendi ifadesiyle “sürekli müzakere”nin gerekliliğini savunmuştur. Söz konusu müzakerelerin merkezden tek bir irade ile yönetilmediği takdirde etkili olmayacağını ifade eden Richelieu, dış politikanın yürütülmesini tek bir elde toplamıştır. Diplomasi alanında önemli bir yenilik olan bu gelişme ile Fransa’da bu konuda süregelen dağınlıkla bir son vermiştir (İskit, 2007: 29-30).

Diplomasi alanında on yedinci yüzyıla damgasını vuran bir başka önemli gelişme, çok yanlı diplomasi uygulamasının başlamasıdır. Yüzyılın en önemli

olaylarından biri olan Otuz Yıl Savaşları sırasında toplanan ve ilk uluslararası kongre niteliğini taşıyan Westphalia Kongresi ile Avrupa'nın tüm Protestan ve Katolik temsilcileri bir araya gelmiş ve Avrupa'nın ortak sorunlarını tartışmışlardır. Bu tarihten sonra devletler, tümünü ilgilendiren ortak sorunlara çözüm bulmak için daha fazla bir araya gelmişler ve çok yanlı diplomasi yöntemine daha sık başvurmuşlardır (Tuncer, 1995: 32-33).

On yedinci yüzyılda çok yanlı diplomasinin bir başka örneği, Osmanlı Devleti ile Venedik, Polonya, Avusturya ve Rusya arasındaki savaşı sona erdirmeye amacı ile 1699 yılında düzenlenen Karlofça Kongresi'dir. Kongre sonunda imzalanan ve Osmanlı Devleti'nin gerileme dönemini başlatan antlaşma, aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin gelişmekte olan bu diplomasi yöntemini kabul etmesi anlamına gelmektedir (Tuncer, 2009: 55).

Dünya diplomasisinde yaşanan bu gelişmelere karşın, Osmanlı Devleti uzun süre bu gelişmelerin dışında kalmış ve diğer ülkelere sürekli elçi göndermemiştir. Osmanlı Devleti, ancak on sekizinci yüzyılın sonlarında, III. Selim döneminde ilk sürekli elçisini göndermeye karar vermiştir. III. Selim'e gelinceye kadar Müslüman ve Hristiyan devletlere ancak ara sıra geçici elçiler gönderilmiştir (Arı, 1999:256).

Osmanlı Devleti'nin yabancı devletlerde devamlı temsilci bulundurmaması ve bu devletlerle sürekli siyasî ilişkiler içinde olmaya ihtiyaç duymaması, genellikle Osmanlıların kendilerini üstün görmeleri ve Müslüman ve Halife olan bir hükümdarın Hristiyanlarla sürekli bir ilişki içinde olmasının devrin düşünce ve anlayışına ters düşmesiyle izah olunmaktadır (Versan, 1995: 95).

İtalya Yarımadası'nda sistematikleşerek Alplerin dışına taşan diplomasi yolu ile etki uygulama geleneği, XIX. Yüzyıl Avrupa'sında 'Altın Devrini' yaşamıştır. 1815 Viyana Kongresi'nden I. Dünya Savaşı'na kadar geçen dönemde Avrupa, diplomasinin merkezi olmuş ve Avrupa dışındaki birçok bölgenin kaderi de Avrupa başkentlerindeki toplantı ve görüşmelerde ele alınmıştır. Viyana Kongresi'nde ortaya atılan "Avrupa Ahengi"(Concert of Europe) fikrinin gerçekleşmesi açısından, bu dönem diplomasisinde büyük devletlerin önem ve sorumluluklarının daha fazla olduğu da kabul edilmiştir (Sönmezoğlu, 1989:219).

20. yüzyılın başlarına kadar uygulanan ve dünyada kabul gören diplomasi anlayışı, Avrupa diplomasisiydi. Bu diplomasiinin en önemli özelliği “gizli” olmasıydı ve bu gizlilik yalnızca diplomatik görüşmeleri değil görüşmelerin sonucunu da kapsamaktaydı. Bu diplomasi yönteminde uluslararası ilişkilerdeki savaş ya da barış gibi önemli meseleler ile ilgili kararlarda yalnızca Avrupalı devletler söz sahibiydi ve bu devletlerin hükümetleri bu kararlari verirken halklarının fikirlerini önemsememekteydiler (Demir, 2012: 9).

Avrupa diplomasisi, Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra, savaşın çıkmasına engel olamadığı için suçlanmış; bu bağlamda ABD Başkanı Woodrow Wilson, Birinci Dünya Savaşı öncesi devletler arasında yapılan gizli anlaşmalara tepki niteliğinde büyük etki uyandıran ‘Açık Diplomasi’ ilkesini ortaya atmıştır (Ekşi, 2014: 52). Avrupa diplomasiinin uygulamalarını eleştiren Wilson, Birinci Dünya Savaşı’nın başa çıkılması zor jeopolitik uyumsuzlıkların değil, Avrupa’nın kusurlu uygulamalarının sonucu olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda Wilson, meşhur On Dört Nokta’ında bundan böyle uluslararası sistemin güç dengesine değil, etnik self-determinasyon prensibine, devletlerin güvenliklerinin askeri anlaşmalara değil, ortak güvenlik sistemine ve diplomasiilerinin de uzmanlar tarafından gizlice yürütülmeyip, “açıkça varılan antlaşma” esaslarına dayandırılması gerektiğini vurgulamıştır (Kissinger 2002: 11).

Tüm bu gelişmelerin ardından Birinci Dünya Savaşı’nın geniş bir sahaya yayılarak insanlığı dehşete düşüren bir tahribata yol açması, olası savaşları önleme ve barışçı yollarla çözme çabalarının artmasına sebep olmuştur. Bu nedenle de süreklilik arz eden ve kurumsallaşmış küresel ölçekli bir teşkilatlanmaya ihtiyaç duyulmuş ve bu ihtiyaca binaen Paris Barış Konferansı’ nın kabulünün ardından 10 Ocak 1920’de Milletler Cemiyeti kurulmuştur (Demir, 2012: 10). İşte bu tarihten İkinci Dünya Savaşı’na kadar olan dönemin diplomasisi açık ve yeni diplomasi olarak kabul edilmiştir (Ekşi, 2014: 52).

1.2. KAMU DİPLOMASİSİ

1.2.1. Geleneksel Diplomasiden Kamu Diplomasisine Geçiş

Yeni asırda iç ve dış politikayı birbirinden ayıran çizginin giderek muğlaklaşması; medyanın öneminin artması, uluslararası ilişkiler sahasında hükümet dışı yeni aktörlerin ortaya çıkması ve bunların tesirlerinin artması, önceki dönemlere kıyasla kamuoyu faktörünün diplomasi sahasındaki önemini de büyük ölçüde arttırmıştır. Kamuoyu olgusunun bu denli önemli hale gelmesi, hükümetlerin dış politikadaki tavırlarının kendi kamuoyları tarafından desteklenmesini ve kendi halkları nazarında politikalarının meşru görülmesini gerekli hale getirmiştir. Bu yeni dönemde hükümetler ayrıca, diğer ülke halklarının da kamuoyu desteklerini de kazanmak için çaba sarf etmek zorunda kalmışlardır. İşte tüm bu durumlar klasik diplomasi anlayışının değişmesini ve yeni bir diplomasi anlayışının ortaya çıkmasını mecburi kılmıştır (Demir, 2012: 12).

Geleneksel diplomasiden yeni bir diplomasi anlayışı olan kamu diplomasiye geçişi daha iyi anlamak için, bu anlayışın ortaya çıkmasına vesile olan siyasi dinamiklere ve tarihsel süreç içindeki değişim ve dönüşümlere bakmak gerekmektedir.

Waterloo(1815) ve Birinci Dünya Savaşı (1914) arasında geçen yüzyıl içinde 2,5 milyon asker savaşlarda hayatını yitirmiş ve bu savaşlar sırasında halk zarar görmüştür. Ardından 1939 ve 1945 yılları arasında 50 milyon kişi savaşta hayatını kaybetmiş ve yine milyonlarca insan yaralanmış ve sakat kalmıştır. Dünyada yaşanan bu şiddet erozyonu sonucunda, Avrupa'nın büyük bir bölümü harap olmuş; Japonya'nın Hiroşima ve Nagasaki şehirleri atomik saldırı ile Amerika tarafından büyük bir yıkıma uğratılmış ve dönemin geleneksel devletçilik anlayışı gözden düşmüştü. Uluslararası yapı içindeki her şey anlaşılmaması güç, belirsiz ve kaotik bir haldeydi. Tüm bu gelişmeler sebebiyle, uluslararası siyasal sistemin güvenliği, ekonomi, teknoloji, bilimsel gelişim, eğitim, sanat, hukuk ve buna benzer daha fazla konu devletlerarası ilişkilerin temelinde- dolayısı ile diplomasiinin temelinde- kendine daha önemli bir yer edinmişti. Uluslararası siyasal sistemin yapısı, küreselleşme, devletlerin bağımsızlığı, insan hakları gibi kavramlar ile birlikte

değişmiş ve diplomasinin de değişim geçirmesine sebep olmuştur (Ceyhan, 2016: 47-48).

Diplomasi anlayışının değişiminde söz konusu kayıpların dışında başka nedenler de bulunmaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan iletişim devrimi ile birlikte; transistorlu radyo, televizyon, faks gibi teknolojiler sıradan insanın hayatına girmiştir. Bu gelişme, yurt dışında olup bitenleri öğrenmeyi, sadece devletlerin ve küçük bir azınlığın ayrıcalığı olmaktan çıkarmış ve sıradan vatandaşların da bu bilgilere sahip olmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, geniş kitlelerin bilgi sahibi olması kamuoyunun önemini artırmıştır. Buna bağlı olarak devletler, kamuoyunu daha çok dikkate almak zorunda kalmıştır. Uluslararası ilişkilerde kamuoyu, hükümetlerin karar ve hareketlerini etkileyen önemli bir faktör haline gelmiştir (Yağmurlu, 2007: 14).

Tüm bu gelişmelerin ardından uluslararası ilişkilerde uygulanmakta olan klasik diplomasi anlayışı yetersiz kalmış ve yeni bir diplomasi anlayışı olan kamu diplomasisinin doğmasına sebep olmuştur.

1.2.2. Kamu Diplomasisi Kavramı

Gelişen bilgi ve teknoloji ortamında Alvin Toffler'in ifadesiyle üçüncü dalga toplumları "telekominasyon toplumu" olarak nitelendirilmektedir. İletişim teknolojilerinin takibi zor bir hızla gelişimi toplumlar arası ilişkilerde etkin bir rol oynamıştır. Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren kitle iletişim araçlarının yayılması, teknolojik açıdan kuvvetli olanların zayıf olanlara nazaran üstünlüğünü ortaya çıkarmaya başlamış ve kamuoyu kavramının da önemini giderek artırmış ve hükümetler istese de istemese de kamuoyunun iradesine boyun eğmeye başlamıştır. Henüz adı konulmamış olsa da, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin ardından Soğuk Savaş ile birlikte sonraları yumuşak güç olarak adlandırılan dış politika araçları yürürlüğe girmiş ve işte "kamu diplomasisi" adı verilen kavram da bu süratli gelişmelerin neticesinde meydana gelmiştir (Karadağ, 2016:9).

Kamu diplomasisi kavramı, modern anlamda ilk kez 1965 yılında The Fletcher School of Law and Diplomacy Dekanı ve eski bir diplomat olan Edmund A. Gullion tarafından kullanılmış;

“Kamu diplomasisi, dış politikanın formülasyonu ve yürütülmesi üzerindeki kamu tutumlarının etkilerini ele almaktadır. Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerin geleneksel ötesindeki boyutlarını, hükümetlerin diğer ülkelerde kamuoyu oluşturmalarını, özel ve çıkar gruplarının diğer ülkelerle etkileşimini, dışişleri raporları ve bunların politikaya etkisini, iletişim uzmanları, dış politika muhabirleri ve diplomatlar arasındaki kültürler arası iletişim sürecini kapsamaktadır” şeklinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Gullion, yine aynı şekilde 1966 yılında kavrama “kamu diplomasisi, hükümetler, özel gruplar ve bireylerin diğer insanların tutumları ve hükümetlerin dış politika kararları üzerindeki etkilerini uygulayabilecekleri araçlardır. “ şeklinde bir tanım getirmiştir (Ekşi, 2014: 81-82).

Literatürde kamu diplomasi alanında Gullion’dan sonra en fazla atıfta bulunulan USIA eski direktörü olan Hans Tuch’ın tanımına göre kamu diplomasisi, “bir ulusun fikir ve idealleri, kurumları ve kültürü, ulusal amaç ve mevcut politikalarına karşı anlayış geliştirmek üzere hükümetlerin yabancı kamularla iletişim süreci” olarak ifade edilmektedir (Ekşi, 2014: 82). Szondi’ye göre kamu diplomasisi, hükümetlerin yurtdışındaki hedef kitlelerde duygusal veya zihinsel bir değişim gerçekleştirmek için yürüttükleri iletişim sürecidir (Szondi, 2008:6). Snow geleneksel olarak kamu diplomasisini, “devletlerin küresel kamuyla konuşması ve ulusal amaç ve dış politikayla ilgili destek sağlamak için bilgilendirme, etkileme ve ilgi çekmeye yönelik faaliyetleri” şeklinde tanımlamıştır (Snow’dan akt. Yağmurlu, 2007: 13).

Kamu diplomasisi, bir hükümetin kamuoyu oluşturma, ulusal hedef ve çıkarlara ulaşmak için yapılandırılmış “doğru” bilgiyi yayma ve etki oluşturma girişimidir. Bu demektir ki, kamu diplomasisinde bilginin kaynağı belli ve doğruluğu kesindir. Kamu diplomasisi bu özelliği ile geçmişte tek yönlü bir iletişim yöntemiyle psikolojik savaş uygulamaları içeren propagandan ayrılmaktadır. Zira bilindiği üzere, propagandada bilginin kaynağı her zaman belli olmadığı gibi, propagandanın içeriği doğruluğu kanıtlanamayan rivayetler ve dedikodulardan oluşabilmektedir. Bununla birlikte kamu diplomasisinde karşılıklı iletişim ve çift yönlü bir yapılandırma yöntemi ön plandadır. Bu doğrultuda Gifford Malone çift yönlü yapılandırmanın önemini vurgulamak için, “eğer kendi toplumumuzu ve politikalarımızı anlatmak

istiyorsak öncelikle iletişime geçmek istediğimiz halkın kültürünü, tarihini, psikolojisini ve özellikle de dilini öğrenmeliyiz.” açıklanmasında bulunmuştur (Akçadağ, www.kamudiplomasisi.org, 11.02.2019).

İskit’in ifadesine göre, bugün hükümetlerin dış politika amaçlarını ve tezlerini etkili bir biçimde savunabilmeleri ancak dünya kamuoyunu ve özellikle hedef ülkelerin neredeyse tüm çevrelerini ne ölçüde etkileyebildiklerine bağlıdır. Bir ülke herhangi bir dış sorununda ne kadar haklı olursa olsun bu haklılığını diğer ülkelere de kabul ettiremediği zaman haksız duruma düşecektir. Bu alandaki en etkili araç ve yöntem de bazen diğer klasik diplomasi araçlarının da ötesinde kamu diplomasisidir. Kamu diplomasisi, aynı zamanda, klasik diplomasinin en güçlü destekçisidir (İskit, 2007:413).

Kamu diplomasisi, klasik diplomasiden öznesi, aktörleri, hedef kitlesi, araç ve yöntemleri bakımından ayrılan bir diplomasi modelidir. Geleneksel diplomasi gizlilik esası temelinde devletten devlete yürütülen ilişkileri kapsarken kamu diplomasisi, kamuoyu ve toplum önünde gerçekleşen devletten topluma ve toplumdan topluma yürütülen ilişkileri kapsayan bir süreci ifade etmektedir. Görüldüğü üzere, geleneksel diplomaside aktör devletken, kamu diplomasisinde aktör hem devlet hem de devlet dışı aktörlerdir (Ekşi, 2014: 85-86).

Tüm bu açıklamalardan sonra denilebilir ki, insanoğlu yeryüzüne egemen olmak arzusuyla tarih sahnesinde pek çok mücadele örneği sergilemiştir. Düşmanlarını yenilgiye uğratmak için çağlar boyunca çeşitli savaş taktik ve tekniği uygulamıştır. Bu taktiklerden birisi de, hedef kamuoylarını etki altına alarak neticenin alınmasını ve onlara karşı yürütülen mücadelenin kazanılmasını kolaylaştırmaktır. Böylece ülkeler kendi toplumsal çıkarlarına, diğer toplulukların gönüllü desteğini yumuşak güç unsurlarını kullanarak ulaşmayı amaç edinmiştir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında ortaya atılan ve yaygın olarak kullanılmaya başlanan “kamu diplomasisi” işte bu şekilde yüzyıllardır yeryüzünde yaşayan topluluklar arasında icra edilmiş uygulamaların kavram olarak ifade edilmiş şeklidir (Karadağ, 2016:1).

1.2.3. Kamu Diplomasisi ve Güç İlişkisi

1.2.3.1. Güç

Güç olgusu, uluslararası ilişkiler alanında bugüne değin geliştirilen kuramlar içinde temel kavramlardan kavramlardan biridir. Güç farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Fiziksel tanıma göre güç, mevcut kuvvetlerin kullanılması ile elde edilen verimliliklerdir. Davranışsal bir tanımlama ile güç, istenilen sonuçları elde etmek için başkalarının davranışlarını değiştirme yeteneğidir. Uluslararası ilişkiler alanında kullanılan güç ise, bir devletin başka bir devlete uyguladığı ve normal şartlar altında o devletin yapmak istemeyeceği bir şeyi yapmasına yönelik etkidir (Yılmaz, 2011: 31).

Sosyal bilimlerde güç, farklı birçok tanımla yapılan ve yine birçok farklı bağlamlarda kullanılan bir kavramdır. Sosyal bilimcilere göre güç, bazılarınca kapasite, bazılarınca etki ve bazılarınca da ancak karşılaştırıldığında bir anlam ifade eden göreceli bir kavram olarak ele almaktadır (Arı, 2012: 60).

20. yüzyılın uluslararası ilişkiler düşünürleri arasında önemli bir yere sahip olan Morgenthau gücü, hem bir ilişki türü hem de uluslararası politikanın en temel amacı ve bu amacın gerçekleştirilmesi için kullanılan bir araç olarak tanımlamıştır. Holsti ise gücü, bir ülkenin ceza, ödül, zorlama ve ikna gibi yöntemler kullanarak, karşı tarafın davranışlarını kendi doğrultusunda değiştirme kabiliyeti olarak görmüştür (Aydoğan, 2011:3).

Ünlü siyaset bilimci Robert Dahl güç kavramını, A olarak nitelendirilebilecek bir aktörün, diğer bir B aktörüne onun aksi takdirde yapmayacağı bir şeyi yaptırma yetisi olarak ifade etmiştir. Frederick Frey de bu görüşe yakın bir şekilde güç için, “aktörler arasında, aktörlerden birinin eyleminin diğerinin eylemlerini en azından kısmen değiştirdiği ilişki” tanımını yapmıştır (Çakmak, 2007: 63-64). ABD Savunma Eski Bakan Yardımcısı Joseph Nye ise güç ile ilgili, “hava durumu gibidir. Herkes ona bağlıdır ve onun hakkında konuşur; fakat çok azı onu anlar.” ifadesini kullanmış ve gücü, “Başkalarının davranışlarını, istediğimiz sonuç doğrultusunda etkileyebilme kapasitesidir.” şeklinde tanımlamıştır (Nye, 2005: 11).

1.2.3.2. Gücün Yapısal Değişimi

Geleneksel olarak bakıldığında bir ülkenin büyük bir güce sahip olduğunu söyleyebilmek için o ülkenin büyük bir askeri güce sahip olması gerekmektedir (Nye, 2003:6). Ancak zaman içinde uluslararası ilişkileri ilgilendiren birçok konuda olduğu gibi gücün niteliğinde de değişimler meydana gelmiştir.

Sanayi Devrimine kadar askeri güç ulusal gücün en belirleyici unsuruydu. Sanayi Devrimi ile birlikte askeri gücün, ulusal gücü tanımlamada yeterli olmadığı; endüstriyel üretim, yeni teknolojileri üretme ve onlara ayak uydurma kapasitesinin daha önemli hale geldiği görülmektedir. Günümüzde ise, uluslararası iletişimin artışıyla birlikte bilgi çağı olarak nitelenen dönemde ulusal gücün asıl dayanağının, askeri ya da ekonomik kapasiteden ziyade bilginin kontrolü ve kamuoyunu yönlendirme yeteneği olduğu ileri sürülmektedir (Özdemir, 2008:136).

Soğuk Savaş süresince ve daha öncesinde uluslararası politikada güç kavramı askeri ve siyasal otoriteyi ve onun sahip olduğu kaynakları çağrıştırmaktaydı. Bir ülkenin askeri yetenekleri veya güç dengelerinde merkezi ya da önemli sayılabilecek bir konumda olması o ülkenin gücünün temel ölçütü olarak ele alınmaktaydı (Özdemir,2008: 136). Ancak soğuk savaş sırasındaki uygulamalar ve soğuk savaşın sona ermesinde bu uygulamaların etkisini görmek, güç kavramının mahiyetini büyük ölçüde değiştirmiştir. Soğuk savaşın galibi Batı cephesi, uluslararası ilişkiler düzleminde güç kavramına yeni bir projeksiyon kazandırmış ve sert güce ilave olarak “yumuşak güç” olgusunun güçlenmesine ön ayak olmuştur. Bununla birlikte, gücün mahiyeti konusunda yaşanan bu gelişmeler dünya üzerindeki tüm devletleri etkisi altına almamıştır. Ancak otoriter rejimlere sahip olan Afrika ve Ortadoğu gibi az gelişmiş veya sanayileşmemiş ülkelerde güç kavramının mahiyetinde henüz bir değişiklik yaşanmamıştır. Söz konusu bölgelerde geleneksel askeri güç önemli ve ön plandadır. Gücün yapısında meydana gelen bu değişimler askeri gücün önemini yadsınamakla birlikte, günümüzde gelişmiş toplumlarda yumuşak güç, sert gücün önüne geçmiş ve uluslararası ilişkilerde daha etkin rol oynamaya başlamıştır (Yılmaz, 2011: 31).

1.2.3.3. Yumuşak Güç

Bazı düşünörlere göre 19.yy parlamentolar, 20.yy kitleler, 21.yy ise kamuoyları çağı şeklinde değerdendirilmektedir. Bu bağlamda, günümüz bilgi çağında en etkin gücün kamuoyu olduğunu söylemek mümkündür. Uluslararası politikalarda bile hükümetler, parlamentonun kararları karşısına çıkan kamuoyunun gücü ve görüşlerine göre hareket etmke zorunda kalabilmektedirler. Bilhassa demokrasiyle yönetilen ölkelerde kamuoyunu etkilemek daha önemli hale gelmiştir. Bu durumda kamuoyunu etkilemenin yolu da yumuşak gücün doğru kullanımından geçmektedir. Askeri ve ekonomik güç sert güç olarak ifade edilirken, insanları zorlamak yerine işbirliği yapmaya yönelik çalışmalar yumuşak güç olarak ifade edilmektedir (Yıldırım, 2015: 129).

ABD Savunma Eski Bakan Yardımcısı Joseph S. Nye, yumuşak güç kavramını ilk kez 1990 yılında yayımladığı Bound To Lead: The Changing Nature Of American Power adlı eserinde ve yine aynı yıl Foreign Policy dergisinde “Soft Power” başlıklı makalesinde 1980’lerden beri ABD gücünün zayıfladığı ve ABD’nin gerilemeye başladığı iddialarına karşı ortaya atmış ve geliştirmiştir. Nye, ABD’nin askeri ve ekonomik gücünün zayıfladığı iddialarına karşı, ABD gücünün sadece sert güçten ibaret olmayıp sahip olduğu uluslararası rejim ve kurumlardaki pozisyonu, “evrensel” değerdleri, cezbedici yaşam tarzı, kurumları, politikaları, kültürü ve ideolojisiyle Soğuk Savaş sonrası bilgi çağında nispi öneminin arttığını ileri sürmüştür (Ekşi, 2014: 34).

Yumuşak güç kavramı her ne kadar 90’lı yıllarla birlikte kullanılmaya başlanmış olsa da esas olarak yaygınlaşması, ABD’deki 11 Eylül saldırılarının sonrasına dayanmaktadır. Sahip olduğu büyük askeri ve ekonomik güce rağmen ABD’nin, böyle bir saldırının hedefi olması güçle ilgili geleneksel yaklaşımları tartışmaya açmış ve yine aynı şekilde bu saldırılarla birlikte ABD’nin neden bu saldırıların hedefi olduğuna ilişkin sorular sorulmaya başlanmıştır. Bu sorulara cevap arayan fikirler ve güçle ilgili yapılan değerdendirmeler yumuşak güç kavramını oldukça popüler bir kavram haline getirmiştir. Öyle ki, 2005’in Ağustos ayında yumuşak güç anlamına gelen “soft power” terimi, Google üzerinden 60 bin kere aratılmışken, 2006 yılının Aralık ayına gelindiğinde bu sayı 67 milyona ulaşmıştır.

Dönem itibariyle dış politika analizlerinde yumuşak güç kavramı, en fazla kullanılan kavramlardan biri haline gelmiştir (Sancak, 2015: 62).

Kavramın isim babası olan Nye, yumuşak güç kavramını 2003 yılında yayımladığı “Amerikan Gücünün Paradoksu” kitabında şu şekilde açıklamıştır:

“Yumuşak güçten neyi kast ediyorum? Askeri güç ile ekonomik güç, başkalarının fikirlerini değiştirmek için kullanılabilen sert komuta gücüne birer örnektir. Sert güç ikna (havauç) şeklinde olabildiği gibi tehdit (sopa) şeklinde de olabilir. Ama gücü kullanmanın dolaylı yolları da vardır. Bir ülke dünya politikasından istediği sonuçları başka ülkeler onun peşinden gitmek istediği, onun değerlerine hayran olduğu, teşkil ettiği örneğe gıpta ettiği, onun refah ve açıklık düzeyine erişmeyi arzuladığı için de alabilir. Böyle bir durumda, dünya politikasının gündemini belirlemek ve diğer ülkeleri cezbetmek, onları askeri veya ekonomik silahlarla tehdit ederek veya bunları kullanarak değişmeye zorlamak kadar önemli bir etkiye sahiptir. Bu güç veçhesine, yani istediğin şeyi başkalarının da istemesini sağlamaya, yumuşak güç adını veriyorum.” (Nye, 2003: 10-11).

Gücün, birden çok yönü olduğunu daha önceleri dile getirenler varsa da, onu sert ve yumuşak güç şeklinde iki ayrı kategoride ilk defa değerlendiren Nye olmuştur. Gücü istenileni elde etmek için başkalarını etkileyebilme yeteneği olarak gören Nye, gücün sert ve yumuşak olarak ikiye ayrılmasını kullanılan yöntemler bağlamında değerlendirmiştir. Başkalarının davranışlarına etki edebilmek için kullanılan üç yöntem mevcuttur; güç kullanımı ile zorlamak, para ile kandırmak ve sahip olunan cazibe ile onları cezbetmek (Çevrimiçi, hbswk.hbs.edu, 16.02.2019). Geleneksel güç anlayışı daha çok zorlama ve teşvik yöntemlerini öngörürken Nye, bunun dışında bir yöntem olarak yumuşak gücü geliştirmiştir. Bu yöntem Nye’ın, “eğer istediklerimi istemeni sağlayabilirsem, istemediğin bir şeyi yapman için seni zorlamama gerek kalmaz” görüşünden hareketle şekillenmiştir (Nye, 2003: 11).

Cezbetme yöntemi, sert güç kapsamına giren zorlama ve ceza gibi yaptırımlardan çok daha etkilidir. İnsan hakları, bireysel fırsatlar ve demokrasi gibi kavramlar evrensel özellik taşımalarından ötürü fazlasıyla cezbedicidirler. Fakat

Nye, bu konuda bir uyarıda bulunmaktadır: “Gurur ve kibirli davranarak daha derin değerlerimizin asıl mesajını yok edersek, bu hayranlık nefrete dönüşebilir.” Nitekim geçmişte ABD, 11 Eylül terör saldırıları sonrasında bütün dünyaya rağmen, takındığı Birleşmiş Milletler ve Milletlerarası hukuku göz ardı eden tavırlarıyla bütün dünya kamuoyunu karşısına almıştır (Demir, 2012: 23). Oysa uluslararası ilişkilerde kamuoyu düşüncesinin ne denli önemli olduğunu gösteren güzel bir örnek Amerika-Türkiye ilişkilerinde yaşanmıştır. ABD’nin Irak’a askeri bir müdahalede bulunacağı 2003 yılında Türk kamuoyu, ülke topraklarının Amerikan askeri birlikleri tarafından geçiş güzergâhı olarak kullanılmasına sıcak bakmamıştır. Hükümetin aksi yöndeki talebine rağmen, oluşan kamuoyu baskısı sonucunda, Amerikan askerlerinin Türkiye topraklarından geçişine izin verecek olan ve 1 Mart Tezkeresi olarak adlandırılan tezkere TBMM’de kabul edilmemiştir. Bu sonuç karşısında ABD, işgal planlarında değişiklikler yaparak büyük miktarda ek mali harcamalar yapmak zorunda kalmıştır. ABD’nin kibirli tavrı ve bu bağlamda Türk kamuoyu nezdinde zayıflayan yumuşak gücü böyle bir kararın ortaya çıkmasında etkili olmuştur (Sancak, 2015: 70).

Joseph Nye, sert güç ile yumuşak gücün birbiriyle ilişkili olduğunu, birbirlerini etkileyebileceğini savunur. Ona göre yumuşak ve sert güç, başkalarının davranışlarını etkileyerek amaçlarımıza ulaşma becerisinin iki farklı şeklidir. Sert güç için askeri ve ekonomik güç kullanılırken, yumuşak güç için cezbedici kaynaklar kullanılmaktadır (Nye, 2003: 12). Yumuşak güç, işbirliğini sağlamak için baskı ya da para değil, farklı araçlar kullanır. Bu araçlar ortak değerlere çekme ve bu değerlere ulaşmaya çalışmanın meşruluğu ve sorumluluğudur. Nye bu kapsamda bir ülkenin yumuşak gücünü şu üç kaynağa dayandırır: kültürel değerler, siyasi değerler ve dış politika. Kültürüne dayanır çünkü dar görüşlü değerlerin ve sığ kültürlerin yumuşak güç yaratması zordur. Genel olarak seçkinlere hitap eden edebiyat, sanat ve eğitim gibi üst kültür ve eğlenceye dayalı popüler kültür olmak üzere ikiye ayrılabilen bu faktör, özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra dünya üzerinde etkisini giderek artan şekilde hissettirmiştir. Siyasi değerlere dayanır çünkü yurt içinde de yurt dışında da aynı değerleri savunduğunu ve bu konuda hiçbir ayırım gözetmediğini ifade eder. Dış politikalarına dayanır çünkü devletin resmî dış politikasıyla paralellik

arz eder. Dış politikada atılan olumlu adımlar ülkeye duyulan güveni artırmakla kalmaz, yumuşak gücünü de kuvvetlendirir (Karadağ, 2016: 53).

Askeri ve ekonomik güce kıyasla yumuşak gücün kullanımı, daha uzun soluklu bir süreci kapsamakta ve sonuca ulaşmak soğu kez uzun yıllar almaktadır. Ancak bu durum yine de ülkeleri yumuşak gücü kullanma çabasından alıkoymamıştır. İngiltere ve Fransa yüzyıllardır kendi kültür, dil ve değerlerini farklı ülkelerde yaymak için faaliyetlerde bulunmuşlardır. 20. yüzyıl başlarında yine aynı şekilde Almanya ve ABD, bilgi ve kültürlerinin yayılması için çalışmalar yürütmüşlerdir. 1945 sonrası Japonya ise Budizm, Zen, dövüş sanatları, mangalar gibi kültürel öğeleri dünyaya açarak, yumuşak gücünü artırmış ve teknolojik ve ekonomik gelişmeleri de ivme kazanmıştır (Yıldırım, 2015:132).

Küreselleşmenin de etkisiyle ülkelerin olumlu izlenim yaratma ve diğer ülke ve ulusları etkileme çabası, kendi ulusal politikaları kadar önemli hale gelmiştir (Yıldırım, 2015: 132). Öyle ki, yumuşak gücün etkisinin farkına varan ülkeler bu alanda söz sahibi olmanın önemini kavramış ve günümüzde de bu anlamda gücün bu platformunda rekabet eder hale gelmiştir. Bu alanda ülkeler arasındaki gelişmeleri göstermek için 2015 yılından bu yana Portland USC Center on Public Diplomacy, yumuşak güç çalışmalarıyla uzmanlaşmış olan Jonathan McClory'nin projesi kapsamında altı nesnel temaya (hükümet, dijital, kültür, girişim, işbirliği, eğitim) ve uluslararası oylamaya göre bir endeks yayımlamaktadır (Çevrimiçi, softpower30.com, 16.02.2019). Dünyanın en kapsamlı küresel yumuşak gücünün karşılaştırmalı değerlendirmesini içeren “The Soft Power 30” endeksi, kaynaklarını bu değişkenlere göre kullanabilen ülkeler arasında bir sıralama yapmaktadır. Otuz ülkeyi kapsayan bu sıralamaya göre ülkelerin yumuşak gücünün kullanımına dair değerlendirmeler yapılmakta, sıralamada değer kaybeden ya da kazanan ülkelerin bu sonuca ne sebeplerle ulaştığına dair öngörülerde bulunulmakta ve ardından ülkenin daha iyi bir konuma gelmesi adına tavsiyeler verilmektedir. Bu endeksin ilk beşinde çoğunlukla aynı ülkeler yer amaktadır: İngiltere, ABD, Fransa, Almanya, Kanada. Ancak Japonya, siyasi istikrar ve istikrarlı ekonomik büyüme ile birlikte giderek artan bir küresel görünüm ve uluslararası ilişkilere daha fazla katılım sayesinde 2018

yılında Kanada'yı yerinden ederek listenin ilk beşinde yer almıştır (Çevrimiçi, softpower30.com, 16.02.2019).

Bilgi çağında daha fazla önem kazanmakta olan yumuşak güç, sadece resmî hükümet eylemlerinin bir sonucu olmaktan ziyade, kısmen sosyal ve ekonomik bir yan üründür (Nye, 2017: 58). Yumuşak güç faaliyetleri daha çok gayri resmî organlar olarak nitelendirilebilen sivil toplum kuruluşları, özel şirketler ve hatta bireyler vasıtasıyla icra edilebilmektedir. Haluk Karadağ yumuşak güç ve kamu diplomasi arasındaki ilişkiyi fiziksel bir analogi temelinde şu şekilde açıklamaktadır:

“Fizikte “kütle çekim kuvveti” olarak bilinen, her cismin dünya üzerinde büyük ya da küçük bir çekim alanı mevcuttur. Malum olduğu üzere fizikte söz konusu çekim alanına “manyetik alan” adı verilmektedir. Devletlerin de uluslararası ortamda birbirleri ile ilişkide olduğu ortamı bu duruma benzetebiliriz. Ülkelerin sahip olduğu doğal ve tarihî güzellikleri, demokrasisi, sahip olduğu bireysel özgürlükleri vb. hususlardan oluşan maddi ve manevi özelliklerinden dolayı aynı şekilde çekim alanlarına yani manyetik alanlara sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bazı ülkelerin çekim alanı büyük, bazı ülkelerin ise sınırlıdır. Ülkelerin sahip olduğu yumuşak güçlerini bahse konu çekim alanlarına, kamu diplomasisini ise bu çekim alanlarının içerisinde yer alan ve tevcih edildiği istikamette çok daha fazla çekim gücü yaratan mıknatısa benzetebiliriz.” (Karadağ, 2016: 55).

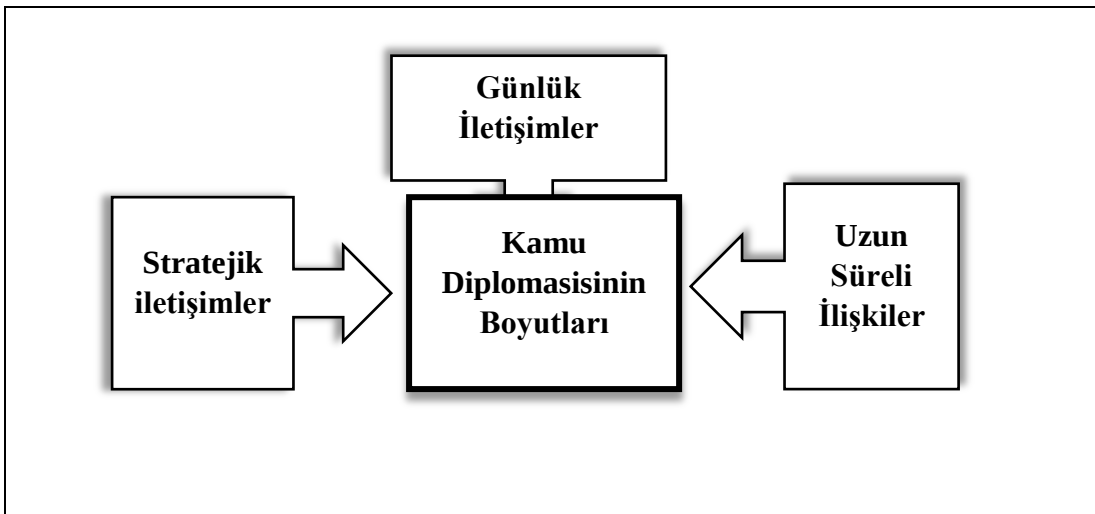
Bu benzetmeden hareketle kamu diplomasisinin var olan yumuşak gücü amaca yönelik kullandığını söylemek yanlış olmaz. Yumuşak güç, çok uluslu şirketler ve hükümetlerden bağımsız birçok kurum ve kuruluş tarafından uygulanabilirken kamu diplomasisi, kendi çıkarlarını gerçekleştirmek isteyen devletler tarafından uygulanmaktadır. Kamu diplomasisinde esas teşkil eden devlet çıkarlarıdır ve bu çıkarların gerçekleştirilmesi için devletler özel, tüzel ya da uluslararası her türlü kuruluşu amaçları doğrultusunda kullanabilmektedir (Karadağ, 2016: 56).

1.2.4. Kamu Diplomasinin Boyutları

Bilginin iletilmesi, olumlu bir imajın pazarlanması kamu diplomasinin bir parçası olsa da, başarılı bir kamu diplomasisi uygulaması aynı zamanda devlet politikaları için elverişli bir ortam hazırlayan uzun vadeli ilişkiler kurulmasını da gerektirmektedir. Bu minvalde Nye kamu diplomasisini, her üçü de önemli, birbirinden farklı oranlarda, doğrudan devlet tarafından bilgilendirmeyi ve uzun vadeli kültürel ilişkileri içeren üç boyutta ele almaktadır. İlk ve en yakın boyutu, iç ve dış politika kararlarının kapsamının açıklanmasını içeren günlük iletişimlerdir. Yabancı basını kamu diplomasisinin ilk boyutu için en önemli hedef olarak gören Nye, modern demokrasilerdeki hükümet yetkililerini eleştirerek, yabancı basına yeterince odaklanılmadığını ifade etmektedir. Günlük boyut, krizlerle başa çıkma ve saldırılara karşı hazırlıklı olma durumunu da içermektedir (Nye, 2017: 154).

Kamu diplomasisinin ikinci boyutu, reklam veya siyasî kampanyalarda olduğu gibi, bir dizi basit temanın oluşturulduğu stratejik iletişimlerdir. Bu boyutta farklı kanallardan kamuoyuna aktarılan bilgilerin tutarlı olması, birbiriyle çelişmemesi ve birbirini çürütmemesi önemlidir. Örneğin, İngiltere 2003 yılında Irak Savaşı'nda ABD'nin desteklenmesi konusunda Fransa ve Almanya'dan ayrılınca, birkaç yıl boyunca vurgulanan Avrupa Birliği'nin sadık üyesi İngiltere teması zarar görmüştür. Bu durum, pek çok ülke kamuoyunda, İngiltere'nin ABD'nin hizmetkârı olduğu yönündeki istenmeyen imajını güçlendirmiştir.

Tablo 1: Joseph Nye'in Kamu Diplomasisi Boyutları

Kaynak: (Yıldırım, 2015:135)

Kamu diplomasisinin üçüncü boyutu ise burslar, değişim programları, stajlar, seminerler, konferanslar ve medya kanallarına ulaşım yoluyla, önemli kişilerle yıllar içerisinde uzun vadeli ilişkilerin geliştirilmesidir. Kamu diplomasisinin üç boyutu da, bir ülkenin çekici bir imaj yaratabilmesi konusunda önemli rollere sahiptir ve bu da o ülkenin hedeflediği sonuçları elde etmesi olasılığını artırmada büyük etkindir (Nye, 2017:157).

Kamu diplomasisinin tek boyutlu bir mesaj iletme süreci olmadığını savunan Mark Leonard da kamu diplomasi faaliyetlerini zaman ve süreç açısından değerlendirerek üç boyutta tasnif etmektedir: Reaktif, Proaktif ve İlişki inşâsı.

Bu boyutların her biri farklı bir zaman çizelgesine göre çalışmaktadır. Reaktif haberler, saatler ve günler içinde gerçekleşir. Proaktif iletişim ve algı değiştirme faaliyeti, haftalar ve aylar içinde planlanır. Bununla beraber uzun vadeli bir ilişki inşa etmek yıllar alabilir. Bu üç boyut da farklı beceriler ve örgütsel kültürleri talep etmektedir.

Reaktif boyutun kapsamına giren haber yönetiminde esnek, tepkisel ve hükümetle ilişki içinde olmak önemlidir. Proaktif iletişim oldukça gelişmiş iletişim becerileri, stratejik planlama, bütçe ve kaynaklar konusunda uzmanlaşmış olmayı gerektirmektedir. Uzun vadeli iletişim inşa etmek ise, tarafsız ve güvenilir bir ortam yaratılmasını ve bunun da ancak hükümetten uzak durularak uygulanmasını icap etmektedir. (Leonard, 2002: 11)

Joseph Nye'nin tasnifini yeterince açık bulmayan Karadağ ise, kamu diplomasisini zamansal bir şekilde ele alarak üç safhada incelemiştir; kısa dönem iletişimler, orta vadeli iletişimler ve uzun dönem iletişimler. Kısa dönem iletişimleri, kamu diplomasisi uygulamak isteyen ülkenin diğer ülkeler üzerinde zamanca etkisi bir yıldan daha az süreli olan faaliyetleridir. Bu safha ülke imajının kısa süreli parlatılması olarak görülebilir. Uluslararası ortamda verilen konserler, ünlü şahsiyetlerin başka ülkelerdeki televizyon programlarına katılması (Hillary Clinton' un Türkiye ziyareti sırasında özel bir televizyon kanalında yer alan kadın programına konuk olması), devletlerarası spor müsabakalarında dostluk maçları organize

edilmesi (ABD ve Çin arasında gerçekleşen masa tenisi-ping pong- diplomasisi) gibi faaliyetler bu kapsamda değerlendirilebilir (Karadağ, 2016: 83).

Orta vadeli iletişimler, etkisi kısa vadede görülmeyen ancak on yıla kadar süren faaliyetleri içermektedir. Burada, kamu diplomasisi uygulamak isteyen ülkenin imajının daha uzun süreli parlatılması söz konusudur. Hedef ülkelerde radyo yayınları yapmak (ülkenin sesi radyoları vb.), televizyon yayınları yapmak (CNN ve BBC’ nin bölgesel yayınları, TRT Avaz, SKY Türk vb.), televizyon dizilerinin başka ülkelerde yayınlanmasını sağlamak (Dallas, Uzay Yolu, Aşk-ı Memnu vb.), reklamlar üzerinden verilen örtülü mesajlar ile (Telefunken marka televizyonunda olduğu gibi; “Alman dersin Telefunken” veya “üstün Japon teknolojisi ürünü” gibi sloganlar) halkın bilinçaltına işlenmesi yoluyla etki oluşturmak orta vadeli iletişimlerin bir parçası kabul edilmektedir. Yine aynı şekilde farklı ülkeler arasında tanıtım amaçlı “ülke yılı ilan etme” gibi uygulamalar da bu safha kapsamındadır (Karadağ, 2016: 84). 2019 yılında Japonya’da Türkiye yılı ilan edilmesi bu uygulamanın bir örneğidir (Çevrimiçi, www.ntv.com.tr, 10.03.2019).

Kamu diplomasisinin üçüncü safhasını uzun dönem iletişimler olarak belirleyen Karadağ, etkisini on yıldan uzun süreli olarak gösteren çalışmaları kapsamı açısından kültürel faaliyetler yoluyla yapılan iletişimlere işaret etmektedir. Kültürel değişim, toplumlarda en zor ancak zor olduğu kadar en kalıcı metottur. İkinci Dünya Savaşı sonrası mağlup devletlerdeki ABD karşıtlığını azaltmak amacıyla yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri bu kapsamda değerlendirilebilir. Örneğin savaş sonrasında ABD Enformasyon Ajansı (USIA-United States Information Agency), Japonya’da Amerikan Kültür Merkezleri açmış ve bu merkezlerde İngilizce dil kursları verilmiş, toplumun istifade etmesi için kütüphaneler açılmış, Japon medyası ile iyi ilişkiler geliştirilmeye çalışılmıştır (Karadağ, 2016: 84).

Ülkeler tarafından başka ülkelerin vatandaşlarına (öğrencilere, akademik personele ya da gelecek vadeden politik/siyasi şahsiyetlere) karşılıksız olarak sağlanan burslar da uzun dönem ilişkiler oluşturma etkilidir. ABD’nin İkinci Dünya Savaşı sonrasında uygulamaya koyduğu Fulbright Bursu ve yirmi

yıldan beri yürütülen Avrupa Birliği'nin finanse ettiği Jean Monnet Bursu bu anlamda oldukça prestijli ve etkili faaliyetlerdendir (Karadağ, 2016: 85).

1.2.5. Kamu Diplomasisi Araçları

Kamu diplomasisinin araçları literatürde kimi uzmanlar tarafından “kamu diplomasisi uygulama alanları” olarak, kimi uzmanlar tarafından ise “kamu diplomasisi kaynakları veya araçları” olarak ele alınmaktadır (Yıldırım, 2015:165). Bazı yazarlar Joseph Nye’ın belirlediği yumuşak gücün kaynakları tasnifine paralel olarak, kamu diplomasisi kaynaklarını “kültür”, “siyasi değerler” ve “dış politika” unsurları üzerinden değerlendirmişlerdir. Bununla beraber birçok yazar kamu diplomasisinin uygulama alanlarını “kültür”, eğitim”, “sanat”, “spor” ve “teknoloji ve internet” çerçevesinde değerlendirmektedir (Erzen, 2012:129). Bu başlık kapsamında kamu diplomasisi aracı olarak kültür, eğitim, spor, medya, teknoloji ve internet ele alınacaktır.

1.2.5.1.Kültür

Kamu diplomasisinin temel amacı, bir ülkenin diğer ülkeler nezdinde pozitif bir imaj oluşturma ve bu imajla diğer ülkeler kamuoyunun onayını, sempatisini ve takdirini elde etmektir. Kültür, istenilen bu etkinin oluşturulabilmesi için kamu diplomasisinin uzun vadeli ve en etkin uygulama alanını oluşturmaktadır.

Kültür, toplumların hayatında yüzlerce hatta binlerce yılda oluşan birikim sonucunda ortaya çıkmaktadır. Kültür, Nye’ın yumuşak güç kaynaklarından ilkinin teşkil etmektedir ve ona göre kültür, bir toplum için anlam yaratan değerler ve uygulamalar bütünüdür. Kültür ancak evrensel değerler içerdiğinde ve politikaları diğer ülkelerin ortak çıkar ve değerlerini de desteklediğinde, yarattığı sorumluluk ve çekicilik ilişkisiyle istediği sonuçları elde etme olasılığını artırmaktadır. Bu bağlamda dar kapsamlı değerlerin ve sınırlı kültürlerin yumuşak güç üretme ihtimali düşüktür (Nye, 2017: 32).

Toplumların geçmiş ve gelecekleri arasındaki bağı kuran kültürdür. Paylaşılan ortak değerler, normlar, inançlar, gelenek ve görenekler, tarih, mizah bu bağı oluşturan kültürün unsurlarıdır. Bu yüzden bir toplum üzerinde iz bırakmak

isteniyorsa işe önce o toplumun kültürünü öğrenerek başlamak gerekmektedir. Çünkü nihayetinde kamu diplomasi bir iletişim sürecidir ve karşı tarafla bir iletişim kurulabilmesi için de önce karşı tarafın kim olduğu, nasıl düşündüğünü bilmek önemlidir (Karadağ, 2016. 88).

Toplumların hem kendine özgü hem de evrensel değerleri bulunmaktadır. Demokrasi, eşitlik, özgürlük, insan hakları, adalet, yardımseverlik, dürüstlük çalışkanlık ve misafirperverlik gibi değerler evrensel değerlerdir. Kültürlerin yapısı dinamiktir, kendi içinde değişimlere uğradıkları gibi çevresel faktörler aracılığıyla uluslararası alanda da etkili olabilmekte ve diğer kültürlerle nüfus ederek değişime uğramalarını sağlayabilmektedir. Söz konusu evrensel değerler ve uluslararası normlar sistemi küreselleşen dünyada ortak bir kültürden söz edilmesini mümkün kılmaktadır (Erzen, 2012: 133).

Uluslar arasında bilgi ve paylaşımı kolaylaştıran araçların geliştirilmesi, farklı ulusların kültürlerini birbirine yaklaştırmaktadır. Kültürel alanda bu yakınlaşmayı sağlayabilecek bir çok unsur bulunmaktadır. Kültürel diplomasi alanına giren bu unsurlar bir sonraki bölümde detaylı olarak incelenecektir.

1.2.5.2.Eğitim

Ülkelerin başka ülkeler üzerinde oluşturmak istediği etkiyi kazanması açısından uzun dönemli iletişimlere ihtiyacı vardır ve eğitim istenilen bu etkinin kazanılmasında en önemli vasıtalarından biridir.

Devletler tarafından genç kuşakların, ülkelerinin kültürlerini istenilen şekilde öğrenebilmeleri amacı ile araç olarak kullanılan eğitim sistemi, kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında özellikle “kültürel değişim programları” aracılığıyla başka ülkelerin kamularının etkilenmesi amacı ile de kullanılmaktadır. Gelecekte karar verme sürecinde aktif rol oynayabilecek aktörler için ülkelerini cazibe merkezi haline getirmeye çakışan güç sahibi ülkeler, eğitim programlarını her geçen gün geliştirmekte ve etki alanını genişletmektedir (Erzen, 2012:129).

Ülkeler arasında uygulanan öğrenci değişim programları eğitim alanındaki en can alıcı kısmı oluşturmaktadır. Bu değişim programları kapsamında üniversite öğrencileri eğitim sürecini bir başka ülkede geçirmekte ve bu sayede öğrenciler

üniversite hayatının yanı sıra o ülke insanının yapısını, kendine has kültür özelliklerini, yaşam tarzını öğrenme fırsatı yakalamaktadır. O ülke içerisinde geçirilen zaman zarfında ortaya çıkan olumlu izlenimler oraya karşı duyulan sempatiyi artırmakta ve genç beyinlerde ülkeye karşı olumlu imajların oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Erasmus bu bağlamda yer alan ve en yaygın öğrenci değişim programıdır (Karadağ, 2016: 96).

Değişim programları her ne kadar eğitimsel ve apolitik sunulsa da uluslararası ilişkilerde politik bir çerçevede ele alınmaktadır. Öyle ki, liseler arasındaki değişimler gibi en tarafsız kabul edilebilecek değişimlerin bile yaratılmasının ve desteklenmesinin amacı, sınır ötesi ilişkilerin geliştirilmesi ve olası siyasi anlaşmazlıkların azaltılmasını kapsamaktadır. Örneğin, İkinci Dünya Savaşı'ndan 1997'ye kadar, Alman ve Fransız liseleri arasında gerçekleşen değişim programlarında beş milyondan fazla öğrenci eğitim görmüş ve bu iki ülke arasındaki ilişkilerin normale dönmesine katkıda bulunmuştur (Scott-Smith, 2009: 50).

Uluslararası güvenlik konusu kapsamında Snow, değişim programlarının giderek daha önemli bir hale geldiğini savunmaktadır. Özellikle, “kritik” olarak kategorize ettiği; gençleri, kadınları, geleceğin yöneticileri ve kanaat liderlerini – gazeteciler, hükümet ve askeri liderler, bilim adamları ve iş adamları gibi- içeren değişim programlarında değişimi yaşayan kişi ya da kişilerin kendi toplumlarında kayda değer bir etki yaratması muhtemeldir (Snow'dan akt. Yıldırım, 2015: 172). Buna dair çarpıcı bir örneğe 1990'lı yıllarda rastlanmaktadır. Dönemin 44 üyeli Polonya Parlamentosunun başbakanı dâhil kabinede yer alan 22 bakanı, bir dönem Polonya'da bulunan ABD Enformasyon Ajansı (USIA) birimleri tarafından organize edilen değişim programlarında yer almış ve bu programlardan mezun olmuştur (Karadağ, 2016: 97).

1.2.5.3.Spor

Toplumlar arasında sivil diyalogun arttırılması ve kültürler arasında ortak paydalar oluşturmak amacıyla önemi artan ve uluslararası kuruluşlar tarafından desteklenen spor faaliyetleri, farklı beğeni ve ilgilere sahip kültürleri belirli alanlarda birleştirebilmektedir.

Dünyanın farklı ülkelerinde geniş kitleleri etkileyebilen spor, sahip olduğu kamuoyu ilgisi sebebiyle gerek ticari kurumların, gerek devlet kurumlarının ve gerek uluslararası basın yayın kuruluşlarının dikkatini üzerine çekmektedir (Erzen, 2012:140).

İletişim teknolojilerinin hızla geliştiği ve böylece dünya üzerinde yaşanan her şeyin, dünyanın dört bir köşesinden anında canlı olarak izlenebildiği günümüzde farklı ülkelerden milyarlarca insan maç yayınlarını takip etmektedir. Uluslararası müsabakalarda milli takımlar ve onları desteklemeye giden seyirciler yalnızca başarının peşinde değil, aynı zamanda ülkelerinin uluslararası kamuoyundaki prestijlerinin artmasına katkıda bulunmaya çalışmaktadırlar (Çevrimiçi, www.turkiyegazetesi.com.tr, 18.03.2019)

Sporun kamu diplomasisine önemli katkılarına örnek teşkil etmesi açısından bir ülkenin uluslararası müsabakalara ev sahipliği yapması gösterilebilir. Dünya genelinde kapsamlı bir şekilde icra edilen “olimpiyatlar”, “dünya ve kıta futbol şampiyonaları” ve “Formula-1” araba yarışları gibi prestijli aktivitelere ev sahipliği yapmak, ülkenin dünyaya kendisini göstermesi açısından oldukça önemlidir (Karadağ, 2016:100). Örneğin, 2012 Londra Olimpiyatları’nın İngiliz kamu diplomasisi adına büyük bir başarı sağladığı konusuna birçok insan hemfikirdir. Özenle ve büyük bir titizlikle gerçekleştirilen GREAT kampanyası, “Dünyaya İngiltere’nin sunduğu her şeye karşı yeniden bakma daveti” ni ifade etmektedir. Kampanya faaliyetleri İngiltere’nin olağanüstü çeşitliliğine vurgudan hareketle, yaratıcılık, kırsal alan, inovasyon, girişimcilik, miras, yeşil, bilgi, teknoloji, müzik, alışveriş ve spor olmak üzere farklı alanlara bölünmüştür. Söz konusu alanlar için Facebook’ta gerek hükümetin mesajlarına yer veren, gerekse kullanıcılar arasında tartışma zeminleri hazırlayan ayrı sayfalar oluşturulmuştur. İngiltere’nin ziyaret etmek, okumak, araştırma yapmak, yatırım ve iş yapmak için dünyadaki en iyi yerlerden biri olduğu imajı oluşturulmaya çalışılmış ve bu şekilde İngiltere, olimpiyatları etkin bir kamu diplomasisi atağına dönüştürmüştür (Kurtuluş, 2014: 133).

Spor tarihte de ülkelerin ve ideolojilerin bir aracı olarak kullanım alanı bulmuştur. Örneğin Hitler, 1936 Berlin Olimpiyatları’nı, Nazi rejiminin gücünü tüm

dünyaya gösterebileceği bir fırsat olarak yorumlamış ve bütün müsabakaları filme aldırarak Alman sporcularının diğerlerine göre "üstün" olduklarını herkese duyurmaya çalışmıştır. Diğer yandan sporun Soğuk Savaş döneminde bile bir diplomasi aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. 1971'de ABD masa tenisi milli takımının Çin Halk Cumhuriyeti'ne davet edilmesiyle, 1949'dan beri kesik olan ilişkiler ilk kez kurulmuş ve masa tenisi müsabakalarını, ABD Başkanı Richard Nixon'ın ABD-Çin ilişkilerinde bir dönüm noktası sayılabilecek Pekin ziyareti takip etmiştir (Çevrimiçi, <https://www.turkiyegazetesi.com.tr>, 18.03.2019).

Sporun ülkeler arasındaki diplomatik ilişkilere katkısının başarılı bir örneği Türkiye ile Ermenistan arasında 2008 yılında gerçekleşmiştir. "Futbol diplomasisi" olarak adlandırılan süreç, 2008'de Erivan'ın, iki ülke milli takımlarının karşılaştığı maçı "Ermenistan'da birlikte izleme daveti" üzerine, aralarında diplomatik ilişki bulunmamasına rağmen, Ankara'nın bu davete olumlu yanıt vermesi ve dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün maçı Erivan'da izlemeye gitmesiyle başlamıştır. Bu ziyaret sonrasında yaşanan gelişmeler, Türk-Ermeni ilişkilerinde farklı açılımları gündeme getirmiştir ve diğer taraftan normal sürecindeki gelişmeler dahi gündemin önemli maddeleri arasına girmiştir. Bunun son örneği, Ermenistan Dışişleri Bakanı Eduard Nalbandyan'ın Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ) zirvesine katılmak üzere İstanbul'a gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu ziyareti önemli kılan, hemen "Futbol Diplomasisi" sonrasına denk gelmesidir (Kantarci, www.senolkantarci.com.tr, 18.03.2019).

1.2.5.4. Medya

Kamu diplomasisi, kamuoyu oluşturma ve geniş kitlelere yumuşak gücünüzü aktarma sürecidir. Bu bağlamda doğrudan ve geniş çaplı bir iletişime olanak sağlayan medyanın kamu diplomasi uygulamalarındaki rolü oldukça değerlidir.

Medya, 1920'lerden itibaren hayatımıza girmiş ve her geçen gün etkisini artırmıştır. Genel olarak medya; yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim araçlarının tamamını içine alan bir iletişim sistemidir (Bostancı, 2012: 90). Bu kitle iletişim araçlarından görsel medya aracı olan 1950 ve 1960'lı yıllarda altın çağını yaşayan televizyon, o dönem habercilikte yeni bir çağ açarak, görüntülü habercilik

dönemini başlatmıştır. Görüntünün gücünün imkânlarından faydalanmak isteyen televizyon haberciliği, Vietnam Savaşı sırasında yayınladığı haber ve görüntülerle ABD’ nin savaşı kazanmakta olduğunu bildirerek, halkın savaşı desteklemesini sağlamaya çalışmıştır. Ancak savaşın sonlarına doğru televizyon, bu kez de ABD’nin savaşı kaybetmekte olduğunu izleyicilerine aktarmış ve savaşın sona erdirilmesi yönünde büyük katkıda bulunmuştur (Çaplı, 2002: 71).

1990 yılında patlak veren Körfez Krizi sırasında ise televizyon haberciliği, savaşın neredeyse naklen evlerin içine taşınmasını sağlamış ve bu savaşı, dünyanın dört köşesindeki izleyiciler oturma odalarında video oyunu izler gibi izlemişlerdir. Özellikle bölgede yaptığı yayınlarla bir anda dünya gündemine oturan CNN, haberleriyle uluslararası diplomasinin yerini almıştır. Öyle ki, savaşan tarafların liderleri arasındaki haberleşmeyi bile o dönem CNN sağlamıştır (Çaplı, 2002: 72). Buna ilişkin Gilboa, medyanın gücü ve etkisinden bahsederken “CNN etkisi” tabirini kullanmış ve hatta bu “CNN etkisi”ni, medyanın ulusal çıkarları belirlemesi, seçilmiş ve atanmış görevlilerin elinden siyaset üretimini gasp etmesi olarak açıklamıştır (Yıldırım, 2015: 174-175).

Medya bilgilendirme, haber verme, kamuoyu oluşturma ve yönlendirme gibi işlevlere sahiptir ve bu sebeple de siyasal, sosyal ve kültürel açıdan çok önemli bir etkileme aracıdır. Bireylerin ve kitlelerin belirli konulardaki kanaatlerini, tutumlarını değiştirerek siyasi tercihlerini etkileyen ve yaşam biçimlerini de aynı oranda şekillendirme gücüne sahip olan medya, bu alanda çalışan uzmanlar tarafından eğitici ve ikna edici bir araç olarak nitelendirilmektedir (Bostancı, 2012:100). Bununla beraber Özkan, medyanın bir propaganda aracı gibi kullanılmamasının da altını çizmektedir zira bu yönde bir kullanımın kamu diplomasisi açısından faydasız olabileceğini dile getirmektedir (Özkan,www.kamudiplomasisi.org,19.03.2019). Çünkü propaganda asılsız iddialara ve manipülasyona dayalı bir iletişim geliştirirken kamu diplomasisi doğru ve izaha dayalı bir metot izlemektedir. Bu durumda medyanın bu yönde kullanımı, her bilgiye anında erişilebilen günümüz küresel dünyasında, ülkelerin kamu diplomasi uygulamalarına kısa ve uzun vadede kuşkusuz zarar verecektir.

Kamu diplomasisi oluşturmak için hangi medya aracının kullanılacağı ve bu medya aracı ile iletilecek mesajların nasıl oluşturulacağı, etkili bir kamu diplomasisi yaratmak için önemlidir. Bostancı, kamu diplomasi uygulamalarının “yumuşak diplomasi” adını verdiği diyaloga dayalı bir süreçle gerçekleşmesi gerektiğini ifade etmektedir. Siyasi kişiliklerin ve diplomatların beyanatlari yerine, kültürel ve toplumsal diyalog sürecine bağılı olan bu yumuşak diplomasinin iletişim sürecinde seçilecek olan iletişim kanalları ve medya araçları, kamu diplomasisinin içeriğinin belirlenmesinde ve sonucun başarısında etkilidir. Çünkü kamu diplomasisini yürütecek olanlar devletin resmi temsilcilerinden ziyade kültürleri vasıtasıyla bir diyalog arayışında olan iki toplum olmalıdır. Bundan dolayıdır ki, kamu diplomasisinde kullanılacak medya araçları ve bu araçlar vasıtası ile iletilecek mesajlar toplumların kültürel kimliklerine ve yapılarına uygun olmalıdır (Bostancı, 2010: 107).

1.2.5.5. Teknoloji ve İnternet

Günümüzde bireylerin hem günlük hayatının hem de iş hayatının vazgeçilmez bir unsuru haline gelen teknoloji ve internet, kaçınılmaz olarak birçok disiplini ve alanı değiştiren ve dönüştüren bir güce sahiptir. Uluslararası alanda yaşanan siyasi, ekonomik, askeri, bilimsel ve kültürel gelişmeler; teknoloji ve özellikle internetin gücü sayesinde çok daha hızlı bir biçimde toplumlara etki etmekte, kısa sürede belirli konularla ilgili kamuoyu oluşturulmasını sağlamaktadır (Erzen, 2012: 142).

Çağımızda teknolojinin gelişmesiyle birlikte özellikle bilgisayar teknolojilerinde hızlı bir dönüşüm meydana gelmiştir. Bilişim teknolojilerinde donanım ve yazılım alanında takip edilmesi güç gelişmeler ortaya çıkmış ve bu gelişmelere paralel olarak internet ortamında Youtube, Facebook, Twitter, MSN, Yahoo, Hotmail, Google gibi programlar ilgi odağı haline gelmiştir. İnternet ortamındaki bu gelişmeler başta siyasi partiler olmak üzere tüm siyasi aktörler tarafından keşfedilmiş ve kendi amaçları doğrultusunda uygun faaliyetlerde kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin Barack Obama, Youtube’u dijital seçim

kampanyası sürecinde oldukça etkili bir şekilde kullanmış, seçmenlerle doğrudan bir iletişim kurmuş ve kamuoyunun desteğini kazanmıştır (Karadağ, 2016: 104).

Teknolojinin hızlı değişiminin sonucunda bireyler, tüm hiyerarşik kademeleri aradan çıkarıp kendi başlarına buyruk, yeni bir iletişim tarzı geliştirmiş ve internet tabanlı sosyal medya da burada hızlandırıcı ve kolaylaştırıcı bir rol oynamıştır. Viral etkileşim, Arap Baharı'ndan bu yana sosyal hareketlerin öncülü konumuna gelmiştir. Bu noktada devletler teknolojik gelişmeleri yakından takip etmenin ve dijital medyada her türlü imkânın kullanılması gerektiğinin önemini kavramışlardır (Yücel, 2016:749). Bununla ilgili olarak 2011 yılında Türkiye'de gerçekleştirilen İnovasyon Konferansı'nda dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, yeni bir uluslararası düzende olduğunu ve sosyal medyadan imkânlar ölçüsünde yararlandığını ifade ederek, "İnovasyon dünyamızı küçülmüş, tarihin akışını hızlandırmıştır. İnovasyonun ivme kazandırdığı küreselleşme, adeta toplumların kimyasını değiştirmiştir. Bugün, Arap Baharı' nın ortaya çıkışında El Cezire'nin, internetin, Youtube'un katkılarını görmezden gelmek tabii ki mümkün değildir." açıklamasında bulunmuştur (Çevrimiçi, <http://www.abdullahgul.gen.tr>, 20.03.2019)

İKİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜR VE KÜLTÜREL DİPLOMASİ

2.1. KÜLTÜR KAVRAMI

2.1.1. Kültürün Tanımı

Beşeri bilimlerle sıkı bir bağ içinde olan kültür kavramına etimolojik olarak bakıldığında kültür sözcüğünün, Latince “Cultura” dan geldiği görülmektedir. Tarımla ilgili olarak “ekin” anlamında kullanılan Cultura sözcüğü Fransa’da on yedinci yüzyıla kadar aynı anlamda kullanılmaya devam etmiştir. İlk kez ünlü düşünür Voltaire, Cultura sözcüğünü, insan zekâsının oluşumu, gelişimi, geliştirilmesi ve yüceltilmesi anlamında kullanmıştır. Buradan Almanca’ya geçen sözcük, 1793 tarihli bir Alman Dili sözlüğünde Cultur olarak yer almış ve etnolog G. Klemm, “İnsanın Genel Kültür Tarihi” adlı on ciltlik eserinde Cultur sözcüğünü uygarlık ve kültürel evrim anlamında kullanmıştır. Sözcük ve kavramın İspanyolca, İngilizce ve Slav dillerine buradan geçtiği ve ilk bilimsel kültür tanımını veren İngiliz antropoloğu Tylor’ın kültür kavramını Almanca’dan aldığı ve Klemm’den esinlendiği düşünülmektedir (Güvenç, 1994: 96).

Bununla birlikte Mejuyev, cultura sözcüğünün evrimini Çiçero’ya dayandırmaktadır:

“...Çiçero’nun mektuplarında da “cultura animi autem philosophia est” (oysaki aklın kültürü zekâdır) ifadesine rastlanmaktadır. Romalı konuşmacı, aklın ve zekânın tıpkı köylünün toprağı işleme gibi işlenmesi gerektiğini savunmaktadır. “Aklın kültürü” aydın yeteneklerin gelişimi, zihinsel çalışma; işte esirlerin ve yalnızca el emeğini, “toprak kültürünü” paylaşan aşağı tabaka insanların karşısında özgür insanın asıl yeteneğı bunlar olmalıdır. Bunun sonucunda “kültür” terimi gitgide öğretim, uygarlık ve insan eğitimi anlamında kullanılmaya başlanmıştır. Bu iki ifade ile birlikte kültür sözcüğü, Rusça da dahil olmak üzere, hemen tüm Avrupa dillerine girmiştir.”(Mejuyev, 1987:22).

Kültür kavramının tanımında da etimolojisinde olduğu gibi birçok varyasyonla karşılaşmaktayız. Öyle ki, Amerikalı antropologlar Kroeber ve Kluckhohn kültür konusunda yayınladıkları antolojide, kültür kavramının 164 farklı tanımı derlemiş ve tartışmışlardır. Ancak Amerikalı davranış bilimci Berelson, bu durumu eleştirmiş ve “Bilimsel bir kavramın bu kadar çok tanımı varsa onun tanımlanamayacağını kabul etmek gerekir.” ifadesini kullanmıştır (Güvenç, 1994: 96).

Kültür sözcüğü dilimizde ilk kez Ziya Gökalp tarafından Arapça bir kelime olan “hars” şeklinde kullanılmıştır. Hars sözcüğü, Arapça’ da “toprağın işlenmesi, tarım” anlamında kullanılan “hırsat” ten türetilmiştir. Türk Dil Kurumu’nun “ekin” olarak kullanımını önerdiği sözcük, tarım ve ürünle karıştırılması ve yanlış anlamalara yol açması sebebiyle yaygınlık kazanamamış ve kavram “kültür” sözcüğü ile varlığını sürdürmüştür (Yıldırım, 2015: 302).

Kültürün tanımında başta antropoloji olmak üzere modern toplumbilimlerine kaynaklık etmesi bakımından en çok atıf yapılan tanımlardan biri İngiliz Edward Burnett Tylor’ a aittir. Tylor, 1871’de kültürü uygarlıkla eş anlamlı bir biçimde kullanarak, “kültür ya da uygarlık, insanın bir toplumun üyesi olarak edindiği bilgi, inanç, sanat, ahlak, gelenek ve göreneklerle her türlü beceri ve alışkanlıklarını içeren karmaşık bir bütündür.” şeklinde tanımlamıştır (Göktürk, 2016: 32).

Toplum, bireyleri birbirine bağlayan bir karşılıklı ilişkiler sistemidir ve nasıl ki hiçbir kültür toplum olmadan var olamaz ise, hiçbir toplumun da kültür olmadan var olması mümkün değildir. Ünlü sosyoloji yazarı Giddens’a göre toplum ve kültür arasında yakın bir ilişki vardır ve ona göre kültür, sosyolojik olarak bir toplumun üyelerinin veya toplumdaki grupların yaşam biçimlerini ifade etmekte ve insanların nasıl giyindiklerini, çalışma kalıplarını, evlilik geleneklerini, dinsel törenlerini, aile yaşamlarını ve boş zaman etkinliklerini içermektedir (Giddens, 2000: 18).

UNESCO tarafından 1982 yılında Mexico City’de gerçekleştirilen Dünya Kültür Politikaları Konferansı’nda, diğer tanımlar arasında oldukça kapsamlı sayılabilecek bir kültür tanımı içeren “Mexico City Deklarasyonu” yayımlanmıştır. Yayımlandığı günden itibaren meşru bir kabul gören bu tanım şu şekildedir;

“Kültür, bir toplumu ya da sosyal bir grubu bütün ayırıcı sipiritüel, materyal, entelektüel ve duygusal unsurları ile karakterize eden kompleks bir bütündür. Sadece sanat ve edebiyatı ihtiva etmez aynı zamanda yaşam biçimlerini, kişinin temel haklarını, değer sistemlerini, gelenekleri ve inançları da bünyesinde barındırır.” (Isar, 2012: 122).

Görüldüğü üzere, kültüre dair birçok tanım yapmak mümkündür. İnsanlığın başlangıcı itibariyle oluşan ve gelişmeye devam eden kültür bir toplum mirasıdır. Tarihsel süreç içinde toplumların birikimi haline gelen kültür, sosyal etkileşimler sayesinde nesilden nesile aktarımla bir yaşam biçimi ve düşünce sistemi meydana getirmektedir. Günümüzde yaşanan gelişmelerle birlikte toplum, ekonomi, teknoloji yapısı değişmiş ve böylece toplumlar kültürlerini sadece kendi nesillerine değil farklı toplumların üyelerine aktararak, karşılıklı kültür alışverişinde bulunur hale gelmişlerdir (Yıldırım, 2015: 305).

2.1.2. Kültürün Özellikleri

Toplumsal yapının şekillenmesinde önemli rolleri bulunan kültür kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için kültürün özelliklerine bakmak gerekmektedir. Kültürün özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

Kültür öğrenilir: Kültür, kalıtım yoluyla aktarılma değil bir öğrenme sürecini kapsar ve bu bir kuşaktan diğerine kültürün aktarılması sürecine “kültürlenme” denir (Haviland, 2002:71).

Kültür tarihîdir ve süreklidir: Hayvanlar da insanlar kadar öğrenme yeteneğine sahip olduğu halde, öğrendiği bilgileri ve kazandığı alışkanlıkları tümüyle yavrusuna aktarabilen tek varlık insandır ve insanın bu üstünlüğü dil yeteneği ve konuşmasından ileri gelmektedir. Bir kültürün nesilden nesile aktarılmasına vesile olan neden ve sonuçlar, o kültürü sürekli kılmaktadır. Kültürün sürekliliğini gelenek ve görenekler sağlar. İşte bu yüzden kültürün “yaradılışa” uzanan bir geçmişi vardır (Güvenç, 1994:101-102).

Kültür toplumsaldır: Kültürel sistem içinde öğretiler, örgütlenmiş birliklerde, kümelerde ya da toplumlarda yaşayan insanlar tarafından yaratılır ve ortaklaşa paylaşılır. Bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan alışkanlıklar, kabul edilen davranış, tutum ve değerler o grubun kültürünü oluşturur (Güvenç, 1994: 102).

Kültür sembollere bağlıdır: İnsanlar davranışlarını işaretler, sesler, amblemler ve herhangi bir şeyi anlamlı bir biçimde yansıtan semboller vasıtasıyla ortaya koymaktadır. Semboller, ancak insanlar bu sembollerin iletişim içindeki kullanımları konusunda hemfikir olduğu hallerde anlam kazanmaktadır. Kültürün en sembolik yönü dildir ve insanlar dil aracılığıyla nesilden nesile kültür aktarımı yapabilmektedirler (Yıldırım, 2015:309).

Kültür paylaşılır: Kültür paylaşılan idealler, değerler ve davranış kalıplarıdır; bireyin eylemlerini gruplar için anlaşılır kılan ortak belirleyicidir. İnsanlar, belirli koşullarda diğerlerinin nasıl davranacaklarını ve davranışlara nasıl karşılık verebileceklerini ortak bir kültürü paylaştığı için kestirebilmektedirler (Haviland, 2002:65).

Kültür değişir: Kültür nesilden nesile aktarılsa da sürekli aktarılan kültürün aynı kalması oldukça zordur. Her yeni kuşak, bir önceki kuşaktan aldığı kültürü, dönemin şartları ve imkânları doğrultusunda yeniden yorumlayıp geliştirip zenginleştirebilmektedir. Nihayetinde kültürler kendi içlerindeki ve çevrelerindeki hareketlere ve eylemlere karşılık veren dinamik bir yapıya sahiptir (Güney, 2008: 27).

2.1.3. Kültürün Öğeleri

Her toplum kendine has kültürel bir yapıya sahiptir. Bu yapı bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan öğretiler bütünüdür ve her toplumun belirli durumlar için ortaya koyduğu maddi ve manevi ürünler birbirinden farklı olabilmektedir. Kültür sayısız ögenin bir araya gelmesiyle oluşan bir kavramdır, tüm kültürler aynı unsurları içerseler de bunlar icra ediliş şekilleriyle birbirinden ayrılmaktadırlar ve kültürleri kendine özgü yapan da budur. Buna dayalı olarak kültürün öğeleri maddeler haline şu şekilde gösterilebilir:

Maddi Kültür Öğeleri: İnsanların akıl ve becerileri sayesinde oluşturduğu ekonomik, teknolojik, mimari, bilimsel çalışmalar ve üretim faaliyetleri kültürün

maddi ögelerini oluşturmaktadır. İnsanlar tarafından meydana getirilmiş tüm eserler, aletler ve bunları kullanma becerisi onun maddi kültürünün bir göstergesidir. Toplumların gelişmişlik düzeyine göre maddi kültürünün seviyesi geri veya ileri olarak belirlenebilmektedir (Yıldırım, 2015: 317).

Dil: Toplumsal iletişimi başlatan ve kültür aktarımını sağlayan dil, kültürün en önemli unsurudur. Öyle ki, dil olmaksızın diğer kültür unsurlarının meydana gelmesi mümkün değildir. Kültürü kuşaktan kuşağa aktaran dil, kültürün gelişimini ve sürekliliğini sağlamaktadır (Ertürk, 2010: 289).

Kendine özgü bir kültüre sahip her toplum, yine aynı şekilde kendine özgü bir dili konuşmaktadır. Konuşanın cinsiyeti, sınıfı ve statüsü gibi sosyal değişkenler, insanların dili kullanımını etkileyebilmektedir. Dilin kullanılış şekli, kültürü etkilediği gibi aynı zamanda kültürden de etkilenmektedir (Haviland, 2002: 133).

Bir toplumun dili ve dünya görüşü arasında paralellik bulunmaktadır ve bir toplumun ortak dili, aynı zamanda o toplumun ortak dünya görüşünün belirleyicisidir. Bireylerin dünyayı algılama ve yaşama şekli, büyük ölçüde onun dili tarafından belirlenmektedir. Dil, bireyin kültür vasıtasıyla biçimlendirilmiş yaşantısının bir ifadesidir ve farklı kültürlerin dünya görüşleri, beklentileri ve ihtiyaçlarına göre yapısını belirlemekte ve diğer dillerden ayrılmaktadır. Bununla ilgili olarak Alman bilim adamı Humboldt, “dillerin çeşitliliği yalnız gösterge ve sembollerin farklılığı değil, dünya görüşlerinin farklılığıdır.” ifadesini kullanmıştır (Kartarı, 2014: 159-160).

Din: Toplamların kültürleri üzerinde etkisi oldukça kuvvetli olan din, toplum hayatında sosyal ve psikolojik ihtiyaçları karşılamaktadır ve bu ihtiyaçların bazıları (Ölüm, öteki dünya vb.) evrenseldir. İnsan ömrünün başlangıcından ölümüne kadar hatta ölümden sonrasını bile yorumlayarak bireysel ve toplumsal yaşamı anlamlı hale getirmekte, insanların içinde bulundukları zor durumlardan kurtulabilmeleri için çıkış yolları önerirken ruhsal dinginliğe ulaşmayı mümkün kılacak davranışlar sergileme açısından insanlara öğütler sunabilmektedir. Dinin sosyal fonksiyonları da psikolojik fonksiyonları kadar önemlidir. Geleneksel dinler grup normlarını kuvvetlendirerek, bireysel davranışların denetimini sağlamak ve toplumu bir arada

tutan ortak değerler, amaçlar düzenleyerek toplumsal dengeyi korumaya yardım etmektedir (Haviland, 2002: 409).

Değer ve Normlar: Kültür öğeleri içinde, kültürlerarası farklılığı veya benzerliği sağlayarak, ona ayrı bir özellik kazandıran iki önemli faktör değer ve normlardır. Öyle ki, kültür çoğu zaman bir toplumda bulunan normların ve değerlerin toplamı olarak düşünülmüştür. Değer kavramı özel davranışlara önder olanlardan ziyade, başlıca kuralların karmaşık bir bileşimi olarak kabul edilmektedir. Değer, istenen bir şey değil kişi veya toplum için doğru varsayılanın istenmesidir. Normlar ise belirli rolleri olan kişilerin uymaları gereken kurallar, emirler ve ölçülerdir. Kültürel kurallar kültürel değerlere dayanır ve insan davranışında neyin doğru neyin yanlış olduğunu belirlemektedir. Bununla beraber, toplumsal değerlerin mahiyeti toplumdan topluma, yer ve zamana göre değişkenlik göstermektedir (Yıldırım, 2015: 319).

Tarih: Kültürün zaman içindeki siyasi ve sosyal akışını ve sürekliliğini sağlayan tarih de kültürün temel unsurlarından biridir. İnsanlığın gelişimi, kendi geçmişleri ve gelecekleri neticesinde sağlanmıştır. Bu açıdan tarih, toplumun zaman içindeki gelişme yönünü belirleyen, insanın kendi toplumu ile diyalog kurmasını ve bütünleşmesini sağlayan, ondaki toplum bilincini canlı tutan bir kültür mirasıdır. (Korkmaz, 2010: 14)

2.1.4. Kültürün Sınıflandırılması

2.1.4.1.Genel Kültür- Alt Kültür

Bu sınıflandırma, kültürün yaygınlık derecesine göre oluşturulmuştur. Genel kültür, her toplumun sahip olduğu kendine has özellikleri içermektedir. Bu durumda dünyada ne kadar toplum varsa o kadar da genel kültür var denilebilir. Bir toplumun paylaştığı ve benimsediği değerler, inançlar, davranış şekilleri, yaptırım biçimleri, örf, adet, gelenek ve görenekler o toplumun genel kültürünü oluşturmaktadır (Güney, 2008: 43). Şu halde bir ulusun kültüründen bahsedildiğinde anlaşılması gereken genel kültürdür ve toplumun genel özellikleri ile ilgili bilgi edinilmesi gerektiği takdirde genel kültürün incelenmesi gerekmektedir (Erdoğan, 1975: 16).

Alt kültür ise egemen kültür içinde, bazı genel kültürel normlara uyum göstermekle beraber, kendilerine özgü davranış kalıpları geliştiren grupları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bu gruplar etnik, dinsel, cinsel azınlıkların oluşturduğu topluluklar olabileceği gibi, ortak değerler çevresinde bir araya gelen gruplar da olabilirler (Tanrıkulu: 2015: 476).

Alt kültür, kendine özgü yaşam stilini kendi grubunda içselleştirmiş ve ona benimsetmiş bir topluluktur. Sözü edilen alt kültürün unsurları kendine has değerler, kurallar, tutumlar, yaşam stili gibi özellikler içerir. Yani sosyal açıdan yapısal farklılıklar gösterir (Güney, 2008: 44). Alt kültürel alanlar genelde giyim kuşam, müzik, belli renklerin kullanımı ya da belli işaretlerle sembolleştirilmektedir. Nitekim yeşil rengin çevreciler, mor rengin feministler veya siyah rengin rock dinleyen kişiler tarafından tercih edilmesi bunun bir örneğidir (Güngör, 2016: 314).

Bu ayrım sonucunda denilebilir ki, genel kültürün içinde yer alan alt kültürler genel kültürün bazı özelliklerini alabilmektedir. Ancak buna rağmen genel kültür alt kültürlerin bir toplamıdır denilemez (Erdoğan, 1975: 17).

2.1.4.2. Ulusal Kültür- Evrensel Kültür

Ulusal kültür belli bir ulusu, diğer topluluklardan ayırmak için kullanılan bir kavramdır ve bir anlamda farklı ülkelerin varlığının gerekçesi olarak kabul edilmektedir. İnsanların değişik birimler oluşturarak ayrı toplumlar çerçevesinde yaşaması, coğrafya farklılıklarına ek olarak kimi zaman dil, kimi zaman din, kimi zaman başka özelliklere bağlanmaktadır (Kongar, 1989: 31).

Hofstede' nin ulusal kültür tanımındaki ulusal kavramı insanların pasaportunda yazan ülkeyi temsil etmektedir ve kültürün sınıflandırılmasında ise ülke kriterinin kullanılmasının geçerli olduğu dile getirilmektedir. Kültür her ne kadar birçok anlamda evrensel boyutlar taşısa da, kültürlerarası incelemelerde, ülkeleri ve kültürleri tanımada ülkeleri birbirinden ayıran ve ulusal kültür farklılıklarını oluşturan temel unsurlar kullanılmaktadır. Bu unsurlar din, dil, endüstriyel yapı, medya, topografya ve yakın yerleşik düzeyi, politik sınırlar ve sistemler, ekonomik sistemler, kolonileşme, ekonomik ve teknolojik gelişme, eğitim sistemleri ve iklimdir (Yıldırım, 2015: 324-325).

Medeniyetlerin sahip olduğu kültür unsurlarına yön veren ortak değerler, algılar, öncelikler ve temel kültür kodları arasında farklılıklar vardır. Bu farklılıklar neticesinde rneğin, Batı medeniyetinin sürükleyici ve itici kültür unsurları, bilimsel ve teknolojik kökenli maddi kültür unsurlarıdır ve maddi kültürün denetimi altında şekillenen batı kültürü “ben merkezli” kabul edilmektedir. Buna nazaran Türklerin tarihsel süreç içinde kültürünün temel kodlarını oluşturan medeniyet, manevi kültür yani ulusal kültür merkezlidir (Yıldırım, 2015: 324).

Ulusal kültürü evrensel kültürden ayıran unsurlar, coğrafi alanlar, tarihsel dönemler, etnik farklar gibi aslında insanoğlunun kendi kendisini böldüğü birimlere ilişkin ölçütlerdir. Bir başka deyişle, ulusal kültür ile evrensel kültür arasındaki fark nitelik farkı değildir (Kongar, 1989: 33). Zira kültür, coğrafi haritalardan farklı olarak sınırları belirsiz bir kavramdır. Kültürün sınırları coğrafi haritların sınırları gibi keskin olmadığından, kavramın sınırları ulusun siyasi sınırlarıyla çakışık değildir. Doğu kültürü ve Batı kültürü gibi ayrımlar bulunmasına rağmen, bu bölünmenin sınırları belirsizdir. Akdeniz, Ortadoğu ve İşlam kültürleri gibi i içe geçmiş kültür alanlarının sınırlarının nerede başladığını veya nerede bittiğini söylemek kolay değildir (Güvenç, 1994: 110).

Bununla birlikte günümüzde kültür evrensel midir ulusal mıdır sorunu giderek önemini kaybetmektedir. Nitekim teknolojinin eseri olan internet ve teknolojik gelişmeler kültür, tarih, ekonomi, siyaset, gibi her türlü bilgi, düşünce ve yeniliğe erişim imknını kolaylaştırmış; evrenseli yerele, yereli de evrensele taşımıştır (Yıldırım, 2015: 323).

2.1.4.3. Popüler Kültür –Yüksek Kültür

Günümüzde popüler kültür ve yüksek kültür olarak anılan iki kavram, Almanca orijinalindeki Kultur ve Massenkultur ayrımının Amerikan uyarlamalarıdır ve çoğunlukla “kültür” ve “kitle kültürü” olarak çevrilirler. Eski bir sosyoloji ve siyaset terimi olan “mass” ya da “masse, Avrupa’da çoğunlukla kltrc bir tonda kullanılmaktadır. Ancak Gans, bu yanlı ifadeyi tasvip etmediği için kitle kültürü terimini yerine “popüler kültür” terimini tercih etmiş ve hatta yüksek kültürü de kapsayan bir şekilde tüm bu stereotiplere beğeni kültürleri adını vermiştir. Söz

konusu beğeni kültürlerini belirleyen etmen ise, kitlelerin sınıfları ve eğitim durumlarıdır (Gans, 2012: 20-21).

Kapitalizmin gelişimi ile özellikle sanayi devriminden sonra, ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel yaşamın yanında boş zaman faaliyetleri de büyük dönüşüm geçirmiştir. Ortaçağdaki toplumlarda popüler sanat ve boş zaman etkinlikleri toplumsal açıdan tartışmalı bir konu değilken, kapitalizmin gelişmesi ile birlikte ortaya çıkan kitle kültürü/popüler kültür ve sanat etkinlikleri önemli tartışmaları ve kültür çatışmalarını da beraberinde getirmiştir (Korkmaz, Yaylagül, 2008: 125).

Bu konuda Gans, bunun yalnızca yüksek kültür ve popüler kültür nezdinde gerçekleşen bir kültür çatışması olmasından öte, bu çatışmanın esas olarak toplumda hangi kültürün ve daha önemlisi kimin kültürünün egemen olacağına dayalı bir sınıf çatışması olduğunu ileri sürmekte ve bu çatışmayı kültürünün kültürsüze, eğitiminin eğitimsiz, uzmanların sıradan insanlara ve daha varsılların daha az varsıllara bir saldırısı olarak nitelendirmektedir. Her durumda ilki, kendi iyi yaşam standartlarına uygun davranmadığı için ikincisini eleştirmekte; kitaplar yazacak, konferanslarda konuşma yapacak durumda olmayan ikincisi de ilkinin daha az kamusal yollardan eleştirme fırsatını elinde tutmaktadır (Gans, 2012: 19-20).

Popüler kültür, geniş anlamda yüksek kültür haricinde her şeyi kapsayan ve dar anlamda da kitlesel medya tarafından yaratılan kültür olarak ifade edilmektedir. Popüler kültür sosyal, ideolojik veya maddi olması farketmeksizin geniş bir alana yayılmış ve önemli sayıda insan tarafından tüketilen kültürdür (Harold, 2012: 359-360).

Popüler kültür ve yüksek kültürün tüketicileri arasında ciddi bir sayı ve çeşitlilik farkı bulunmaktadır. Öyle ki yüksek kültür, ülkenin tamamında belki yarım milyonu geçmeyecek, küçük bir gruba hitap ederken, popüler kültür bir televizyon programı ile on milyonlarca izleyiciye ulaşabilmektedir. Popüler kültür izleyicisi daha geniş olduğu aynı buna dayalı olarak daha heterojendir ve her ne kadar yüksek kültür toplumu kendi beğenilerinin kişiselliğine övgüde bulunsun da, aslında popüler kültüre kıyasla daha homojendir (Gans, 2012: 45).

Popüler kültür üzerine çalışanlar, kitle iletişim araçlarının bu denli yaygın olduğu günümüz koşullarında popüler kültürün en geniş ve en etkili hegemonik aygıt

olduğunu ileri sürmektedirler. Bu bağlamda Frankfurt Okulu çizgisindeki entelektüeller bu gücü eleştirmekte, popüler kültür ya da kitle kültürünün halkın gerçek yaşamıyla ilgisi olmayan, endüstriyel ortamda kitlesel olarak üretilip yine kitlelere satılan ve düşük beğeni düzeylerine hitap eden bir üretim olduğunu ifade etmektedirler (Güngör, 2016: 312). Bununla beraber John Fiske, kitle kültürünün yukarıdan dayatma bir kültür olarak resmedilmesine karşı çıkar ve kültürün canlı bir süreç olduğunu, yalnızca kendi içinden gelişip boy verebileceğini dile getirir. Ona göre, popüler kültürü üreten kültür endüstrisi değil halktır. Kültür endüstrisinin bu konuya dair fonksiyonunu, “...çeşitli halk oluşumlarının kendi popüler kültürlerini yaratma sürecinde kullanabilecekleri ya da reddedilecekleri bir metinler ya da kültürel kaynaklar dağarcığı üretmektir.” şeklinde savunan Fiske, popüler kültürün gündelik yaşam ile kültür endüstrileri ürünlerinin ortak kesimindeki halk tarafından oluşturulduğunu, yukarıdan değil aksine aşağıdan ve içeriden doğduğunu ifade etmektedir (Fiske, 1999: 36-38).

Sonuç olarak, günümüz teknolojisi ve kitle iletişim araçları ile hızlı ve geniş bir yayılma alanı bulan popüler kültür ve ürünleri, küreselleşmeyle beraber görüldüğü üzere kimilerine göre kültürel yayılmacılığın kimilerine göre kültürel tanıtımın önemli bir aracıdır. Ancak her ne şekilde olursa olsun, bugün kısmen popüler kültür halini almış olan halk kültürü ulusal kültürün bir parçası haline gelmiştir. Bu konuda popüler kültür ve ulusal kültürün birlikte düşünülmesine dair en iyi örnek, ABD’nin uzun yıllar süresince dünya genelinde uyguladığı kültür politikaları verilebilir. Bilhassa Soğuk Savaş döneminde Amerika, yüksek kültür öğelerinden ziyade endüstriyel popüler kültür öğeleri ve içine kodlanmış mesajlarla gerek Demir Perde ülkelerinde gerekse diğer Avrupa ülkelerinde kendi kültürünü yaymayı ve yerleştirmeyi başarmıştır. Bugün tüm bu popüler kültür öğeleri (Hollywood filmleri, rock müzik, fast-food, Coca-Cola, kot pantolon vb.) Amerikan kültürü olarak nitelendirilmektedir (Yıldırım, 2015: 327-328).

2.1.5. Kültürlerarası İletişim

Kültürlerarası iletişimin ana hatlarını iki kavram meydana getirmektedir: kültür ve iletişim. Kültür, bir toplumun maddi ve manevi üretimleri ile bu üretim

alanları içindeki ilişkiler, pratiklerdir. Her şeyden önce bir yaşam biçimi olan kültür, gündelik hayat içindeki uygulamaları ve bir grup insanı diğerlerinden farklı kılan gelenekleri ve alışkanlıkları da kapsamaktadır. Kültür, bireyin toplumun bir üyesi olarak iletişim kurmasına, belli davranışları ve olayları yorumlamasına ve değerlendirmesine yardımcı olan normlar, fikirler ve semboller dizisidir. İletişim ise, duyguların, düşüncelerin, bilginin ve becerilerin simgeler aracılığıyla aktarılmasının yanı sıra aynı zamanda insanın anlam arama çabasıdır (Özdemir, 2011: 29).

İletişim yalnızca bir eylem değil çok boyutlu bir süreçtir ve bu süreç, iletişime katılan bireyleri ve onların kültürlerini de dikkate almayı gerektirmektedir. Bununla birlikte, hangi kültüre ait olursa olsun, bütün insanlar sonuçları farklı olsa da iletişim sürecinde aynı temel etkinlerde bulunmaktadır. Nitekim söz konusu iletişim sürecinin gerçekleşmesi için temelde en az iki unsur gereklidir: kaynak ve hedef. Kaynak bu süreçte iletişime ihtiyaç duyan kişiyi ifade etmektedir ve kaynak ve hedef (gönderen ve alıcı) arasında anlam aktarımı kodlama ile gerçekleşmektedir. Kodlama neticesinde, etkileşime katılan bireyin aktarmak istediği anlamlar sözlü veya sözsüz sembollerden oluşan mesajlara dönüşmektedir. Kodlama eylemi içseldir ve mesajı oluşturan sözlü ve sözsüz semboller, yani kodlar, bireyin kullandığı dilin kurallarına veya kültürel normlarına uygun olarak düzenlenmektedir (Kartarı, 2014: 40-42).

İşte bu iki kavram üzerine inşa edilen kültürlerarası iletişim, farklı kültürlerle mensup bireyler, gruplar arasındaki etkileşimi, anlam aktarımlarını, yabancıların algılanmasını ve açıklanmasını, kültürel farklılıkların gözetilmesi gibi konuları inceleyen bir bilim dalıdır (Kartarı, 2014: 50).

Kültürlerarası iletişim disiplininin altyapısını, İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD’li antropolog Ruth Benedict’in ABD Savaş Enformasyon Dairesi için yürüttüğü, yabancı bir kültürün iletişim davranışlarını anlamaya yönelik çalışmalar oluşturmaktadır. Japonları anlamak ve Amerikan tarafının fikirlerinin onların anlayacağı şekilde aktarılması amacı ile başlatılan bu çalışmaların sonucunu Benedict, ‘Krizantem ve Kılıç’ adlı yapıtıyla yayımlamıştır. Ancak kavramsal olarak kültürlerarası iletişim terimi ilk kez, Edward T. Hall tarafından 1959 yılında yayımlanan ‘The Silent Language’ adlı eserde kullanılmıştır (Kartarı, 2014: 65-66).

Hall, Türkçe ‘Sessiz Dil’ anlamına gelen bu eserinde, dilin semboller ve seslerin ötesinde anlamlar taşıdığının altını çizmiştir (Yıldırım, 2015: 336).

Kültürlerarası iletişime dair kuramsal yaklaşımlar, 1980’lerin başından itibaren özellikle Gudykunst’un çalışmalarıyla gündeme gelebilmiştir (Sarı, 2004: 4). Gudykunst’un geliştirdiği model, iletişimin öngörülebilir bulunmayı ve belirsizliği azaltmayı kapsayan eylemsel ve simgesel bir etkinlik olduğu çıkarımına dayanmaktadır. Gudykunst, belirsizliğin en büyük kısmının yabancı biri ile iletişim kurulduğunda meydana geldiğini iddia etmektedir. Çünkü yabancılar, aşina olmadığımız kültür ve çevrenin bir parçasıdır. Öyle ki, yabancı ile karşılaşıldığında, öncelikli mesele karşıdaki kişinin davranışını tahmin etmeyi ve ona uygun bir davranış geliştirmeyi gerektirmektedir. Yabancılarla iletişimde belirsizliğin azaltılması yönündeki çalışmalar, Gudykunst’tan önce başka araştırmacılar tarafından kişilerarası iletişim konularında yapılmış olsa da; bunu kültürlerarası iletişimi betimlemek için bir çerçeve olarak uyarlama fikri ilk olarak Gudykunst’a aittir. Ona göre yabancılarla gerçekleştirilen iletişimde, her iki taraf da kendi kavramsal filtrelerinden etkilenmektedir. Yabancılarla iletişimi etkileyen kavramsal filtreler kültürel, sosyo-kültürel, psiko-kültürel ve çevresel olarak sınıflandırılmıştır. Bu filtrelerin her biri yabancıardan alınan mesajı yorumlamayı ve onların davranışları hakkındaki tahminleri etkilemektedir. Eğer yabancıların filtreleri anlaşılmazsa, onların davranışları ile ilgili tahminler ve yorumlarda bulunmak da zorlaşabilmektedir (Casmir, Lande, 2003: 25-26).

Kültürlerarası iletişim ile çalışmalarda konu, genellikle kültürel farklılıklar bağlamında ele alınmaktadır. Kültürel farklılıklar, kültürlerarası karşılaşmalar üzerinde olumlu veya olumsuz etkilere sahip olabilmektedir. Bu farklılıklar, katılımcılar arasında iletişim akışını engellediği ölçüde olumsuz; bireyleri birbirlerini anlamak için daha çok çaba harcamaya teşvik ettiği ölçüde olumlu bir etki bırakmaktadır. Böylece bütün sürecin en kritik noktası, kültürel farklılıkların herhangi bir iletişim eyleminde katılımcılar tarafından “nasıl” yönetileceği olmaktadır (Casmir, Lande, 2003: 23-24).

Kültürlerarası iletişimin temel amacı, iletişimde bulunan diğer kültürü tanıma, anlama ve buradan yola çıkarak farklı kültürle ve üyeleri ile sahici bir

diyalog kurabilmektir. Kùltùrlerarası iletişim, farklı toplumlarla ortak anlayış geliştirme ve birlikte barış içinde yaşama, demokratik bir toplum oluşturma ve insan haklarına dayalı özgùrlùkçù ve eşitlikçi bir dùnya tasarımı geliştirmek için önemli bir kuramsal dayanak noktasıdır. Monologa karşı diyalogu, tek yònlù ve iknaya dayalı bir iletişim anlayışına karşı etkileşimi ve karşılıklılığı esas alan kùltùrel iletişim, önyargılardan uzak birbirini anlama çabasına dayalı bir iletişim anlayışıdır (Özdemir, 2011: 34-35).

Kartarı, günümüzde farklı kùltürlerin temasını ve birbirleriyle etkileşimini üç ana nedene dayandırmaktadır: yeni teknoloji ve haberleşme sistemleri, dùnya nüfusundaki artış ve dùnya ekonomi merkezlerinin değişimi. Bu ana nedenlerden ilki olan teknolojinin gelişimi ve kullanımı ile birlikte insanların dùnyanın çeşitli bölgelerine seyahat etme ve dolayısıyla da farklı kùltürlerden insanlarla karşılaşma şansı artmıştır (Kartarı, 2014: 52). Teknolojinin ve küreselleşmenin etkisiyle yeni dùnya düzeninde seyahat, göç, iletişim, bilgi-iřgücù transferi gibi nedenlerle ortaya çıkan hareketlilik artık sıradanlaşmıştır. Öyle ki, günümüzde hareket etmeden de iletişim çağının getirdiği yeniliklerle, dùnyayı hareket etmek zorunda kalmadan bile görmek mümkün hale gelmiştir (Yıldırım, 2015: 337).

Kùltürlerarası karşılaşmaların yaşanmasında dùnya nüfusunun hızlı artışı da önemli bir etmendir. Birleşmiş Milletler (BM) tarafından hazırlanan “Dùnya Nüfus Beklentisi” başlıklı rapora göre, 2019’da yaklaşık 7,7 milyar olan dùnya nüfusunun 2050 yılında 9,7 milyara ulaşması beklenmektedir (Çevrimiçi, www.dw.com/tr, 18.08.2019). Doğal kaynakların paylaşımı ve mevcut kaynaklardan daha çok yararlanma üzerine çıkan çatışmaların yanı sıra çevrenin korunması gibi birden çok kùltür grubunu ilgilendiren konular gittikçe daha çok sayıda kùltüre mensup insanın birbiriyle ilişki kurmasını gerekli kılmaktadır (Kartarı, 2014: 52).

Kùltürlerarası iletişimin artmasına sebep olan bir diğer önemli faktör ise, dùnya ekonomisindeki odak noktaların değişmesi ve yeni merkezlerin, dolayısı ile yeni kùltürlerin dùnya ekonomisinde önemli roller üstlenmesidir. Bu durum, ilişki kurulması gereken kùltürlerin sayısını oldukça artırmış ve çağımızın ekonomik yapısı kùltürlerarası iletişimi gerekli kılmıştır (Kartarı, 2014: 53).

Toplumsal ilişkilerin gelişmesi ve küreselleşmeye dayalı olarak, ülkelerin birbiri ile iletişim kurma ihtiyacı, bireylerin farklı kültüre mensup bireylerin ne düşündükleri, onları nasıl etkiledikleri ve onlarla nasıl bir iletişim kurmak gerektiği gibi konular kültürlerarası iletişim çalışmalarını önemli hale getirmiştir. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile birlikte, uluslararası ilişkilerde ve ülkeler arasındaki komşuluk ilişkilerinde bireyin rolü artmıştır. Hükümetler kendi devamlılıklarını sağlamak, ulusal ve uluslararası politikalarında meşruluğu gözetmek için kişilerin beklentilerini sorgulamaya başladığı ve kamuoylarının fikirlerinin önemli hale geldiği günümüzde, bu amaca yönelik birçok stratejik araştırma merkezi, vakıf, kurum ve kuruluşlar kurulmuştur. Bu kuruluşlar farklı yöntemlerle ülkeler arasındaki iletişimi ölçerek politika üretme ve geliştirme süreçlerinde ülkere yardımcı olmaktadır (Gibson, Hanna'dan akt. Güven, 2015: 108).

Ülkeler ve toplumlar arasındaki ilişkilerin düzenlenmesine yardımcı olan ve farklı kültürel yapıların uluslararası platformlara taşınmasında önemli bir rol üstlenen kamu diplomasisi, ortak anlayış, işbirliği, kültürel etkileşim sağlayabilmek için kültürlerarası iletişime önem vermelidir (Yıldırım, 2015: 337). Nitekim çift yönlü bir iletişimi temel alan kamu diplomasinin başarı gösterebilmesi için, iletişim kurulan toplumun anlaşılması ve ona uygun mesajlar verilmesi gerekmektedir. Toplumların kodları, mesajları anlayış şekilleri ve mesajlara dair geliştirdikleri cevaplar tamamıyla söz konusu toplumların kültürleri ile ilişkilidir. Bu durum günümüzde yaygın bir diplomasi yöntemi olan kamu diplomasi aracı olarak kültürün ve bu ekseninde gelişen kültürel diplomasinin uluslararası ilişkilerdeki önemini artırmakta ve uygulanmasını gerekli kılmaktadır.

2.2. KÜLTÜREL DİPLOMASİ

Eski hükümdarlar arasındaki karşılıklı hediye gönderme ritüelinden günümüz modern fuarlarına kadar kültür, toplumların kendilerini ve güçlerini gösterme aracı olduğu kadar başkalarını anlama amacına yönelik dış ilişkilerin önemli bir unsuru olarak kullanılagelmıştır (Bound vd., 2007: 15). Günümüzde küreselleşmenin bir sonucu olarak toplumlar birbiri ile daha fazla temas halinde olduğundan kültürün önemi ve etkisi geçmişe kıyasla uluslararası ilişkilerde daha da artmıştır. Bu

bağlamda kültürün ve öğelerinin bir ülkenin çıkarları için programlı bir şekilde sunulması, tanıtılması, farklı toplumlarda olumlu algılar yaratılabilmesi için bir yumuşak güç aracı olarak kullanılması gerekmektedir ve bu da karşımıza kültürel diplomasi kavramını çıkarmaktadır (Yıldırım, 2015: 350).

Bir toplumun kendine özgü ve benzersiz taraflarının yanı sıra diğer toplumlarla benzer taraflarını ortaya çıkarmada ve o toplumun evrensel değerlerini yansıtmada kültürel faaliyetlerin en etkili yöntem oluşu, kültürel diplomasiyi kamu diplomasisinin ayrılmaz bir parçası haline getirmektedir (Purtaş, 2013: 4). Bundan ötürü denilebilir ki, kültürel diplomasi kamu diplomasisi politikalarını etkin şekilde yürüten ve diğer ülkeler üzerinde yumuşak güç sahibi olan her ülkenin zengin olarak sahip olduğu bir diplomasi geleneğidir (Akçay, 2014: 31).

Kültürel diplomasi terimi incelendiğinde literatürde karşımıza en çok Milton C. Cummings' in "uluslar ve bu uluslara mensup insanlar arasında ortak anlayış geliştirmek için fikir, bilgi, sanat ve kültürün diğer yönlerinin karşılıklı değişimi" şeklindeki tanımı çıkmaktadır (Cummings, 2003:1).

Berlin'deki Kültürel Diplomasi Akademisi'nin başkanlığında bulunmuş, Romanya eski devlet başkanı Prof. Dr. Emil Constantinescu da Cummings' in tanımına yakın bir ifadeyle kültürel diplomasiyi, ülkeler arasındaki ilişkileri güçlendirmek, sosyo-kültürel işbirliğini artırmak ve ulusal çıkar sağlamak amacıyla fikir, değer, gelenek ve kültür ya da kimliğin diğer yönlerinin karşılıklı değişimi olarak açıklamıştır (Çevrimiçi, www.culturaldiplomacy.org, 04.04.2019).

Kültürel Diplomasi Akademisi'nin 2013'te yayımlamış olduğu Kültürel Diplomasi Sözlüğü'nde ise kültürel diplomasi için, ülkelerin kültürel ve siyasi değerlerinin dünyanın geri kalanına tanıtılması ve böylece bireyler arasında farklı kültür ve perspektiflerin erişimine izin verilerek karşılıklı anlayış ve diyalogun geliştirilmesi ifadesine yer verilmiştir(Çevrimiçi, www.culturaldiplomacy.org, 04.04.2019).

Kültürel diplomasi kavramsal çerçevesine baktığımızda birçok uzmanın onu kamu diplomasisinin bir alt dalı olarak nitelendirdiğini görmekteyiz. Örneğin Kang kültürel diplomasiyi, kamu diplomasisinin sanatsal aktivitelerini içeren ve sivil toplumlar arasında kültürel değişim programları aracılığı ile yürütülen bir boyutu

olarak ele almaktadır (Kang, 2013: 2). Benzer şekilde Cull kamu diplomasisi uygulama modelini kültürel diplomasi, değişim programları, uluslararası yayıncılık, dinleme ve savunma şeklinde beş sınıflandırma üzerinden temellendirmiş ve kültürel diplomasiyi, bir ülkenin kültür kaynaklarını ve başarılarını yurtdışında tanınır hale getirmek veya kültürel aktarım yoluyla uluslararası ortamı yönetme girişimi olarak tanımlamıştır (Cull, 2009:19).

Kültürel diplomasi uzun süreli faaliyetler yapılmasını gerektirmesine rağmen daha kalıcı ve kesin sonuçlar alınabilmesi sebebiyle kamu diplomasisinin en etkili yöntemlerinden biridir. Bir ülke açısından başka ülkelerde ve halklarda kalıcı bir etki elde etmek büyük ölçüde kültürel diplomasi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesiyle mümkündür (Demir, 2002: 78). Bununla ilgili Erzen, Nye’ın yumuşak güç araçları arasında bir kıyaslamaya giderek kamu diplomasi amacı olarak, toplumlar arası olumlu bir etki gerçekleştirmek isteyen ülkelerin, siyasi değerler ve dış politika kaynaklarına oranla kültürel kaynakları kullanımını uygun bulmaktadır. Nitekim ülkeler, yaşam standartları ve ülke değerleri ile ilgili diğer toplumlar tarafından bir hayranlık uyandırma amacı taşıyorlar ise; sanat (sinema, müzik, dans, tiyatro, yemek vb.), popüler kültür (sosyal paylaşım, internet, bilgisayar oyunları vb.) ve spor (tenis, basketbol, futbol, yüzme vb.) faaliyetleri ile hedeflerine ulaşabilmektedir. Böylece ülkeler, başarılı oldukları bir kültürel faaliyetle dünya kamuoyunda öne çıkabilmekte ve söz konusu faaliyetle ilgili diğer toplumlar üzerinde merak uyandırabilmekte ve yine onlar üzerinde olumlu algı yaratabilmektedirler (Erzen, 2012: 124).

Günümüz küresel dünyasında kültürler, farklı veya öteki olmaktan ziyade kültürel çeşitliliğini ve zenginliğini öne çıkarmanın önemini kavramışlardır. Nye uluslarının hikâyelerinin bir çeşit sermaye olduğunu, itibar ve güven kazanımında bu sermayenin ne kadar etkili olduğunu dile getirerek kamu diplomasinin gerekliliğini vurgulamıştır (Çevrimiçi, [the-soft-power-of-the-united-nations](#),10.03.2019). Kamu diplomasisi aracı olarak kültürel diplomasinin en yaygın ve etkili diplomasi geleneği olmasının sebebi, bir milletin kendini en iyi ifade edebileceği eylemlerin kültürel aktiviteler olmasıyla ilişkilidir (Akçay, 2014: 35).

ABD Dışışleri Bakanlığına bağlı Kùltùrel Diplomasi Danışma Kurulu, 2005 yılında bir Kùltùrel Diplomasi Raporu hazırlamış ve kùltùrel diplomasının bir ùlkeye sağladığı faydaları maddeler halinde şu şekilde belirtmiştir:

- Politika üretenlerin askeri, siyasi ve ekonomik ittifaklar kurmak istedikleri ùlkeler ile aralarında güven ilişkisi oluşmasına yardım eder.
- Aile, inanç ve eğitim gibi konularda ortak değere sahip olabileceğimizi gösterir.
- Halklar arasında hükümet değışimlerinin etkisinden bağımsız bir ilişki kurulmasını sağlar.
- Geleneksel diplomasi ile erişimin zor olduğu yabancı toplulukların etkili üyelerine ulaşım gerçekleştirilebilir.
- Politik farklılıklara rağmen işbirliği için olumlu bir ortam temin eder.
- İnsandan insana iletişim için tarafsız ortamlar yaratır.
- Diplomatik ilişkilerin sıkıntılı, gergin veya seyrek olduğu ùlkeler ile yaklaşma sağlanması için esnek ve evrensel kabul gören bir araç olarak hizmette bulunabilir.
- Dil engelinin ortadan kalkmasına yardımcı olarak, gençlere ve geniş kitlelere erişebilme imkanı sağlar.
- Sivil toplumun gelişimini destekler.
- Yanlış anlaşılmalara, düşmanlık ve kin gibi olumsuz durumları dengeleyerek bu düşüncelerin zamanla karşılıklı olumlu bir yöne evrime yardım eder (Çevrimiçi, <https://2009-2017.state.gov/pdcommission/reports/54256.htm>, 14.04.2019)

İngiliz diplomat Sir Anthony Parsons, kùltürün bir diplomasi aracı olarak kullanılmasının avantajlarının altını çizerek, “Çok açıktır ki, eğer birinin dilini ve edebiyatını iyi biliyorsanız ve onun ùlkesini, şehirlerini, sanatını ve insanlarını seviyorsanız, diğer her şey eşit bile olsa, içgüdüsel olarak daha az bildiğiniz bir yerden ziyade ondan mal satın alırsınız; haklı olduğunda onu aktif olarak destekler veya haksız olduğunu düşündüğünüzde de onu şiddetli cezalandırmaktan kaçınırsınız.” açıklamalarında bulunmuştur (Kitsou, 2011: 2).

Toplumların karşılıklı olarak birbirini anlamaları konusunda 21.yüzyılda kabul gören en popüler belirleyiciler sosyal aktörlerdir. Koev, Channik’ in görüşlerinden hareketle hükümet çalışmalarını devlet dışı aktörlerin yaptıkları çalışmalardan ayrı tutmaktadır. Ona göre kültürel diplomasi “hükümetler arası iletişim değil, hükümetler ile yabancı kamuoyları arasındaki iletişimdir.” Kültürel diplomasi ile ilgili olarak eski bir diplomat ve kültürel diplomasi uygulayıcısı Richard T. Ardnt da kültürel ilişkilerin devlet müdahalesi olmaksızın doğal ve organik olarak geliştiğini iddia ederek bu kültürel ilişkileri; ticaret, turizm, öğrenci değişimleri, iletişim, kitap sirkülasyonu, göç, medya erişimi, evlilikler ve diğer günlük kültürler arası karşılaşmalarla da gerçekleşebileceğini ifade etmiştir (Koev, 2013: 61).

Kültürel diplomasi doğrudan birey ve toplumla ilişkilidir. Çünkü kültürü üreten, yaşatan ve taşıyan insandır. Dolayısıyla kültürel diplomasi insana dokunan, insandan insana yürütülen bir faaliyettir. Devletin bu konudaki rolü ön açma ve yönlendirme ile sınırlıdır. Devletin kültürel diplomasiye sunabileceği en büyük katkı vatandaşlarına taşımaktan onur duyabilecekleri bir kimlik ve aidiyet sağlamasıdır. Bu halde eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyi, kültür hayatının yüksek olduğu bir ülkede vatandaşların devletine olan bağlılığı ve taşıdığı kimliğe sahip çıkması aynı oranda yüksek olacaktır (Purtaş, 2013:5). Vatandaşların ait olmaktan gurur duyacağı bir kimliğe sahip olmasının ne denli önemli ve etkili olduğu düşüncesi ile geçmişte de karşılaşmaktayız:

“Örneğin Roma İmparatorluğu’nun yayılmacı gücü sadece askeri ve ekonomik gücüne değil önemli bir psikolojik haklılaştırmaya da dayanıyordu. Buna göre “Ben Roma Vatandaşıyım” (Civis Romanus sum), o dönemde olabilecek en iyi kendini tanımlama biçimi, gurur kaynağı olarak algılanıyordu ve elde edilmesi gereken önemli bir kazanım olarak görülüyordu. Roma vatandaşlığını bu yüceltilmiş konumu, Roma’nın yayılmacı emellerini haklı çıkaracak kültürel üstünlüğün bir yansımasıydı.” (Yaylacı, 2010: 43).

Bununla birlikte kültürel diplomasinin kamu ve sivil toplumun ortaklığına da ihtiyacı yadsınamaz. Amerikalı diplomat Cynthia P. Schneider bu konuda British Council'in başarısını örnek göstererek, kamu ve özel sektörün kültürel mübadele ve kültürel diplomasiye ilişkin bütüncül bir strateji geliştirmeleri gerektiğini ve bu doğrultuda ihtiyaç duyulan fonların sağlanması ile kültürel diplomasi uygulamalarının başarıya ulaşılabileceğini dile getirmektedir (Purtaş, 2013: 5).

2.2.1. Kültürel Diplomasinin Araçları

Ülkeler kültürel diplomasi yöntemini kullanarak kendi kültür öğelerini tanıtmakta ve bu öğeler üzerinden farklı ülkeler ile sürdürülebilir bir ilişki ağı oluşturmaktadır. Sinema, edebiyat, müzik, eğitim ve çeşitli spor dalları kültür diplomasisinin etkili kültür sanat alanlarındandır. Ülkeler kültürel diplomasi faaliyetleri yürüterek yumuşak güç bağları kurmak ve kuvvetlendirmenin ötesinde, uzun vadeli ulusal ve uluslararası bir takım hedeflerini de gerçekleştirme fırsatı elde etmektedir (Bulut, 2019: 5).

John Lenczowski bir milletin kültürünün her unsurunun kültürel diplomasinin bir parçası olduğunu ancak bazılarının diğerlerine göre düzenli ve yoğun olarak kullanıldığını ifade etmektedir. Lenczowski'ye göre kültürel diplomasinin araçları edebiyat, sanat, sergiler, değişim programları, dil öğretimi, uluslararası yayıncılık, hediyeler, din, fikirlerin ve sosyal politikaların tanıtım faaliyetleridir (Lenczowski, 2008: 82-88).

Toplumlar yaşam şekillerini, davranış kalıplarını, dünyayı algılama ve yorumlama biçimlerini, gelenek ve göreneklerini, sosyal yapılarını ve değerlerini kültürleri aracılığıyla yansıtmaktadırlar. Bu noktada sanat, toplumların ve bireylerin kültürlerini ve kendilerini ifade etmede etkili bir araç niteliği taşımaktadır.

Dünyanın birçok güçlü ülkesi çeşitli sanat türlerini kültürel diplomasi aracı olarak önemli ölçüde kullanmaktadır. Tiyatro, film, bale, müzik gibi sahne sanatları; resim heykel gibi güzel sanatlar ve tamamen kendine has bir sanat türü kabul edilen mimari bunlardan bazılarıdır (Lenczowski, 2008: 82).

Kültürel diplomasi faaliyetlerinde özellikle müzik evrensel olduğu için ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü devletler, müziğin evrensel doğası dil, din, ırk ve kültür

farkı gözetmeyen etkisi sayesinde geniş kitlelere ulaşabilmekte ve büyükelçilikler yanında düzenledikleri uluslararası temsillerle çeşitli sanatsal faaliyetler neticesinde yine devletler çekici bir imaj oluşturarak yumuşak güçlerini artırabilmektedir.

Toplumların hikâyesini, değerlerini ve kültürünü yansıtan kültür-sanat faaliyetlerinin aynı zamanda mesaj taşıma işlevi de vardır. Soğuk Savaş döneminde ABD, Jazz müziği ile Sovyetler’deki insanlara demokrasi ve özgürlük mesajları iletme politikasını izlemiştir (Ekşi, 2014: 125-126). Müziğin insanlar üzerinde daima sınırları, siyaseti ve yaptırımları aşan bir etkisi vardır. Bu etkiye dair Nye,

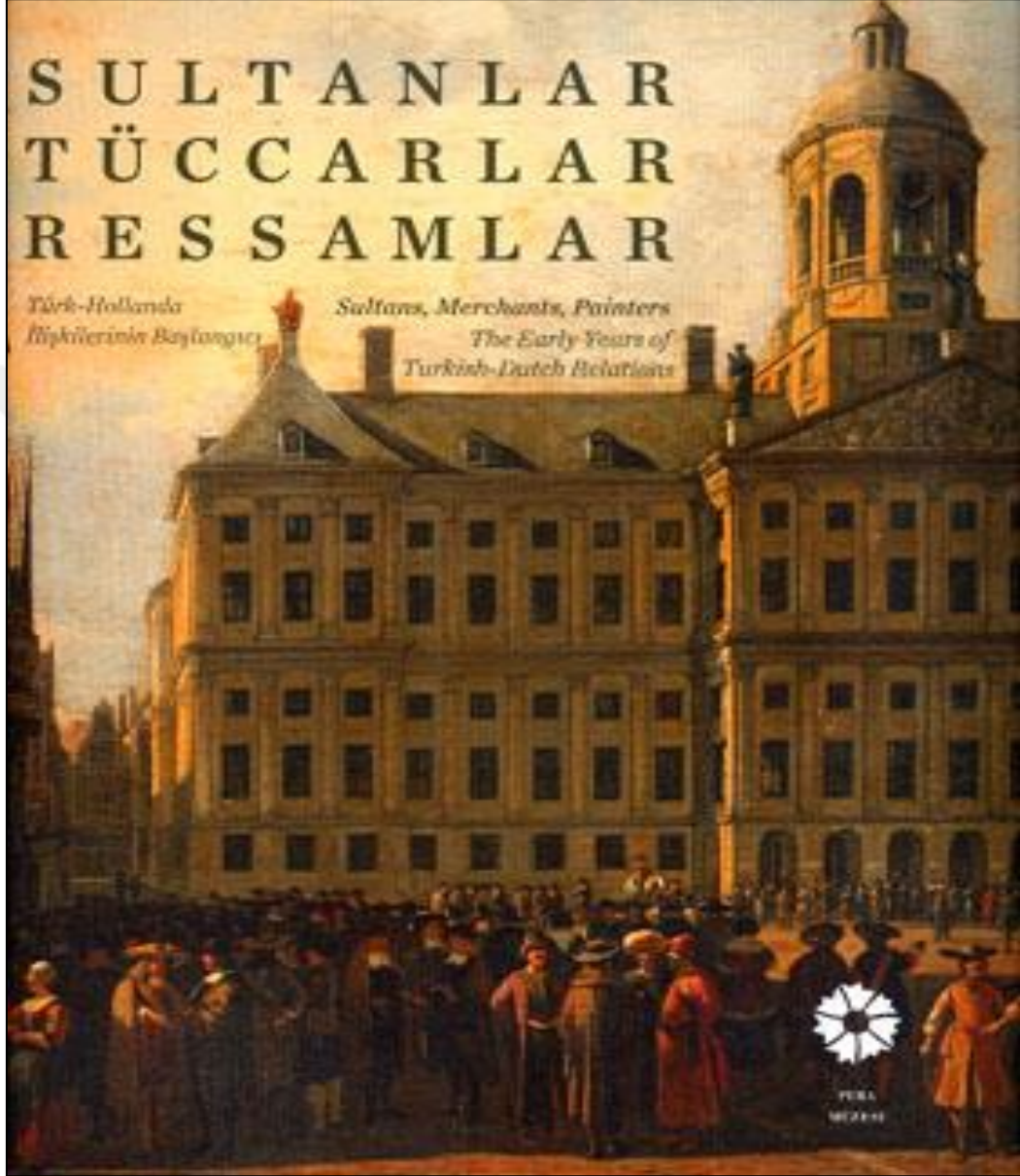
“...1950’lerde, Komünist Çek devlet görevlileri, “ahlak düzeyi düşük Amerikan müziği” kasetlerini çaldıkları için, bir grup genci hapse mahkûm etmiştir; fakat çabaları ters tepmiştir. Milos Forman, 1960’larda durumun nasıl olduğunu şöyle açıklamıştır: “Bilirsiniz, Bill Halley ve Elvis Presley dinlersiniz ve bunu seversiniz ve sonra Çek televizyonunda sert bir surat size ‘Ormandan kaçan bu maymunlar mı insanlığın gururunu temsil ediyor?’ der... Sonunda, bilirsiniz işte, bütün saygınızı kaybedersiniz.” 1980’de, John Lennon öldürüldükten sonra, Prag’da, onun için bir anıt oluşturulmuş ve her yıl, ölüm yıl dönümünde, barış ve demokrasi için geçit töreni yapılmıştır. 1988’de, organizatörler, üyelerinin Sovyet birliklerinin ülkeden çıkarılmasını istediği bir Lennon Barış Kulübü kurmuşlardır. Zaman geçtikçe, Lennon, Lenin’in yerini almıştır.” örneğini vermiştir (Nye, 2005: 55).

Film endüstrisi tıpkı Hollywood’da olduğu gibi daima farklı kültürleri etkileyen ve onların kamuoylarını yönlendiren araçlardan biri olmuştur. Nye, Berlin Duvarı’nın 1989’da yıkılışından çok daha önce, televizyon ve sinema tarafından delip geçildiğini dile getirmektedir (Nye, 2005: 54).

Kültürel zenginliklerin daha geniş kitlelere tanıtılması amacıyla düzenlenen ulusal ve uluslararası sergiler, uluslararası sergilere müzelerle işbirliği içinde ödünç eser vererek katılım sağlanması ve uluslararası sergilere ev sahipliği yapmak da önemli bir kültürel diplomasi aracı olarak kabul edilmektedir (Lenczowski, 2008: 82). Örneğin, 2012 yılında Hollanda ve Türkiye arasındaki diplomatik ilişkilerin

400.yılı kutlamaları nedeniyle, iki ülke arasında 2012 yılında karşılıklı olarak farklı platformlarda birçok sergi düzenlenmiş ve binlerce kişi bu sergileri ziyaret ederek iki ülke arasındaki yakınlaşmanın bir parçası olmuşlardır. Kutlamalar kapsamında Hollanda Çağdaş Sanatı dünyanın en saygın uluslararası galerilerini, yerli ve yabancı koleksiyonerleri ve sanatseverleri bir araya getiren Contemporary İstanbul'da sergilenmiş; Mondriaan Fund ve Hollanda Konsolosluğu'nun desteğiyle Hollandalı galeriler, fuar sırasında Hollanda'nın çağdaş sanatını temsil etmişlerdir. CI Dialogues konferans programında “Art as a Collaborative” teması altında Hollanda’ dan ve Türkiye’ den konuşmacılar bir araya gelmiştir (Çevrimiçi, [contemporary-istanbul-12](https://www.contemporary-istanbul.com), 29.03.2019). Bununla birlikte Sabancı Üniversitesi, Rijksmuseum ve birçok özel koleksiyondan 59 sanatçıya ait 74 tablo, 19 desen ve 18 objenin sergilendiği “Rembrandt ve Çağdaşları” sergisi; İstanbul Modern, Rotterdam’daki Boijmans van Beuningen Müzesi koleksiyonundan bir seçkinin sunulduğu “La La La İnsan Adımları” sergisi ve Pera Müzesi, Amsterdam Müzesi işbirliği ve Rijksmuseum’un katkılarıyla Osmanlı ve Hollanda arasındaki ticari ve kültürel hayatının temsil edildiği “Sultanlar, Tüccarlar, Ressamlar: Türk-Hollanda İlişkilerinin Başlangıcı” sergisine ev sahipliği yapmıştır (Çevrimiçi, <https://www.themaggar.com>, 17.07.2019).

Şekil 1. Sultanlar, Tüccarlar, Ressamlar: Türk Hollanda İlişkilerinin Başlangıcı
Sergi Kataloğu Kapağı

Kaynak: (Çevrimiçi, <https://www.themaggar.com>, 17.07.2019)

Ülkelerin yazın dünyası da kültürel diplomasinin etkili bir aracıdır. Nitekim roman, hikâye ve şiir gibi türler toplumun tarihine, kültürüne, coğrafyasına, düşünce yapısına dair izdüşümleri barındırmaktadır. Ülkenin başarılı edebi eserleri, uluslararası arenada ödüller vasıtasıyla ülke tanıtımına katkılarda bulunacağı gibi ticari ve turistik bağlamda da birtakım avantajlar sağlamaktadır. Örneğin, Harry

Potter serisinin çok güçlü bir uluslararası fenomen haline gelmesi yayımlanmasını takip eden seneler içinde ticari ve turistik anlamda İngiltere'ye büyük kazançlar sağlamıştır. Harry Potter serisi önce bir kitap olarak basılmış ardından filmlere dönüştürülmüş ve aynı zamanda kitaplar 100' e yakın dile tercüme edilmiştir. Gördüğü yoğun ilgiden ötürü stüdyo turları, film çekimlerinin yapıldığı bölgelere turistik geziler düzenlenmeye başlanmış, Harry Potter ile ilişkili ürünler ülke ekonomisine katkıda bulunmuştur. 2017 yılsonuna gelindiğinde, 1997 yılında ilk kitabı basılan ve 2001'de ilk filmi yayınlanan 7 kitap ve 8 filmlik Harry Potter endüstrisinin İngiltere ekonomisine katkısının 25 milyar doları aştığı tahmin edilmektedir (Bulut, 2019: 8).

Cull, uluslararası yayıncılığı kamuoyu oluşturma amacıyla İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren bir iletişim stratejisi geliştirme aracı olarak görmüş ve kamu diplomasisi bileşeni olarak ele almıştır. Bununla birlikte birçok uluslararası yayının, yayın politikası içinde 'kültür' vurgusu ve ülkenin hikâyesinin anlatımı gibi amaçlar göze çarpmaktadır. Örneğin, 1922 yılında kurulan ve uluslararası yayıncılığın ilk temsilcisi olan BBC' nin yayın politikası:

"BBC: Kamu hizmeti yararına hizmet etmek için vardır; vatandaşlık ve sivil toplumun sürdürülmesi, eğitim ve öğretimin teşvik edilmesi, yaratıcılığı ve kültürel iyileştirmeyi sağlanması, İngiltere'nin ulus, bölge ve topluluklarının temsil edilmesi, İngiltere'yi dünyaya dünyayı İngiltere'ye taşımak, iletişim teknolojileri ve hizmetleriyle halka fayda sağlanması ve digital televizyona geçişte öncü rol oynamak" şeklindedir (Kılıç, 2015: 371-372).

Görüldüğü üzere kamu yararı odaklı kanal aynı zamanda sınır ötesine kendini anlatma gayesi de taşımaktadır. Bu da Lenczowski' nin de ifade ettiği gibi uluslararası yayıncılığı kültürel diplomasinin bir aracı konumuna getirmektedir. Nihayetinde söz konusu yayınlar sayesinde bir toplum edebiyatını, şiirini, müziğini

ve gündem gelişmelerini, yayınlanan programlar vasıtasıyla başka ülkelere aktarabilmektedir (Lenczowski, 2008: 84).

Kültürel diplomasinin en önemli araçlarından birisi de şüphesiz dil öğretimidir. Bir ulusun yabancılara kendi dilini öğretmesi, diğer ülkelerin bu ulusun edebiyatına, filmlerine, yayınlarına ve diğer medya araçları sayesinde bilgilerine, fikirlerine ve yine ulaşmasını istediği diğer mesajlarına erişimi için bir anahtar vazifesi görmektedir. Benzer şekilde diğer ulusların kültürlerini anlamak için de dil öğrenimi ve öğretimi oldukça yararlıdır (Lenczowski, 2008: 83).

Dil, bir ulusun kültürünün en önemli ve en kendine has unsurudur. Yunan dilbilim profesörü George Babinotis'e göre, “ İnsanları tanımanın en doğrudan, en sağlam ve en kısa yolu onların dilini öğrenmektir. Her ulusal dil, dünyaya dair farklı bir yaklaşım, farklı bir tasnif şeklini temsil eden değerler bütünüdür. Simgeler ve bu değerler bütünü bir milletin ortak ifadesinden başka bir şey değildir (Kitsou, 2013: 2).

Dil, toplumlar ve kültürler arasındaki iletişimin temel taşıdır. Kültürel diplomasinin hedefleri şüphesiz ki, toplumlar arası anlayışın ve iletişimin gerçekleşmesine dayalıdır. Nye’ ın öne sürdüğü yumuşak güç olgusu bilindiği üzere sert gücün kullanımından ziyade cazibe ve anlayışa dayalı bir etki sürecini esas alır. Kitleleri belirli konularda kaba kuvvete başvurmada yönetme ve ikna etme gücü, temel olarak dil ile ilişkilidir. Kültürel diplomasiyi etkin kullanmak isteyen ülkeler için dil ve eğitim, birbirini tamamlayan iki önemli öğedir. Dil, bir devletin dilini yaygınlaştırdığı devlet üzerinde diğer devletlere nazaran daha etkili olmasını sağlayan bir araçtır. Dil aracılığı ile yabancı kamuoylarına ulaşma düşüncesi, Leonard’ ın üç aşamalı kamu diplomasisi safhalarının sonuncusu olan uzun vadeli ilişki oluşturma sürecine örnek teşkil etmektedir (Akçay, 2014: 45).

2.2.2. Dünyada Kültürel Diplomasi Uygulamaları

2.2.2.1. Amerika Birleşik Devletleri

ABD, bugün kamu diplomasi ve kültürel diplomasi alanında kurumsallaşma kapasitesini yakalamış en etkili kurumlara sahip olmasına rağmen geçmişte diplomatik amaçlar için bilginin ve kültürün kullanılması konusunda diğer ülkelere

kıyasla geç kalmıştır. Başkan Woodrow Wilson, gazeteci arkadaşı George Creel'in yönetiminde 1917 yılında, Kamu Bilgilendirme Komitesi'ni kurmuştur. Kurulduktan kısa bir süre sonra Creel Komitesi olarak da bilinen bu komite kapatılmıştır. 1938 yılında Dışişleri Bakanlığı, Kültürel İlişkiler Bölümünü kurmuş ve iki yıl sonra buna, Nelson Rockefeller'ın yönetiminde, Latin Amerika' da aktif olarak Amerikan bilgi ve kültürünü tanıtan, Amerikan Ülke İşleri Ofisi' ni (Office of Inter-American Affairs) de eklemiştir. 1939 yılında Latin Amerika ve Almanya'da haftada 7 saat, Amerika' da haftada 12 saat program yapan bu kurum 1941'e gelindiğinde ABD' de 24 saat yayın yapmaya başlamıştır (Nye, 2005: 101-102).

ABD kamu diplomasisi uygulamalarının bir sonraki adımı İkinci Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkmıştır. Öncelikle 1942 yılında, Roosevelt döneminde Savaş Bilgi Ofisi (OWI) kurulmuş, ardından Savaş Bilgi Ofisi tarafından işletilen ve İkinci Dünya Savaşı süresince müttefikler lehine, Almanya başta olmak üzere İtalya ve Kuzey Afrika'da, yayınlar yapmıştır. Savaş Bilgi Ofisi 1945 yılında kapatılmış ve yerine, 1953 yılında, onun devamı niteliğinde Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı (United States Information Agency- USIA) kurulmuştur. 1999 yılında bu kuruluş lağvedilmiş ve "Kamu Diplomasisi Müsteşarlığı" şeklinde Dışişleri Bakanlığına bir kurum meydana getirilmiştir (Karadağ, 2016: 12).

ABD kamu diplomasisinin uygulama faaliyetleri dört kanuna dayanmaktadır: 1956 Dışişleri Bakanlığı Temel Salahiyetler Kanunu; 1948 Amerika Birleşik Devletleri Enformasyon ve Eğitim Mübadelesi Kanunu; 1961 Karşılıklı Eğitim ve Kültürel Değişim Kanunu ve 1994 Uluslararası Yayıncılık Kanunu (Demir, 2012: 110).

ABD kamu diplomasisi faaliyetlerini beş kurum aracılığıyla yürütmektedir. Bunlar Broadcasting Board of Governors (Amerika' nın Sesi gibi askeri olmayan tüm yayın faaliyetleri bu birim tarafından yürütülmektedir), Dışişleri Bakanlığı, Beyaz Saray, USIAD (United States Agency for International Development- ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı) ve Savunma Bakanlığı'dır. Bu kurumlar arasında koordinasyonu sağlayan herhangi bir birim olmamakla birlikte, faaliyetlerin planlama ve uygulama aşamasında belirli bir işbirliği mevcuttur (Kalın, 2012: 154).

ABD'nin kamu diplomasisi faaliyetleri, Dışışleri Bakanlığı'na bağı Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı tarafından koordine edilmektedir. Kurumlar bu müsteşarlığa bağı olarak faaliyetler gerçekleştirmekte ve müsteşarlığa alanlarına dair raporlar sunmaktadırlar. Bu kurumlar, 'Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu', 'Uluslararası Bilgilendirme Programları Bürosu', Kamu İşleri Bürosu', 'Kamu Diplomasisi Politika, Planlama ve Kaynaklar Bürosu', 'Küresel Katılım Merkezi', 'EXPO Birimi' dir (Çevrimiçi, www.state.gov, 04.04.2019)

Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (The Bureau of Educational and Cultural Affairs- ECA) ve EXPO Birimi Dışışleri çatısı altında kültürel diplomasi faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Kültürel ilişkilerin dizaynında oldukça etkili olan ECA, bu alandaki misyonunu şu şekilde açıklamıştır:

“ABD Dışışleri Bakanlığı Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu (ECA), Amerika Birleşik Devletleri halkı ile diğer ülkelerin halkı arasında dostane ve barışçıl ilişkileri geliştirmek için karşılıklı anlayışı teşvik eder. Bu görevi, Amerika Birleşik Devletleri ve 160'tan fazla ülkenin gençleri, öğrencileri, eğitimcileri, sanatçıları, sporcuları ve yükselen liderlerini kapsayan akademik, kültürel, spor ve profesyonel değişim programları vasıtasıyla gerçekleştiriyoruz.” (Çevrimiçi, <https://a.state.gov/>, 04.04.2019)

Kültürel diplomasi alanında sanatsal faaliyetler gerçekleştiren ECA, ABD'nin kültürünü uluslararası topluluklar ile paylaşarak ve uluslararası sanatçıları Amerikalılarla buluşturarak, ABD ve diğer ülkeler arasında kalıcı bir ilişki bağı kurmaktadır.

ECA, 50 yılı aşkın süredir, 1961 Karşılıklı Eğitim ve Kültürel Değişim Kanunu'nda belirtildiğı üzere ABD'nin ve diğer ülkelerin halkları arasında dostane ve barışçıl bir ilişki kurulabilmesi için karşılıklı bir anlayış geliştirmeye çalışmaktadır. ECA değişim programı mezunları arasında, 75' ten fazla Nobel Ödülü

sahibi ve 450 kadar mevcut ve eski devlet başkanları da dâhil olmak üzere dünya genelinde 1 milyondan fazla kişi bulunmaktadır (Çevrimiçi,eca.state.gov, 04.04.2019).

ABD vatandaşlarının yurtdışına çıkmaları ve ABD vatandaşı olmayanlar için ise ABD'ye gelmelerini sağlayarak eğitim, öğretim ve araştırma için hibeler sunan Fulbright Programı, ABD hükümeti tarafından desteklenen uluslararası eğitim değişim programlarının amiral gemisidir ve ABD halkı ile diğer ülkelerden insanlar arasında karşılıklı anlayışı artırmak için tasarlanmıştır. 1946 yılında Arkansas Senatörü J. William Fulbright tarafından tanıtılan program, ABD Dışişleri Bakanlığı Eğitim ve Kültürel İşler Bürosu(ECA) tarafından desteklenmektedir (Çevrimiçi,eca.state.gov, 06.04.2019).

ABD' nin kültürel diplomasisinin sivil ayağını oluşturan vakıflar da arzu edilen karşılıklı anlayış ve yumuşak gücün kullanımı konusunda önemli çalışmalar gerçekleştirmektedir. Örneğin, ABD' de Philadelphia' da bulunan Eisenhower Vakfı, ABD ile dünya ülkeleri arasında karşılıklı anlayışı geliştirmek amacıyla, kurulduğu 1953 yılından bu yana birçok ülkeden 1900 kadar önemli şahsiyete burs vermiştir. Bu kişiler arasında devlet başkanları, başbakanlar, milletvekilleri ve büyükelçiler gibi siyasi ağırlığa sahip kimseler de bulunmaktadır. Bir dönem Türkiye Cumhuriyeti'nde başbakanlık ve cumhurbaşkanlığı yapmış olan Süleyman Demirel de bu burstan faydalanan kişiler arasındadır (Karadağ, 2016: 66).

Görüldüğü üzere akademik, bilimsel ve siyasi değişim programları ABD' nin kültürel diplomasi çalışmalarında önemli bir yere sahiptir. Bununla beraber ABD, popüler kültürü sayesinde de önemli bir yumuşak güce sahiptir. Öyle ki, Hollywood yaptığı filmlerle bir 'Amerikan Rüyası' oluşturmaktadır. Filmlerle inşa edilen söz konusu Amerikan rüyası, aynı zamanda 'güç, ihtişam, hürriyet ve zenginlik' demektir. Hollywood filmlerinin tamamı 'Amerikan gücüne' övgü içermekte ve bu filmlerde, örtülü bir şekilde, Amerika'nın nüfuzlu ve büyük bir ülke olduğu sürekli vurgulanmaktadır. Bu filmlerin, Amerikan dış politikasının yayınlştırılmasında, kabullenilmesinde ve güç sahasının artmasında çok büyük rolü vardır (Özkan, 2006: 39). Bu konuda Eski bir Fransız dışişleri bakanı, "Amerika'nın film ve televizyon aracılığıyla küresel görüntülerin hâkimiyeti sayesinde başkalarının arzularına ve

düşlerine ilham verdiğini ve aynı nedenden ötürü diğer ülkelerden çok sayıda öğrencinin eğitimlerini bitirmek üzere Amerika'ya geldiklerini”, bu yüzden Amerikalıların güçlü olduklarını söylemiştir (Vedrine, Moisi akt. Nye, 2005:17).

2.2.2.2.Fransa

Devletler bilindiği üzere dünya politikasında var olabilmek için kendilerine bir misyon seçmektedirler. 1789 Fransız İhtilali'nden ardından Fransa, ‘medeniyetleştirme misyonu’nu (mission civilisatrice) benimsemiştir. Bu misyon, Aydınlanma dönemi ilkelerinden yurttaşlık hukuku ve insan hakları kavramını dünyaya kazandırma amacını içermektedir. Fransa'nın bu misyonu doğrultusunda kullandığı en önemli araç kültürdür. 1789 devriminden beri Fransa'nın dünya politikasında dünya var olma çabası askeri ya da yönetsel olmaktan ziyade kültürel yayılmaya dayalıdır (Akçay, 2014: 56).

1883 yılında Prusya ile savaşından sonra, itibarını onarma maksadıyla Alliance Française'i kuran Fransa, kültürel diplomasi faaliyetlerini en erken hayata geçiren ülkelerden biri olmuştur. Fransa'nın kültürel diplomasisini yöneten devlet kanalı Kültür Bakanlığı ve Avrupa ve Dışişleri Bakanlığı'dır. Fransa'nın kültürel diplomasi politikalarının oluşturulmasından Kültür Bakanlığı, bu politikaların çeşitli kurumlar ve dış misyonlar vasıtasıyla ülke dışında uygulanmasından ise Avrupa ve Dışişleri Bakanlığı sorumludur (Akçay, 2014: 49-50).

Geçmişte diplomasi dili olarak Fransızca'nın kullanılmasını sağlayan Fransa, daha sonraki dönemlerde de İngilizce'nin dünya üzerindeki hegemonyasıyla savaşabilmek için gerek hükümet eliyle gerek sivil oluşumlarla daima eğitim, değişim programları, kültürel aktiviteler ve verdikleri uluslararası burslar aracılığıyla Fransızca'nın ve “Frankofoni”nin yayılmasına yönelik uygulamalar gerçekleştirmektedir.

Avrupa ve Dışişleri Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı'na bağlı “Institut Français” Fransa'nın dış kültürel faaliyetlerinden sorumlu kamu kurumudur. Dünyanın birçok yerinde Fransız Büyükelçilikleri ile birlikte ortak çalışmalar yürüten ve 98 ülkede mevcudiyetini sürdüren enstitü, 800'den fazla Alliance Française ile işbirliği içindedir. Institut Français, yabancı kültürlerle diyaloga dayalı

bir iletişim gerçekleştirerek ve sanatsal alanlar yaratarak entelektüel katılımı, kültürel ve sosyal gelişimi, dilbilimsel işbirliğini teşvik etmektedir. Bu doğrultuda enstitü, Fransız dilinin, sanatının ve fikirlerinin dünya çapında tanıtımını desteklemektedir (Çevrimiçi, www.if.institutfrancais.com, 10.04.2019).

Paris'te Paul Cambon ve Pier Foncin tarafından kurulan Alliance Française, Alliance Française Vakfı ile koordineli bir şekilde, dünya çapında 133 ülkede 800' ün üzerinde küresel ağı sahip dini veya siyasi taahhütleri olmadan özerk bir şekilde faaliyet gösteren kâr amacı gütmeyen bir kurumdur. Dünya üzerindeki bütün Alliance Française'ler üç temel görev için çalışmaktadırlar:

- Hem Fransa'da hem de yurtdışında Fransızca kurslar sunmak,
- Fransız dili ve Frankofon kültürünü yaymak,
- Kültürel çeşitliliği teşvik etmek.

Alliance Française, söz konusu küresel ağı yürüten ve tüm faaliyetlerinin temelini oluşturan değerlerini ise şu şekilde açıklamaktadır:

- Kültürel çeşitliliğe saygı duyarak, değişim ve dayanışma tutkusuna sahip olmak,
- Kar amacı gütmeyen derneklerin sahip olması gereken değerlere sahip olmak,
- Yürütülen tüm faaliyetlerde mükemmele erişmek için çaba göstermek,
- Modernite ve yeniliğe açık olmak (Çevrimiçi, www.alliancefr.org, 10.04.2019).

Dünya üzerinde kültürel diplomasiyi en ciddiye alan ülkelerden biri olan Fransa, aynı zamanda Avrupa'da uluslararası kültürel değişim ve işbirliğinin en büyük teşvikçisi konumundadır. Örneğin, uluslararası yayınların desteklenmesi bir hükümet önceliğidir. Ayrıca Fransa, Chanel, Louis Vuitton, Dior gibi ünlü moda markalarıyla ve turizm merkezleriyle, France 24 ve Radio France Internationale yayınları ile her gün milyonlarca kişiye ulaşmaktadır (Yıldırım, 2015: 364).

2.2.2.3. İngiltere

İngiltere'nin kamu diplomasisi faaliyetleri başlıca üç kurum eliyle yürütülmektedir. Bunlar, İngiliz Dışişleri Bakanlığı, British Council ve BBC Dünya Servisi'dir. Bu kurumlar arasında etkili bir işbölümü bulunmaktadır: Dışişleri Bakanlığı diplomatik iletişimi, British Council kültürel iletişimi, BBC medya iletişimini sağlamaktadır (Kalın: 2012: 152).

İngiltere kültürel diplomasiyi her zaman devletle belirli bir mesafede tutma politikası (arms's length policy) içinde yürütmüş, uzun bir süredir bu görevi devletten yarı bağımsız çalışan British Council'e teslim etmiştir. Teknik olarak özel bir kurum olmasına rağmen British Council devletle birlikte çalışmakta ve Council'in operasyon göstereceği bölgeler yine devlet eliyle belirlenmektedir. Bununla beraber, bugün İngiltere'de, Kültür Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren bir kültürel diplomasi koordinatörlüğü bulunmakta; İngiltere Film Enstitüsü(British Film Institute), Sanat Konseyi(Arts Council), British Council gibi kültürel kurumlar ve devlet arasındaki koordinasyonu ve işbirliklerini sağlamaktadır (Bulut, 2019:12-13).

İngiltere'nin kültürel diplomasi faaliyetlerini yürüten ve önceleri adı 'The British Committee for Relations Other Countries' olarak bilinen ancak sonra British Council olarak kısaltan kurum 1934 yılında kurulmuş ve 1940 yılında da Kraliyet Fermanı ile bağımsız ve tüzel bir kişilik kazanmıştır (Fisher, 2009:19). Kurum, 1940'lardan beri faaliyetlerini geliştirdiklerini, birlikte çalıştıkları ülkelere olumlu katkılar sağlamaya çalıştığını ve bunu yaparken İngiltere'nin uluslararası statüsünü, refahını ve güvenliğini artırdığını ifade ederek; misyonlarını İngilizce'nin yurtdışındaki bilinirliğini artırmak ve böylece diğer kültürler ve ülkelerle daha yakın ilişkiler kurmak olarak açıklamaktadır (Çevrimiçi, www.britishcouncil.org, 10.04.2019).

British Council 2017-2018 yıllık raporuna göre, şu an 100'den fazla ülkede İngilizce eğitim, kültür-sanat ve sivil toplum faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Raporda açıklanan verilere göre British Council geçen yıl 75 milyondan fazla kişiye doğrudan, internet ve uluslararası yayınlar aracılığıyla da toplamda 758 milyon kişiye ulaşmıştır.

Şekil 2. British Council’ın Erişim Sayısı ve Hedefleri

Kaynak: (Çevrimiçi, www.britishcouncil.org, 10.04.2019).

British Council’in etki alanının bu denli geniş olmasında şüphesiz İngilizce’nin dünyanın en çok rağbet edilen ‘*lingua franca*’sı haline gelmesi, İngiltere’nin kamu diplomasisi faaliyetlerine büyük bir avantaj sağlamakta ve böylece İngiltere, dil öğretimi üzerinden başarılı kültürel diplomasi faaliyetleri gerçekleştirebilmektedir (Kalın, 2012: 152).

British Council, günümüz teknolojilerinden yararlanarak dil öğretimini sınıf içi bir etkinlik olmaktan çıkarıp İngiltere’nin öne çıktığı güncel kültürel alanlardan güç alarak, İngiltere’nin dilinin ve kültürünün yaygınlaşması için dijital platformları aktif ve başarılı bir şekilde kullanmaktadır. Örneğin, Learn English sayfasıyla gençlere, yetişkinlere ve çocuklara kendi kendilerine çalışabilmeleri için platformlar oluşturmakta ve yine İngiliz futbolunun dünya çapındaki şöhretinden yararlanarak Premier Skills English sayfası aracılığıyla da İngilizce öğretimini farklı ilgi alanlarına taşıyarak kitlesini genişletmeye gayret etmektedir (Çevrimiçi, <https://premierskillsenglish>, 11.04.2019).

2.2.2.4. Almanya

İkinci Dünya Savaşı’nın ardından Almanya kültürel diplomasiyi ön planda tutarak dünya üzerindeki imajını yeniden şekillendirmeye odaklanmıştır. Bu amaca

yönelik olarak 1951 yılında kurulan Goethe Enstitüsü, Almanya'nın en önemli kültürel diplomasi aracıdır (Demir, 2012: 133).

Enstitü bünyesine bağlı ilk dil kursu 1953'te, Almanya'nın Bad Reichenhall şehrinde açılmış ve enstitü Dışişleri Bakanlığı'yla imzalanan bir anlaşmayla 1976'da bağımsız bir kişilik kazanmıştır (Çevrimiçi, <https://www.goethe.de>, 13.04.2019). Bununla beraber enstitünün bütçesi büyük ölçüde Dışişleri Bakanlığı ve Federal Hükümet Basın ve Enformasyon Dairesi tarafından karşılanmaktadır. Alman kamu diplomasisinin kültürel ayağını oluşturan kurum, Alman kamu diplomasisinin diğer aktörleri ile uyumlu bir şekilde kültürler ve halklar arasında anlayış ve diyalogun teşvik edilmesi amacıyla yönelik faaliyetler gerçekleştirmektedir (Zöllner'den akt. Demir, 2012:134).

Goethe Enstitüsü 2019 yılı itibariyle 98 ülkede 159 adet merkeziyle Almanya'nın kültürü, dili ve değerleriyle ilgili bilgi sağlamaktadır. Enstitünün birçok ülkede irtibat ofisi, yerel kültür topluluklarıyla işbirlikleri, kütüphaneleri ve dil öğretim merkezleri bulunmaktadır (Çevrimiçi, <https://www.goethe.de>, 13.04.2019).

Misyonunu yurtdışında Alman dilini yaygınlaştırmak ve diğer kültürlerle işbirliği gerçekleştirmek olarak açıklayan Goethe Enstitüsü, bu misyonunu gerçekleştirmek için sunduğu hizmetler şu şekildedir:

- Almanca öğretimi,
- Kültürel aktiviteler düzenlemek,
- Dil yeterliliğini ölçmek için akademik sınavlar organize etmek,
- Alman toplumu, kültürü ve politikası hakkında bilgi sunmak.

Bu faaliyetlerle Almanya, üzerine sinen militan Almanya algısını değiştirerek, daha renkli bir imaj oluşturma çabaları içindedir (Qian and QI, 2016: 46).

Goethe Enstitüsü, Almanya'nın uluslararası yayın kuruluşu Deutsche Welle (DW) işbirliğiyle oluşturduğu çok dilli web sitesi Campus Germany ile yabancı öğrencilerin Alman üniversitelerine karşı bir ilgi oluşturulmasını hedeflemektedir (Yıldırım, 2015: 365).

Geçtiğimiz sene kuruluşunun 65.yılını kutlayan ve Alman kültürel diplomasisinin önemli bir organı olan DW, 30 farklı dilde uluslararası yayıncılık

gerçekleştirmekte, bu yayınlar aracılığıyla haftalık 160 milyondan fazla kişiye ulaşmaktadır (Çevrimiçi, <https://www.dw.com>,11.04.2019).

2.2.2.5.Çin

Günümüzde 1,4 milyar nüfusuyla dünyanın kalabalık bir ülkesi olan Çin, küresel bir ekonomik güce ve çok köklü bir kültür geçmişine sahiptir. Önceleri dışa kapalı bir politika izleyen ve kendine özgü komünist rejimle yönetilen Çin, son yıllarda dış dünya ile entegre olma bakımından bir hayli yol kat etmiştir (Karadağ, 2016:169).

Çok kutuplu günümüz dünyasında yeni bir güç olarak günden güne büyüyen Çin, diplomaside yumuşak güç kullanımını artırmış ve diğer ülkeler gibi kültürünü tanıtmak adına geç de olsa kültürel diplomasi uygulamalarından yararlanmaya başlamıştır.

Çin'nin en etkili ve yaygın kültürel diplomasi uygulayıcısı, 2004 yılında ilk şubesi Güney Kore'nin Seul şehrinde açılan ve şu an dünyanın birçok yerinde faaliyet gösteren Konfüçyüs Enstitüsü' dür. Enstitü, Çin dilini ve kültürünü teşvik etmeyi, dünyada Çin öğrenimini desteklemeyi ve Çin hakkında bilgi sunmayı hedefleyen, Çin Halk Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı'na bağlı kar amacı gütmeyen bir kamu kuruluşudur (Çevrimiçi, <https://www.statista.com>,13.04.2019).

Konfüçyüs Enstitüsü, diğer ülkelerdeki örneklerinden farklı olarak, faaliyetlerini diğer ülkelerdeki üniversiteler işbirliği ile yine onların bünyesinde gerçekleştirmektedir. Enstitü'nün yönetimi Hanban (Chinese National Office for Teaching Chinese as a Foreign Language) tarafından gerçekleştirilmektedir. Öğretmenlerin yetiştirilmesinden eğitim materyallerinin dağıtılmasına, ülke içinde ve dışında ortak kurumlar ile enstitüler arasındaki işbirliğinin sağlanmasından yeni bir enstitünün kurulmasına ve denetimine kadar tüm sorumluluklar Hanban'a aittir (Lo, Pan, 2014: 8).

2018 yılı sonu itibariyle 126'sı Asya'da, 59'u Afrika'da, 160'ı Kuzey ve Güney Amerika'da ve 21'i Okyanusya'da olmak üzere dünya genelinde 548 Konfüçyüs Enstitüsü bulunmaktadır (Çevrimiçi, news.cgtn.com, 13.04.2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN KÜLTÜREL DİPLOMASİSİ VE YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

3.1. TÜRKİYE’NİN YUMUŞAK GÜCÜ

Günümüzde yumuşak gücün ne denli etkili olduğunu birçok dünya ülkesi fark etmiş ve yumuşak güç kaynaklarını ülkelerinin olumlu bir algıya sahip olması adına aktif bir şekilde kullanır hale gelmiştir. Türkiye de bu gücün farkında olan ve sahip olduğu kültür, tarih ve evrensel değerlerle örtüşen değerlerinin yanı sıra bulunduğu jeopolitik konum itibarıyla zengin yumuşak güç kaynaklarına sahip bir ülkedir (Çavuş, 2012: 28).

Türkiye, bulunduğu konum itibarıyla jeopolitik ve jeokültürel açıdan dünyada sayılı ülkenin sahip olabileceği niteliklere sahiptir. Türkiye, üç kıtanın teşkil ettiği “Dünya Adası”nın (Mackinder’ın Kara Hakimiyet Teorisi’ne göre Avrupa, Asya ve Afrika’dan oluşan coğrafi alan) menteşesi durumundadır. Kuzey ve güney ile doğu ve batı arasındaki arasındaki köprüdür. Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu’nun birleştiricisi ve ayırıcısıdır. ABD, BDT, AB ve Ortadoğu gibi dört güç merkezinin birleştiği noktada olan Türkiye aynı zamanda NATO’nun en güney ve doğu sınırındadır ve AB ile İslam dünyasının temas noktası üzerindedir. Böylece Türkiye; Asya ile Avrupa’nın, İslamiyet ile Hristiyanlığın, NATO ile BDT’nin, çok partili sistemler ile tek partili sistemlerin, liberal ekonomik sistemle, kolektif sistemin ve doğu kültürü ile batı kültürünün sınırlarını oluşturması sebebiyle, konumu ve gelişen dünya değerleri açısından bir “Sınırlar Ülkesi” özelliğini taşımaktadır (Tarakçı, 2003: 146). Söz konusu sınırlar arasında Türkiye’nin uluslararası hukukun üstünlüğüne inanan, demokrasi ile yönetilen, seküler bir kimliğe ve liberal ekonomiye sahip bir ülke olmasının yanında Müslüman bir ülke olması; Doğu ile Batı arasında her iki tarafın dilinden anlayan bir ülke olarak, Türkiye’nin yumuşak gücünü arttırmaktadır (Çavuş, 2012: 28).

Türkiye, ilk medeniyetlerin ortaya çıktığı ve medeniyetlerin beşiği olarak adlandırılan bir havza içerisinde yer almaktadır ve kültürel açıdan baskın Türk

kültürünün yanısıra binlerce yıllık bir birikime sahiptir. Türkiye Cumhuriyeti'nin bulunduğu topraklar ilkçağlardan bu yana Mezopotamya, Hitit, Urartu, Antik Yunan, Roma gibi büyük medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bugün Türkiye'de mevcut kültürel yapının oluşmasında az ya da çok birçok farklı kültürün tesiri bulunmaktadır. Ancak ağırlıklı olarak temelde dört kültürel etkiden söz edilmektedir; Orta Asya merkezli Türk kültürü, Karadeniz, Akdeniz ve Hint bölgesi eksenli komşu kültürler, İslam ve bu bağlamda Arap ve İran kültürü ve Batı kültürü. Bununla birlikte Türk kültürü üzerinde en çok tesiri olan ve ona esas şeklini veren Osmanlı kültürüdür (Sancak, 2016: 20).

Osmanlı Devleti, Anadolu'nun yanı sıra geniş bir coğrafyada altı asır boyunca varlığını sürdürmüş; Ortadoğu, Kuzey Afrika, Balkanlar ve Kafkasları içine alan sınırlarında farklı ırk, kültür, örf ve adet, dil, din ve mezheplere sahip milyonlarca insanı bir arada barış ve huzur içinde hâkimiyeti altında tutmayı başarmıştır (Demir, 2012: 179).

Bir zamanlar Osmanlı hâkimiyetinde olan coğrafyanın büyük bir bölümü şu an Türkiye sınırlarının dışında ve hatta bazıları fiziki mesafe olarak Türkiye'ye oldukça uzak durumda olmasına rağmen, Osmanlı tecrübesi ve kültürel havzası, Türkiye ile bu coğrafyalar arasında geçmişten kaynaklanan bir bağ meydana getirmektedir. Öyle ki, geçen yüzyıl içinde farklı siyasi tecrübeler yaşamış olsalar da eski Osmanlı toprakları olan Kafkaslar, Balkanlar ve Ortadoğu ülkeleri ile Türkiye arasında ortak kültürel değerler varlığını devam ettirmektedir. Osmanlı ile ortak bir geçmişi bulunmamakla birlikte Türkiye ile bin yıllık köken birliğine dayanan geçmişi ile Orta Asya bölgesi de Türk kültür havzasının bir parçası konumundadır (Sancak, 2016: 20).

3.2. KÜLTÜREL DİPLOMASİ EKSENİNDE TÜRKİYE’DE KÜLTÜR POLİTİKALARI

Günümüzde kültürün her türlü ifadesi, başta demokrasiyle yakın ilişkisi ve kalkınma ile doğrudan bağlantısı nedeniyle bütün dünyada ülke politikalarında önemli bir yer işgal etmektedir. Bu nedenle de toplumların kültürünün yerel ve küresel bağlamda nasıl yönlendirileceğine dair stratejilerinin belirlenmesi, planlanmasına olanak tanıyan kültür politikaları ülkelerin gelişimlerine sağladığı faydalar bakımından önemli ve gereklidir (Ada, 2011: 45).

Kavram olarak kültür politikaları, “Bir ülkede kültürlerin ve kültür varlıklarının korunması ve geliştirilmesi için kültürle ilgilenen devlet kuruluşlarının, bakanlıkların, yerel yönetimlerin, sivil toplum örgütlerinin, vakıfların, derneklerin, üniversitelerin, kültür alanlarında gerçekleştirdikleri ve halkın kültürel yaşama katılabilmesi için elverişli koşulların yaratılmasını sağlayan çabalardır.” şeklinde tanımlanmaktadır (Topuz, 1998:7). Tanımda da dile getirildiği üzere kültür politikaları devlet, yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum arasında işbirliğini gerekli kılmaktadır. Bununla birlikte Türkiye’de kültür politikaları, Cumhuriyet’in kurulduğu 1923’ten itibaren çoğunlukla devlet odaklı şekillenmiştir.

Türkiye’nin kültür politikalarına tarihsel bir perspektiften bakıldığında 1920-1950 yılları arasının bir tür “ulusal kuruluş ve yapılanma” sürecini kapsadığı görülmektedir. Bu dönemde bu amaca binaen üç önemli adım atılmıştır. Bunlar; ulusal eğitimin tek elde toplanması ve Osmanlı eğitiminde var olan çoklu yapının ortadan kaldırılması amacını taşıyan Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun çıkarılması (1924), Türk Tarih Kurumu (1931) ile Türk Dil Kurumu’nun kurulmasıdır (Ada, 2011: 46).

Türkiye’de 1950-1980 yılları arası, ithal ikamesine dayalı ekonomi politikalarının uygulandığı, siyasal panoramanın ise darbelerle kesildiği bir dönemdir. “Uluslararası kültürün inşası” süreci bu dönemde de devam etse de yönetimi devralan Demokrat Parti bu dönemde İslam’ı bir kimlik ögesi olarak öne çıkarmış ve buna paralel olarak Türk-İslam sentezini içeren yeni yönelimler dönemin kültür politikalarını şekillendirmiştir (Ada, 2011: 47).

Bu dönemin en belirgin özelliklerinden biri, 1935 yılına kadar Maarif Vekâleti'nin sürdürdüğü kültür faaliyetlerinin ayrı bakanlığa bağlanma konusunda, 1965'te Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurulan Kültür Müsteşarlığı'nın yeterli gelmemesi sebebiyle 1971'de Kültür Bakanlığı'nın kurulmasıdır (Yıldırım, 2015: 343).

1960'lı yıllar Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) kurulmasıyla birlikte Türkiye'de beş yıllık kalkınma planlarının yapılmaya başlandığı yıllar olmuştur. İlk beş yıllık plan 1963-1967 yıllarını kapsarken, en son düzenlenen onuncu beş yıllık kalkınma planı 2014-2018 yıllarını kapsamaktadır.

Kültür politikaları açısından bu beş yıllık kalkınma faaliyetlerinden 1968-1972 yıllarını kapsayan İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (İBYKP), mevcut durum analizi yapması ve uygulanacak politikaları “Kültürel Faaliyetler” adı altında ilk defa bir başlık altında değerlendirmesi sebebiyle ayrı bir yere sahiptir.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kültürel Faaliyetler başlığı aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin kültürel diplomasisi adına ilk strateji belgesi niteliği taşımaktadır. Öyle ki, bu belgenin Kültürel Faaliyetler başlığı altındaki ilkeler kısmının “b” fıkrasında, “Türk Kültürünün milletlerarasında alanda yerini alması ve diğer milletlerin kültür faaliyetleri sonuçlarının Türk toplumuna kazandırılması amacıyla yapılan çalışmalarda Türk Kültürünün benliği korunacak, kültür alış verişinin en etkili şekilde sağlanması için milletlerarası alandaki kültür alış veriş Devletin desteğiyle yürütülecektir.” ifadesi yer almaktadır (İBYKP, www.sbb.gov.tr, 17.04.2019). İlkeler kısmının gerçekleşmesine yönelik uygulanacak politikaların anlatıldığı kısımda ise “ Türk kültürünün uluslararası alanda yerini alması için Türk sanat ve fikir faaliyetlerinin dış ülkelerde tanıtılması, yabancı sanat ve fikir adamlarının ve topluluklarının Türkiye'deki ilgili çevre ile temaslarının sağlanması, milletlerarası kültür şenlikleri düzenlenmesi, Türk eserlerinin yabancı dillere çevrilmesi, fikir ve sanat adamlarının yurt dışındaki gelişmeleri takip etmeleri, uluslararası kültür şenliklerine katılmak için özel programlar hazırlanacak ve desteklenecektir.” ifadeleriyle Türk kültürünün başka milletlerle temasının nasıl gerçekleştirileceğine dair bilgiler verilmiştir (İBYKP, www.sbb.gov.tr, 17.04.2019).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (BBYKP) kültür politikaları “Milli Kültür” başlığı altında ele alınmıştır. Bu planda ilk defa yurtdışında yaşayan soydaş ve vatandaşlara yönelik hedefler belirlenmiş ve kültürel diplomasi alanına girecek şu maddeye yer verilmiştir; “Türkiye dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımıza erişebilecek şekilde ve onları her bakımdan aydınlatacak tarzda bir yayıncılık anlayışı benimsenecektir. Ortadoğu İslam ülkelerine yönelik Türkiye’yi tanıtıcı yayınlar geliştirilecektir.” (BBYKP, www.sbb.gov.tr, 17.04.2019).

1990-1994 yılları arasını kapsayan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (ABYKP), Türkiye’ nin kamu ve kültür diplomasisi ile ilgili politikalar sunması açısından diğer planlardan daha farklı bir nitelik taşımaktadır. Bu kalkınma planında “kültür” başlığının yanı sıra “tanıtım” başlığı yer almaktadır ve her iki başlık altında da Türkiye’nin uluslararası alandaki görünürlüğüne ilişkin politikalara dair maddeler bulunmaktadır. Buna örnek teşkil etmesi açısından özellikle kültür başlığındaki “İkili kültürel değişim programları” çerçevesinde kültürümüzün yurt dışında daha iyi tanıtılması esas alınacaktır.” maddesi ve tanıtım başlığı altında yer alan, “Yurt dışı tanıtma faaliyetleri; Türkiye’nin dünya kamuoyunda doğru izlenimlerle algılanmasını sağlayacak bir yapıya kavuşturulacak, bu amaçla, Türkiye’nin dünyadaki imajı ülkeler bazında araştırılıp tespit edilecektir.” maddesi küreselleşmeye dayalı olarak oluşan kamuoyu faktörünün ülkeler açısından öneminin farkında olan ve buna göre adımlar atmak isteyen Türkiye’yi göstermesi açısından önemlidir (ABYKP, www.sbb.gov.tr, 18.04.2019).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (YBYKP) kültür politikaları “Eğitim Reformu” başlığı altında ele alınmıştır. 1996-2000 yılları arasını kapsayan bu planda yurtdışına yönelik kültür politikaları, yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları ile Türkiye arasındaki bağların güçlendirilmesi ve Türkiye’nin yurtdışındaki tarihi ve kültürel varlıklarının korunması, tanıtılması üzerinedir. Bununla birlikte yurtiçi ve yurtdışı tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde devlet harici özel girişimlerin, vakıfların ve derneklerin faaliyetlerinin destekleneceği de yine aynı planda dile getirilmektedir (YBYKP, www.sbb.gov.tr, 18.04.2019).

2001-2005 yılları arası için düzenlenen Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (SBYKP), dünyada köklü ekonomik ve sosyal değişimlerin yaşandığı bir döneme

tekabül etmiştir. Bu minvalde küreselleşme konusunun detaylı olarak incelendiği Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı; Avrupa Birliği üyeliği, dünya devleti olma, 2010’da bölgesel ve 2023’te de küresel bir güç olma hedefine yönelik hazırlanmış uzun vadeli bir plandır. Daha stratejik bir yaklaşımın sergilendiği bu planda, “Başta Türk Cumhuriyetleri ve AB ülkelerinde olmak üzere yurtdışında Türk Kültür Merkezleri açılacak ve Türkiye Türkçesi öğretimi için gerekli imkânlar hazırlanacaktır.” maddesi ve “Türk kültürünün çevre kültürler için cazibe merkezi haline gelmesi sağlanacak, bu çerçevede Türk Cumhuriyetleri ve toplulukları ile kültürel işbirliği çalışmalarına hız verilecektir.” maddesi Türkiye’nin günümüzde uyguladığı kültürel diplomasi faaliyetlerinin temelini oluşturmaktadır (SBYKP, www.sbb.gov.tr, 18.04.2019).

Dokuzuncu Kalkınma Planı’nda (DKP) kültür politikaları, “Kültürün Korunması ve Geliştirilmesi ve Toplumsal Diyalogun Güçlendirilmesi” başlığı altında düzenlenmiş ve bu başlık altında Türkiye’nin kültürel zenginliğinin özgünlüğünü kaybetmeden evrensel bütünlüşmesi gerektiği dile getirilmiştir. Ayrıca bu planda AB’ye uyum sürecine binaen kültür ve kamu politikalarında STK’ların etkin katılımı konusuna ayrıca önem verilmiş, bu konuya dair maddeler planda yer almıştır (DKP, www.sbb.gov.tr, 18.04.2019)

Kalkınma planlarının sonuncusu olan ve 2014-2018 yılları arasını kapsayan Onuncu Kalkınma Planı’nda (OKP) kültür politikaları “Kültür ve Sanat” başlığı altında ele alınmıştır. Planın durum analizi kısmında yurtdışında sergi, fuar, festival ve sanat etkinlikleri gerçekleştirildiğinden ve yürütülen çalışmaların bir başarısı olarak Türkiye’nin dünya kültür miras listelerine giren varlıkların arttırıldığından bahsedilmiştir. Politikalar kısmında ise Türkçe’nin bir dünya dili olmasına ilişkin çalışmaların destekleneceği, Türk Sineması’nın dünyada tanınan bir marka haline gelmesini sağlayacak yapımların yaygınlaştırılması gerekliliği ve başta Türkiye’nin ortak tarihi geçmişi olan ülkeler olmak üzere diğer dünya devletleri ile kültürel ilişkilerin geliştirileceği, kültür endüstrisinin milli gelir, ihracat ve ülke tanıtımına katkısının arttırılacağı yönünde kararlar alınmıştır (OKP, www.sbb.gov.tr, 18.04.2019)

Türkiye'nin kültür politikalarının belirlenmesinde bir diğer önemli platform da Milli Kültür Şûrası'dır. İlki 1982'de ve ikincisi 1989'da yılında başkent Ankara'da düzenlenen Milli Kültür Şûrası'nın üçüncüsü 28 yıl sonra 3-5 Mart 2017 tarihinde İstanbul'da tertip edilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından "Dünyanın İyiliği için Türkiye" sloganıyla düzenlenen Şûra, milli kültür siyasetine yön verecek nitelikte makro kültürel politikaların tartışıldığı genel bir toplantı ihtiyacını giderme amacı taşımaktadır (Çevrimiçi, <http://kultursurasi.kulturturizm.gov.tr>, 03.05.2019).

Farklı kültürlerle zenginleşerek gelişmiş, büyük bir medeniyetin mirasçısı olan Türkiye'nin kültürel potansiyelini doğru ve etkin bir biçimde kullanmasına dair politikaların oluşturulması gerekliliğiyle gerçekleştirilen III. Milli Kültür Şûrası'nda 17 komisyon oluşturulmuştur. İki gün süren oturumların sonucunda her komisyon; komisyon konusuna ilişkin sorunlar ve çözümler, fırsatlar ve öneriler içeren raporlar sunmuştur. Bu komisyonlardan "Kültür Diplomasisi" nin sunduğu rapor neticesine göre düzenlenen ve komisyon toplantıları sonunda yayınlanan III. Milli Kültür Şûrası Sonuç Raporu'nda Türkiye'nin kültürel diplomasisine yönelik strateji ve hedefler yer almıştır. Türkiye'nin kültürel diplomasi uygulamaları açısından önemli politikalar içeren Kültür Diplomasisi Komisyon Raporu'nda şu maddeler teklif edilmiştir:

- Medeniyetimizin "üstün evrensel değere sahip" unsurlarının kültürel zenginlik ve çeşitliliğimizin bir parçası olarak öne çıkarılması, bu bağlamda UNESCO'da kabul edilen dil ve imkanların kullanılması,
- Birbirinden bağımsız kültürler ve milletler arasındaki ortak semboller üzerinden, çeşitli projeler yürütülmesi, kalıcı diyalogların kurulması, bunun için belgesel çekimi, kültür yolculuğu/kervanı, edebiyat günleri türünden etkinlikler düzenlenmesi,
- Ülkelerin ve bölgelerin özgün durumları, değer ve hassasiyetlerini dikkate alan uygulamalar yürütülmesi,
- Özel sektör, tüzel kişiler ve STK' ların kültür diplomasisine katkı sağlamasının teşvik edilmesi

- Yerel yönetimler, STK'lar, üniversitelerle işbirliği ve eşgüdüm sağlanarak ortak çalışma alanları oluşturulması ve kültürel çeşitliliğimizi öne çıkaran projeler geliştirilmesi,
- Büyükelçilikler başta olmak üzere Türkiye'de ve yurtdışında kültür diplomasisine katkı sunan millî kurumlar, uluslararası paydaşlar ve hedef kurumlar ile öğrenci değişim programlarının yönetiminin etkin kılınması,
- Dijital diplomasi ve iletişim teknolojilerinin etkin şekilde kullanılması,
- Uluslararası organizasyonlara, Türk sanatının ve sanatçılarının eserlerinin dâhil edilmesi,
- Yunus Emre Enstitüsü'nün dünyadaki başarılı muadillerinden gelişimi ve güçlenmesi için faydalanılması,
- En önemli kültürel diplomasi aracı olan dilimizin, yani 'Türkçe'nin kullanımının dünyada daha da yaygınlaşmasına yönelik çalışmalar yapılması,
- Yabancılarla Türkçe öğretimini kültür diplomasisinin etkili unsurlarından biri olarak görerek, yurtdışında Türkçe ve Türkçeden çevrilen kitapların satış ve dağıtımının desteklenmesi,
- Balkanlar, Orta Asya, Ortadoğu, Kuzey Afrika'ya dönük özel çalışma ve projeler üzerinde yoğunlaşılması ve bu coğrafyalar ile Türkiye arasında benzerlikler üzerinden yeni ortaklıkların kurulması,
- Bu ülkeler ile ikili işbirlikleri tesis edilmesi, arşiv ve tarihî belge paylaşılması önerilmektedir (Çevrimiçi, kultursurasi.ktb.gov.tr, 03.05.2019).

3.3. TÜRKİYE'NİN KÜLTÜREL DİPLOMASİ AKTÖRLERİ

Literatürde birçok uzman tarafından Türkiye'nin, medeniyeti, tarihi, kültürü, coğrafyası, evrensel değerleri gibi sahip olduğu birçok yumuşak güç potansiyeline rağmen kültürel diplomasi uygulamalarına geç başladığı ifade edilmektedir. Türkiye'de cumhuriyetin ilanından 1990'lı yıllara kadar süregelen içe dönük ve korumacı dış politika anlayışı, diplomasinin de çoğunlukla bu şekilde gelişmesine ortam hazırladığı görüşü hâkimdir.

Türkiye'nin kültür ve yumuşak güç unsurlarını kullanarak dışa açılım süreci 1990'ların başına tekabül etmektedir. 1991'de Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte dünyada önemli değişimler yaşanmıştır. Birçok yeni ulus devlet tarih sahnesine çıkmış; ortak tarih ve kültürel değerlere sahip olduğumuz bu yeni ulus devletlerle ilişki kurmak için Türkiye, Orta Asya'ya yönelik yeni politika ve projeler geliştirme ihtiyacı duymuştur (Bulut, 2019:15).

Türkiye, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Türkî Cumhuriyetlerin yeniden yapılanmasına katkıda bulunmak ve Türkiye'nin tarihi ve kültürel bağlarla sıkı sıkıya bağlı olduğu tabii coğrafyası ile güçlü bir işbirliği geliştirmek için 1992'de Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olarak TİKA'yı kurmuştur. TİKA 1999 yılında Başbakanlık'a ve ardından 2018 yılında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlanmıştır ve halen faaliyetlerini bu kuruma bağlı olarak devam ettirmektedir (Çevrimiçi, www.tika.gov.tr, 05.05.2019).

TİKA'nın 1992- 2004 yılları arasındaki faaliyetlerine bakıldığında sektörel açıdan odak noktalarının kültür, eğitim ve diplomasi olduğu; ülkesel açıdan odak noktalarına bakıldığında ise Kazakistan, Kırgızistan ve Azerbaycan'dan başladığı ve sonraki yıllarda faaliyet alanlarının genişleyerek devam ettiği görülmektedir. Bu dönemde TİKA'nın kültürel diplomasi alanına doğrudan katkıları, genel hatları ile bu bölgelerdeki üniversitelerde Türkoloji bölümlerinin kurulması ve bölgelerdeki Türk kültürel mirasının korunma ve restore edilmesine yöneliktir (Bulut, 2019: 15).

Günümüzde 59 ülkede 61 Koordinasyon Ofisi ile 150 ülkede faaliyet gösteren TİKA, başta Türk dilinin konuşulduğu ülkelerle olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerle sosyal, kültürel, eğitim, mali, ticari ve alanlarda işbirliği yapmakta ve söz konusu ülkelere teknik yardımda bulunmaktadır (Çevrimiçi, www.tika.gov.tr, 05.05.2019).

Türk dünyasının UNESCO'su olarak nitelendirilen ve Türk dünyasının ortak kültürünü geliştirerek Türk halklarının birlikteliğini ve kardeşliğini güçlendirmeyi hedefleyen TÜRKSOY, Türkiye, Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan kültür bakanları tarafından imzalanan bir antlaşma ile 1993 yılında kurulmuştur. TÜRKSOY, gerçekleştirdiği kültür-sanat faaliyetleriyle öncelikli amaç edindiği Türk halkları arasındaki ortak kültür ve tarihi canlandırıp

güçlendirirken aynı zamanda Türk dünyasının zengin kültürel mirasını ve medeniyet birikimini tüm dünyaya tanıtmaktadır (Ekşi, 2017: 15). Örneğin, Avrasya'nın geniş bir bölgesinde yaşayan pek çok halkın kutladığı bir bahar bayramı olan Nevruz, TÜRKSOY'un ve TÜRKSOY'a üye ülkelerin girişimleriyle insanlığa mâl olmuştur. Bütün Türk halklarının paylaştığı bu gelenek, Türkiye, İran, Azerbaycan, Özbekistan, Kırgızistan, Pakistan ve Hindistan'ın teklifi ile UNESCO tarafından "Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi" ne dâhil edilmiştir. Ardından Azerbaycan'ın girişimleri sonucu, 23 Şubat 2010 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 21 Mart'ı Uluslararası Nevruz Bayramı olarak ilan eden bir karar çıkarmıştır. Bu gelişmelerin sonucunda TÜRKSOY, 2010 yılında UNESCO Merkezi'nde, 2011 yılında ise BM Genel Kurulu'nda Nevruz kutlamaları düzenlemiştir. Kültürel diplomasinin başarılı örneği niteliğindeki bu etkinlikler, Türk halkları arasındaki kültürel ortaklığın güçlendirilmesinin yanı sıra Nevruz'un ve Türk kültürünün dünyaya tanıtımı açısından tarihe geçen hadiseler olarak kabul edilmektedir (Purtaş, <http://mekam.org>, 07.05.2019).

Türkiye, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda da ifade edildiği üzere, 2000'li yıllara gelindiğinde bölgesel ve küresel siyasette daha aktif politikalar sergilemek istemiş ve diplomaside yumuşak güç unsurlarının kullanımına ağırlık vermiştir. Bu nedenle yurt içi ve yurt dışı kamuoylarına karşı daha profesyonel ve çağın gereklerine uygun kamu diplomasisi uygulamaları gerçekleştirmek için 30 Ocak 2010 tarihli 27478 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 2010/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü (KDK) kurulmuş ve Türkiye'deki kamu diplomasi faaliyetleri kurumsallaştırılmıştır. "Türkiye'nin söyleyecek bir sözü, paylaşacak bir hikâyesi var" sözünü benimseyen kurum, ulusal ve uluslararası alanda tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinde bulunmakta; kamu diplomasi faaliyetleri yürüten kamu kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum örgütleri arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması amacına hizmet etmektedir (Turan, Karanfil, 2017: 23-24).

Koordinatörlük faaliyetlerini siyasal iletişim faaliyetleri, üniversite programları ve medya-tanıtım çalışmaları olmak üzere üç alan üzerinden yürütmektedir. KDK, kültür tanıtım faaliyetlerini medya-tanıtım alanı kapsamında

gerçekleştirmiş ve bu çerçevede I-List Turkey Programı, Kardeş Eli Belgeseli, Türkiye'nin Dostları Belgeseli ve Suriye Halkına Destek Konseri gibi kültür sanat faaliyetlerine katkıda bulunmuştur (Ekşi, 2014: 193). Bu faaliyetlerden KDK'nın ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın destekleriyle gerçekleştirilen I-List Turkey Programı'nda; CNN'in dünya genelinde en çok izlenen programlarından "i-List", 2010 Aralık ayındaki yayını Türkiye'ye ayırmıştır. CNN INTERNATIONAL ve CNN US'te aynı anda yayınlanan ve Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ilgi çekici yönlerinin anlatıldığı program, bir ay boyunca milyonlarca izleyiciye ulaşarak Türkiye'nin tanıtımına büyük katkı sağlamıştır (Yıldırım, 2015: 299).

"Nerede bir vatandaşımız, soydaşımız, akrabamız varsa; biz oradayız" sloganından hareketle Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türkiye'nin yurtdışında yaşayan vatandaşlarına, soydaş ve akraba topluluklarına yönelik ilgili ve yetkili kurum ve kuruluşlarca yapılacak çalışmaların koordinasyonunun bir plan dâhilinde yapılmasını sağlama, söz konusu alanlara yönelik belirlenmiş hedeflere hangi stratejilerle ulaşılacağını tespit etme ve başarıya ulaşmasını sağlama amacı ile 2010 yılında Başbakanlığa bağlı müsteşarlık düzeyinde bir kamu kurumu olarak kurulmuştur (Yılmaz, Kılıçoğlu, 2017:120).

Türkiye dışında yaşayan Türk vatandaşları ve onların ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapmayı öncelikli misyon olarak belirleyen YTB, ilk etapta geleneksel kültürel diplomasi ve kültürel tanıtım odaklı bir kurum olmamasına rağmen Türk diasporaları ile yaptığı faaliyetler üzerinden kültürel diplomasi amaçlarını da güçlendirebilecek kapasitede bir kurumdur. Özellikle kurumun yurtdışında yaşayan Türk vatandaşların ve soydaş toplulukların STK'larını güçlendirmeye yönelik politikası, kültürel diplomasi açısından ayrı bir öneme sahiptir. Öyle ki, YTB bu konuyu öncelikli gündemlerinden biri haline getirmiş ve bu bağlamda Avrupa'da ve Balkanlar'da çalışma yapan STK'larla irtibata geçmiştir. STK'lar ile YTB arasındaki ortak çalışmaların ilk ürünlerinden biri, Almanya'ya Göçün 50. Yılı projesidir. Almanya'daki Türk STK'ları ile işbirliği içinde 2010 yılında ön hazırlıkları yapılmış ve 2011'de hayata geçirilmiş olan proje kapsamında; YTB, TRT, Goethe Enstitüsü, Münih Belediyesi ortaklığında "Almanya Treni" etkinliği, göç konulu bir sergi,

projeye yönelik bir logo yarışması düzenlenmiştir. Benzer şekilde 2011 yılında Berlin’de “İkinci Göç Sempozyumu” düzenlenmiş ve bu sempozyuma Avrupa’nın birçok farklı ülkesinden 1000 Türk vatandaşı katkıda bulunmuştur (Bulut, 2019:19-20).

YTB, Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki karşılıklı ilişkileri geliştirmek ve küresel bilgi zenginliğine katkıda bulunmak amacıyla 2012 yılından bu yana uluslararası öğrencilere yönelik Türkiye Bursları projesini yürütmektedir. Uygulamaya geçildiği 2012 yılında toplam 10 bin civarında başvuru alan Türkiye Bursları’nın 2017 yılındaki başvuru sayısı 100 binin üzerine çıkmıştır. Aynı zamanda başvuru alınan ülke sayısı da neredeyse ikiye katlanmıştır. 2019 yılında ise dünyanın 167 ülkesinden 145 bin 700 başvuru ile Türkiye Bursları’na rekor başvuru gerçekleşmiştir (Çevrimiçi, <https://www.ytb.gov.tr>, 13.05.2019).

Türkiye, kamu ve kültürel diplomasi uygulamalarının önemli bir ayağı olan uluslararası yayıncılıkta da söz sahibi bir ülkedir. 31 Ocak 1968 tarihinde yayın hayatına başlayan ve Türkiye’nin ilk ulusal kanalı olan TRT, ilki Berlin’de olmak üzere 1998 yılından itibaren yurtdışında temsil büroları açmaya başlamıştır. Uluslararası yayınlarıyla Türkiye’nin kültür ve sanatını dünyaya tanıtan TRT, bugün 14 televizyon kanalı, 14 radyo kanalı, trt.net.tr ve 41 dilde hazırlanan www.trtvotworld.com web siteleri, 5 basılı dergisiyle Türkiye ve dünyaya yayın yapmaktadır (Çevrimiçi, <https://www.trt.net.tr>, 15.05.2019). TRT Avaz Orta Asya, Balkanlar ve Kafkasya’da Türk kökenli topluluklar arasında etkileşimi artırmak amacıyla Azerice, Türkmence ve Özbekçe dillerinde belgesel, kültür sanat, drama ve müzik programları yayınlamaktadır. 2010 yılında Türkiye’nin Arap ülkelerinde kültürel, ekonomik, turistik açılardan tanıtılması amacıyla kurulan TRT El Arabiya, yayınlarında haber, belgesel, spor, eğlence, kadın ve çocuk programı kuşağının yanı sıra Arapça olarak Türk dizilerine yer vermektedir. TRT Belgesel, Türkiye’nin turistik ve kültürel değerlerini tanıtmak amacı ile arkeoloji, bilim, kültür, sanat gibi konularda Türkçe, Almanca, Rusça, İngilizce ve Fransızca dillerinde yayınlar yapmaktadır (Kılıç, 2015:383-385). Uzun süredir hazırlıkları devam eden ve ardından 29 Ekim 2015 yılında yayın hayatına başlayan TRT World kanalı ise, Türkiye’nin küresel ölçekte temsili kapsamında, İstanbul’daki merkez stüdyosu

dışında dünyanın 5 ayrı noktasındaki TRT World stüdyoları ve 90 ülkedeki TRT muhabirleri ile tüm dünyadan İngilizce yayın gerçekleştirmektedir. Kanalda haber ağırlıklı programların yanı sıra kültür, ekonomi, eğitim ve sporla ilgili programlar yer almaktadır (Çevrimiçi, <https://trtkurumsal.trt.net.tr>, 15.05.2019).

2000’li yıllarda uluslararası yayıncılığın gelişmesini destekleyen bir diğer önemli gelişme, Türkiye’nin en büyük kültürel ihracatlarından biri olarak televizyon dizilerinin yükselişidir. 2005 ve 2011 yılları arasında ağırlıklı olarak Orta Asya, Balkanlar, Kuzey Afrika ve Ortadoğu olmak üzere Türkiye, 76 ülkeye 33.675 saat televizyon dizisi ve program ihraç etmiştir. Arap Baharı sonrasında Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da yapılan ihracatın azalması sebebiyle Türk dizileri kendine yeni yayın alanları bulmuş ve 2015 yılına gelindiğinde Güney Amerika’da 450 milyondan fazla seyirciye erişim imkânı yakalamıştır. Artan televizyon ihracatı Türk kültürünün, geleneklerinin ve yaşam tarzlarının uluslararası görünürlüğüne katkıda bulunmakla beraber turizm ve dış ticareti de olumlu yönde etkilemiştir. Öyle ki, uçuş aramaları ve yabancı TV dizileri arasında pozitif bir korelasyon tespit eden küresel seyahat sitesi Skyscanner, 2012 ve 2013 yıllarında Türkiye’ye yapılan uçuş aramalarının 2011’e kıyasla yaklaşık iki kat arttığını açıklamıştır (Ürper, <https://www.jamco.or.jp>, 15.05.2019).

3.4. YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

3.4.1. Yunus Emre Enstitüsü’nün Kuruluşu ve Gelişimi

Türkiye’de kültürel diplomasi önceki bölümlerde görüldüğü üzere kamu diplomasisi alanı kapsamında farklı dallarda gerçekleştirilen uygulamalar üzerinden yürütülmekte iken Yunus Emre Enstitüsü’nün kurulmasıyla beraber Türkiye’de kültürel diplomasi kurumsallaşmış ve kurum Türkiye’nin başat kültürel diplomasi uygulayıcısı olarak kabul edilmiştir.

Yunus Emre Enstitüsü, Yunus Emre Vakfı hakkında yayımlanan kanuna bağlı olarak 2009 yılında kurulmuştur. 05.05.2007 tarihli 5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu’na göre vakfın kuruluş amacı;

“...Türkiye'yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, Türkiye'nin diğer ülkeler ile dostluğunu geliştirmek, kültürel alışverişini artırmak, bununla ilgili yurt içi ve yurt dışındaki bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak, Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek, Türkiye’de Yunus Emre Enstitüsü ve yurt dışında Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri açmak...” şeklinde ifade edilmiştir(Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 19.05.2019).

Aynı kanunun ikinci bölümünün 4. Maddesinde vakfın organları Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Danışma Kurulu olarak belirlenmiştir.

Mütevelli Heyet, vakfın karar organıdır. Heyetin tabii üyeleri Kültür ve Turizm Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı, Maliye Bakanlığı Müsteşarı, Maliye Bakanlığı Müsteşarı ve Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarıdır. Tabii üyeler dışında, Cumhurbaşkanı tarafından seçilen beş kişi ve Türkiye Maarif Vakfı’nın kendi mütevelli heyetinden seçeceği bir kişi üç yıl süreyle Mütevelli Heyet üyeliğini yürütmektedir. Kültür ve Turizm Bakanı, Mütevelli Heyetin başkanı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı heyetin başkan vekilidir.

Yönetim Kurulu, Vakfın icra organıdır. Yunus Emre Enstitüsü Başkanı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı ve Dışişleri Bakanlığı Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İlişkiler Genel Müdürü Yönetim Kurulunun tabii üyeleridir. Ayrıca Mütevelli Heyetin Üniversitelerin Türkçe dil öğretim merkezleri başkanları arasından seçeceği bir kişi, kültür ve sanat alanında faaliyette bulunan ve Bakanlar Kurulunca kamu yararına faaliyet gösterdiği kabul edilmiş dernek veya vergi muafiyeti tanınmış vakıfların üyeleri arasından seçeceği bir kişi ve uluslararası ilişkiler, iletişim, kültür, sanat ve Türk dili alanında çalışmalarıyla tanınmış kişiler arasından seçeceği bir kişi üç yıl süreyle Yönetim Kurulu üyeliğini yürütmektedir. Yönetim Kurulunun başkanı, Yunus Emre Enstitüsü Başkanıdır.

Denetleme Kurulu; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Dışışleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından görevlendirilecek birer  ye ile iktidar ve ana muhalefet partisi tarafından üç yıl süreyle seçilecek birer üyeden oluşmaktadırdır. Maliye Bakanlığı temsilcisi Denetleme Kurulunun başkanlığını yürütmektedir.

Danışma Kurulu, yılda bir kez toplanarak vakfın bir önceki yaptıklarını değerlendirip bir sonraki yıl için önerilerde bulunmakla sorumlu danışma organıdır. Kurulun tabii  yeleri Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı, Mütevelli Heyeti ve Yönetim Kurulunun seçilmiş  yeleri, Başbakanlık Tanıtma Fonu Genel Sekreteri, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürü, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürü, Diyanet İşleri Başkanlığı temsilcisidir. Tabii  yelerin yanı sıra, İşçi Sendikaları Konfederasyonlarının seçeceği birer kişi, İşveren Sendikaları Konfederasyonunun seçeceği üç kişi kültür, sanat, Türk dili ve edebiyatı alanında görev yapan  ğretim  yeleri arasından Vakıf Yönetim Kurulunca seçilecek on kişi ile Türk dili, kültürü ve sanatı alanındaki yazar ve d ş n rl r arasından Vakıf Yönetim Kurulunun seçeceği beş kişi üç yıl süre ile Danışma Kurulu  yeliğini yürütmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Danışma Kurulunun başkanıdır ( evrimi i, www.yee.org.tr, 19.05.2019).

Yunus Emre Vakfı'nın organları arasında görüldüğü üzere Türkiye'nin Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçmesiyle birlikte uygulamadan kalkmış olan müsteşarlık makamı yer almaktadır. Bununla ilgili olarak Yunus Emre Enstitüsü Başkanı şeref Ateş, 2017'de yapılan düzenleme ile Yunus Emre Vakfı Kanunu'nun bazı maddelerinde değişiklik yapıldığını ancak, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin y r rl ğ e girmesiyle kanunun bazı maddelerinin, müsteşarlık makamı kalktığı için yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğunu ve Kültür Bakanlığınınca söz konusu düzenlemeyi içeren kanun teklifi çalışması yürütüldüğünü, kısa bir süre sonra bunun ilgili komisyona havale edileceğini ifade etmiştir ( evrimi i, <https://www.aa.com.tr>, 20.05.2019).

Vakıf, 7 Mayıs 2009 tarihinde dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılımıyla Ankara Ulus'ta Yunus Emre Enstitüsü Merkez Binası'nın açılışını yaparak kanun doğrultusunda ilk faaliyetini gerçekleştirmiştir. Açılışta Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkiye'nin kültürel diplomasisinde gerekliliğine vurgu yapan ve

diğer ülkelere kıyasla bu konuda geç kalındığını dile getiren dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açılış konuşması şu şekildedir:

“Bugün, bu açılışı birlikte gerçekleştiriyor olmaktan çok büyük bir heyecan duyduğumuzu ifade etmek istiyorum. Burada, Yunus Emre'nin ismiyle müsemma bir anlayışın gelecek nesillere taşınmak üzere temeli atılıyor. Bundan dolayı çok mutluyuz. Ülkem ve milletim adına bu gururu sizlerle paylaştığımı bütün samimiyetimle belirtmek istiyorum ve açılışını yaptığımız Yunus Emre Vakfı ve Yunus Emre Enstitüsünün ülkemiz adına, ülkemizin tanıtımı noktasında bir sıçrama teşkil edeceğine inanıyorum. Konuşmamın hemen başında şu hususu belirtmekte fayda görüyorum: Türkiye, böyle bir vakfın kurulması noktasında çok geç kalmıştır. Yıllar öncesinde kurulması gereken, faaliyet göstermesi gereken, buna ciddi şekilde ihtiyaç duyulan bu vakfın bu dönemde kurulmasından ve bugün açılışının yapıyor olmasından ayrıca büyük bir bahtiyarlık duyuyoruz. Dünyada birçok ülke, özellikle de gelişmiş ülkeler, yüzyıllar öncesinden bu tür vakıfları kurdular ve kurmakla kalmadılar, bu hususta çok büyük destekler verdiler. Bulundukları ülkelerde kendilerini tanıtmak, kültürlerini aktarmak ve lobi yapmak adına faaliyette bulundular. Yıllar boyunca hep Cervantes Enstitüsünü, Goethe Enstitüsünü, British Council'ı konuşuruz ve bunlara da gıptayla bakarız. Bu konuda biz çok geri kaldık. Umuyor ve inanıyorum ki, Vakfımız kısa süre içerisinde o yılların gecikmişliğini telâfi edecek ve Türkiye'nin yurt dışındaki vitrini hâline gelecektir. Dışişleri Bakanlığımızın, Milli Eğitim Bakanlığımızın, Kültür Bakanlığımızın ve TİKA'nın ayrı ayrı yürüttüğü tanıtım ve kültür faaliyetleri böylece tek bir merkezden sistemli bir şekilde yürütülecektir.” (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 22.05.2019)

Enstitü, açılışından ve Türkiye'nin kültürel diplomasisi adına bir özeleştirici niteliği taşıyan bu konuşmanın ardından bir an önce faaliyete geçmiş ve Bosna Hersek'te 17 Ekim 2009 tarihinde Saraybosna Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nin açılışını gerçekleştirerek amacı doğrultusunda yurtdışındaki ilk adımını atmıştır. (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 22.05.2019).

3.4.2.Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri

İlk kültür merkezini Saraybosna’da açan Yunus Emre Enstitüsü, 11 Aralık 2009’da ikinci kültür merkezini de Arnavutluk’un Tiran şehrinde açmıştır. İlk yayılım alanını Balkanlar bölgesi olarak belirleyen Yunus Emre Enstitüsü kurulduğu günden itibaren oldukça hızlı bir şekilde yurtdışında kültür merkezlerini açmaya devam etmiştir. Enstitüsü’nün 2018 yılına gelindiğinde yıllara göre ve şehirlere dağılımı Şekil.3’te gösterildiği gibidir:

Şekil 3. Kültür Merkezlerinin Açılış Yıllarına Göre Dağılımı

Kültür Merkezlerinin Açılış Yıllarına Göre Dağılımı									
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Saraybosna	Astana	Berlin	Amman	Bakü	Cezayir	Belgrad	Karaçi	Kiev	Meksiko
Tiran	Brüksel	Bükreş	Amsterdam	Budapeşte	Köln	Hartum	Lahor	Moskova	Madrid
	Kahire	Foynitsa	Beyrut	İskenderiye*	Lefkoşa	Nyla Hast.*	Mogadişu	Tunus	Melbourne
	Londra	Köstence	İpek	Johannesburg	Mostar	Doha	Sao Paulo*	Dakar	Manama
	Üsküp	Priştine	İşkodra	Kabil	Podgoritsa	Komrat	Vaşington		Ramallah
	Şam*	Prizren	Kazan	Kudüs	Roma	Kuala Lumpur			
		Tokyo	Paris	Rabat	Viyana	Zagreb			
			Tahran	Varşova					
			Tiflis						
2	6	7	9	8	7	7	5	4	5

Bugüne kadar 60 farklı noktada YEE açılmıştır. Bu Enstitülerden 54’ü aktiftir.
* Merkezler faaliyet göstermemektedir.

Kaynak: (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 23.05.2019).

En son Güney Kore’nin başkenti Seul’da açılan ofis ile birlikte Yunus Emre Enstitüsü 2019 yılı itibari ile 48 ülkede 58 Enstitü Merkezi ve dünya genelinde 100 üniversite ile anlaşmalı olarak kültürel diplomasi faaliyetlerinde devam etmektedir. (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 23.05.2019).

Yurtdışında hangi bölgede ve hangi şehirde merkezlerin açılacağı iki yöntemle belirlenmektedir. Enstitünün yurtdışında hangi ülkelerde açılacağı ve faaliyet göstereceği öncelikli olarak talebe göre şekillenmektedir. İkinci yöntem ise stratejik planlamaya dayalı olarak, Türk dış politikasının önceliklerine göre kültür merkezlerinin açılmasıdır. Örneğin Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü’nün açılışında

konuşma yapan dönemin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun, "İlk merkezin Saraybosna'da açılıyor olması, bir tesadüf değildir. Bu, çok düşünerek, üzerinde tefekkür ederek ulaştığımız bilinçli bir karardır." şeklindeki ifadesi ile merkezlerin açılışında Türk dış politikasının etkisi görülmektedir (Ekşi, 2014:202).

Enstitünün yurtdışı yapılanması üç model üzerinden şekillenmektedir. Bu modellerden birincisi, merkezlerin büyükelçilik bünyesinde açılmasıdır ve açılan kültür merkezlerinin çoğunluğu bu yöntemle kurulmuştur. İkincisi, STK, vakıf ve dernek statüsünde kültür merkezlerinin açılması yöntemidir. 2013-2014 yıllarında uygulamaya konulan üçüncü modelde ise merkezler, ülkelerle birebir kültür merkezleri antlaşması yapılması esasına göre açılmaktadır (Ekşi, 2015: 358).

Muadillerine göre kuruluşu geç bir tarihe tekabül etmesine rağmen Türkiye'nin 2010'da bölgesel güç, 2023'te küresel güç olma hedefi doğrultusunda YEE, yurtdışında merkez açma konusunda kendisine bir hedef belirlemiştir. Önümüzdeki dönemde YEE, Afrika, Kuzey ve Güney Amerika ve Orta Asya ülkeleri başta olmak üzere Türkiye'nin dış politikalarına uygun bir şekilde, Yunus Emre Enstitüleri açılması ve 2023 yılında 100 Enstitü hedefine ulaşılmasını öngörmektedir (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 24.05.2019).

Yunus Emre Enstitüsü kuruluşundan bu yana, "Türkiye'yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; Türkiye'nin diğer ülkeler ile dostluğunu geliştirmek, kültürel alışverişini artırmak, bununla ilgili yurtiçi ve yurtdışındaki bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak, Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurtdışında hizmet vermek." şeklinde belirlediği misyonundan hareketle Türkiye'nin kültürel diplomasi uygulamalarını gerçekleştirebilmek için yurt içinde ve yurt dışında farklı alanlarda çeşitli projeler oluşturmakta ve faaliyetler düzenlemektedir (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 24.05.2019) Yunus Emre Enstitüsü söz konusu faaliyet ve projelerini "Kültür Sanat Faaliyetleri", Türkçe Öğretim Faaliyetleri", "Bilimsel ve Akademik İşbirliği (TABİP) Faaliyetleri" ve "Kültürel Diplomasi" olmak üzere dört alan ekseninde gerçekleştirmektedir.

3.4.3. Yunus Emre Enstitüsü'nün Faaliyet Alanları

3.4.3.1. Kültür Sanat Faaliyetleri

YEE Türkiye'yi, Türk toplumunu, geleneklerini, kültürünü, sanatını ve medeniyet tarihini dünyaya tanıtmaya yönelik çeşitli kültürel ve sanatsal faaliyet gerçekleştirmektedir. Türkiye'nin zengin kültür birikiminin örneklerini farklı coğrafiyalarda tanıtmaq için YEE, yalnızca kültür merkezlerinin bulunduğu ülkelerde değil dünyanın birçok farklı ülkesinde konser, sergi, sahne sanatları, atölye çalışmaları, film gösterimleri, sanat ve zanaat kursları gibi pek çok etkinliği hayata geçirmektedir.

Dünyanın birçok yerinde kültür sanat faaliyeti gerçekleştiren YEE, bu faaliyetlerin amacını şu şekilde açıklamıştır:

“Amacımız, kültürel değerleri paylaştığımız, ortak bir mirasa sahip olduğumuz coğrafiyalarda, bu yakınlığı canlı tutmaya ve ortak kültür bilincini geliştirmeye yönelik faaliyetler yapmak; ülkemizi ve kültürümüzü daha az tanıyan ülkelerde ise sanatsal etkinlikler vasıtasıyla toplumların birbirine yakınlışmasını ve daha iyi tanınmasını kolaylaştıracak kültürel alışveriş yolları açmaktır.” ( evrimi i, www.yee.org.tr, 26.05.2019)

YEE, kültürel diplomasi kapsamında kültürel etkileşim yaratabilmeyi ve Türkiye'nin tanınırlığını artırmayı sağlamak için kültür sanat çalışmalarını şu alanlarda gerçekleştirmektedir:

- Dünya kültür mirasını koruma ve tanıtma  alışmaları
- Sanatın her dalında etkinlikler
- Kültür sanat alanında üretim ve tanıtım çalışmalarının desteklenmesi
- Dünya üzerinde sanatçıların hareketliliğine imk n sağlanması ( evrimi i, www.yee.org.tr, 24.05.2019)

2016 yılında kültürel diplomasi odaklı düzenlenen “Kültürel Diplomaside Sınırların Dışında Düşünmek” sloganı ile gerçekleşen çalıştayda YEE’nin faaliyetlerinin programlı ve denetimli yürütülebilmesine olanak tanınması amacıyla düzenli olarak strateji raporu hazırlanması önerilmiştir. 2017 yılında YEE, söz konusu öneri doğrultusunda “Yunus Emre Enstitüsü 2017-2018 Stratejik Planı” adında kapsamlı bir rapor hazırlamıştır. Raporda YEE’ye ait mevcut durum analizleri, YEE’nin paydaş analizleri, temel ve dönemsel stratejileri yer almaktadır. Raporda dönemsel stratejiler beş ana eksen üzerinden değerlendirilmiştir. Ancak bu çalışmada YEE’nin kültür sanat faaliyetleri inceleneceği için söz konusu stratejilerden YEE’nin kültür sanat faaliyetlerini gerçekleştirirken esas aldığı ve ilk eksen olarak belirttiği “kültürel etkileşim” eksenini çerçevesince ele alınan amaç ve hedeflere yer verilecektir. YEE’nin “kültürel etkileşim” kapsamında Türkiye’nin kültür ve sanatını dünyaya tanıtmak ve farklı kültürler, toplumlar arasında ilişki oluşturmak için belirlediği amaç ve hedefler şu şekildedir:

Tablo 2. YEE’nin Kültürel Etkileşim İçin Belirlediği Amaç ve Hedefler

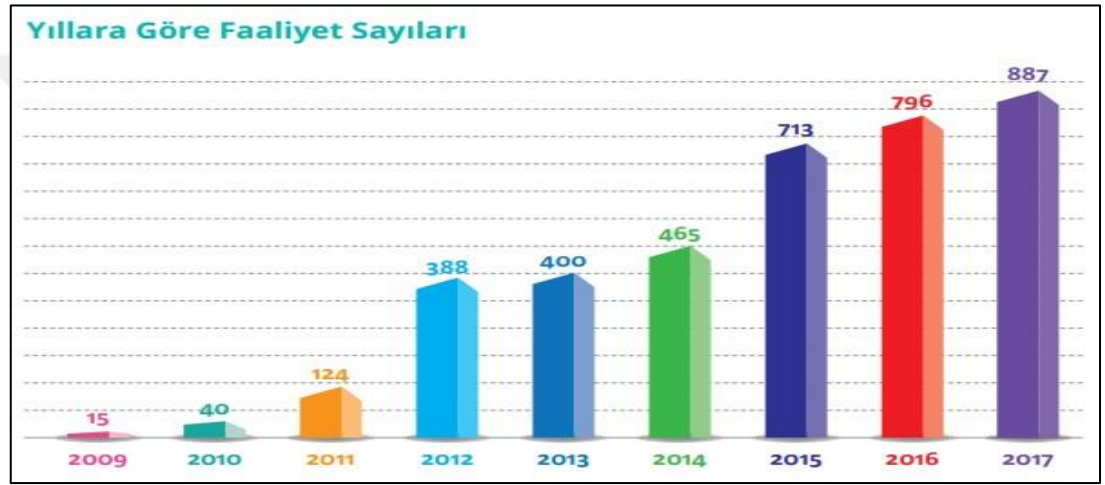
Amaç 1. Türkiye’nin kültür-sanatını dünyaya tanıtmak.	
Hedef 1.1. Yurtdışında YEE eliyle kültür sanat faaliyetleri yürütülecektir.	Hedef 1.2. Yurtdışında diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen kültür-sanat faaliyetleri desteklenecek ve bu tür faaliyetlere katılım sağlanacaktır.
Strateji 1.1.1. Kültür sanat faaliyetleri ülkeler bazında yıllık olarak planlanmalıdır.	Strateji 1.2.1. Destek verilecek kişi/kurum/kuruluşlar belirlenirken Türkiye Cumhuriyetinin menfaatleri gözetilmelidir.
Strateji 1.1.2. Faaliyetler planlanırken Türkiye’nin kültürel çeşitliliğini ve zenginliğini aktarma amacı gözetilmelidir.	Strateji 1.2.2. Yerel akademik/bilimsel kurum ve kişiler tarafından yürütülen faaliyetlere öncelik verilmelidir.
Strateji 1.1.3. Kültür sanat faaliyetleri planlanırken sosyal sorumluluk konuları	Strateji 1.2.3. Yerelde önemli görülen kültür sanat faaliyetleri, yerel resmi

dikkate alınmalıdır. Strateji 1.1.4. Kültür-sanat faaliyetleri küresel, yerel, ulusal gelişmelere ve trendlere uygun planlanmalıdır. Strateji 1.1.5. Yerel işbirliği potansiyeli yüksek faaliyetlere öncelik verilmelidir. Strateji 1.1.6. Faaliyetler planlanırken hedef kitle özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Strateji 1.1.7. Türkiye’deki kurum ve kuruluşlar ile işbirliği barındıran faaliyetlere öncelik verilmelidir. Strateji 1.1.8. Faaliyet planlamasında soydaşlarca üretilen kültür sanat ürünlerine de yer verilmelidir. Strateji 1.1.9. Her yıl tekrar eden büyük çaplı ve çarpan etkisi yüksek geleneksel faaliyetler üretilmelidir.	kurum ve sivil toplum kuruluşları, medya kuruluşları vb. envanteri çıkarılmalıdır.
Amaç. 2. Farklı �lke ve toplumlar arasında kültürel etkileşime aracı olmak.	
Hedef 2.1. Farklı kültürlerin tanıtımına yönelik yerel ya da uluslararası içerikli kültür sanat faaliyetleri yürütülecek, bu tür faaliyetlere destek ve katılım sağlanacaktır.	
Strateji 2.1.1. Diğer ülkelerin kültür-sanat varlıklarının, kendi ülkesinde, Türkiye’de ya da üçüncü ülkelerde tanıtımı amaçlanmalıdır. Strateji 2.1.2. Bu kapsamda yürütülecek faaliyetlere dış misyonların ve diğer kültür enstitülerinin katılımları sağlanmalıdır. Strateji 2.1.3. Yaygın ve çarpan etkisi yüksek faaliyet ve hedef kitlelere öncelik verilmelidir. Strateji 2.1.4. Yürütülen faaliyetlerde Birleşmiş Milletler İnsani Kalkınma Hedefleri gözetilmelidir.	

Kaynak: ( evrimi i, www.yee.org.tr, 24.05.2019).

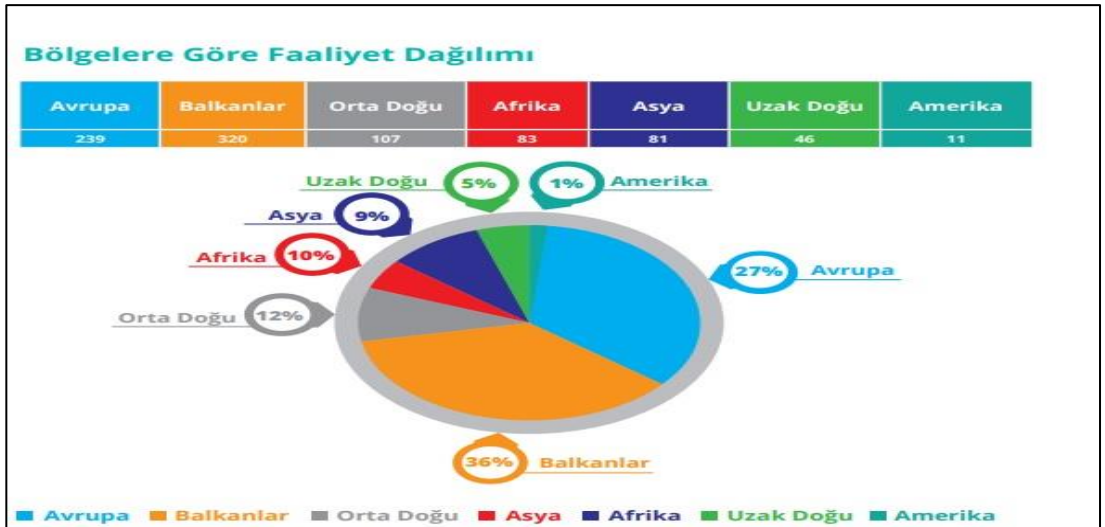
YEE, kültür sanat faaliyetlerine 2009 yılında başlamıştır. Ancak bu faaliyetlerin sayısının artışı yıllar içinde kültür merkezlerinin dünya üzerindeki yayılımı ile orantılı olarak artış göstermiştir. YEE'nin 2017'i yılında kadar gerçekleştirdiği faaliyetlerin yıllara ve bölgelere göre dağılımı Şekil 4. ve Şekil 5.'te gösterildiği gibidir.

Şekil 4: YEE'nin Yıllara Göre Kültür Sanat Faaliyet Sayısı

Kaynak: (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 23.05.2019)

Şekil 5: YEE'nin Bölgelere Göre Kültür Sanat Faaliyeti Dağılımı

Kaynak: (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 23.05.2019).

Şekil 4.'te görüldüğü üzere YEE'nin faaliyet sayıları 2012 yılından itibaren artış göstermektedir. YEE, yalnızca merkezlerinin bulunduğu ülkelerde değil, dünyanın birçok ülkesinde ulusal ve uluslararası kuruluşlarla, yerel kültür ve sanat adamları ile işbirliği içinde faaliyetlerini ve projelerini sayıları giderek artan bir şekilde sürdürmektedir.

Ustadan Çırağa Projesi: YEE'nin Halkbank'ın desteğiyle 2013 yılında başlattığı “Ustadan Çırağa Türkiye’den Balkanlar’a Sanatın Yolculuğu” adlı projesi, Türk el sanatları ve zanaatları alanında yeni ustalar yetiştirilmesini amaçlamaktadır. Proje kapsamında, Türkiye’den giden eğitmenler tarafından telkâri, ebru, ahşap oymacılığı, tel kırma, hat, kazaziye, takı tasarımı, gibi geleneksel Türk el sanatları kursları verilmiştir. 2015 yılına kadar devam eden projede kapsamında, 10 şehirde 9 farklı branşta açılan 16 kursta yaklaşık 2000 kursiyer eğitim almıştır. Proje süresince Balkanlar’da Türk el sanatları ile ilgili birçok tanıtım, sergi ve atölye çalışması düzenlenmiştir. Balkanlar’da iki yıl süren bu eğitimin ardından, İstanbul’da bir kapanış programı düzenlenmiş ve programda bu eğitim serüveninin anlatıldığı Ustadan Çırağa Belgeseli’nin galası gerçekleştirilmiştir (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 11.06.2019).

Balkanlar’da Kültürel Mirasın Yeniden İnşası Projesi: YEE'nin T.C. Merkez Bankası ile hayata geçirdiği Balkanlar’da Kültürel Mirasın Yeniden İnşası, 2012 yılından itibaren Balkan coğrafyasındaki Osmanlı döneminden kalma el yazmalarının dijital ortama aktararak koruma altına alınmasını amaçlayan bir kültür projesidir. 2012 yılından bu yana Bosna Hersek, Hırvatistan, Makedonya ve Kosova’da bulunan Osmanlı Türkçesi, Arapça ve Farsça yaklaşık 10.000 yazma eser, 5000 matbu eser dijital ortama aktarılmıştır (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 24.05.2019).

Nakkaşhane-Osmanlı Sarayında Kitabın Serüveni: YEE'nin genellikle kitap fuarlarında, Osmanlı saraylarında kitabın hazırlanma ve bu süreçteki âharlama, ebru, hat, tezhip ve ciltleme gibi tasarımlarını, dönemin dekor ve kostümleriyle tanıtımı gerçekleştirdiği faaliyetlerdir. Bu program kapsamındaki ilk faaliyet, 2014

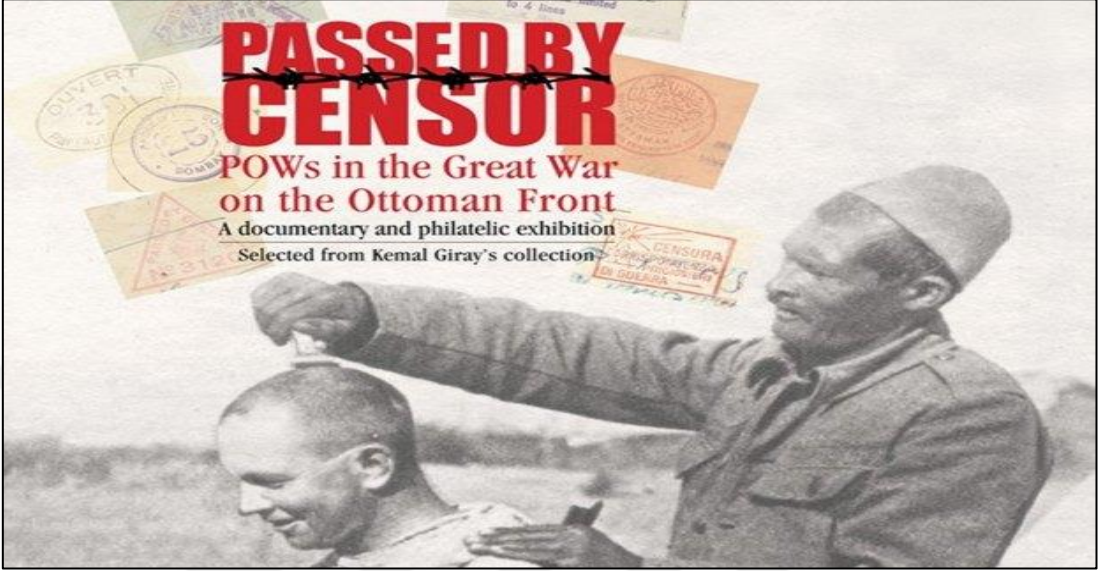
yılında Budapeşte Kitap Fuarı'nda gerçekleştirilmiştir (Çevrimiçi, <https://www.trthaber.com>, 12.06.2019).

Edebiyat Köprüleri Projesi: YEE'nin uluslararası üne sahip yazarların Türkiye'nin tarihi, turistik, kültürel açıdan önem arz eden şehirlerini ziyaret etmeleri ve ziyaretleri neticesinde edindikleri izlenimleri kitaplaştırmalarını sağlamak için başlattığı bir projedir. Proje ayrıca, yurtdışında düzenlenen uluslararası edebiyat festivallerine Türk yazarların katılımına destek olmayı da hedeflemektedir. Projenin ilk uygulaması, 100 Yıllık Barış Çanakkale programı kapsamında “Gelibolu Günlükleri” adlı eseriyle Avusturalya'dan Dr. Jonathan King, İngiltere'den “Yüzbaşı Corelli'nin Mandolini” kitabının yazarı Louis de Bernieres ve tarihi roman türünün Türkiye'deki en önemli temsilcilerinden Demet Altınyeleklioğlu katılan edebiyatçılar ile 25-29 Nisan 2015 tarihleri arasında İstanbul, Bursa ve Çanakkale'de gerçekleştirilmiştir (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 24.05.2019)

100 Yıllık Barış Çanakkale Zaferinin 100. Yılı: YEE, 2015 yılının Çanakkale Zaferinin 100. Yıldönümü olması sebebiyle, 100 Yıllık Barış Projesi kapsamında yıl boyu birçok kültür merkezinde konser, film gösterimi, söyleşi, tiyatro, sergi, konferans ve seminer gibi çeşitli etkinlikler düzenlemiştir. Aynı yıl vizyona giren Çanakkale Son Mektup filmi, proje kapsamında Türkiye ile birlikte Köstence, Bükreş, Üsküp, Beyrut ve Roma Kültür Merkezlerinde izleyiciyle buluşmuştur.

2015 yılında “100 yıllık Barış” kapsamında Birinci Dünya Savaşı'nın yüz yıllık tarihine binaen İngiltere'de bir etkinlik düzenlenmiştir. Londra YEE' nin İngiliz Parlamentosu'nda düzenlediği “Passed by Censor: PoWs in the Great War on the Ottoman Front” isimli sergide, ünlü koleksiyoner ve araştırmacı Kemal Giray'ın arşivinden seçilen belgelerle Birinci Dünya Savaşı sürecinde Osmanlı cephelerinde esir düşen İttifak ve İtilaf Devletlerinin savaş esirlerinin hatıraları sergilenmiştir (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 13.06.2019).

Şekil 6. YEE Londra “Passed by Censor: PoWs in the Great War on the Ottoman Front” Sergisi Afışı

Kaynak: (Çevrimiçi, <https://news.fitzrovia.org.uk>, 13.06.2019).

Şekil 7. İngiltere Parlamentosu’nda Passed by Censor: PoWs in the Great War on the Ottoman Front” Sergisi

Kaynak: (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 13.06.2019).

100. Yılında Türk Sineması: YEE, 2014 yılının Türk Sineması'nın 100. Yıldönümü olması sebebiyle yurtdışındaki birçok merkezde Türk Sinema Haftaları düzenlemiş, uluslararası film festivallerine katılmıştır. Enstitü, ayrıca proje kapsamında kültür merkezlerinde zengin bir film arşivi oluşturmayı hedeflemiştir.

Enstitü söz konusu yıldönümü kapsamında birçok faaliyet gerçekleştirmiş, birçok Türk sinema sanatçısının yurtdışında hayranlarıyla buluşmasına destek olunmuştur. Bu kapsamda 9-10 Eylül 2014 tarihinde gerçekleşen 7. Uluslararası Durrës Film Festivali'nin YEE'nin katkılarıyla düzenlenen açılış gecesine, Türk sinemasının ünlü oyuncusu Türkan Şoray YEE'nin davetlisi olarak katılmıştır. Programda Türkan Şoray'a Yaşam Boyu ödülü takdim edilmiş ve sanatçının meslek hayatını anlatan "Sinemasın Sultanı" adlı belgesel ve Türk sinemasının kült filmlerinden "Selvi Boylum Al Yazmalım" izleyicilerle buluşturulmuştur (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 01.06.2019).

Sahnedeki Türkiye: Farklı sahne performanslarından oluşan projenin bütününe temsil eden bir programdır. Program kapsamında gerçekleşen projeler, kendi içerisinde çeşitli etkinlikleri de içermektedir. YEE'nin programı gerçekleştirme amacı, Türkiye'nin geleneksel sahne sanatlarının yanısıra tüm sahne performanslarını ve Türkiye'nin sanatçılarını uluslararası platformlara taşımayı kapsamaktadır. Program, uluslararası kamuoyunda Türkiye'nin sahne sanatlarındaki başarılı performanslarını ön plana çıkararak, Türkiye'nin sanatsal değerlerini tanıtmaktayı hedeflemektedir. Program kapsamındaki ilk uygulama, 21 Nisan 2015 tarihinde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de Haydar Aliyev Sarayında "Burhan Öcal ve Hüsnü Şenlendirici" konseri ile gerçekleştirilmiştir (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 24.05.2019)

Türk Mutfağı Tanıtım Etkinlikleri: YEE, birçok farklı medeniyete ev sahipliği yapmasından kaynaklı zengin ve köklü bir yemek kültürüne sahip olan Türk mutfağının dünyaya tanıtılması için birçok etkinlik düzenlemekte, ulusal ve uluslararası festivallere katılarak Türk mutfağının seçkin örneklerini sergilemektedir. Bununla beraber yurtdışındaki kültür merkezlerinde Türk mutfağına dair atölye etkinlikleri düzenlemekte, kurslar açmaktadır.

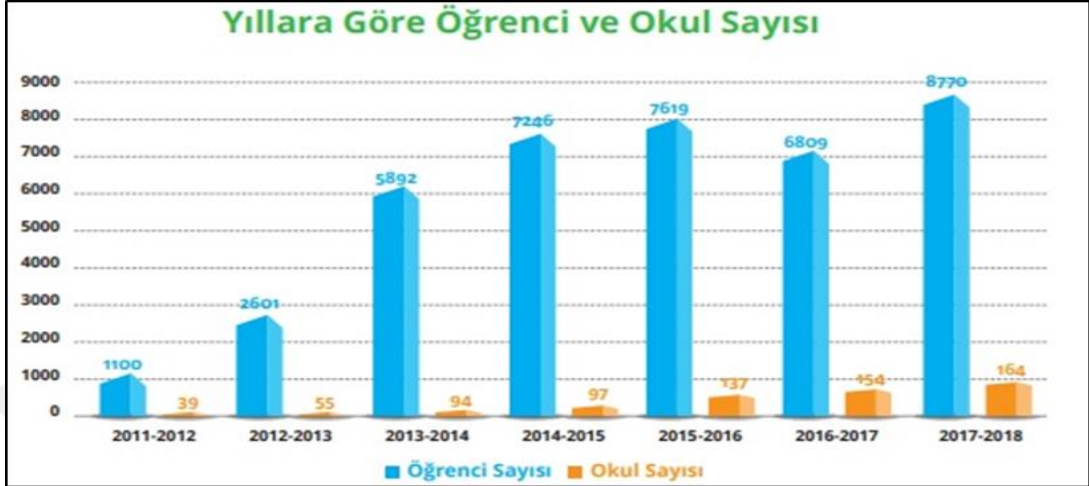
Türkiye Günleri: 2014 yılında başlatılan proje kapsamında ile YEE, Türkiye'nin tanıtımı sağlayacak konser, sergi, söyleşiler, bilimsel toplantılar düzenlemekte, stantlarda el sanatları sergileri açmaktadır. İlk uygulaması 2014 yılında Ürdün'ün başkenti Amman'da 21-24 Aralık tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Programın ikincisi 02-06 Mart 2015 tarihleri arasında Rabat'ta, daha sonra ise yine 2015 yılında 10 Eylül tarihleri arasında Beyrut'ta gerçekleştirilmiştir. 8-10 Eylül 2015 tarihinde Arnavutluk'un İşkodra şehrinde de düzenlenen Türkiye Günleri'nde; konserler, geleneksel sanatlar, kültürel etkileşimin somutlaştığı eserler, sergiler, halk oyunları ve Türk mutfağından tadımlar yer almıştır (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 24.05.2019)

3.4.3.2. Türkçe Öğretim Faaliyetleri

YEE'nin kültürel diplomasi anlayışı, kuruluşunu sağlayan Yunus Emre Vakfı Kanunu'nda açıkça belirlenmiştir. Bu anlayışa göre YEE, “Türkiye'yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak” amacı ile kültürel diplomasi faaliyetlerine başlamış bir kurumdur. Bu bağlamda YEE'nin kültürel diplomasisinde Türkçe öğretimi hem amaç hem de araç niteliği taşımaktadır. Öyle ki, kültürün temel öğelerinden neredeyse en önemlisi dildir. Önceki bölümlerde de ifade edildiği üzere dil, kültür aktarımının en etkin aracıdır. Şu halde Türkiye'nin kültürel mirasını, kültürünü ve sanatını dünyaya aktarmak isteyen YEE, öncelikli olarak Türkçe öğretimine ayrı bir önem vermesi gerektiğinin bilincinde, tıpkı yurtdışındaki muadilleri gibi bu konuda birçok çalışma yapmakta ve projeler yürütmektedir.

Tercihim Türkçe Projesi: YEE proje kapsamında Türkçe'nin seçmeli dil olarak resmi müfredatlara girişi konusunda çalışmalar yapmış, müfredat oluşturmuş ve ilk ve ortaöğretime yönelik yabancı dil olarak Türkçe öğretim setleri hazırlamıştır. Müfredat ve araç geliştirme süreçlerinin tamamlanmasının ardından ilk olarak 2011-2012 yılında Bosna Hersek'te başlatılan proje ile Gürcistan, Romanya, Japonya, Mısır, Karadağ ve Polonya'da Türkçe, seçmeli ya da zorunlu yabancı dil dersi olarak ilk, orta ve yükseköğretim kurumlarında okutulmaktadır (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 23.06.2019)

Şekil 8. Tercihim Türkçe Proje Kapsamında Yıllara Göre Öğrenci ve Okul Sayısı

Kaynak: (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.05.2019)

Türkoloji Projesi: Türkiye ile özellikle Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya ülkeleriyle ilişkilerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla TİKA tarafından 1999 yılında birçok ülkede Türk Dili ve Edebiyatı bölümünün kurulması hedefi ile başlatılan Türkoloji projesi, ilk defa 2000-2001 eğitim öğretim yılında uygulamaya geçirilmiştir. Proje, 2009 yılında YEE’ nin kuruluşu ve yurtdışında Türkçe öğretiminin tek aktörü olma hedefi doğrultusunda 20 Eylül 2011 tarihinde imzalanan protokolle YEE’ ye devredilmiştir (Ekşi, 2014: 205).

Projeyi devralan YEE; Türk dilini, edebiyatını, kültürünü ve sanatını tanıtmak ve yurtdışında bu konuda eğitim almak isteyen tüm gönüllülere yurtdışında gereken hizmeti vermek amacıyla üniversitelerle işbirliği yapmakta ve bu çerçevede üniversitelerde “Türkoloji Projesi İşbirliği Protokolü” imzalamak suretiyle, dünyanın birçok ülkesinde mevcut olan bölümleri desteklemekte, üniversite bünyesinde yeni bölümlerinin açılmasını teşvik etmektedir (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.05.2019). 2019 yılı itibariyle proje kapsamında 49 ülkede 96 üniversite ile protokol imzalayan YEE, söz konusu üniversitelerin Türkoloji bölümlerine öğretim elemanı, kütüphane ve materyal desteği sağlayarak Türkçe’nin yaygınlaştırılması ve üniversitelerdeki bölümlerin güçlendirilmesini sağlamaktadır (Çevrimiçi, <https://www.aa.com.tr>, 14.06.2019).

Türkçe Yaz Okulu: 2010 yılından bu yana YEE, her yıl Türkçe Yaz Okulu programı düzenlemektedir. YEE kursiyerleri ile yurtdışındaki Türkoloji bölümlerinde öğrenim gören farklı ülkelerden gelen yüzlerce öğrencinin katılımıyla gerçekleşen programda öğrenciler, ülkelerinde öğrendikleri Türkçe ile hem Türkiye’de pratik yaparak dillerini geliştirme hem de hem de Türkiye’de program kapsamında bulundukları ve ziyaret ettikleri şehirlerin öne çıkan tarihî ve turistik yerlerini tanıma imkânına sahip olmaktadır (Çevrimiçi, <http://turkceyazokulu.com>, 15.06.2019) .Bugüne kadar 130’u aşkın ülkeden 3 bin 755 öğrenci Türkçe Yaz Okullarında Türkçeyi yerinde öğrenmiştir. 2019 yılında program kapsamında YEE, farklı bir uygulamaya geçmiş ve Türk Yaz Okulu programını farklı temalara göre kategorilere ayırmıştır. 2019 yılında uygulamaya geçirilen yeni Türk Yaz Okulu formatında üç kategori mevcuttur: YEE Türk Edebiyatı Yaz Okulu, YEE Türk Sineması Yaz Okulu ve YEE Arkeoloji Yaz Okulu (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 17.06.2019).

Şekil 9: YEE 2019 Tematik Yaz Okulları

Kaynak: (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 17.06.2019).

Uzaktan Türkçe Öğretim Projesi: YEE, zaman ve mekan sınırı olmaksızın Türkçe öğrenmek ve Türkçesini geliştirmek isteyenler için, Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi doğrultusunda A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerini ihtiva eden

Türkçe Öğretim Portalı'nı geliştirmiş ve 2017 yılında deneme yayınıyla faaliyete başlatmıştır. Türkiye'de yaşayan yabancılar tarafından da yoğun bir biçimde kullanılan sisteme, turkce.yee.org.tr ve learnturkish.org.tr internet sitelerinden erişilebilmekte ve 2018 yılında geliştirilen uygulamalar sayesinde portal, Android ve IOS tabanlı mobil cihazlardan da kullanılabilir (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 23.05.2019).

Materyal Geliştirme Faaliyetleri: YEE, Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere farklı yaş gruplarındaki hedef kitlelerinin ihtiyaçları ve çağdaş dil öğretim anlayışı çerçevesinde Türkçe öğretim setleri, yardımcı okuma kitapları, resimli sözcükler, Z-kitap gibi görsel, işitsel ve basılı dil öğretim araç gereçleri hazırlamaktadır (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 23.05.2019)

Türkçe Yeterlilik Sınavı (TYS): YEE tarafından Türkçe'nin uluslararası geçerliliğe sahip standart bir sınava kavuşması ve yabancı uyruklu öğrenci kabulünü kolaylaştıran politikalara destek olunması amacıyla geliştirilen bir dil yeterlilik sınavıdır. YYS'nin ilk uygulaması 19.10.2012 tarihinde Tahran'da yapılmıştır. Uluslararası ölçekte ilk uygulama ise 24-25 Mayıs 2013 tarihinde 10 ülkede (Mısır, Kosova, İran, Arnavutluk, Japonya, Azerbaycan, Japonya, Bosna Hersek, Gürcistan, Belçika, Kazakistan) gerçekleştirilmiştir. Yılda üç defa olmak üzere uluslararası ölçekte uygulanan sınavda başarılı olan adaylar, Türkiye'de eğitim alma hakkı kazandıklarında hazırlık sınıfı okumaktan muaf tutulmakta ve iş başvurularında avantaj elde etmektedirler (Çevrimiçi, <https://tys.yee.org.tr>, 13.06.2019).

Türkçe öğretimini kültürel diplomasisinde önceliğine koyan YEE, dünyada yabancı dil olarak Türkçe'nin yaygınlaşması için oldukça yoğun çalışmaktadır. Sistematik ve çok yönlü gerçekleştirdiği Türkçe öğretimi faaliyetlerinde YEE'nin önemseydiği bir diğer konu, yurtdışındaki merkezlerde eğitim veren öğretmenlerin eğitimidir. Bu bağlamda YEE, Enstitü bünyesinde görev yapan Türkçe okutmanlarına yönelik Hizmet İçi Eğitim Programları düzenlemektedir. Ayrıca Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi alanında yetişmiş eleman ihtiyacını karşılamak için üniversitelerle işbirliği içinde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sertifika Programı” eğitim programları düzenlemektedir (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.05.2019).

3.4.3.3. Bilimsel ve Akademik İşbirliği Faaliyetleri

YEE, Türkiye'nin bilimsel, akademik ve teknolojik alanda sahip olduğu kapasitesinin, imkânlarının ve potansiyelinin küresel çapta tanıtımını sağlamak, Türkiye'nin bilimsel ve akademik etkileşim havzasını oluşturmak için çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda YEE, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Himayeleri altında Türkiye Bilimsel ve Akademik İş Birliği Projesi (TABİP) adlı bir proje başlatmış ve TABİP strateji belgesi oluşturmuştur (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.05.2019)

Türkiye'nin akademik alanda uluslararası tanınırlığını, faaliyetlerini, akademik ve bilimsel işbirliklerini arttırmayı ve tanıtmayı hedef edinmiş olan proje; Türkiye'nin küresel platformdaki algısına katkılar sunmak, Türkiye'nin kalkınma hedeflerine katkı sağlamak amacıyla YEE'nin sahip olduğu mevcut küresel birikimi, fiziksel imkânları ve insan gücünden faydalanarak bunları Türk reel sektörünün istifadesine sunmak, Türkiye'deki akademik gelişmeleri ve çalışmaları dünyaya duyurmak, uluslararası karar alma süreçlerine Türk akademi dünyasının aktif katılımını sağlamak, yabancı akademisyenlerin ve bilim insanlarının Türkiye'nin akademik ve bilimsel çalışmalarından yararlanmasını mümkün kılmak gibi birçok amacın alt yapısını sağlamak için oluşturulmuştur (Çevrimiçi, <http://tabip.global>, 15.06.2019).

2017 yılında ön hazırlıkları başlatılan TABİP'in, YEE tarafından 2018 yılında uygulama yönergesi hazırlanmış ve 2019 yılında proje kapsamında "TABİP Portal" oluşturulmuştur. Portal, Türkiye'deki ve dünyadaki en güncel akademik gelişmelerden haberdar olunmasına; kullanıcıların haber, duyuru, etkinlik, proje çağrısı paylaşımı yapabilmesine ve hâlihazırda üzerine çalışılan bir proje için kullanıcılara proje grupları oluşturmaya imkânı sunan bir küresel ağ niteliği taşımaktadır (Çevrimiçi, <http://tabip.global>, 18.06.2019).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı himayelerinde sürdürülen TABİP, hedeflerine ulaşmak için önemli işbirliği anlaşmalarına imza atarak çalışma yürüttükleri kurum ve kuruluşların veri tabanlarından, tecrübelerinden ve sağlayacağı fırsatlardan faydalanmayı ve onlara fayda sağlamayı hedeflemektedir. 2018 yılında Türk Havacılık ve Uzay Sanayii(TUSAŞ) (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>,

18.06.2019) ile birlikte işbirliklerinin sayısını artıran TABİP' in paydaş olduğu diğer kurum ve kuruluşlar şunlardır:

- Dışişleri Bakanlığı
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Kalkınma Bakanlığı
- Milli Eğitim Bakanlığı
- Yükseköğretim Kurumu (YÖK)
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)
- Türkiye Bilimler Akademisi
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB)
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)
- Maarif Vakfı
- İslam Ülkeleri İstatistik, Ekonomi, Sosyal, Araştırma ve Eğitim Merkezi (SESRIC) Üniversiteler ve ARGE Merkezleri
- Teknoparklar (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.05.2019)

Türkiye'nin bilimsel ve akademik potansiyelini dünyaya tanıtmaya çalışan YEE, TABİP kapsamında, uluslararası öğrencilerin Türkiye'nin kurum ve kuruluşlarıyla temasını sağlayan bir yaz akademi programı oluşturmuş ve ilkinin dünyanın çeşitli bölgelerinden gelen 20 öğrencinin katılımı ile 22 Temmuz- 4 Ağustos 2019 tarihleri arasında gerçekleştirmiştir (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 18.06.2019).

3.4.3.4. Kültürel Diplomasi Faaliyetleri

Kültürel diplomasi alanında yeni ufuklar belirlemek, Türkiye'nin kültürel diplomasi çalışmalarını izlemek ve bu alanda ülke politikalarına yön vermek üzere YEE, teorik çalışmalar yapmanın gerekliliğini fark ederek bu alanda bir takım çalışmalar yapmaya başlamıştır.

2016 yılında kuruluşu gerçekleştirilen Kültürel Diplomasi Akademisi (KDA), YEE'nin kültürel diplomasi politikaları geliştirmek adına attığı ilk ve önemli bir adım olarak kabul edilmektedir. Hâlihazırda diplomasi görevinde bulunanlara

yardımcı olmayı ve kültürel diplomasi uzmanları yetiştirmeyi amaçlayan KDA, öncelikli olarak, yurtdışında görev yapan Yunus Emre Enstitüsü müdürlerine yönelik 24-27 Kasım 2016 tarihlerinde dört günlük bir eğitim ve çalışma programı düzenleyerek faaliyetlerine başlamıştır. “Sınırların Dışında Düşünmek” sloganı ile gerçekleşen çalıştayda kültürel diplomasiyle ilişkili alanlarda çalışmalar yürüten akademisyenler, uzmanlar bildiriler sunmuş ve ardından bu sunumlar, gelecekte kültürel diplomasi üzerine araştırma yapmak isteyenlere kaynak olması adına “Kültürel Diplomaside Sınırların Dışında Düşünmek” adıyla bir bildiri kitabı olarak yayınlanmıştır (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 04.06.2019).

YEE bünyesinde kuruluşundan itibaren kültürel diplomasinin özel uygulama alanlarını genişletme amacıyla faaliyetlerine devam eden KDA, 2019 yılında, uygulamaya yönelik, etki odaklı ulusal kültürel diplomasi politikalarını belirlemek ve bu alanda başarılı kültür diplomatları yetiştirmek amacıyla üç aylık kapsamlı bir eğitim programı başlatmıştır (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 20.06.2019). “Diplomasi”, “Uluslararası İlişkiler”, “Kültürel Diplomasi”, “Proje Yönetimi ve İş Yapma Becerisi” ile “Anadolu Medeniyetleri, Kimlik, Üslup ve Kültür” olmak üzere beş temel eğitim modülü üzerinden ilerleyen program, aralarında UNESCO Türkiye Milli Komitesi Başkanı Prof. Dr. Öcal OĞUZ ve NATO Genel Sekreter Yardımcısı ve NATO Kamu Diplomasisi Sorumlusu Büyükelçi Tacan İldem, Prof. Dr. İlber Ortaylı, Emekli Büyükelçi Kenan Gürsoy ve Uluç Özülker ile Diplomasi Akademisi Başkanı Prof. Dr. Mesut Özcan’ın bulunduğu 12’si yabancı 70 konuşmacının katılımıyla gerçekleştirilmiştir (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 20.06.2019).

Yunus Emre Enstitüsü’nün Türkiye’nin kültürel diplomasisini kurumsallaştırmak adına yürüttüğü faaliyetlerden bir diğeri ise Enstitü’nün altı aylık bir çalışma neticesinde oluşturduğu ve yurtdışında Yunus Emre Enstitülerinin açıldığı ülkelerde Türkiye Cumhuriyeti’ni temsil eden büyükelçilerle gerçekleştirdiği kültürel diplomasi konulu “Kültür ve Diplomasi” belgesel serisidir. Yunus Emre Enstitüsü’nün kendi Youtube kanalından yayınladığı, röportaj şeklinde gerçekleştirilmiş on bölümlük seride, dünyanın birçok yerinde görev yapmış diplomatların kültür ve diplomasi ile ilgili görüşleri, YEE’nin faaliyetlerine ilişkin değerlendirmeleri, öz yaşam hikâyeleri ve profesyonel tecrübeleri yer almaktadır.

Söz konusu röportajlar, "Kültür ve Diplomasi" şeklinde, belgesel serisine paralel olarak kitaplaştırılarak yayınlanmıştır (Barut, 2018: 12-15).

2014 yılında Güney Kore'nin başkenti Seul kentinde kurulan Küresel Kamu Diplomasi Ağı (Global Public Diplomacy Network-GPDNET), dokuz ülkenin(İsveç, Kore, Nijerya, , Polonya, Singapur, Filipinler, Portekiz, Macaristan ve Türkiye) kamu ve kültür diplomasi kurumlarının girişimleriyle, kamu diplomasisi ve onun içerdiği kültür diplomasisi yoluyla insanlığın menfaatlerini gözeterek küresel toplumun sağlıklı gelişimini hedefleyen, bu yolda çalışmalar yürüten ülkelerin ilgili kurum ve kuruluşlarının bir araya gelerek aralarında bilgi ve tecrübe paylaşımı esaslı etkin bir iletişim zemini kurma gayesiyle oluşturulmuş interaktif bir platform niteliği taşımaktadır (Çevrimiçi, www.yee.org.tr, 23.05.2019). Bu büyük ölçekli oluşumun kurucu üyelerinden biri olan Yunus Emre Enstitüsü, 24-25 Haziran 2016 tarihinde Polonya'nın Krakow şehrinde düzenlenen genel kurulda alınan kararla, GPDNET'in 2016-2019 yılları arasında dönem başkanlığını yürütmüştür. 2019 yılı itibariyle Macaristan, Katar, Litvanya, Mozambik ve Meksika'nın da katılımıyla mevcut üye sayısı 14 olan GPDNET'in 2019-2022 yılları arasındaki dönem başkanlığı, İstanbul'da YEE'nin ev sahipliğiyle gerçekleştirilen bir törenle Katar'a devredilmiştir (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.06.2019).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KÜLTÜREL DİPLOMASİ KAPSAMINDA YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ'NÜN KÜLTÜR SANAT FAALİYETLERİNE YÖNELİK İÇERİK ANALİZİ ÇALIŞMASI

4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Araştırma, kamu diplomasisi aracı olarak kültür ve kültürel diplomasisini değerlendirme, Türkiye'nin kültürel diplomasi potansiyelini ve Türkiye'nin başat kültürel diplomasi uygulayıcı kurumu olan Yunus Emre Enstitüsü'nün yurtdışında açtığı merkezler eliyle gerçekleştirdiği kültür sanat faaliyetlerinin incelenerek YEE'nin kültürel diplomasi faaliyetlerini nasıl ve ne yönde gerçekleştirdiğini görme amacı taşımaktadır.

Çalışmada bu temel amacı gerçekleştirebilmek için şu sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi faaliyetlerini nasıl ve ne şekilde gerçekleştiriyor?
2. Yunus Emre Enstitüsü'nün gerçekleştirdiği faaliyetler ile Türkiye' nin kültürel diplomasi politikaları ve YEE'nin kültürel etkileşim için belirlediği stratejiler ne ölçüde örtüşüyor?
3. Yunus Emre Enstitüsü faaliyetlerini gerçekleştirirken hedef ülkelerin kültürlerini ne ölçüde göz önünde bulunduruyor?

Çalışmada Türkiye'nin kültür politikaları ekseninde belirlediği kültür diplomasisine dair politikalar ve YEE'nin kendi yol haritasını gösteren Strateji Raporu'nda geçen amaçlar ile bu amaçlara ulaşmak için gerçekleştirilen faaliyetler ve bu faaliyetlerin kültürel diplomasi ve literatürle bağlantısı değerlendirilmiştir.

Kültürel diplomasinin etkin bir şekilde uygulanması için gerekli olan kültürlerarası iletişim bağlamında, kültürel diplomasiyi uygulayan ülke ile hedef ülke arasında bir diyalog süreci oluşması için hedef kültürün anlaşılması ve faaliyetler planlanırken hedef kültürün özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu nedenle YEE'nin söz konusu diyalog sürecini ne şekilde

yönettiğini görmek için araştırmada, YEE'nin yurtdışında gerçekleştirdiği kültür sanat faaliyetleri analiz edilecektir.

Araştırma kapsamı dahilinde YEE'nin internet sitesinde yayınlanan 2014 faaliyet raporu, 2015 faaliyet raporu, 2016 faaliyet raporu ve 2017 faaliyet raporunda yer alan kültür sanat faaliyetleri incelenmiştir.

Araştırmanın sınırlılığı Yunus Emre Enstitüsü'nün web sitesinde bulunan 2014-2017 yılları arasındaki faaliyet raporlarında yer alan Balkanlar, Avrupa, Asya ve Ortadoğu'da gerçekleştirilen kültür sanat faaliyetlerinin değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir.

4.2. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

- Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi faaliyetlerini ağırlıklı olarak Türkiye'nin kültürünün tanıtımı odaklı gerçekleştirmektedir.
- Kültürel diplomasisinin etkin bir uygulayıcısı olmak için YEE'nin faaliyetlerini kültürlerarası iletişim esaslarına göre şekillendirmesi gerekmektedir.

4.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Bu çalışmanın evrenini Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin uluslararası tanıtım faaliyetlerinin tamamı oluşturmaktadır. Tüm bu çalışmaların içinden özellikle kültürel diplomasi amacı ile kurulan Yunus Emre Enstitüsü'nün yurtdışında gerçekleştirdiği kültür sanat faaliyetleri örneklem olarak seçilmiştir. Araştırma objesi olarak Yunus Emre Enstitüsü'nün seçilmesinde Türkiye'nin en yetkin kültürel diplomasi uygulayıcısı kurum olması belirleyici olmuştur.

Araştırma kapsamında YEE'nin faaliyet gösterdiği alanlardan dört bölge seçilmiştir. Bu bölgeler Balkanlar, Avrupa, Asya ve Ortadoğu'dur. Bölgeler YEE'nin faaliyet raporlarında YEE merkezlerinin yer aldığı şehir-bölge tasnifine göre ele alınmıştır. Çalışmada YEE'nin resmi sitesinde bulunan “Raporlar” başlıklı sekmesinde yer alan, 2014-2017 faaliyet raporları dâhilinde söz konusu tarihlerde ve bölgelerde gerçekleşen 370 faaliyet analiz edilmiştir.

4.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmanın amacı Yunus Emre Enstitüsü tarafından düzenlenen kültür sanat faaliyetlerinin kültürel diplomasi kapsamında değerlendirmesini yapmak ve bu faaliyetlerin YEE tarafından ne şekilde gerçekleştirildiğini analiz etmektir. Araştırmada yöntem olarak nitel bir araştırma yöntemi olan içerik analizi seçilmiş ve bu amaçla içerik analizi çalışmalarında niteliksel araştırma yöntemlerinde kullanılmak üzere geliştirilen MAXQDA programı 18.2.0 sürümü kullanılmıştır.

Sosyal bilimlerde önemli bir araştırma yöntemi olan içerik analizi, ampirik olarak yapılan dolaysız, yaygın gözlem teknikleri arasında, özellikle son 40-50 yıldan bu yana oldukça yoğun olarak kullanılmaktadır. Sosyal bilimlerin hemen her alanında kullanılmakla beraber, asıl ortaya çıkışı ve önem kazanması, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile olmuştur. İçerik analizi yönteminin bilimsel olarak kullanılmaya başlanmasında yoğun katkıları olan Bernard Berelson içerik analizini, “...İletişimin açıklanan içeriğinin yansız, dizgeli(sistemik) sayısal tanımlarını yapan bir araştırma tekniği...” olarak tanımlarken; yönteme daha kapsamlı bir tanım getiren Krippendorff içerik analizini, “İçerik çözümlemesi bir mesajın içindeki verilerden yinelenebilir ve değerli çıkarımlar yapan bir araştırma tekniğidir.” şeklinde açıklamıştır (Aziz, 2011: 129-131).

Araştırma kapsamında incelenen YEE’nin kültür sanat faaliyetleri ikincil veriler niteliğindedir. Haywood’un ifadesiyle ikincil veriler, araştırmacı tarafından toplanmamış, başka kişi veya kuruluşlar tarafından üretilen ve yayınlanan verilerdir. Bu veriler kurumların kendi bünyesinde, kütüphanede, sektörel kuruluşlarda, internette vb. birçok yerde saklanıp kullanıma sunulmaktadır (Haywood’dan akt. Yıldırım, 2015: 312).

4.5. ARAŞTIRMA KATEGORİLERİ VE KODLAMA CETVELİ

Çalışmada toplam 4 faaliyet raporu incelenmiştir. Bu faaliyetler bölgelerine göre sınıflandırılmış ardından MAXQDA programına veriler önce faaliyetlerin türüne göre açık kodlama tekniğiyle kodlanmış, ardından faaliyetlerin içeriğine ve

uygulayıcılarına göre kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategoriler *kaynak enstrümanlı*, *hedef enstrümanlı*, *hedef ve kaynak enstrümanlı* ve *hedefe dahil olma*'dır. Kategorilerin açıklamaları ise şu şekildedir:

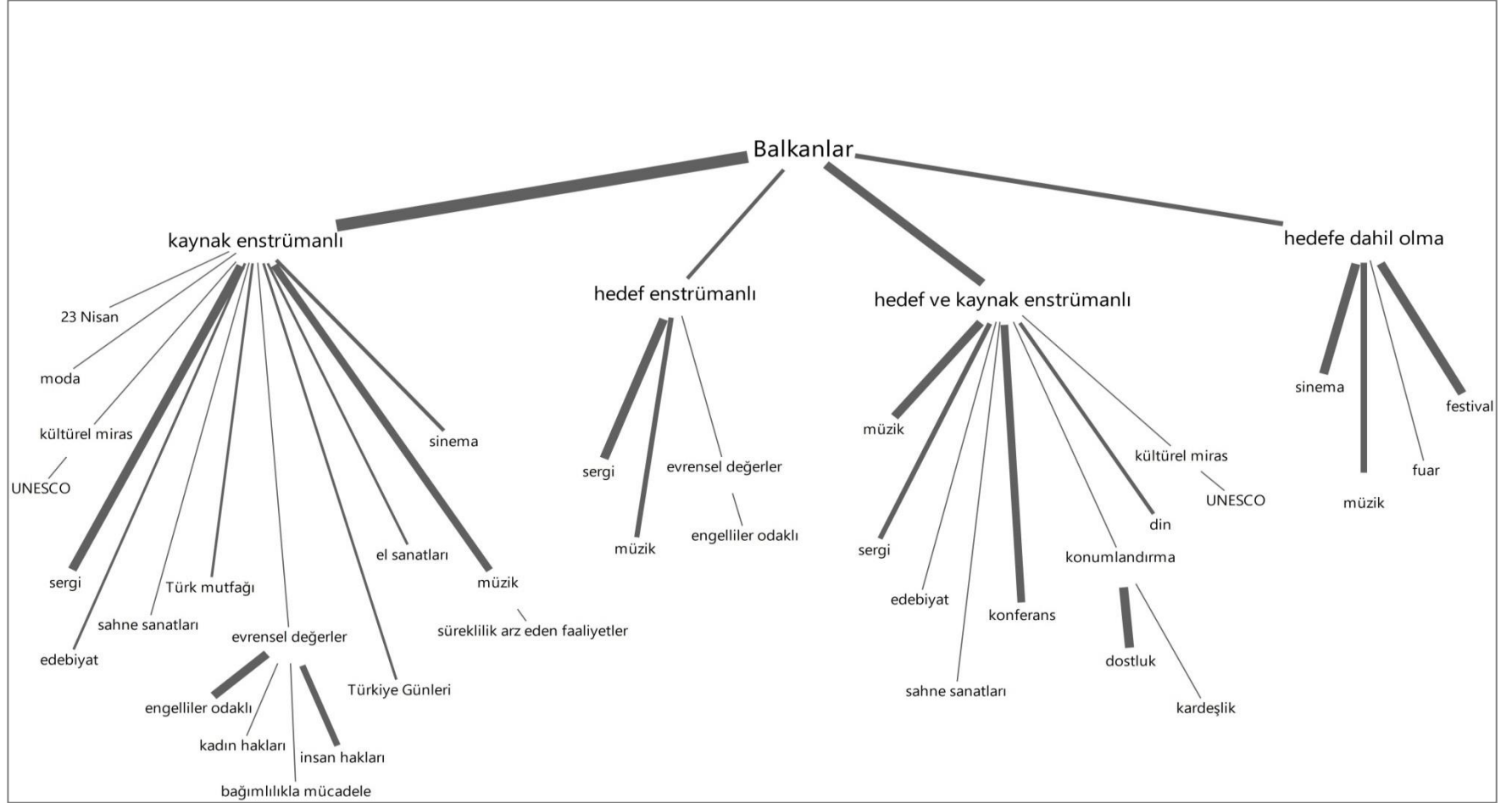
1. **Kaynak enstrümanlı:** YEE'nin kültürel diplomasi uygulama amacıyla oluşturduğu diyalog süreci kapsamında bulunduğu ülkede Türkiye'nin kaynaklarıyla, Türkiye odaklı gerçekleştirdiği faaliyetlerdir.
2. **Hedef enstrümanlı:** YEE'nin, kültürel diplomasi uygulama amacıyla oluşturduğu diyalog süreci kapsamında, bulunduğu ülkenin kültürünün, sanatının ve sanatçılarının YEE tarafından desteklendiği faaliyetlerdir.
3. **Hedef ve kaynak enstrümanlı:** YEE'nin kültürel diplomasi uygulama amacıyla oluşturduğu diyalog süreci kapsamında, bulunduğu ülkenin ve Türkiye'nin kaynaklarını içeren faaliyetlerdir.
4. **Hedefe dahil olma:** YEE'nin kültürel diplomasi uygulama amacıyla oluşturduğu diyalog süreci kapsamında, bulunduğu ülkede gerçekleşen ulusal ve uluslararası organizasyonlara katılım sağladığı faaliyetlerdir.

Analiz neticesinde meydana gelen bu kategoriler bölgelere göre tasnif edilmiş, MAXQDA programı aracılığıyla analiz edilen veriler, yine MAXQDA programında bölgelere göre haritalandırılarak görselleştirilmiştir. Programın bir özelliği olarak görsellerde faaliyetlerin kod miktarına göre her bölgenin, her kategorinin ve her alt kategorinin kendi tasnifi içindeki yoğunluğunu göstermesi açısından çizgilerin kalınlığı ve inceliği değişmektedir. Çalışma kapsamında MAXQDA programı vasıtası ile içerik analizine tabi tutulan faaliyetlere ait kodlama cetveli çalışmanın sonundaki ekler kısmında verilecektir.

4.6. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.6.1. Balkanlar Bölgesine Dair Bulgular

Şekil 10. YEE'nin Balkanlar'da Gerçekleştirdiği Faaliyetler

Balkanlar, YEE'nin yoğun olarak faaliyet gösterdiği ve ilk kültür merkezini açtığı bölge özelliğini taşımaktadır. Araştırma kapsamında incelenen 2014-2017 faaliyet raporlarındaki kültür sanat faaliyetlerinin 145'i Balkanlar'da gerçekleşmiştir. 2014-2017 faaliyet raporlarına göre YEE, Balkanlar'da kültür sanat faaliyetlerini 9 ülke ve 14 şehirde gerçekleştirmiştir.

Tablo 3. Balkanlar'da Faaliyette Bulunulan Şehirler

Saraybosna	Mostar	Podgoritsa	Belgrad	İşkodra	Üsküp	Prizren
Bükreş	Tiran	Zagreb	Priştine	İpek	Köstence	Foynitsa

Kaynak: (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.05.2019)

Kaynak Enstrümanlı: YEE'nin Balkanlar'da Türkiye'ye ait kaynaklarla kültürel diplomasi adına düzenlediği faaliyet sayısı 81'dir. Bu faaliyetlerin 2'si 23 Nisan, 1'i moda, 13'ü kültürel miras, 15'i sergi, 4'ü edebiyat, 2'si sahne sanatları, 5'i Türk mutfağı, 9'u evrensel değerler, 5'i Türkiye Günleri, 4'ü el sanatları, 15'i müzik, 6'sı sinema alt kategorisinde gerçekleşmiştir. Kültürel miras alt kategorisinde bulunan faaliyetlerin 13'ü de UNESCO'nun belirlediği somut olmayan kültürel miras listesi kapsamındadır. Evrensel değerler alt kategorisindeki faaliyetlerin 4'ü engelliler odaklı, 1'i kadın hakları, 1'i bağımlılıkla mücadele, 3'ü insan hakları ile ilgilidir. Müzik alt kategorisindeki faaliyetlerin 3'ü ise süreklilik arz eden bir yapı sergilemekte, yani her sene düzenlenen ve geleneksel hale gelmiş organizasyonları içermektedir. Sahne sanatları alt kategorisinde gerçekleşen faaliyetlerden 1'i Türk halk oyunu, 1'i tiyatro türündedir.

Hedef Enstrümanlı: YEE bu kategori çerçevesinde Balkanlar'da 10 faaliyete destek vermiştir. Bu faaliyetlerin 6'sı sergi, 3'ü müzik, 1'i evrensel değerler alt kategorisindedir. Evrensel değerler alt kategorisinde gerçekleşen 1 faaliyetin engelliler odaklı olduğu gözlemlenmiştir.

Hedef ve Kaynak Enstrümanlı: YEE, Balkanlar'da bu kategoride 39 faaliyet gerçekleştirmiştir. Bu faaliyetlerin 11'i müzik, 7'si sergi, 2'si edebiyat, 1'i sahne sanatları, 10'u konferans, 3'ü konumlandırma, 4'ü din, 1'i kültürel miras alt kategorisine aittir. Konumlandırma alt kategorisinde gerçekleşen faaliyetler,

faaliyetin başlığına ve içeriğine göre analize tabi tutulmuş ve buna göre YEE'nin, faaliyetin gerçekleştiği ülke ile Türkiye'yi iki tema etrafında konumlandığı görülmüştür. Bu konumlandırmaya göre YEE Balkanlar'da dostluk ile ilişkili 2, kardeşlik ile ilişkili 1 faaliyet düzenlemiştir. Kültürel miras alt kategorisinde gerçekleşen 1 faaliyet, UNESCO'nun belirlediği somut olmayan kültürel miras listesi kapsamındadır. Sahne sanatları alt kategorisinde gerçekleştirilen faaliyet tiyatrodur.

Hedefe Dâhil Olma: YEE, Balkanlar'da düzenlenen ulusal ve uluslararası organizasyonlara 15 faaliyet ile katılım sağlamıştır. Bu faaliyetlerin 5'i sinema, 4'ü müzik, 1'i fuar, 5'i festival alt kategorisindedir.

Veriler incelendiğinde YEE'nin Balkanlar'da gerçekleştirdiği faaliyetlerin çoğunun kaynak enstrümanlı olduğu görülmektedir. Balkanlar'da gerçekleşen toplam faaliyetin yarısından fazlasına tekabül eden kaynak enstrümanlı kategorisinde YEE, YEE'nin stratejilerinde öncelikli amaç edindiği Türkiye'nin kültür sanatını dünyaya tanıtmaya yönelik faaliyetler düzenlenmiştir. Kategorideki faaliyetlere bakıldığında sergi, müzik ve kültürel miras alt kategorilerinin diğerlerine göre daha yoğun gerçekleştiği görülmektedir. Balkanlar'da müzik alt kategorisinde gerçekleşen 15 faaliyetten 3'ü, YEE'nin “her yıl tekrar eden, büyük çaplı ve çarpan etkisi yüksek geleneksel faaliyetler üretilmeli” hedefi doğrultusunda düzenlediği Priştine’de organize edilen Türk Caz Haftası kapsamındadır. Balkanlar'da 23 Nisan alt kategorisinde gerçekleştirilen faaliyetler “çocuk şenliği” ve “çocuk bayramı” şeklinde düzenlenen etkinlikleri temsil etmektedir.

Balkanlar'da göze çarpan bir diğer husus da evrensel değerler alt kategorisinde yer alan insan hakları ile ilgili olarak Foynitsa'da düzenlenen Ahidname Günü kutlamaları etkinliğidir. Fatih Sultan Mehmet'in Bosna Hersek'i fethi ardından ülkedeki Fransisken rahiplere özgürlük ve dinlerini özgürce yaşamaları adına hoşgörü bahşettiği bir ferman niteliği taşıyan Ahidname, bir insan hakları bildirgesi özelliği taşımaktadır. Faaliyet, Fatih Sultan Mehmet'in Bosna Hersek'e gelişi ve bildirgenin kutlanması çerçevesince gerçekleştirilmiştir.

YEE farklı ülke ve toplumlar arasında kültürel etkileşime aracı olma gayesi ile kültürel diplomasi bağı kurduğu diğer ülkelerin yerel ve uluslararası içerikli sanat ve kültür faaliyetlerinin kendi ülkesinde veya diğer ülkelerde tanıtımını

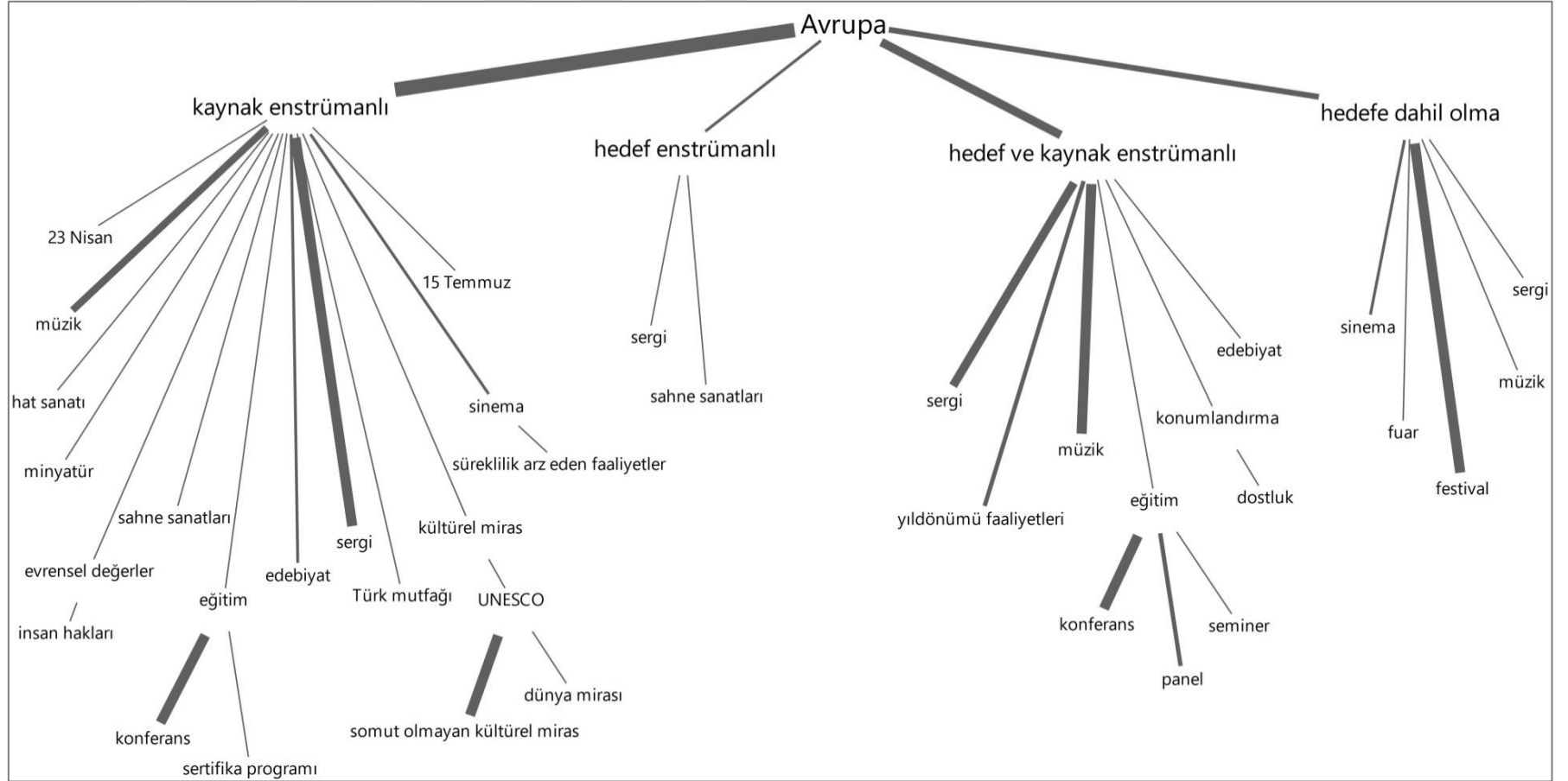
gerçekleştirmek adına destekler sunmaktadır. 2014-2017 faaliyet raporlarında yer alan kültür sanat faaliyetleri incelendiğinde bu amaca binaen gerçekleştirilen faaliyetlerde, bu kategoride düzenlenen 10 faaliyet baz alınarak en çok desteğin Balkanlar bölgesinde verildiği gözlemlenmiştir. Balkanlar'da hedef enstrümanlı olarak yoğunluk bazında en göze çarpan sergi alt kategorisidir.

Balkanlar'da YEE'nin kaynak enstrümanlı olarak gerçekleştirdiği kültür sanat faaliyetlerden sonra yoğunluk olarak öne çıkan ikinci kategori, hedef ve kaynak enstrümanlı kültür sanat faaliyetleridir. Bu kategoride en yoğun gerçekleştirilen faaliyet müzik alt kategorisindedir. Türkiye'nin Balkanlar'la ortak tarihsel ve kültürel geçmişe sahip olmasından ötürü müzik alt kategorisinde gerçekleşen konserlerin neredeyse tamamı Türk-Balkan müziği üzerinedir. Kategoriyeye bakıldığında göze çarpan bir başka faaliyet, kültürel miras alt kategorisinde gerçekleştirilen UNESCO etkinliğidir. şkp'te gerçekleştirilen etkinlik, Makedonya ve Türkiye'nin ortak dosyası olan ve 2017 yılında UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesine dâhil edilen Hıdırellez ilgilidir. Bununla birlikte YEE, ortak dini değerlere sahip olduğu Balkanlar'da din alt kategorisinde de faaliyet gerçekleştirmiştir.

YEE, Balkanlar'da gerçekleşen ulusal ve uluslararası organizasyonlara katılımı konusunda sinema ve festival alt kategorilerinde eşit bir yoğunluk mevcuttur. Kategori kapsamında Türkiye'ye has kültürel unsurlar festivallerde temsil edilmiş, Podgoritsa'da gerçekleşen kitap fuarında ise Türkiye onur konuğu olarak organizasyonun bir parçası olmuştur.

4.6.2. Avrupa Bölgesine Dair Bulgular

Şekil 11: YEE'nin Avrupa'da Gerçekleştirdiği Faaliyetler

YEE'nin, 124 faaliyet ile Balkanlar'dan sonra en çok etkinlik düzenlediği bölge Avrupa'dır. Araştırma kapsamında incelenen 2014-2017 faaliyet raporlarına göre YEE, Avrupa'da 9 ülkede ve 10 şehirde söz konusu faaliyetleri gerçekleştirmiştir.

Tablo 4. Avrupa'da Faaliyette Bulunulan Şehirler

Amsterdam	Brüksel	Londra	Viyana	Berlin
Köln	Paris	Roma	Budapeşte	Varşova

Kaynak: (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.05.2019).

Kaynak Enstrümanlı: YEE, Avrupa'da Türkiye odaklı 73 faaliyet düzenlemiştir. Bu faaliyetlerin 2'si 23 Nisan, 12'si müzik, 3'ü hat sanatı, 2'si minyatür, 1'i evrensel değer, 6'sı sinema, 7'si eğitim, 4'ü edebiyat, 17'si sergi, 2'si Türk mutfağı, 13'ü kültürel miras, 1'i sahne sanatları, 2'si 15 Temmuz alt kategorisindedir. Evrensel değer alt kategorisinde düzenlenen 1 faaliyet insan hakları ile ilgilidir. Sinema kategorisindeki etkinliklerin 2'si süreklilik arz eden faaliyetlerdendir. Eğitim alt kategorisindeki faaliyetlerin 6'sı konferans, 1'si sertifika programıdır. Kültürel miras alt kategorisinde UNESCO kapsamında gerçekleşen faaliyetlerden 4'ü dünya miras listesi, 9'u somut olmayan kültürel miras listesi dâhilindedir. Sahne sanatları alt kategorisinde düzenlenen etkinlik tiyatro türündedir.

Hedef Enstrümanlı: YEE, bu kategori kapsamında Avrupa'da 2 faaliyete destek sağlamıştır. Bu faaliyetlerden 1'i sergi, 1'i sahne sanatları alt kategorisindedir.

Hedef ve Kaynak Enstrümanlı: Avrupa'da kategori kapsamında YEE, 33 faaliyet gerçekleştirmiştir. Faaliyetlerden 8'i sergi, 4'ü yıldönümü, 9'u müzik, 10'u eğitim, 1'i konumlandırma, 1'i edebiyat alt kategorisindedir. Eğitim alt kategorisinde 6 konferans, 3 panel, 1 seminer faaliyeti yer almaktadır. Konumlandırma kapsamında gerçekleşen faaliyet, faaliyet başlığına ve içeriğine göre analiz edilmiş ve buna göre YEE'nin, faaliyetin gerçekleştiği ülke ile Türkiye'yi bir tema etrafında konumlandığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda YEE'nin Avrupa'da konumlandırma alt kategorisinde düzenlediği faaliyet dostluk ile ilgilidir.

Hedefe Dâhil Olma: YEE, Avrupa’da düzenlenen ulusal ve uluslararası 16 faaliyete katılım sağlamıştır. Bu faaliyetlerden 3’ü sinema, 2’si fuar, 8’i festival, 1’i müzik, 2’si sergi alt kategorisindedir.

YEE’nin Avrupa’da düzenlenen kültürel diplomasi uygulamalarına bakıldığında gerçekleştirilen faaliyetlerin kaynak enstrümanlı kategorisinde yoğunlaştığı görülmektedir. 73 faaliyet ile Avrupa’da gerçekleştirilen diğer faaliyetlerin tamamının toplamından daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye odaklı gerçekleştirilen kategorinin alt kategorilerine bakıldığında en sık gerçekleştirilen faaliyetlerin sergi, müzik ve kültürel miras ile ilgili olduğu görülmektedir. Kültürel miras alt kategorisinde gerçekleştirilen faaliyetler incelendiğinde, UNESCO’nun somut olmayan kültürel miras listesi dâhilinde gerçekleştirilen faaliyetlerin yanı sıra, diğer bölgelerden farklı olarak, YEE’nin Avrupa’da UNESCO’nun dünya mirası listesi kapsamında faaliyetler gerçekleştirdiği gözlemlenmiştir.

YEE’nin “her yıl tekrar eden, büyük çaplı ve çarpan etkisi yüksek geleneksel faaliyetler üretilmeli” hedefine uygun faaliyetler Avrupa’da sinema alt kategorisinde uygulama alanı bulmuştur. Türkiye odaklı olarak gerçekleştirilen kaynak enstrümanlı faaliyetlerde yer alan 6 sinema faaliyetinden Roma ve Londra’da gerçekleşen 2 faaliyet, Türk Filmleri Haftası olarak süreklilik arz eden bir yapı sergilemektedir.

Avrupa’da 23 Nisan faaliyetleri, Berlin’de “sokak şenliği” ve Amsterdam’da “23 Nisan etkinliği” olarak gerçekleştirilmiştir. Avrupa’da öne çıkan bir diğer önemli gün etkinliği 15 Temmuz ile ilgilidir. Köln ve Roma olmak üzere bu alt kategoride 2 faaliyet gerçekleştirilmiştir.

YEE’nin dönemsel stratejilerinde belirlediği amaçlardan biri olan farklı kültürlerin desteklenmesi gayesine yönelik uygulamaların gerçekleştirildiği hedef enstrümanlı kategorisinde Avrupa’da gerçekleştirilen faaliyet yoğunluğu, Avrupa’da diyalog oluşturma sürecinde gerçekleştirilen diğer kategorilere ve Balkanlar’da gerçekleşen hedef enstrümanlı faaliyetlere göre oldukça azdır. Bu kapsamda yalnızca Budapeşte’de ve Paris’te düzenlenen iki faaliyete destekte bulunulmuştur.

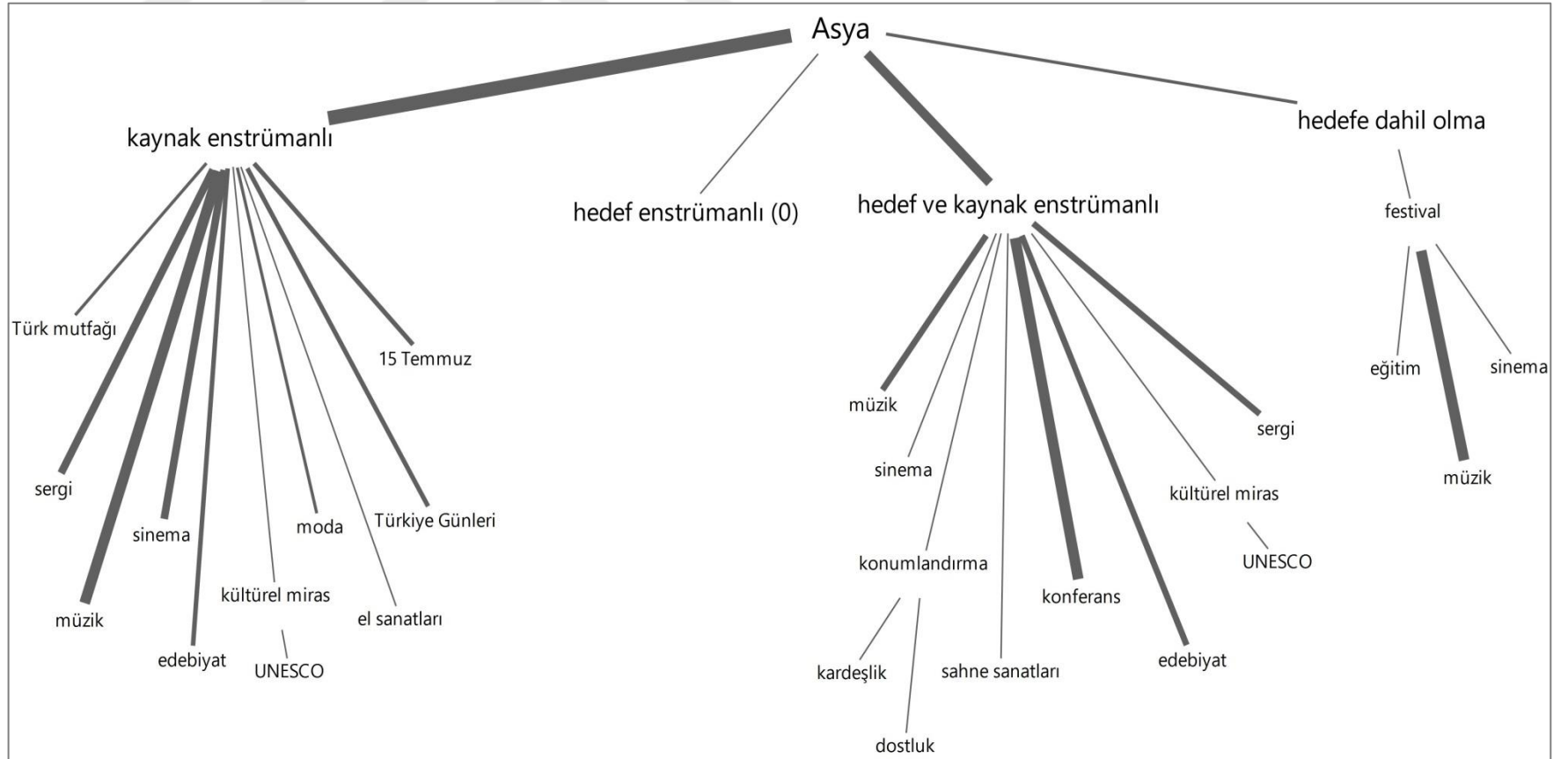
Avrupa’da hedef ve kaynak enstrümanlı, yani Türkiye ve kültürel diplomasi uygulanan ülkenin kaynaklarının kullanımının işbirliği veya karşılıklı paylaşımına

dayanan kategoriye bakıldığında yoğunluk olarak öne çıkan alt kategorilerin müzik, sergi ve eğitim olduğu görülmektedir. Eğitim alt kategorisinde ise iki farklı kültürün karşılıklı temaslarının içeriğini oluşturduğu konferanslar nicelik olarak ön plandadır. Avrupa’da konumlandırma kategorisinde dostluk temasının öne çıktığı faaliyet, Almanya’da çok fazla Türk vatandaşın yaşadığı Köln şehrinde organize edilmiştir.

YEE, Avrupa’da düzenlenen ulusal ve uluslararası organizasyonlara Türkiye’nin kültürel zenginliğini ve çeşitliliğini gösterme amacıyla birçok faaliyetle katılım sağlamıştır. Avrupa’da gerçekleştirilen toplam faaliyet baz alındığında yoğunluk olarak bu kategori üçüncü sırada görülse de, tüm bölgelerde yapılan faaliyetler baz alındığında bu kategoride en yoğun faaliyetin Avrupa’da gerçekleştiği gözlemlenmiştir. YEE, bu kategoride en çok uluslararası festivallere katılım sağlamıştır.

4.6.3.Asya Bölgesine Dair Bulgular

Şekil 12:YEE'nin Asya'da Gerçekleştirdiği Faaliyetler

YEE, Asya’da 2014-2017 faaliyet raporlarına göre 5 ülke ve 5 şehirde kültür sanat faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Şehir sayısı ile de orantılı olarak bu bölgede gösterilen faaliyet yoğunluğu önceden bahsedilen iki bölgeye kıyasla daha azdır. YEE, bu yıllar arasında bu beş şehirde 62 faaliyet gerçekleştirmiştir.

Tablo 5: Asya’da Faaliyette Bulunulan Şehirler

Bakü	Tiflis	Astana	Kabil	Kazan
------	--------	--------	-------	-------

Kaynak: (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.05.2019)

Kaynak Enstrümanlı: Asya’da YEE, Türkiye odaklı 35 faaliyet düzenlemiştir. Faaliyetlerden 2’si Türk mutfağı, 5’i sergi, 7’si müzik, 5’sinema, 3’ü edebiyat, 4’ü kültürel miras, 2’si moda, 1’i el sanatları, 3’ü Türkiye Günleri, 3’ü 15 Temmuz alt kategorisinde yer almaktadır. Kültürel miras alt kategorisindeki faaliyetlerin 4’ü de UNESCO’nun tescillediği somut olmayan kültürel miras listesi kapsamındadır.

Hedef Enstrümanlı: YEE, bu kategoride Asya’da faaliyet gerçekleştirmemiştir.

Hedef ve Kaynak Enstrümanlı: YEE, Asya’da karşılıklı kültürel paylaşım ve işbirliğine dayalı 23 faaliyet organize etmiştir. Faaliyetlerden 3’ü müzik, 1’i sinema, 3’ü konumlandırma, 1’i sahne sanatları, 6’sı konferans, 3’ü edebiyat, 3’ü kültürel miras, 3’ü sergi alt kategorisinde bulunmaktadır. Sahne sanatları alt kategorisinde düzenlenen faaliyet tiyatrodur. Konumlandırma kapsamında gerçekleşen faaliyete göre YEE’nin faaliyetin gerçekleştiği ülke ile Türkiye’yi iki tema etrafında konumlandığı gözlemlenmiştir. Buna göre bu alt kategoride düzenlenen faaliyetlerden 1’i kardeşlik, 2’si dostluk ile ilgilidir. Kültürel miras alt kategorisinde gerçekleşen faaliyetlerin 3’ü de UNESCO’nun somut olmayan kültürel miras listesi dâhilindedir.

Hedefe Dâhil Olma: YEE, bu kategoride Asya’da düzenlenen ulusal ve uluslararası 4 faaliyete katılım sağlamıştır. Faaliyetlerin 4’ü de festival alt kategorisine aittir. Katılım gerçekleştirilen festivallerin 1’i eğitim, 2’si müzik, 1’i sinema ile ilgilidir.

Asya’da yapılan faaliyetler incelendiğinde YEE’nin en çok kaynak enstrümanlı yani Türkiye’nin uygulayıcıları ve kültürel kaynakları odaklı etkinlikler gerçekleştirdiği görülmektedir. Kaynak enstrümanlı kategorisinde en çok faaliyetin bulunduğu alt kategoriler müzik, sinema ve sergidir. Bu kategoride öne çıkan bir diğer alt kategori 15 Temmuz’dur. YEE’nin 2017-2018 Stratejik Planı Raporu’nun “Dönemsel Stratejiler” bölümünde dönem önceliği olarak belirlediği terörle mücadele kapsamında gerçekleşen bu faaliyetler bu amaç doğrultusunda Bakü, Astana ve Tiflis’te organize edilmiştir.

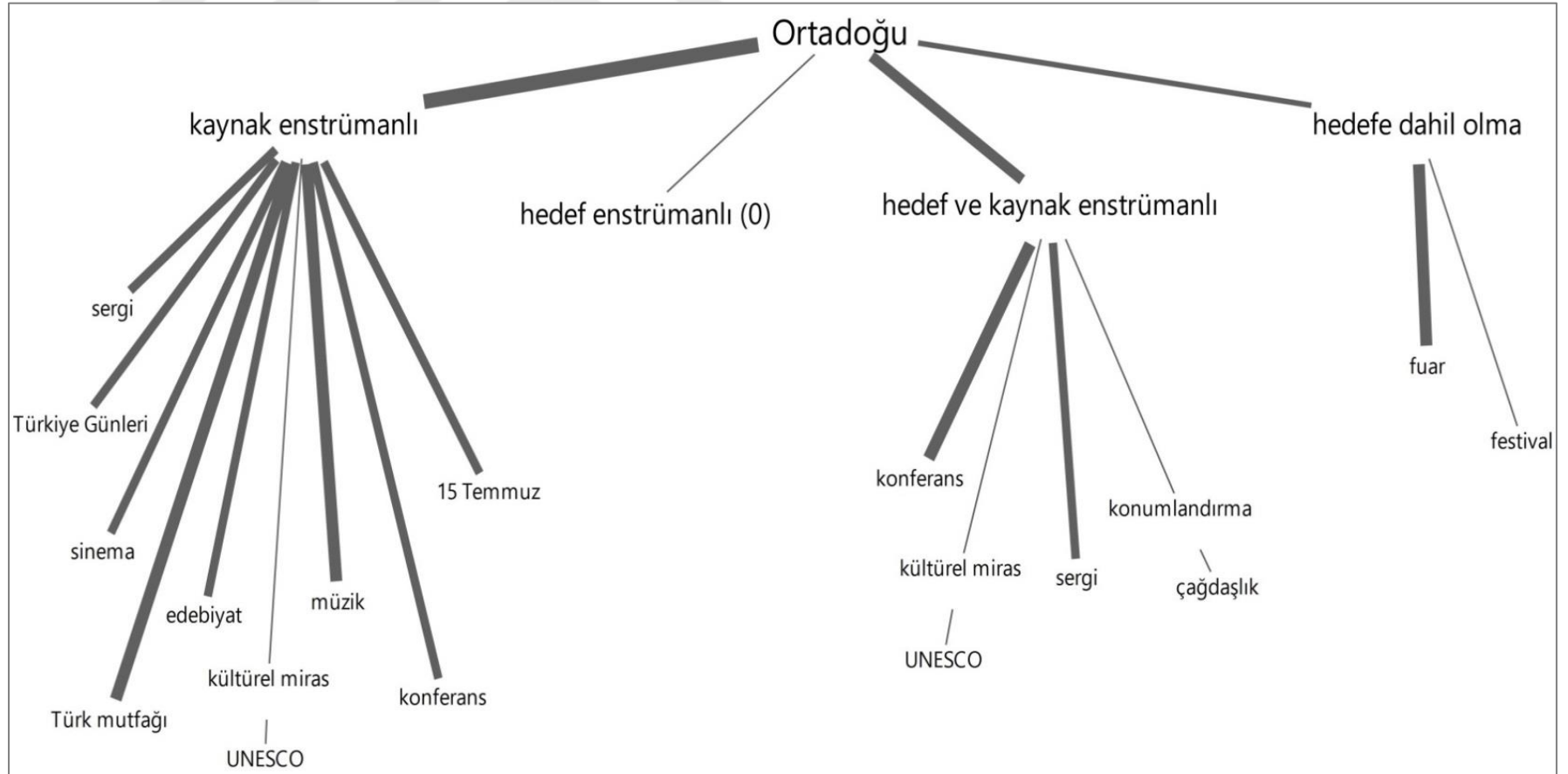
YEE, haritadada görüleceği üzere araştırma kapsamında incelenen 2014-2017 faaliyet raporlarına göre, Asya’da hedef enstrümanlı faaliyet gerçekleştirmemiş yani kültürel diplomasi uygulama amacı ile diyalog oluşturma süreci kapsamında Asya’nın kendi kültürünün tanıtımına katkı ve destekte bulunmamıştır.

Hedef ve Kaynak Enstrümanlı kategorisi Asya’da YEE’nin kaynak enstrümanlıdan sonra en çok faaliyet gerçekleştirdiği kategoridir. Kategoride en çok faaliyet gerçekleştirilen alan konferans etkinliğidir. Konferansın içerikleri çoğunlukla Türkiye ile köken birliği bulunan soydaş ülkeler ile ortak konuları olan Türk dünyası ile ilişkilidir. Asya’da konumlandırma alt kategorisinde gerçekleştirdiği faaliyetle YEE, faaliyetin gerçekleştiği ülke ile Türkiye’yi karşılıklı olarak dostluk ve kardeşlik teması etrafında birleştirmiştir. Bu kategoride göze çarpan bir diğer alt kategori ise kültürel mirastır. YEE’nin Asya’da UNESCO’nun somut olmayan kültürel miras listesi kapsamında gerçekleştirdiği faaliyetlerin tamamı faaliyetin yapıldığı ülke ile ortak dosya konumundadır.

YEE’ nin Asya’da düzenlenen ulusal ve uluslararası organizasyonlara katılım amacı ile gerçekleştirdiği faaliyet sayısı oldukça azdır. Bu kategoride YEE yalnızca 4 festivale katılım sağlamıştır.

4.6.4.Ortadoğu Bölgesine Dair Bulgular

Şekil 13: YEE'nin Ortadoğu'da Gerçekleştirdiği Faaliyetler

Ortadoğu, YEE'nin haritada görüldüğü üzere az faaliyet gerçekleştirdiği bölgedir. 2014-2017 faaliyet raporlarına göre YEE, bu bölgede 5 ülke ve 5 şehirde 39 faaliyet gerçekleştirmiştir.

Tablo 6: Ortadoğu'da Faaliyette Bulunulan Şehirler

Tahran	Doha	Amman	Kudüs	Beyrut
--------	------	-------	-------	--------

Kaynak: (Çevrimiçi, <https://www.yee.org.tr>, 23.05.2019)

Kaynak Enstrümanlı: Ortadoğu'da YEE, Türkiye odaklı 20 faaliyet düzenlemiştir. Faaliyetlerin 2'si sergi, 2'si Türkiye Günleri, 2'si sinema, 3'ü Türk mutfağı, 2'si edebiyat, 2'si kültürel miras, 3'ü müzik, 2'si konferans, 2'si 15 Temmuz alt kategorisinde yer almaktadır. Kültürel miras kapsamında düzenlenen faaliyetlerin 2'si de UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesi ile ilgilidir.

Hedef Enstrümanlı: YEE, Ortadoğu'da bu kategoride faaliyette bulunmamıştır.

Hedef ve Kaynak Enstrümanlı: Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun kaynaklarının tanıtımı ve etkileşimine, uygulayıcılarının işbirliğine dayalı olarak oluşturulan bu kategoride YEE, 14 faaliyet gerçekleştirmiştir. Bu faaliyetlerden 6'sı konferans, 1'i kültürel miras, 4'ü sergi, 3'ü konumlandırma alt kategorisinde bulunmaktadır. Konumlandırma alt kategorisinde gerçekleşen faaliyetler, etkinliğin başlığına ve içeriğine göre analize tabi tutulmuş ve buna YEE'nin, faaliyetler bazında Türkiye'yi ve Türkiye'ye dair öğeleri bir tema ile özdeşleştirdiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda konumlandırma alt kategorisinde düzenlenen faaliyetlerin tamamı çağdaşlık teması ile ilişkilendirilmiştir. Kültürel miras alt kategorisinde organize edilen faaliyet ise, UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesi dâhilindedir.

Hedefe Dahil Olma: YEE, Ortadoğu'da ulusal ve uluslararası boyutta gerçekleşen 6 organizasyona katılım sağlamıştır. Faaliyetlerden 4'ü fuar, 2'si festival alt kategorisindedir.

YEE'nin Ortadoğu'da diyalog oluşturma sürecinde gerçekleştirdiği faaliyetlerin çoğunluğu diğer bölgelerde olduğu gibi kaynak enstrümanlıdır. Bu kategoride gerçekleştirilen faaliyetlerde yoğunluk açısından alt kategoriler arasında

neredeyse eşit bir dağılım vardır. Bu kategoride 15 Temmuz ile ilgili faaliyetler YEE'nin dönemsel planlarına uygun olarak 2017 yılında Beyrut ve Tahran'da gerçekleştirilmiştir.

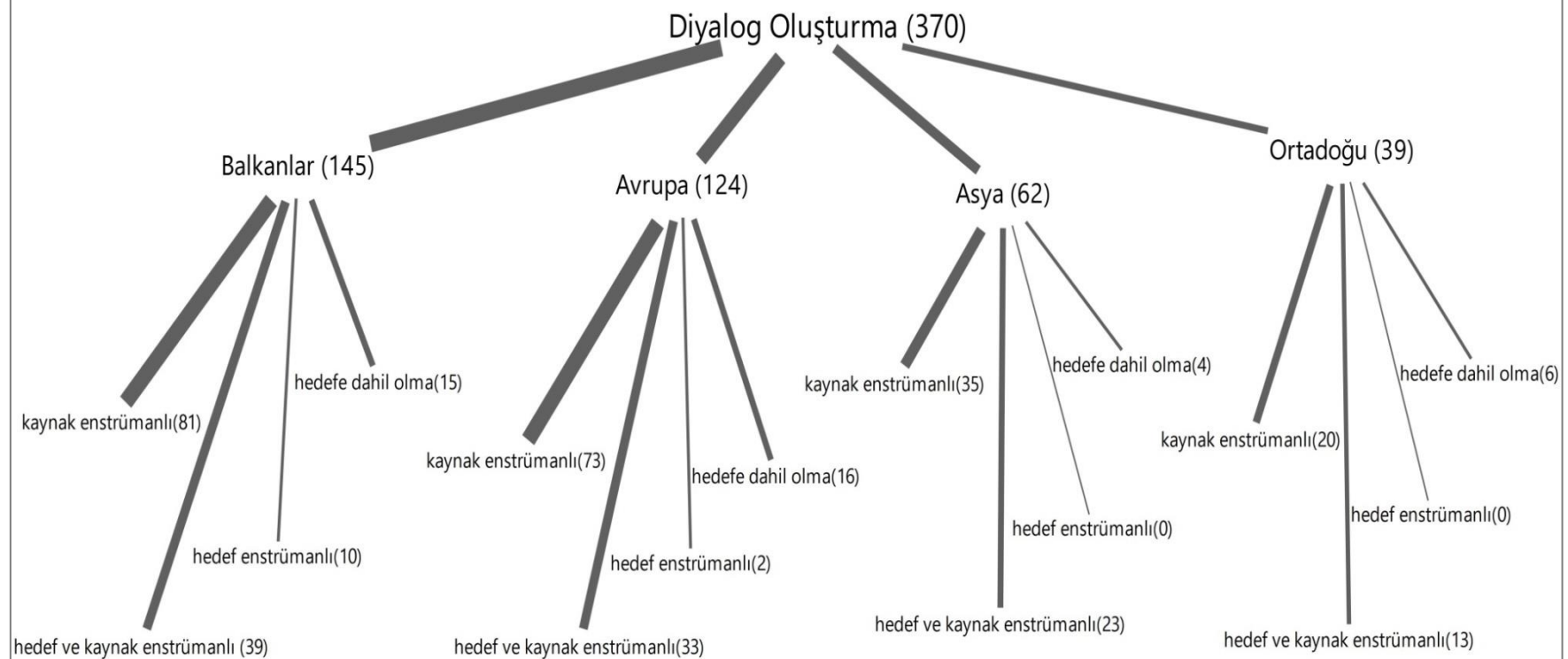
YEE, Ortadoğu'da strateji raporunda belirlediği farklı kültürlerin desteklenmesine yönelik katkı sağlanması amacına temas eden hedef enstrümanlı kategorisinde faaliyette bulunmamıştır.

Hedef ve kaynak enstrümanlı kategorisinde en yoğun gerçekleştirilen faaliyet konferanstır. YEE, bu kategoride konumlandırma alt kategorisinde diğer bölgelerden farklı olarak faaliyetin gerçekleştiği ülke ile Türkiye'yi karşılıklı bir tema etrafında birleştirmemiş, Türkiye'nin kaynakları ile gerçekleşen faaliyetler üzerinden Türkiye'yi bir tema ile ilişkilendirmiştir. YEE, gerçekleştirdiği faaliyette Türkiye'ye dair kültürel öğeleri ve Türkiye'yi “çağdaş” olarak konumlandırmıştır. Kültürel miras alt kategorisinde gerçekleşen faaliyette ise Türkiye'ye ait bir dosya olan ve 2009 yılında UNESCO somut olmayan kültürel miras listesi dahilinde olan “Aşıklık Geleneği” ile ilgili bir faaliyetin, Tahran'da bu geleneğe eşlik eden İranlı âşıklar ile ortak bir şekilde gerçekleştirildiği görülmektedir.

Ortadoğu'da YEE, bulunduğu ülkede gerçekleşen ulusal ve uluslararası organizasyonlara katılım konusunda yoğun bir etkileşim göstermemiş ve bu kapsamda bu kategoride yalnızca 6 faaliyet gerçekleştirmiştir.

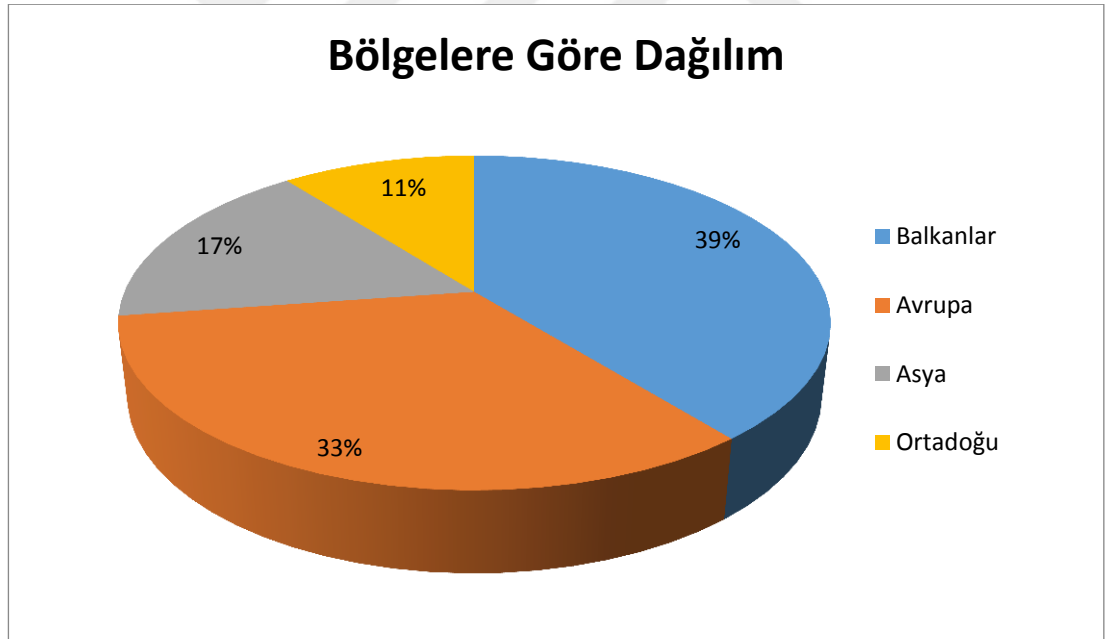
4.7. BULGULARIN BÖLGELERE GÖRE KARŞILAŞ

Şekil 14. YEE'nin Bölgelerde Diyalog Oluşturma Modeli

YEE'nin internet sitesinde yayınlanan 2014-2017 faaliyet raporlarında yer alan kültür sanat faaliyetleri baz alındığında, YEE'nin Balkanlar, Avrupa, Asya ve Ortadoğu bölgelerindeki faaliyet yoğunluğu ve bölgelere göre kategorilerin yoğunluğunun dağılımı Şekil 14.'te gösterildiği gibidir. Toplam 370 faaliyet incelenmiş ve görüldüğü üzere 145 faaliyet ile en çok etkinlik Balkanlar bölgesinde gerçekleştirilmiştir. 124 faaliyet ile Avrupa faaliyet yoğunluğu açısından ikinci sıradadır. Asya'da 62 ve Ortadoğu'da 39 faaliyet sayısı ile Balkanlar ve Avrupa ile kıyaslandığında faaliyet yoğunluğun oldukça düşük olduğu görülmektedir. Faaliyetlerin bölgelere yüzdelik dağılımı ise Şekil 15.'te gösterildiği gibidir.

Şekil 15. Bulgularda Bölgelere Göre 2014-17 Kültür Sanat Faaliyetlerinin Dağılımı

Kültürlerarası iletişim temelinde gerçekleştirilmesi gereken kültürel diplomasi çalışmaları bir diyalog sürecini oluşturmaktadır. Bu bağlamda faaliyetler kaynak ve hedef arasında bir mesaj olarak değerlendirilmiştir. Söz konusu dört ana kategori hedef ve kaynak arasındaki mesajların içeriğine ve uygulayıcılarına göre şekillenmiştir.

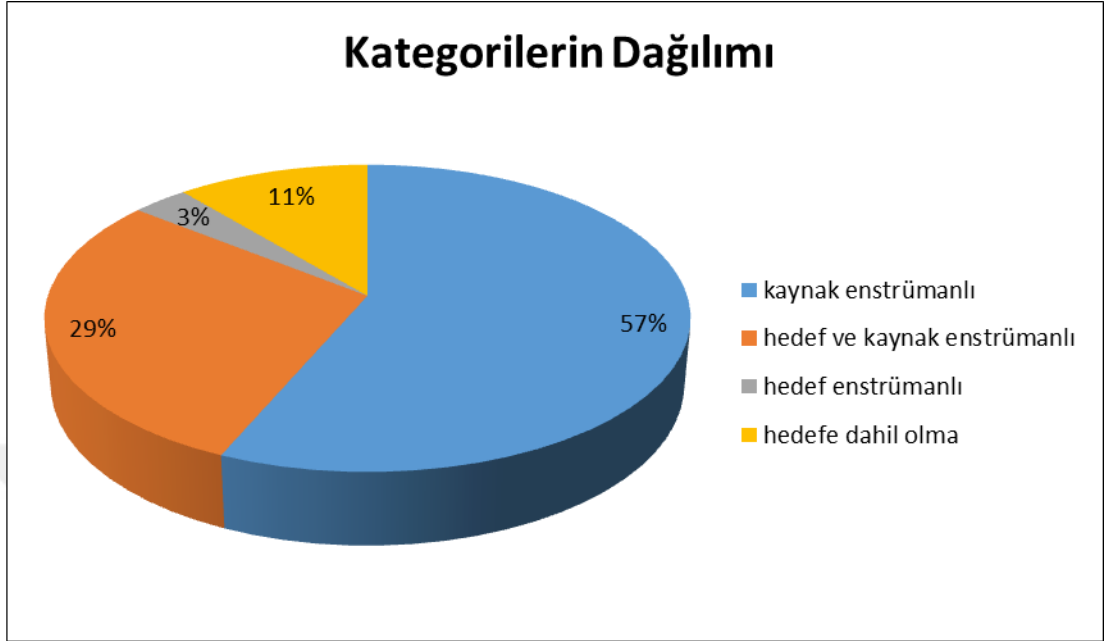
Tüm bölgeler ele alındığında ortaya çıkan diyalog oluşturma sürecinde görüldüğü üzere YEE, tüm bölgelerde kültür sanat faaliyetlerini çoğunlukla kaynak enstrümanlı yani Türkiye odaklı olarak gerçekleştirmiştir. Öyle ki, bölgeler tek tek ele alındığında kaynak enstrümanlı kategorisinde gerçekleşen faaliyet sayısının bölgedeki diğer kategorilerde gerçekleşen faaliyetlerin toplamından fazlasına tekabül ettiği görülmektedir.

Kaynak ve hedef ülke arasındaki işbirliği, ortak kültür veya farklı kültürlerin teması vasıtasıyla oluşturulmak istenen diyalog sürecine dayalı olarak gerçekleştirilen hedef ve kaynak enstrümanlı kategorisi, tüm bölgelerde faaliyet yoğunluğu açısından ikinci sırayı almaktadır.

Diyalog oluşturmak istenen ülkenin kültür ve sanatının desteklendiği, katkıda bulunulduğu faaliyetleri temsil eden hedef enstrümanlı kategorisinde gerçekleşen faaliyet yoğunluğu oldukça düşüktür. İncelenen 370 faaliyet içinde yalnızca 12 faaliyet bu kategoride gerçekleştirilmiştir. Hedef ülkenin kültürünün desteklenmesini öngören bu kategoride en çok katkıda bulunulan bölge Balkanlar'dır. Çalışma kapsamında ele alınan 370 faaliyet içerisinde Ortadoğu'da ve özellikle YEE'nin stratejilerinde yer teşkil eden soydaşların kültür ürünlerinin desteklenmesi gerekliliği kararına rağmen, çalışma kapsamında, Asya'da bu yönde faaliyet gerçekleştirilmediği gözlemlenmiştir.

Diyalog oluşturma sürecinde hedef ülkede gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası faaliyetlere katılımı ifade eden hedefe dahil olma kategorisine bakıldığında, dört bölge içerisinde 16 faaliyet ile en çok Avrupa'da gerçekleştirilen organizasyonlara katılım sağlandığı görülmektedir. 15 faaliyet ile Balkanlar bölgesi söz konusu kategoride ikinci sıradadır. Asya'da ve Ortadoğu'da, gerçekleştirilen faaliyet sayısı ile orantılı olarak, bu kategoride de faaliyet yoğunluğu oldukça düşüktür.

Şekil 16. Bulgularda Kategorilerin Dağılımı

Tüm bu verilerden hareketle YEE'nin 2014-2017 faaliyet raporlarında yer alan söz konusu dört bölge kapsamında incelenen kültür sanat faaliyetlerine bakıldığında, toplam faaliyetlerin kategorilere göre yüzdelik dağılımı Şekil 16.'daki gibidir. Çalışmaya göre Balkanlar, Avrupa, Asya ve Ortadoğu'da gerçekleştirilen kültür sanat faaliyetlerinin %57'si kaynak enstrümanlı, %29'u hedef ve kaynak enstrümanlı, %11'i hedefe dahil olma ve %3'ü hedef enstrümanlıdır.

Araştırmada, Yunus Emre Enstitüsü'nün kültür sanat faaliyetlerinin içerik analizi ile elde edilen bulguların, analize başlamadan önce oluşturulan hipotezleri desteklediği ve araştırma kapsamında cevapları aranan soruları yanıtlamaya yardımcı olduğu görülmüştür. Buna göre ilk varsayımının sınanması açısından elden edilen bulgular incelendiğinde, bölgelerdeki durumun genel görüntüsünü ortaya çıkaran şekil ve grafikte görüldüğü üzere Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi için yurtdışında düzenlediği kültür sanat faaliyetlerini ağırlıklı olarak Türkiye'nin kültür sanatının tanıtımı şeklinde gerçekleştirmektedir. Bu bulgu aynı zamanda araştırmada cevabı aranan "Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi faaliyetlerini nasıl ve ne şekilde gerçekleştiriyor?" sorusunu da yanıtlamaktadır.

Kültürel diplomasi, kültürel etkileşim sağlamak için kültürlerarası iletişim esaslarına göre yönetilmesi gereken bir diyalog sürecini gerekli kılmaktadır. Diyalog süreci kapsamında, hedef ve kaynak arasında çift yönlü bir iletişim gerçekleşebilmesi için ülkelerin anlattıkları kadar dinlemeleri ve kültürel diplomasi uygulayan ülkelerin hedef kültürlerin de kendi kültürlerini ifade etmesine olanaklar sağlaması gerekmektedir. Bu bağlamda, hedef enstrümanlı kategorisinin sayısının oldukça düşük olması, hatta Asya ve Ortadoğu’da bu kategoride faaliyete rastlanmaması, Yunus Emre Enstitüsü’nün Stateji Raporu’nda belirtilen “Diğer ülkelerin kültür-sanat varlıklarının, kendi ülkesinde, Türkiye’de ya da üçüncü ülkelerde tanıtımı amaçlanmalıdır.” hedefinin yeteri kadar hayata geçirilmediğini göstermektedir.

Kültürel etkileşim için yine aynı şekilde kültürlerarası iletişim ekseninde gerçekleştirilmesi gereken diyalog sürecinde, hedef ülkelerin kültürlerinin özelliklerinin göz önünde bulundurulması ve söz konusu süreçte o kültüre uygun mesajlar gönderilmesi gerekmektedir. Gerçekleştirilen faaliyetlerin içeriğine bakıldığında, bölgelere göre bir takım farklılıkların mevcut olduğu gözlemlenmiştir. Bu farklılığı oluşturan sebeplerin hedef kültürlerin kültürel özelliklerinden ziyade ülkelere ve bölgelere göre Türk dış politikasının, Türkiye’nin kültürel diplomasi politikalarının ve Türkiye ile hedef ülkeler arasındaki ilişkinin belirleyici olduğu öngörülmektedir. Örneğin, konumlandırma alt kategorisinde gerçekleştirilen faaliyetlerdeki tema, ifade edilen belirleyici sebeplerle ilgilidir. Balkanlar’da, Avrupa’da, Asya’da ve Ortadoğu’da gerçekleştirilen konumlandırma faaliyetine bakıldığında; Balkanlar’da Priştine, Prizren ve Foynitsa’da gerçekleştirilen faaliyetlerin “dostluk ve kardeşlik” ve Asya’da Astana’da gerçekleştirilen faaliyetin “kardeşlik” teması çerçevesinde düzenlenmesi bir tesadüf değildir. Türkiye’nin yumuşak gücünün anlatıldığı literatür kısmında da belirtildiği üzere Türkiye ile Balkan ülkeleri olan Bosna Hersek ve Kosova arasında Osmanlı döneminden kalma bağların ve bir Orta Asya ülkesi olan Kazakistan ile Türkiye arasında köken birliğine dayalı tarihsel ve kültürel bağların bulunması ve bu bağların devamlılığını sağlamak ve güçlendirilmesini istemek YEE’nin bu temaları seçmesinde belirleyici olmuştur. Yine Avrupa’da gerçekleştirilen “dostluk” temalı faaliyet, 1960’larda Türkiye’den Almanya’ya yapılan işçi göçleri neticesinde Türklerin yoğun olarak yaşadığı Köln’de

düzenlenmiştir. Bunun Türkiye'nin kalkınma planlarında da değinilen, yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları ile Türkiye arasındaki bağların canlılığını korumaya yönelik politikalar yönünde gerçekleştirilmiş bir faaliyet olduğu öngörülmektedir. Ortadoğu'daki konumlandırma alt kategorisinde ise diğer bölgelerden farklı olarak çağdaşlık teması yer almaktadır. Bu temanın seçiminde ise belirleyici olan faktörün, yine literatürde Türkiye'nin yumuşak gücü ifade edilirken zikredilen Türkiye'nin Müslüman bir ülke olarak demokrasi ile yönetilen ve uluslararası hukukun üstünlüğüne inanan seküler bir ülke olması sebebi ile Türkiye'nin Ortadoğu ülkelerine bir model oluşturması ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

YEE'nin gerçekleştirdiği kültür sanat faaliyetleri içerisinde bölgelere göre farklılığın gözlemlendiği bir diğer durum kültürel miras alt kategorisinde karşımıza çıkmaktadır. Balkanlar'da kültürel miras alt kategorisi hem kaynak enstrümanlı hem de hedef ve kaynak enstrümanlı kategorisinde bulunmaktadır. Hedef ve kaynak enstrümanlı olarak Üsküp'te gerçekleşen faaliyet, Makedonya ile Türkiye'nin UNESCO somut olmayan kültürel miras listesinde ortak dosyası olan *Hıdırellez* ile ilgilidir. Söz konusu etkinlik, Balkanlar ile Türkiye arasındaki ortak kültüre örnek teşkil eden bir faaliyet konumundadır. 13'ü kaynak enstrümanlı 1'i hedef ve kaynak enstrümanlı gerçekleştirilen toplam 14 olmak üzere gerçekleştirilen faaliyetlerin tamamı UNESCO'nun somut olmayan kültürel listesi kapsamındadır ve kültürel miras kapsamında gerçekleştirilen faaliyet sayısı bakımından Balkanlar bölgesi birinci sıradadır.

Avrupa ise kültürel miras alt kategorisinde 13 faaliyet ile ikinci sıradadır ve gerçekleştirilen faaliyetlerin tamamı kaynak enstrümanlıdır. Bununla birlikte Avrupa'da diğer bölgelerden farklı olarak kültürel miras kategorisinde UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesinin yanı sıra UNESCO'nun dünya mirası listesi ile ilgili de faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Asya'da 4'ü kaynak enstrümanlı, 3'ü hedef ve kaynak enstrümanlı olmak üzere kültürel miras alt kategorisinde toplam 7 faaliyet gerçekleştirilmiştir ve hepsi de UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesi kapsamındadır. Asya, hedef ve kaynak enstrümanlı olarak kültürel miras alt kategorisinde en çok faaliyetin gerçekleştiği bölgedir. Bakü'de gerçekleşen faaliyetler Türkiye ile Azerbaycan

arasında, UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesinde ortak dosya konumunda olan *Dede Korkut-Korkut Ata* ve *lavaş* ile ilgilidir. Astana'da gerçekleşen *Nevruz Bayramı* etkinliği ise, yine Türkiye ile Kazakistan arasında UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesinde ortak dosya konumundadır.

Ortadoğu'da ise kültürel miras alt kategorisinde 2'si kaynak enstrümanlı 1'i hedef ve kaynak enstrümanlı olmak üzere toplam üç faaliyet gerçekleştirilmiştir ve faaliyetlerin tamamı UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesi kapsamındadır. Hedef ve kaynak enstrümanlı olarak Tahran'da gerçekleştirilen *Aşıklık Geleneği* ile ilgili faaliyet, diğer bölgelerden farklı olarak, Türkiye ile İran arasında ortak dosya kapsamında değildir. Türkiye'ye ait bir dosya konumunda olmasına rağmen İran'da da aşıklık geleneğinin mevcut olması sebebi ile, bu gelenek iki ülkenin ortak kültürel mirası kapsamında faaliyete konu olmuştur.

Tüm bunlara göre denilebilir ki, YEE hedef kültürlerin özelliklerine göre faaliyet geliştirmekten ziyade hedef ülkenin kültürü ile Türkiye'yi ortak bir noktada buluşturacak faaliyetler düzenlemektedir. Hedef ve kaynak enstrümanlı kapsamına giren bu faaliyetler ise toplam faaliyetin ancak %29'luk bir orana tekabül ettiğinden, YEE'nin hedef ülkelerin kültürlerini yok saymadığı ancak gereken hassasiyeti de yeterince göz önünde bulundurmadığı söylenebilir. Bu bulgular ise çalışmanın üçüncü sorusu olan “Yunus Emre Enstitüsü faaliyetlerini gerçekleştirirken hedef ülkelerin kültürlerini ne ölçüde göz önünde bulunduruyor?” sorusunu cevaplamaktadır.

Bununla birlikte faaliyetlerin içeriğinin analizi sırasında, YEE'nin Türkiye'nin kültürel diplomasi kararlarına paralel olarak, yurtdışında merkezler eliyle gerçekleştirdiği kültür sanat faaliyetlerini çoğunlukla Büyükelçilikler, Türkiye'nin kurum ve kuruluşları, hedef ülkenin yerel kurumları ile işbirliği içinde gerçekleştirdiği görülmüştür.

Analiz sırasında ortaya çıkan hedefe dahil olma kategorisi ise, Türkiye'nin kültürel diplomasi politika kararlarından “Uluslararası organizasyonlara, Türk sanatının ve sanatçılarının dahil edilmesi” ile örtüşen faaliyetleri içermektedir. Bu kategoride gerçekleşen faaliyet ise, toplam faaliyetin ancak %11'ine tekabül ettiğinden YEE'nin kültürel etkileşim yaratmak adına uluslarla bütünleşmesi

noktasında gerçekleştirdiği bu faaliyetlerin nicelik olarak yeterli olmadığı görülmektedir.

SONUÇ

Tarihi ilk kabilelerin birbiri ile temasına kadar indirgenebilen, uluslararası ilişkilerin savaş dışı yöntemi olan ve bağımsız devletlerin karşılıklı müzakeresi anlayışına dayanan diplomasi; dünyada yaşanan siyasal, toplumsal ve ekonomik gelişmeler sonucunda değişimler yaşamış ve bu değişimler sonucunda uluslar arasındaki ilişkilerin yönetiminde alınan ve uygulanan kararlar yalnızca devletlerin iradesine dayalı olmaktan çıkmıştır.

Devletler iradesine dayalı olarak gerçekleştirilen kararlar sonucunda yaşanan büyük savaşların ardından dünyada meydana gelen büyük kayıplar insan hakları, barış ve uzlaşma yoluyla geliştirilecek çözümleri devletlerin üzerinde durması gereken önemli konular haline getirmiştir. Bununla birlikte teknolojik gelişmeler ve bu gelişmeler neticesinde yaşanan iletişim devrimi sayesinde, toplumlar dünyada olup bitenlerden anında haber alır hale gelmiş ve bu da kamuoyunun önemini artırmıştır. Kamuoyunun öneminin artması, devletlerin dış politika üretirken hem kendi halklarının onayına hem de diğer ülke halklarının iknasına dayalı bir diplomasi yöntemi geliştirmesini zorunlu kılmış ve böylece kamu diplomasisi kavramı ortaya çıkmıştır.

İlk olarak 1965'te Edmund A. Gullion tarafından kullanılan kamu diplomasisi kavramı; Nye'in geliştirdiği yumuşak güç temelinde, ulusal çıkar elde etmek isteyen ülkelerin dünya toplumlarına, ülkeleri ile ilgili "doğru" bilgi aktarımı, evrensel değerler vasıtasıyla toplumlar arasında ortak anlayış geliştirme, cezbetme yoluyla diğer ülkelerin sempatisini kazanmasına dayalı olarak ülkeler arasında bir ilişkinin kurulmasını ve yönetilmesini içeren bir diplomasi yöntemini ifade etmektedir.

Soğuk Savaş döneminde gerçekleştirilen uygulamalardaki başarısı gözlemlendikten sonra önem kazanan yumuşak güç, 1990'lardan itibaren Joseph Nye'in geliştirdiği ve askeri güç ya da ekonomik yaptırımlara dayanan sert güç yerine, diğer ülkelerde oluşturulacak olumlu bir algı ile ülkeler üzerinde tesir bırakma ve istenilen sonucu karşı tarafın da istemesi yoluyla elde etmeye yarayan bir

gücü temsil etmektedir. Nye bu gücü kültür, siyasi değerler ve dış politika olmak üzere üç kaynağa dayandırmaktadır.

Çalışmada ele alınan kültür, kamu diplomasi uygulamalarında başarıya erişmek için kullanılan en önemli araçlardan biridir. Bu bağlamda, bu çalışmada kamu diplomasi aracı olarak kültürün kullanımıyla geliştirilen kültürel diplomasi kavramı perspektifinde Yunus Emre Enstitüsü'nün kültürel diplomasi faaliyetleri incelenmiştir.

Uzun vadeli ilişkilerin kurulması için dünyada enstitüler eliyle yürütülen kültürel diplomasi uygulamaları, Türkiye'de de Yunus Emre Vakfı'na bağlı olarak 2009 yılında Yunus Emre Enstitüsü'nün açılmasıyla kurumsallaşmış ve böylece Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin en önemli kültürel diplomasi aktörü haline gelmiştir. Tezde bu nedenle Türkiye'nin kültürel diplomasi uygulamalarını görmek ve değerlendirmek için Yunus Emre Enstitüsü seçilmiştir.

Tezin kuramsal kısmında da ifade edildiği üzere, kültürel diplomasinin başarısı toplumlar arasında kurulacak diyalog sürecine bağlı olarak değerlendirilebilmektedir. Söz konusu diyalog sürecinin başarılı olarak addedilebilmesi için ise, kültürel diplomasi çalışmalarında kültürlerarası iletişimin esasları temel alınmalıdır. Bu da kültürel diplomasi uygulanacak ülkenin önce doğru bir şekilde anlaşılmasını gerekli kılmaktadır. O ülkenin doğru bir şekilde anlaşılması ise, o ülkeye mensup bireylerin, grupların kültürel özelliklerinin bilinmesine dayalıdır. Çünkü toplumların kültürel özellikleri, toplumların dünyaya bakış açılarını, algılama biçimlerini ve geliştirdiği iletişim şekillerini belirleyen en önemli faktördür. Başarılı bir kültürel diplomasi uygulaması ancak bu kültürel özellikler anlaşıldıktan sonra, söz konusu özelliklere uygun mesajlar gönderildiğinde gerçekleştirilebilmektedir.

Bu bağlamda bu tezde Yunus Emre Enstitüsü'nün Balkanlar, Avrupa, Asya ve Ortadoğu bölgesinde gerçekleştirdiği uygulamalar bir diyalog oluşturma süreci kapsamında ele alınmış ve bu bölgelerde gerçekleştirdiği her faaliyet bir mesaj kabul

edilip incelemeye tabi tutulmuştur. Bu incelemeler sonucunda ise, araştırma soruları çözümlenmiş ve tezden önce kabul edilen varsayımlar sınanmıştır.

Faaliyetlerin analizi ile elde edilen bulgular neticesinde bu araştırmada görülmüştür ki, Yunus Emre Enstitüsü kültürel diplomasi faaliyetlerini gerçekleştirirken kurduğu diyalog sürecinde “anlamak”tan ziyade “anlatmak” üzerine bir iletişim geliştirmiştir. Öyle ki, yurtdışında yürüttüğü kültürel diplomasi uygulamalarının yarısından fazlasında Türkiye odaklı faaliyetler gerçekleştirdiği ve tek yönlü bir iletişime ağırlık verdiği gözlemlenmiştir. Oysa kültürel diplomasi uygulamalarının başarısı, toplumlar arasında kurulacak diyalogun dengeli bir şekilde yönetilmesine bağlıdır. Bu konuda Yunus Emre Enstitüsü’nün kültürel etkileşim sağlamak için anlatmaktan ziyade anlamak ve ortak bir anlayışta buluşmak üzerine bir süreç geliştirmesi gerekmektedir.

Bununla beraber Yunus Emre Enstitüsü’nün Türkiye’nin kültürel politikalarında belirtilen, kültürel diplomasi uygulamalarında köken birliği olan ülkelere ayrıca önem verilmesi ve orada üretilen kültür ve sanat ürünlerinin desteklenmesi kararına karşılık, Asya bölgesinde yeteri kadar söz sahibi olmadığı ve bölgede gerçekleştirilen faaliyetlere yeterli desteğin sağlanmadığı görülmüştür.

Asya ve Ortadoğu’da yeterince etkin bir tutum izlememesine rağmen Yunus Emre Enstitüsü, Balkanlar ve Avrupa’da oldukça faaldir. İlk merkezini Balkanlar’da açan Yunus Emre Enstitüsü’nün özellikle Balkanlar’a bu denli önem vermesinin sebebinin Türkiye’nin, özellikle AB üyeliği kapsamında, Avrupa’nın bir parçası olmak istemesi ve bu bağlamda Türkiye’nin Avrupa’ya açılan bir kapı olarak gördüğü Balkanlar’la geçmişe dayalı kültürel ve tarihsel bağlarını canlı tutmak istemesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Yine bu görüşe paralel olarak araştırmada Yunus Emre Enstitüsü’nün kültürel diplomasi kapsamında hedef ülkelerde düzenlenen ulusal ve uluslararası organizasyonlara katılımı ile o ülke ve bölgeyle kültürel etkileşim sağlama amacıyla, bütünleşmeye dayalı faaliyetleri en çok Avrupa bölgesinde gerçekleştirdiği görülmüştür.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye'nin kültürel diplomasisi incelenmeden önce Türkiye'nin kültürel diplomasi potansiyelinden, Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarından bahsedilmiştir. Dünyada sayılı ülkenin sahip olabileceği fırsatlara sahip olan Türkiye'nin bu potansiyelini hayata geçirebilmesi için, kendine has kültürel unsurlarının yalnızca sunuma dayalı bir tanıtma ile değil, stratejik planlamalarla gerçekleştirilecek ilgi çekici aktivitelerle hedef kitleye erişimi sağlanmalıdır. Örneğin Türk mutfağı binlerce yıllık bir birikimle ve farklı medeniyetlerin katkısıyla geliştirilmiş zengin bir kültürel öge özelliğini taşımaktadır. Ancak araştırmada Yunus Emre Enstitüsü'nün bu konuda Türkiye'nin yerel lezzetlerini, Gastronomi alanında ünlü şehirlerini yeterince ön plana çıkarmadığı görülmüştür.

Türkiye'nin önemli yumuşak güç kaynaklarından birisi de hiç şüphesiz dünyanın birçok bölgesinde ilgiyle takip edilen televizyon ve sinema ürünleridir. Dünyada Türkçe öğrenimine ve Türkiye'ye dair bir merak ve ilgi oluşturan ve Türkiye'nin popüler kültür ürünleri olarak değerlendirilebilecek Türk dizilerinin Türkiye'nin kültür politikalarında ayrıca ele alınması, söz konusu ürünlerin arka planında Türkiye'nin kültürel zenginliklerini, birikimini, güzelliklerini içermesi konusunda destek sağlanması, Yunus Emre Enstitüsü'nün etkinliklerinde yurtdışında ilgi uyandıran dizi ve sinema sektöründen kişilerle daha çok işbirliği içinde olması söz konusu faaliyetlere olan ilgiyi artıracaktır.

Tüm bunlara ek olarak, literatürde çoğu yazar ve uzmanın görüş birliğine dayanan Türkiye'nin kültürel diplomasi gerçekleştirmede diğer ülkelere kıyasla geç kaldığı eleştirileri mevcuttur. Türkiye, diğer ülkelere kıyasla kültürel diplomasi çalışmalarını kurumsallaştırma aşamasında geç kalmış olsa da, Türkiye'yi bu bağlamda diğer ülkelerle kıyaslamak yerine kendi tarihsel ve siyasal süreci içinde değerlendirmenin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Nitekim Türkiye'nin kültür politikalarının incelendiği bölümde de görüldüğü üzere Türkiye, kuruluşunun ilk elli yılında yurt içinde kendi yapılandırmalarını ve kurumlarını daha yeni yeni oluşturmaya başlayan ve ardından darbelerle mücadele etmiş, kendi iç siyaseti içindeki dengeleri sağlamak için çok çaba sarf etmiş bir ülkedir. Bu nedenle YEE'nin

2019 yılında henüz on yaşında olmasına rağmen, dünyada 48 ülkede 58 enstitü merkezi açması ve 100 üniversite ile anlaşmalı olması Türkiye'nin bu konudaki azmini ve kültürel diplomasiye verdiği önemi göstermesi açısından önemlidir.

Türkiye dünyada diğer başarılı kültürel diplomasi uygulaması gerçekleştiren ülkelerden kaynak olarak eksiği olmadığı gibi, aksine, sahip olduğu değerleri, tarihi ile fazlası olan bir ülkedir. Bu bağlamda Yunus Emre Enstitüsü'nün söz konusu potansiyeli hayata geçirebilmesi için Türkçe öğretimine verdiği önemin yanı sıra yurtdışında gerçekleştirdiği kültür sanat faaliyetlerine kültürlerarası iletişim ekseninde ağırlık vermesi ve hem yurt içinde hem de yurtdışında bu faaliyetlerin daha çok ses getirmesi için ulusal ve uluslararası medya kanallarıyla işbirliği içinde olması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

- Ada, S. : **Sivil Toplum Gözüyle Türkiye Kültür Politikası Raporu: Konferans Konuşmaları (25-26 Mart 2011) Ve Özet Rapor**, ed. Serhan Ada, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2011.
- Arı, T.: **Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika**, İstanbul, Alfa Yayınları, 1999.
- Aziz, A.: **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri**, İstanbul, Nobel Akademik Yayıncılık, 2011.
- Bostancı, M: **Kamu Diplomasisinde Medyanın Rolü ve Önemi**, İstanbul, Anahtar Kitaplar, 2012.
- Bound, Kirsten, Briggs,Rachel, Holden, John Samuel Jones: **Cultural Diplomacy**, Demos, London, 2007.
- Cull, N.J.: **Public Diplomacy Lessons From the Past**, Los Angeles, Figueroa Press, 2009.
- Cummings, M.C.: **Cultural diplomacy and the United**

- States government: A survey.** Center for arts and culture, 2003.
- Çaplı, B.: **Medya ve Etik**, Ankara, İmge Kitabevi, 2002.
- Çakmak, H.: **Uluslararası İlişkiler: Giriş, Kavramlar ve Teoriler**, Ankara, Platin Basın Yayın Dağıtım, 2007.
- Demir, V.: **Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç**, İstanbul, Beta Basın Yayın Dağıtım, 2012.
- Ekşi, M.: **Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası**, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2014.
- Erdoğan, İ.: **Kültürün Yönetim Fonksiyonlarının Uygulanmasına Etkisi Ve Faktör Analizi Yönetimi İle Bir Araştırma**, İstanbul:İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, 1975.
- Ergin, F.: **Uluslararası Politika Stratejileri**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, 2008.
- Erzen, M.Ü.: **Kamu Diplomasisi**, İstanbul, Derin

Yayınları, 2012.

Fisher, A.:

A Story of engagement: the British Council 1934-2009, British Council, 2009.

Fiske, J.:

Popüler kültürü anlamak, çev. Süleyman İrvan, Ankara , Ark , 1999.

Giddens, A.:

Sosyoloji, Ankara, Ayraç Yayınevi, 2000.

Göktürk, I.:

Kültür Sosyolojisi: Kültürel Çalışmalar ve Toplumbilimlerin Yeniden Biçimlenmesi, İstanbul, Doğu Kitabevi, 2016.

Güney, S.:

Davranış Bilimleri, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2008.

Güngör, N.:

İletişim : kuramlar yaklaşımlar, 3. bs., Ankara, Siyasal Kitabevi, 2016.

Güvenç, B.:

İnsan ve Kültür, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1994.

Haviland, W.A.:

Kültürel Antropoloji, Çev. Hüsamettin İnaç, Seda Çiftçi, İstanbul, Kaknüs

- Yayınları, 2002.
- Herbert J. Gans: **Popüler Kültür ve Yüksek Kültür**, çev. Emine Onaran İncirlioğlu, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2005.
- İskit, T.: **Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2007.
- Karadağ, H.: **Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi**, İstanbul, Nobel Akademik Yayıncılık, 2016.
- Kartarı, A.: **Kültür, Farklılık ve İletişim**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2014.
- Ertürk, Y.D.: **Davranış Bilimleri**, İstanbul, Kutup Yıldızı, 2010.
- Kissinger, H.: **Diplomasi**, Çev. İbrahim H. Kurt, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2002.
- Korkmaz, Z., Parlatır, İ., Zülfikar, H., vd.: **Türk Dili ve Kompozisyon**, Bursa, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2010.
- Kongar, E.: **Kültür Üzerine**, İstanbul, Remzi

- Kitabevi, 1989.
- Leonard, M., Stead C., Smewing, C.: **Public Diplomacy**, Foreign Policy Centre, 2002.
- Mejuyev, V.: **Kültür ve Tarih**, Çev. Suat H. Yokova, Ankara, Başak Yayınlar, 1987.
- Nye, J.S.: **Amerikan Gücünün Paradoksu**, İstanbul, Literatür Yayınları, 2003.
- Nye, J.S.: **Yumuşak Güç**, Ankara, Elips Kitap, 2005.
- Özkan, A.: **21. Yüzyılda ABD'nin Küresel Stratejileri**, İstanbul, Tasam Yayınları, 2006.
- Potyemkin, V.: **Uluslararası İlişkiler Tarihi: Başlangıçtan Bugüne Diplomasi Tarihi**, Çev. Attila Tokatlı, May Yayınları, 1977.
- Sönmezoğlu, F.: **Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1989.
- Tarakçı, N.: **Devlet Adamlığı Bilimi: Jeopolitik ve Jeostrateji**, İstanbul, Çantay Kitabevi,

2003.

Topuz, H. :

Dünyada ve Türkiye’de kültür politikaları. İstanbul, Adam Yayınları, 1998.

Tuncer, H.:

Eski ve Yeni Diplomasi, Ankara, Ümit Yayıncılık, 1995.

Tuncer, H.:

Eski ve Yeni Diplomasi, Ankara, Ümit Yayıncılık, 1995.

Tuncer, H.:

Küresel Diplomasi, Ankara, Ümit Yayıncılık, 2006.

Yaylagül L., Korkmaz N.:

Medya popüler kültür ve ideoloji, Ankara : Dipnot Yayınları, 2008

Yıldırım, G.:

Uluslararası Halkla İlişkiler Perspektifinden Kamu Diplomasisi, İstanbul, Beta Yayınları, 2015.

MAKALELER

Aydoğan, B.:

“Rapor: Güç Kavramı ve Kamu Diplomasisi”,
Ekopolitik Uluslararası İlişkiler Masası, Rapor No.
11-02, 1-43.

Barut, M.:

“Sunuş”, **Kültür ve Diplomasi**, Yunus Emre

- Enstitüsü Kùltür Akademisi Yayınları, 2018, ss.12-15.
- Bulut, F.: “Kùresel Siyasette Kùltürel Diplomasinin Yeri: Türkiye’nin Durumuna Dair Tespit ve Öneriler”, **İlke Politika Notu-09**, 2019
- Campbell, B.: “Roma Dünyasında Diploması”, çev. Recep Özman, **Tarih Okulu Dergisi**, 2013, ss.201-224
- Casmir, F.L., Lande, N.C.: “Kavramsallaştırma, Paradigma İnşası ve Metodolojik Yaklaşımlar”, çev. Engin Sarı, **Folklor/Edebiyat**, 2003, c.9,S.34, ss. 17-50.
- Çavuş, T.: “Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı Ve Türkiye’nin Yumuşak Güç Kullanımı”, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakùltesi Dergisi**, 2012, ss.23-37.
- Ekşi, M.: “Kùltürel Diploması ve Yunus Emre Enstitüsü”, **Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi**, Ed. Mehmet Şahin, B.Senem Çevik, Nobel Akademi Yayıncılık, 2015, ss.345-361
- Ekşi, M.: “Türkiye’nin Türk Dünyasına Yönelik Kamu Diplomasisi: Yeni Araç ve Mekanizmalar”, **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, 17/1, ss.9-19.
- Güven, M.S.: “Kùltürler Arası İletişim Engelleri: 1991’den Günümüze Türkiye-Ermenistan İlişkileri Örneği”, **International Journal of Sport Culture and Science**, 2015, 3(Special Issue 4), 105-111.
- Harold, E.H.: “Popùlarite: Popùler Kùltürün Olmazsa Olmazları”, **Milli Folklor**, çev. Dilek Tüfekçi Tan,2012, yıl.24. sayı 95, ss.356-366.
- Isar, Y.R.: “Kùltür Diplomasisi: Şişirilmiş Bir İtiraf Peşinde mi?”, **Kamu Diplomasisi**, Çev. Tuğçe Ersoy Öztürk, Ed. Abdullah Özkan ve Tuğçe Ersoy Öztürk, İstanbul, Tasam Yayınları, 2012, ss.111-126.
- Kalın, İ.: “Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi”, **Kamu Diplomasisi**, Çev. Tuğçe Ersoy Öztürk, Ed. Abdullah Özkan ve Tuğçe Ersoy Öztürk, İstanbul, Tasam Yayınları, 2012, ss.145-160.
- Kang, H.: “Reframing Cultural Diplomacy: International Cultural Politics of Soft Power and the Creative

- Economy”, Culture, Media & Creative Industries
King’s College London, 2013.
- Kılıç, E. A.: “Bir Kamu Diplomasisi Aracı Olarak TRT Kurumu”, **Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi**, Ed. Mehmet Şahin, B. Senem Çevik, Nobel Akademi Yayıncılık, 2015, ss. 365-386.
- Kitsou, S.: “The Power of Culture in Diplomacy: The Case of US Cultural Diplomacy in France and Germany”, **Exchange: The Journal of Public Diplomacy**, 2011.
- Koev, K.: “The Role of Cultural Diplomacy for Intensifying the Cross Border Cooperation within Danube Region”, **Journal of Danubian Studies and Research**, 2013, vol.3, ss. 59-68.
- Lenczowski, J.: “Cultural Diplomacy, Political Influence, And Integrated Strategy”, **Strategic influence: Public diplomacy, counterpropaganda, and political warfare**, 2008, ss. 74-100.
- Lo, J. T. Y. , Pan, S.: “Confucius Institutes and China’s Soft Power: Practices and Paradoxes” **Compare: A Journal of Comparative and International Education**, 2014, c.46, S.4, 512-532.
- Özdemir ,H.: “Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme”. **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, S.63, 2008, ss.113-144.
- Özdemir, İ.: “Kültürlerarası İletişimin Önemi”, **Folklor/Edebiyat**, 2011 ,c.17, S. 66, ss. 29-38.
- Purtaş, F.: “Türk Dış Politikasının Yükselen Değeri: Kültürel Diploması”, **Gazi Akademik Bakış**, 2013, S.13, ss.1-14.
- Qian, L., Qi, Z.: “Cultural Institutes and Their Role in Society” **Management of Sustainable Development**, 2016, c.8, S.1, 45-47
- Sancak, K.: “Yumuşak Güç Kaynağı Olarak Kültür ve Türkiye’nin Yumuşak Gücünde Kültür Faktörü”, **Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi**, 2016, c.2, S. 4, ss.16-26.

- Sarı, E.: “Kültürlerarası iletişim: Temeller, gelişmeler, yaklaşımlar”, **Folklor/Edebiyat**, 2004, c.10, S.29, ss.1-31.
- Tanrıkulu, M: “Türkiye coğrafyasında genel kültür, alt kültür ve mozaik kültür”, **TÜCAUM VIII. Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, 2015, 473-480.
- Taşdemir, İ: “Siyaset ve Diplomasi”, **Tarihi, Kültürel, ve Sosyal Paradigmaları İle Siyaset**, Ed. Meltem Ünal Erzen, İstanbul, Derin Yayınları, 2011.
- Turan, Y., Karanfil, A.: “Türk Dış Politikasında Yumuşak Güç Unsuru Ve Tc Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü Örneği”, **Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi**, 2017, c.3, S.1, ss.17-32.
- Versan, R.: “Tarih Boyunca ve Günümüzde Diplomasi”, **İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi**, 10, 1995, ss.89-96.
- Yağmurlu, A.: “Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi”, **İletişim Araştırmaları**, c.5, S.1, ss. 9-38.
- Yılmaz, A.N., Kılıçoğlu, G.: “Balkanlar’da YTB Ve TİKA’nın Türk Kamu Diplomasisi Kurumları Olarak Faaliyetleri Ve Türkiye’nin Bölgedeki Yumuşak Gücüne Etkileri”, **Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2017, c.2, S.2, ss.115-131.
- Yılmaz, S.: “Yumuşak Güç ve Evrimi”, **TURAN-SAM**, c.3. S.12, , ss,31-36.
- Yücel, G.: “Dijital Diplomasi”, **TRT Akademi**, c.1, S.2, ss.748-760

ELEKTRONİK (ÇEVİRİMİÇİ) KAYNAKLAR

(Çevrimiçi)

“Center for Cultural Diplomacy Studies President

- Message”,
http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/articles/ccds/CCDS_Brochure.pdf
04.04.2019
- (çevrimiçi) “"Kültürel Diplomasi Akademisi" İlk Mezunlarını Verdi”,
<https://www.yee.org.tr/tr/haber/kulturel-diplomasi-akademisi-ilk-mezunlarini-verdi>
20.06.2019
- (Çevrimiçi) ““Ustadan Çırağa” Projesi İstanbul'daki Kapanış Gecesi ile Sona Erdi”
<https://www.yee.org.tr/tr/haber/ustadan-ciraga-projesi-istanbuldaki-kapanis-gecesi-ile-sona-erdi>
11.06.2019
- (Çevrimiçi) “2050’de Dünya Nüfusu 9,7 Milyar Olacak” ,
<https://www.dw.com/tr/2050de-d%C3%BCnya-n%C3%BCfusu-97-milyar-olacak/a-49245966>
18.08.2019
- (Çevrimiçi) “About Football English”
<https://premierskillsenglish.britishcouncil.org/>
11. 04. 2019
- (Çevrimiçi) “About Fulbright”,
<https://eca.state.gov/fulbright/about-fulbright>
06.04.2019

(Çevrimiçi)

“Yunus Emre Enstitüsü 2017-2018 Stratejik Planı”,

https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/2017-2018_staratejik_plan_21.12.2017.pdf

24.05.2019

(Çevrimiçi)

“ANNUAL REPORT AND ACCOUNTS 2017–18”,

<https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/2017-18-annual-report.pdf>

10.04.2019

(Çevrimiçi)

“TUSAŞ ve Yunus Emre Enstitüsü İş Birliği Protokolü İmzaladı”,

<https://www.yee.org.tr/tr/haber/tusas-ve-yunus-emre-enstitusu-birligi-protokolu-imzaladi-0>

18.06.2019

(Çevrimiçi)

“Applications open for Thematic Summer Schools”,

<https://www.yee.org.tr/tr/node/10651>

17.06.2019

(Çevrimiçi)

“Bureau Of Educational And Cultural Affairs”,

<https://eca.state.gov>

04.04.2019

(Çevrimiçi)

“Contemporary İstanbul 12- Özel Açılış”,

<https://www.arttv.com.tr/sergiler/diger/contempor>

- ary-istanbul-12-ozel-acilis
29.03.2019
(Çevrimiçi) “Deutsche Welle at a glance”,
<https://www.dw.com/en/about-dw/profile/s-30688>
11.04.2019
- (Çevrimiçi) “Dört Bir Yanda Hollanda: Türk – Hollanda
Diplomatik İlişkilerinin 400. Yılı Etkinlikleri”,
<https://www.themaggar.com/dort-bir-yanda-hollanda-diger-etkinlikler/>
17.07.2019
- (Çevrimiçi) “GPDNet Dönem Başkanlığı Katara Vakfına
Devredildi”,
<https://www.yee.org.tr/tr/haber/gpdnet-donem-baskanligi-katara-vakfina-devredildi>
23.06.2019
- (Çevrimiçi) “History and Mission of ECA”,
<https://eca.state.gov/about-bureau/history-and-mission-eca>
04.04.2019
- (Çevrimiçi) “History Of The Goethe-Institut”,
<https://www.goethe.de/en/uun/org/ges.html>
13.04.2019

(Çevrimiçi)

“III. Millî Kültür Şûrası Sonuç Raporu”,

<https://kultursurasi.ktb.gov.tr/Eklenti/50571,rapor-surasonucpdf.pdf?0>

03.05.2019

(Çevrimiçi)

“İngiltere Parlamentosunda 1. Dünya Savaşı Esirlerinin Hatıraları Sergilendi”,

<https://www.yee.org.tr/tr/haber/ingiltere-parlamentosunda-1-dunya-savasi-esirlerinin-hatiralari-sergilendi>

13.06.2019

(Çevrimiçi)

“Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Ersoy: 2019 Japonya'da Türkiye yılı olacak”,

<https://www.ntv.com.tr/sanat/kultur-ve-turizm-bakani-mehmet-ersoy2019-japonyada-turkiye-yili-olacak,p7ApoacKZkWrpoaWRqbDkw>

20.02.2019

(Çevrimiçi)

“Kültürel Diplomasi Uygulamalı Eğitim Programı Başladı”,

<https://www.yee.org.tr/tr/haber/kulturel-diplomasi-uygulamali-egitim-programi-basladi>

20.06.2019

(Çevrimiçi)

“Locations”,

<https://www.goethe.de/en/wwt.html>

13.04.2019

(Çevrimiçi)

“Our History”,

<https://www.britishcouncil.org/about-us/history>

10.04.2019

(Çevrimiçi)

“Our Mission”,

<https://www.state.gov/r/index.htm>

04.04.2019

(Çevrimiçi)

“Portal Nedir?”,

<http://tabip.global/ecosystem/views/portalHeader/Portal-Nedir-3>

18.06.2019

(Çevrimiçi)

“Spor ve kamu diplomasisi”,

<http://www.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/prof-dr-cagri-erhan/453414.aspx>

18.03.2019

(Çevrimiçi)

“Stories of prisoners of war from the Ottoman Front at Turkish Cultural Centre”,

<https://news.fitzrovia.org.uk/2015/07/26/stories-of-prisoners-of-war-from-the-ottoman-front-at-turkish-cultural-centre/#prettyPhoto>

13.06.2019

(Çevrimiçi)

“Şûra Hakkında”,

<https://kultursurasi.ktb.gov.tr/TR-169934/sura->

- [hakkinda.html](#)
- 03.05.2019
- (Çevrimiçi) “Yunus Emre Enstitüsü 2019 Mart-Nisan Bülteni”,
https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/bul-ten_53_sayi.pdf
- 23.05.2019
- (Çevrimiçi) “TABIP Yaz Bilim Akademisi”,
<https://www.yee.org.tr/tr/haber/tabip-yaz-bilim-akademisi-0>
- 18.06.2019
- (Çevrimiçi) “Yunus Emre Enstitüsü 2017 Faaliyet Raporu”,
<https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/2017-faaliyet-raporu-27.11.2018-dusuk-boyut.pdf>
- 23.05.2019
- (Çevrimiçi) “Tarihçe”,
<https://www.trt.net.tr/Kurumsal/Tarihce.aspx>
- 15.05.2019
- (Çevrimiçi) “Tematik Yaz Okulları Başvuruları Başladı!”,
<https://www.yee.org.tr/tr/haber/tematik-yaz-okullari-basvurulari-basladi>
- 17.06.2019
- (Çevrimiçi) “The Benefits of Soft Power”,

<http://hbswk.hbs.edu/archive/4290.html>

16.02.2019

(Çevrimiçi)

“The Soft Power 30”,

<https://softpower30.com/>

16.02.2019

(Çevrimiçi)

“The Soft Power of The United Nations”,

<https://www.projectsyndicate.org/commentary/the-soft-power-of-the-united-nations?barrier=accesspaylog>

10.03.2019

(Çevrimiçi)

“TİKA Hakkımızda”,

<https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649>

05.05.2019

(Çevrimiçi)

“Total number of Confucius Institutes and Confucius Classrooms worldwide from 2013 to 2018”

<https://www.statista.com/statistics/879340/china-confucius-institutes-and-confucius-classrooms-worldwide/>

13.04.2019

(Çevrimiçi)

“Türkçe Yaz Okulu nedir?”,

<http://turkceyazokulu.com/tr/yaz-okulu-nedir-tr.html>

15.06.2019

(Çevrimiçi)

“Türkçe Yeterlik Sınavı”,

https://tys.yee.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=513

13.06.2019

(Çevrimiçi)

“Türkiye Bursları”,

<https://www.ytb.gov.tr/uluslararası-ogrenciler/türkiye-bursları>

13.05.2019

(Çevrimiçi)

“U.S. doubts on Confucius Institute "part of ongoing China vilification"”

<https://news.cgtn.com/news/3d3d514d316b7a4d33457a6333566d54/index.html>

13.04.2019

(Çevrimiçi)

“What is Soft Power?”,

<https://softpower30.com/what-is-soft-power>

16.02.2019

(Çevrimiçi)

“Who We Are?”

<https://www.alliancefr.org/index.php/en/who-are-we/alliance-francaise-paris-ile-de-france>

- 08.04.2019
- (Çevrimiçi)
- “YEE dünyaya 10 yıldır Türkçe ve Türk kültürünü öğretiyor”,
- <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/yee-dunyaya-10-yildir-turkce-ve-turk-kulturunu-ogretiyor/1496738>
- 14.06.2019
- (Çevrimiçi)
- “Yunus Emre Enstitüsü Bir Partinin Kurumu Değil”,
- <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/yunus-emre-enstitusu-bir-partinin-kurumu-degil/1424603>
- 20.05.2019
- (Çevrimiçi)
- “Yunus Emre Vakfı Kanunu”,
- https://www.yee.org.tr/sites/default/files/u152/20180227_1.5.5653.pdf
- 19.05.2019
- (Çevrimiçi)
- “The Alliance Française, At The Heart Of A Global Network”,
- <https://www.alliancefr.org/index.php/en/who-are-we/alliance-francaise-paris-ile-de-france>
- 10.04.2019
- (Çevrimiçi)
- TABİP Nedir?”,
- <http://tabip.global/ecosystem/views/portalHeader/Tabip-Nedir-1>

- 15.06.2019
- (Çevrimiçi)
- “İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1968-1972”,
<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C4%B0kinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1968-1972%E2%80%8B.pdf>
- 17.04.2019
- (Çevrimiçi)
- “Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989”
<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Be%C5%9Finci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1985-1989.pdf>
- 17.04.2019
- (Çevrimiçi)
- “Cultural Diplomacy: The Linchpin of Public Diplomacy”,
<https://2009-2017.state.gov/pdcommission/reports/54256.htm>
- 14.04.2019
- (Çevrimiçi)
- “Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994”,
<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Alt%C4%B1nc%C4%B1-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1990-1994%E2%80%8B.pdf>

- 18.04.2019
- (Çevrimiçi) “Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1996-2000”,
<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Yedinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1996-2000%E2%80%8B.pdf>
- 18.04.2019
- (Çevrimiçi) “Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005”,
<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf>
- 18.04.2019
- (Çevrimiçi) "Cultural Diplomacy Dictionary of The Academy for Cultural Diplomacy",
http://www.culturaldiplomacy.org/culturaldiplomacynews/content/pdf/Cultural_Diplomacy_Dictionary.pdf
- 04.04.2019
- (Çevrimiçi) “Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013”,
<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2007-2013%E2%80%8B.pdf>
- 18.04.2019

(Çevrimiçi)

“"Nakkaşhane" CNR Kitap Fuarı'nda”,

<https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/nakkashane-cnr-kitap-fuarinda-171157.html>

12.06.2019

(Çevrimiçi)

“Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018”,

<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf>

18.04.2019

(Çevrimiçi)

“III. Milli Kültür Şûrası Sonuç Raporu”

<https://kultursurasi.ktb.gov.tr/Eklenti/50571,rapor-surasonucpdf.pdf?0>

20.06.2019

(Çevrimiçi)

“Yunus Emre Enstitüsü 2014 Faaliyet Raporu”,

<https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/faaliyet-raporu.pdf>

01.06.2019

(Çevrimiçi)

“Yunus Emre Enstitüsü 2015 Faaliyet Raporu”,

https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/2015_yili_faaliyet_raporu.pdf

24.05.2019

(Çevrimiçi)

“Yunus Emre Enstitüsü 2016 Faaliyet Raporu”,

https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/2016_faaliyet_raporu_05.02.2018-db.pdf

	04.06.2019	
(Çevrimiçi)	“Nurturing cultures”, https://www.if.institutfrancais.com/en/mission/nurturing-cultures	
	10.04.2019	
(Çevrimiçi)	“Yunus Emre Enstitüsü 2017-2018 Stratejik Planı”, https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/2017-2018_staratejik_plan_21.12.2017.pdf	
	24.05.2019	
(Çevrimiçi)	“TRT 2016 Faaliyet Raporu”, https://trtkurumsal.trt.net.tr/Uploads/application/pdf/2015-02-17-13.42.00/fc2378f865884f03b7e76c82fbae6064.pdf	
	15.05.2019	
(Çevrimiçi)	“Yunus Emre Vakfı Kanunu”, https://www.yee.org.tr/sites/default/files/u152/20180227_15.5653.pdf	
	19.06.2019	
(Çevrimiçi)	“Yunus Emre Bülteni Eylül 2009”, https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/eyul_2009.pdf	
	22.05.2019	

(Çevrimiçi)

“Yunus Emre Bülteni Aralık 2009”,

https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/ara lik_2009.pdf

22.05.2019

(Çevrimiçi)

“ Yunus Emre Enstitüsü Kültür Sanat Kataloğu”,

<https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/kul turagustos2015.pdf>

26.05.2019

(Çevrimiçi)

“Türkiye İnovasyon Konferansı’nın Açılış Oturumunda Yaptıkları Konuşma”,

<http://www.abdullahgul.gen.tr/konusmalar/371/81473/turkiye-inovasyon-konferansinin-acilis-oturumunda-yaptiklari-konusma.html>

20.03.2019

(Çevrimiçi)

“Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Eğitimi Kataloğu”,

https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/yee_turkce_egitimi_kitapcik_220617.pdf

23.06.2019

Akçadağ, E.:

“Dünyada ve Türkiye’de Kamu Diplomasisi”,

<http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcad ag.pdf>

11.02.2019

Kantarcı, Ş.:

“Sarkisyan’dan “Futbol Diplomasisi”ne Darbe: Türkiye-Ermenistan İlişkilerinde Son Gelişmeler”,

<http://www.senolkantarci.com.tr/?p=84>

18.03.2019.

Özkan, A.:

“Medyanın Kamu Diplomasisi Rolü”,

<https://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/99-medyan-kamu-diplomasisi-rolue>

19.03.2019

Purtaş, F.:

“Kültürel Diplomasi ve TÜRKSOY”,

<http://mekam.org/mekam/kulturel-diplomasi-ve-turksoy>

07.05.2019

Ürper, D.Ç.:

“Reconsidering Transnationalization of Turkish Public Broadcaster, TRT, in Relation to Foreign Policy and Public Diplomacy”,

<https://www.jamco.or.jp/en/symposium/25/4/>

15.05.2019

TEZLER

- Akçay, N.C.: **Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Kültürel Diplomasi Ve Fransa'nın Afrika Ülkelerine Yönelik Uluslararası Öğrenci Programları Örneği**, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi, 2014
- Ceyhan, A.İ.: **Siyasal İletişimde Kamu Diplomasisi**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016
- Kurtuluş, B.: **21. yüzyılda değişen kamu diplomasisi anlayışının Türk dış politikasına yansımaları**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014
- Sancak, K.: **Dış Politikada Bir Etki Aracı Olarak Yumuşak Güç: Türkiye'nin Yumuşak Gücünün Analizi Ve Azerbaycan Üzerindeki Yumuşak Güç Kapasitesinin Değerlendirilmesi**, Doktora Tezi, Trabzon, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.
- Yaylacı, C.F.: **Avrupa Birliği tam üyelik müzakereleri sürecinde kamusal diplomasi: Türkiye ve Polonya arasında bir karşılaştırma**, Yüksek lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010

EKLER

MAXQDA KODLAR

Diyalog Oluşturma

Ortadoğu

hedefe dahil olma

fuar

"TAHRAN- Uluslararası Tahran Kitap Fuarına Katılım (1 Mayıs 2017)"

"DOHA- Nakkaşhane Doha Uluslararası Kitap Fuarı’nda (2 Aralık 2015)"

"DOHA- El Sanatları Fuarı"

"KUDÜS- Dar Al Tıfl’da Eğitim Fuarı"

festival

"BEYRUT- Beyrut Uluslararası Film Festivali (1 Ekim 2017)"

"KUDÜS-Türkiye’nin Renkleri 7. Birzeit Kùltür Festivali"

hedef enstrümanlı -0

hedef ve kaynak enstrümanlı

UNESCO

somut olmayan kùltürel miras

"TAHRAN- “Türkiye- İran Âşıklar şöleni”"

konferans

"AMMAN- İlber Ortaylı Konferansı “Ortadoğuda Türkiye Ürdün Tarihi Müşterekleri” (4 Aralık 2017)"

"DOHA- Türk- Arap İlişkileri Konferansı (1 Aralık 2017)"

"AMMAN- İlber Ortaylı Konferansı “Ortadoğuda Türkiye Ürdün Tarihi Müşterekleri” (4 Aralık 2017

"BEYRUT- İlber Ortaylı Konferansı Yeni Türkiye (1 Nisan 2017)"

"BEYRUT- Osmanlı Arşivlerinde Lübnan Sempozyumu (28-30 Eylül 2015)inde Lübnan Sempozyumu (28-30 Eylül 2015)"

"DOHA- Türk- Arap İlişkileri Konferansı (1 Aralık 2017)"

sergi

"AMMAN- Düünden Bugüne Ürdün Fotoğraf Sergisi (28 Ekim 2017)"

"KUDÜS- Tarihi Fotoğraflarda Kadim Kudüs (14 Şubat 2017)"

"KUDÜS- Osmanlı Arşiv Belgelerinde Filistin (1 Ekim 2017)"

"BEYRUT- “Osmanlı Arşiv Belgelerinde Lübnan “Sergisi (31 Ağustos 2014)"

konumlandırma

çağdaşlık

"TAHRAN- Çağdaş Türk Filmleri Haftası (23 Ocak 2017)"

"BEYRUT- İlber Ortaylı Konferansı Yeni Türkiye (1 Nisan 2017)"

kaynak enstrümanlı

15 Temmuz

"BEYRUT- 15 Temmuz Demokrasi ve Birlik Günü (15 Temmuz 2017)"

"DOHA- 15 Temmuz Şehitlerini Anma Günü (15 Temmuz 2017)"

Türkiye Günleri

"BEYRUT- Beyrut'ta Türkiye Günleri (1-4 Temmuz 2015)"

"TAHRAN-Tahran'da Türkiye Günleri "Türkiye'den Renkler ve Sesler" (26-31 Mayıs 2014)"

müzik

"TAHRAN- Göksel Baktagir Yurdal Tokcan Konser ve Workshop (1 Ocak 2017)"

"KUDÜS: Tuluyhan Uğurlu Konseri (5 Mart 2015)"

"DOHA- "Türk Kültür Günleri", Ahmet Özhan Konseri"

konferans

"TAHRAN-Türkiye'nin Toplumsal Kültürü Söyleşisi"

"AMMAN-Bilad-Şam'da Osmanlı Mimarisi Sempozyumu (3-5 Nisan 2014)"

edebiyat

"DOHA- Mehmet Akif Ersoy'u Anma Programı (16 Mart 2017)"

"TAHRAN-Kemal Tahir Konferansı(29 Nisan 2014)"

Türk mutfağı

"AMMAN- Osmanlı ve Türk Mutfağı Tanıtım Akşamları (1 Ağustos 2017)"

"AMMAN-Türk Mutfağı Tanıtım Günü (27 Mart 2014)"

"BEYRUT-Türk Yemekleri Akşamları (Temmuz 2014)"

sinema

"KUDÜS- Kudüs'te Türk Sinema Haftası (1 Mart 2017)"

"TAHRAN- Çağdaş Türk Filmleri Haftası (23 Ocak 2017)"

UNESCO

somut olmayan kültürel miras

"DOHA- Doha’da Kahvem Kimliğim Fuarında Türk Kahvesi"

"TAHRAN- İran’da Mevlevi Ayin-i Şerif"

sergi

"BEYRUT- İnsan İnsanı Çekermiş Resim Sergisi (1 Ağustos 2017)"

"BEYRUT- İstanbul’un Üç Boyutlu Fotoğraf Sergisi (6 Ocak 2014)"

Asya

hedefe dahil olma

festival

eğitim

"BAKÜ-Azerbaycan Diplomasi Akademisi 4.Uluslararası Geleneksel Öğrenci Festivali (15 Kasım 2014)"

müzik

"TİFLİS- Kafkas Caz Festivali (1 Haziran 2017)"

"TİFLİS- 3.Uluslararası Batum Müzik Festivali (14 Eylül 2015)"

sinema

"TİFLİS- Tiflis Uluslararası Film Festivali (1 Aralık 2017)"

hedef enstrümanlı -0

hedef ve kaynak enstrümanlı

konumlandırma

kardeşlik

"ASTANA- Astana’da Türkiye-Kazakistan Kardeşlik Ezgileri Konseri"

dostluk

"KABİL- Türk-Afgan Dostluk Haftası"

"ASTANA- Türkiye Kazakistan Dostluk Ezgileri Konseri-2 (14 Temmuz 2017)"

UNESCO

somut olmayan kültürel miras

"BAKÜ- Korkut Ata’dan Bugüne Aşıklık Geleneği (12 Nisan 2017)"

"ASTANA- Nevruz Bayramı Gösterisi (12 Mart 2014)"

"BAKÜ- Azerbaycan’ın Başkenti Bakü ’de Lavaş Günü Etkinliği (22 Aralık 2015)"

edebiyat

"BAKÜ- Türk Edebiyatı Günleri (14 Kasım 2017)"

"ASTANA-İsmail Gaspıralı Anma Günü (15 Ekim 2014)"

"KABİL- Ali Şir Nevai ve Babür Şah Afganistan’da Anıldı (16 Haziran 2015)"

konferans

"KABİL-Altaylar’dan Tuna’ya Türk Dili Dünyası Konsferansı (11 Haziran 2017)"

"KAZAN- Türk Tatar Dünyası Bilimsel Konferansı(13 Nisan 2017)".

"KAZAN- Cumhuriyet’in Kuruluşunda Rol Oynayan Tatar Aydınlar ve Atatürk Konferansı (19 Mayıs 2017)"

"TİFLİS- İlber Ortaylı ile Kafkasya Konferansı (1 Mart 2017)"

"KABİL- Türkiye-Afganistan İlişkileri Konferansı (9 Haziran 2015)"

"KAZAN- 3.Uluslararası Abdülreşid İbrahim Sempozyumu (27 Haziran 2015)"

sahne sanatları

"TİFLİS- “Baba” Gürcüce sahnelendi(23 Ocak 2015)"

sergi

"KABİL- İstanbul- Afganistan Tarihi Resimler Sergisi (6 Mayıs 2017)"

"KAZAN- Türk Dİplomatin Gözünden İdil Boyu Fotoğraf Sergisi"

"BAKÜ- Merhum Haydar Aliyev’in Türkiye Yılları Fotoğraf Sergisi (13 Aralık 2014)"

Sinema

"KAZAN- Türklerin İzinde Belgesel Gösterimi ve Söyleşi (2-24 Eylül 2014)"

müzik

"ASTANA- Türkiye Kazakistan Dostluk Ezgileri Konseri-2 (14 Temmuz 2017)"

"ASTANA- Astana’da Türkiye-Kazakistan Kardeşlik Ezgileri Konseri"

"ASTANA- Tuluyhan Uğurlu Konseri"

kaynak enstrümanlı

Türkiye Günleri

"TİFLİS-Türkiye Günleri (Halk Oyunları Gösterisi) (24 Ekim 2014)"

"TİFLİS- Türkiye Günleri (Bilal Karaman Caz Konseri) (30 Ekim 2014)"

"TİFLİS- Türkiye Günleri (Emre Aracı Klasik Müzik Konseri) (20 Kasım 2014)"

15 Temmuz

"BAKÜ- 15 Temmuz Darbe Şehitlerini Anma Günü (14 Temmuz 2017)"

"ASTANA-“15 Temmuz Milli İradenin Yükselişi” Fotoğraf Sergisi"

"TİFLİS- “15 Temmuz Milli İradenin Yükselişi” Sergisi"

el sanatları

"TİFLİS- Geleneksel El Sanatları (28 Mayıs 2014)"

moda

"BAKÜ- Osmanlı Kıyafetleri Defilesi(1 Nisan 2014)"

"TİFLİS- Türkiye Günleri (Olgunlaşma Enstitüsü Moda Gösterisi) (20 Ekim 2014)"

UNESCO

somut olmayan kültürel miras

"TİFLİS- Çini Semineri"

"ASTANA-Türkiye’nin Somut Olmayan Kültürel Mirası Sergisi (2 Nisan 2014)"

"TİFLİS- Türkiye Günleri (Sema Gösterisi) (14 Kasım 2014)"

"KAZAN- Türk Kahve Kültürü Sergisi (11 Kasım- 12 Aralık 2014)"

edebiyat

"BAKÜ- Ahmet Hamdi Tanpınar’ı Anma Günü"

"KABİL- “Türk Edebiyatında Mevlana” Konferansı"

"ASTANA- “Ömer Seyfettin’in Hikâyelerinde Milli Duygu” Konferansı (22 Temmuz 2014)"

sinema

"KABİL- Aylık Film Gösterimi (1 Ocak 2017)"

"ASTANA- Astana’da Son Mektup Film Gösterimi (11 Mart 2017)"

"BAKÜ- Kardeşim Benim Film Galası"

"ASTANA- Kazakistan’da Sinema Günleri Burak Özçivit’in katılımıyla Açıldı(23 Mayıs 2015)"

"BAKÜ- Bakü’de Türkan Şoray Rüzgarı (10 Aralık 2015)"

müzik

"KAZAN- Oyalı Yazma Grubu Konseri (24 Aralık 2017)"

"ASTANA- Tuluyhan Uğurlu Konseri"

"BAKÜ- “Anadolu’nun Renkleri” Konseri"

"KAZAN- Sedat Anar “Aşık Ölmez-Yunus’un İzinden” Konseri"

"TİFLİS- “İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Konseri”"

"KAZAN-Ahilla Grubu Konseri (22 Aralık 2014)"

"BAKÜ- Burhan Öçal ve Hüsnü Şenlendirici Konseri(21 Nisan 2015)"

sergi

"ASTANA- Astana’da Atatürk Sergisi (10 Kasım 2017)"

"TİFLİS- 81 İlde 81 Renk Sergisi (14 Mart 2014)"

"KAZAN- Piri Reis Sergisi (5-12 Nisan 2014)"

"KAZAN-Devrim Erbil Resim Sergisi(14 Nisan-3 Haziran 2014)"

"KAZAN-İzzet Keribar Türkiye’nin Işığı Fotoğraf Sergisi (24 Nisan 2015)"

Türk mutfağı

"KAZAN-Türk Mutfağı Tanıtımı: “Türk Tatlıları”"

"KAZAN- Kazan’da Geleneksel Türk Mutfağı Tanıtımı (12 Mart 2015)"

Avrupa

hedefe dahil olma

sergi

"BUDAPEŞTE- Müzeler Gecesi (21 Haziran 2014)".

"KÖLN- ‘Taşların Sesi’ Konferansları ve Sergisi"

müzik

"PARİS- Paris’te Meriç Dönük ve Volkan Topakoğlu Konseri"

festival

"BRÜKSEL-Balkan Trafik Festivali (2 Mayıs 2014)"

"PARİS-Blesmes Festiv’arts Festivali (14-15 Haziran 2014)"

"BUDAPEŞTE –Uluslararası Çok Kültürlü Festivali(14-22 Haziran 2014)"

"BUDAPEŞTE- 28.El Sanatları Festivali (16-20 Ağustos 2014)"

"AMSTERDAM- Klik! Amsterdam Animasyon Festivali (4-9 Kasım 2014)"

"BRÜKSEL- EUROPALIA 2015 Sanat Festivalinde Odak Ülke Türkiye (06 Ekim-31 Ocak 2015- 2016)"

"BUDAPEŞTE- 21.Budapeşte Uluslararası Kitap Festivali(24-27 Nisan 2014)"

"AMSTERDAM- Avrupa Edebiyat Akşamı- Ayşe Kulin ile Edebî Söyleşi(14-15 Mayıs 2014)"

fuar

"LONDRA- Londra Kitap Fuarı (24 Nisan 2017)"

"BERLİN -‘Nakkaşhane: Osmanlı Sarayında Kitabın Serüveni’ Leipzig Kitap Fuarı’nda"

sinema

"AMSTERDAM- Kırmızı Lale Film Festivali (5 Ekim 2017)"

"PARİS- FICEP Yabancı Sinemalar Haftası (10 Mart 2017)"

"AMSTERDAM- 3.Kırmızı Lale Film Festivali (3-6 Temmuz 2015)"

hedef enstrümanlı

sergi

"BUDAPEŞTE- Corvina Sergisi(23 Nisan 2014)"

sahne sanatları

"PARİS- “Les Petits Riens” İsimli Tiyatro Gösterisi(20-31 Mart 2014)"

hedef ve kaynak enstrümanlı

konumlandırma

dostluk

"KÖLN- Dostluk Kapısı Türk Kültür Festivali (17-30 Ekim 2014)"

edebiyat

"BERLİN- Tarabya Çeviri Ödülleri (30 Kasım 2015)"

eğitim

seminer

"AMSTERDAM- “Batı ve Doğu Sanatları Arasındaki Etkileşim” Semineri"

panel

"PARİS- Türkiye- Fransa Kültürel İlişkiler Paneli (10 Mart 2017)"

"ROMA-Vatikan Gizli Belgeleri Işığında Çanakkale Savaşı (22 Nisan 2015)"

VARŞOVA- Sosyalizm Sonrası Türkiye- Polonya Ticaretindeki Gelişmeler Paneli (6 Nisan 2017)

konferans

"BUDAPEŞTE- Yeni Arşiv Belgeleri Işığında Türk Macar İlişkileri (26 Mayıs 2017)"

"ROMA- “Genç Garibaldi Kostantiniyye’de” Konferansı"

"VARŞOVA- Prof. Dr. İlber Ortaylı Polonya - Türkiye İlişkilerini Anlattı"

"VİYANA- İlber Ortaylı “Sultan Abdülaziz ve Kayser Franz Joseph” Konferansı"

"VARŞOVA- Osmanlı Sarayında Polonyalı İki Sanatkar Sempozyumu (8 Aralık 2015)"

"LONDRA- BBC Orta ve Doğu Avrupa Muhabiri Nick Thorpe Söyleşisi (8 Ekim 2015) "

Müzik

"BERLİN-MARIO RİSPO KONSERİ Mein Istanbul - Lieder der Sehnsucht Hüzün - benim İstanbul’um (27 Mayıs 2017)"

"KÖLN- Bach Tasavvuf Müziği İle Buluşuyor (23 Şubat 2017)"

"VARŞOVA- Doğu’dan Batı’ya Müzik Buluşmaları (23 Mart 2017)"

"BUDAPEŞTE- Bartók & Saygun Buluşmaları Konseri"

"KÖLN-Dersaadette Avrupa Müziği Konseri (17 Ekim 2014)"

"BRÜKSEL- Lamekan Embsemble Belçika’da(8-12 Mayıs 2015)"

"BRÜKSEL-Jordi Savall & Hespèrion XXI Ensemble – Dimitrie Kantemir’in İstanbul’u Konseri (24 Ekim 2015)"

"LONDRA- Emre Aracı “Sultanlarla Vals” Konseri (27 Kasım 2015)"

"KÖLN- İtri ve Bach Konseri (13 Kasım 2015)"

yıldönümü faaliyetleri

"VARŞOVA-Poznan Asya Günleri(7- 14 Nisan 2014)"

"VARŞOVA- Tarihi Fotoğraflarla 600 Yıllık Türkiye- Polonya Dostluğu Sergisi (23 Nisan 2014)"

"VARŞOVA- 600. Yılında Türkiye- Polonya İlişkileri Arşiv Belgeleri ve Bursa Sergisi(10-30 Nisan 2014)"

"VİYANA- Avusturya'ya Göçün 50. Yılı Etkinlikleri (8 Kasım 2014)"

sergi

"ROMA-İrem İncedayı'nın "Doğudan ve Batıdan Renkler veDesenler" Resim Sergisi(5 Haziran 2014)"

"KÖLN- İstanbul'da Almanlar, Köln'de Türkler Sergisi (1 Şubat 2017)"

"LONDRA- Harflerin Sanata Dönüştüğü Sergi (8 Kasım 2017)"

"ROMA- Osmanlı Kaftanları Sergisi (4 Mayıs 2017)"

"VARŞOVA- Tatiana Falewicz ve Anastazja Cariuk'un Türkiye Fotoğrafları Sergisi (1 Mart 2017)"

"VARŞOVA-"Polonya Arşivlerindeki Osmanlı ve Polonyalı İlk Elçilerin Gittiği Şehir: Bursa" Sergisi(12 Mart 2014)"

"LONDRA-İngiltere Parlamentosunda 1. Dünya Savaşı Esirlerinin Hatıraları Sergilendi"

"KÖLN- Köln'de "Bir Başkentin Oluşumu Almanca Konuşan Mimarların İzleri Sergisi (20 Aralık 2015- 8 Ocak 2016)"

kaynak enstrümanlı

evrensel değerler

insan hakları

"LONDRA-Anadolu Ajansı Objektifinden Dünya Fotoğraf Sergisi(21 Şubat 2014)"

15 Temmuz

"KÖLN- 15 Temmuz Demokrasi Konferansı Köln (12 Temmuz 2017)"

"ROMA- 15 Temmuz Anma Etkinliği (9 Kasım 2017)"

sahne sanatları

"PARİS- Küçük Hiçlikler Tiyatro Oyunu (7-15 Nisan 2015)"

Türk mutfağı

"BUDAPEŞTE- Geleneksel Türk Ev Yemekleri Kursları (15 Şubat 2014)"

"VARŞOVA-Geleneksel Türk Yemekleri Atölyesi Yarışması(15 Nisan-15 Mayıs 2014)"

sergi

"BERLİN- Alberto Modiano Fotoğraf Sergisi (1 Eylül 2017)"

"BUDAPEŞTE- Kanuni Sultan Süleyman Sergisi"

"LONDRA- Eskizlerden Tablolara Sultan Abdülaziz Sergisi"

"PARİS- Eskizlerden Tablolara Sultan Abdülaziz Resim Sergisi"

"ROMA- Ressam Şefkat İşlegen'in "Yaşam Anahtarları" Resim Sergisi"

"VARŞOVA- Tezhip ve Kaligrafi Sergisi"

"VİYANA- "16. Yüzyıl Dâhisi Matrakçı Nasuh" Sergisi"

"VARŞOVA- 3D'li Fotoğraflarla Türkiye Sergisi(27 Şubat-5 Mart 2014)"

"BRÜKSEL-Fatih Mika'nın Sonsuz Emanet Gravür Sergisi (5-25 Şubat 2014)"

"LONDRA- Çanakkale Savaşı Fotoğrafları Sergisi (14-27 Mart 2014)"

"ROMA-İsmail Acar Sergisi (2-5 Mart 2014)"

"VARŞOVA- IRCICA Sergisi (23 Nisan 2014- 29 Mayıs 2014)"

"BUDAPEŞTE- Fotoğraf Sergisi “Günüşiğini Paylaşmak” (11 -29 Haziran 2014)"

"AMSTERDAM- Gün Işığını Paylaşmak Sergisi (Aralık 2014)"

"VARŞOVA- Çanakkale Savaşı Sergisi Krakov Açılışı (19 Şubat 2015)"

"KÖLN- Köln’de Ara Güler “İstanbul’un Gözü” Fotoğraf Sergisi Açılışı (11 Aralık 2015)"

"ROMA- Osmanlı Kaftanları Sergisi (4 Mayıs 2017) "

edebiyat

"PARİS- “Cahit Zarifoğlu’nun 7 Güzel Adamı”"

"LONDRA- Tarık Tufan Söyleşisi “Anlatmak için Yaşamak” (15 Nisan 2015)"

"LONDRA- Mario Levi Okur Buluşması (18 Mayıs 2015)"

"VİYANA- Viyana Yunus Emre Enstitüsünde Mehmet Akif Ersoy’u Anma Söyleşisi (21 Kasım 2015)"

sinema

"KÖLN- İstanbul Belgesel Film Günleri (1 Eylül 2017)"

"LONDRA- Türk Filmi Gösterimi (1 Mayıs 2017)"

"KÖLN- Köln’de “Ertuğrul 1890” Film Gösterimi"

"ROMA- İtalya Bari’de Türk Sinema Günleri Düzenlendi (9-11 Haziran 2015)"

süreklilik arz eden faaliyetler

"ROMA- Floransa Türk Film Festivali (17 Şubat 2017)"

"LONDRA- Türk Filmleri Haftası (7-17 Mayıs 2015)"

hat sanatı

"LONDRA- Londra’da Osmanlı Hat Sanatı Üzerine Söyleşi"

"VARŞOVA- Mimar Sinan’ın Muhteşem Yüzyılı Minyatür, Tezhip ve Hat Sergisi(10 Ocak-21 Şubat 2014)"

"BERLİN- “Türk Hat Sanatından Bir Seçki” Sergisi"

minyatür

"VARŞOVA- Mimar Sinan’ın Muhteşem Yüzyılı Minyatür, Tezhip ve Hat Sergisi(10 Ocak-21 Şubat 2014)"

"LONDRA- Matrakçı Nasuh Tanıtım Programı ve Minyatür Atölyesi (Ağustos 2014)"

kültürel miras

UNESCO

dünya mirası

"BUDAPEŞTE- Hitit Medeniyeti ve Hattuşa (25 Şubat 2017)"

"KÖLN- Köln Roma Germen Müzesinde Göbeklitepe Sergisi (26 Şubat 2015)"

"BRÜKSEL- Brüksel “Göbekli Tepe- Medeniyetin Doğuşu” Paneli (4 Kasım 2015)"

"BERLİN- “Pergamon” Anadolu’da Hellenistik Bir Başkent Konferansı (10 Kasım 2015) "

somut olmayan kültürel miras

"AMSTERDAM- Yunus Meddah Oyunu (29 Ocak 2017)"

"BERLİN- Hacivat ve Karagöz Kütüphanede (1 Aralık 2017)"

"VARŞOVA- Karagöz Varşova Kral Sarayında (1 Ekim 2017)"

"KÖLN- Köln’de İki Dilli Karagöz Gösterisi"

"VARŞOVA- 21 Mart Nevruz Bayramı ve Aşıklar Günü (21 Mart 2014)"

"LONDRA- Mevlana’nın Çağrısı İngiltere ve İskoçya’da Yankılandı (16-17 Ocak 2015)"

"PARİS- Paris’te Nevruz Kutlaması (24 Mart 2015)"

"BUDAPEŞTE- Masallar Günü Karagöz Gösterisi (28 Kasım 2015)"

"BERLİN- Osmanlı’da Hat, Ebru ve Tezhip Sanatları Konferansı (5-7 Kasım 2015)"

eğitim

konferans

"BERLİN- Altaylar’dan Tuna’ya Türk Dili Dünyası Konferansı (11 Haziran 2017)"

"BERLİN- Osmanlı’da Hat, Ebru ve Tezhip Sanatları Konferansı (5-7 Kasım 2015)"

"BUDAPEŞTE- 11. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı"

"ROMA- “Türk Medeniyetinin Tıp İlmine Katkıları”"

"VARŞOVA- “Tarihte Türk Okçuluğu” Konferansı"

"ROMA- Napoli Türk Sanatları Kongresi (16-18 Eylül 2015)"

sertifika programı

"BRÜKSEL-Gent Üniversitesi’nde Selçuklu ve Osmanlı Tarihi Dersi Sertifika Programı"

müzik

"BUDAPEŞTE- Türk Çayı Eşliğinde Müzik Akşamları (1 Ocak 2017)"

"PARİS- Fahir Atakoğlu – Rubato Konseri (1 Haziran 2017)"

"AMSTERDAM- Gönlüm Düştü Bu Sevdaya Konseri"

"AMSTERDAM- Tanburi Cemil Bey Konseri"

"BERLİN-Berlin’de Golden Horn Brass Konseri"

"BRÜKSEL- Brüksel’ de ‘Osmanlı Davulları’ Konseri"

"LONDRA- Osmanlı Klasik Müziği Konseri: Haliç"

"VİYANA- 8. Türk Musikisi Akşamı"

"LONDRA- İstanbul Şarkıları Konseri (25 Ocak 2014)".

"BRÜKSEL- Aylin Taşçı ve Grubu – Osmanlı Kadın Bestekarların Müziği(9 Mart 2014)"

"BUDAPEŞTE-MÜPA Konseri(18 Nisan 2014)"

"LONDRA- Nihavend Müzik Grubunun Klasik Türk Müziği Konseri (5 Temmuz 2014)"

23 Nisan

"BERLİN-23 Nisan Sokak Şenliğinde Türk Kültürü ve Sanatı Tanıtma Şenliği(18-19 Nisan 2014)"

"AMSTERDAM- 23 Nisan Etkinliği (23 Nisan 2017)"

Balkanlar

hedefe dahil olma

festival

"BÜKREŞ- Etnorama Azınlıklar Festivali (1 Mayıs 2017)"

"MOSTAR- Mostar Yaz Festivali (25 Ağustos 2017)"

"BÜKREŞ- Avrupa Dil Festivali (1 Eylül 2017)"

"TİRAN- Berat Multikültürel Festivalinde Türkiye (23-25 Temmuz 2015)"

"BÜKREŞ-Çay ve Kahve Festivali (17-19 Ekim 2014) "

fuar

"PODGORİTSA- Uluslararası Kitap Fuarı Onur Konuğu Türkiye(4-11 Mayıs 2015)"

müzik

"ZAGREB- Dubrovnik Yaz Festivali “Hakan Şensoy şefliğinde Dubrovnik Flarmoni Orkestrası Konseri (1 Temmuz 2017)"

"TİRAN- Tiran Caz Festivali (24-27 Temmuz 2014)"

"PRİŞTİNE- Avrupa Yaz Müzik Akademisinde (ESMA 2015) Güloya Altay Konseri (19-30 Temmuz 2015)"

"TİRAN-16. Maria Kraja Uluslararası Şan Festivali (31 Ekim -1 Kasım 2014) "

sinema

"SARAYBOSNA- Sarajevo Film Festivali(20 Ağustos 2017)"

"ÜSKÜP- Cinedays 16. Avrupa Film Festivali (1 Kasım 2017)"

ÜSKÜP-ASTERFEST Uluslararası Film Festivali (29 Mayıs 2014)

KÖSTENCE- Tulça’da 9. İnternetik Film Festivali 25 Temmuz 2014)

TİRAN-6.Uluslararası Durres Film Festivali-Türkan Şoray’la Söyleşi(9-14 Eylül 2014)

hedef enstrümanlı

evrensel değerler

engelliler odaklı

"SARAYBOSNA- “Sanata Dokun” Resim Heykel Sergisi (15 Ekim 2015)"

müzik

PRİZREN- Ethno Flamenco Konseri (14 Şubat 2014)

"İPEK- Nemide Begolli Yönetiminde OJQ Kadınlar Korosu (1 Şubat 2017)"

İPEK-Elvis& Julian Konseri (26 Nisan 2014)

sergi

"İŞKODRA- Haxhi KASTRATİ Söyleşi ve Resim Sergisi (9 Kasım 2017)"

"İPEK-İpek'te Odhise Paskali Uygulamalı Güzel Sanatlar Lisesi Yılsonu Sergisi"

"İPEK-Liridona Gjuka Resim Sergisi(7 Mart 2014)"

"SARAYBOSNA- Heykeltıraş ve Ressam Adis Lukach Sergisi(2Nisan 2014)"

"PRİŞTİNE-Renea Begolli Resim Sergisi (20-31 Ekim 2014)"

"PRİŞTİNE- İsmet Bölükemini Sulu Boya Resim Sergisi (13 Mart 2015)"

hedef ve kaynak enstrümanlı

kültürel miras

UNESCO

"ÜSKÜP- Uluslararası Çalıklı Hıdırellez Festivali kapsamında Balkan Havaları Konseri (8 Mayıs 2017)"

din

"KÖSTENCE- Sarı Saltuk Buluşmaları (1 Eylül 2017)"

"MOSTAR- Stolac Ramazan Eğlenceleri (25 Mayıs 2017)"

"SARAYBOSNA- Saraybosna Filarmoni Orkestrası Ortak Ramazan Konseri(20 Haziran 2014)"

"SARAYBOSNA- Hilve-i Şerif Sergisi"

konumlandırma

dostluk

"PRİŞTİNE- Korolorla Dostluk Konseri (1 Mayıs 2017)"

"PRİZREN- Korolarla Dostluk Konseri (10 Aralık 2017)"

kardeşlik

"FOYNİTSA- Bosna Hersek Türkiye Kardeşliği Resim Sergisi(11 Mart 2014)"

konferans

"BELGRAD- “Modern Türkiye, Balkanlar ve Avrupa” Konferansı (2 Ocak 2017)"

"İŞKODRA- Osmanlı Devlet Arşivlerinde İşkodra(17 Kasım 2014)"

"TİRAN- Osmanlı Dönemindeki Arnavut Sadrazamlar Sergisi ve Konferans (28 Kasım 2017)"

"BELGRAD- Osmanlıdan Önce ve Sonra Balkanlarda Devlet ve Toplum Sempozyumu"

"BÜKREŞ-Dobruca’dan Türkiye’ye Yapılan Göçler (28 Şubat 2014)"

"KÖSTENCE- Türküleriyle Adakale Toplum Yapısı Konferansı (31 Ekim 2014)"

"İPEK-Balkanlar ve Kosova’daki Türk İslam Mimarisi Konferansı (26 Aralık 2014)"

"KÖSTENCE- Yunus Emre ve Mihai Eminescu Konferansı (1 Şubat 2017)"

"TİRAN-Balkanlar’da Tasavvuf Sempozyumu (22 Mayıs 2014)"

KÖSTENCE- Ölümünün 100. Yılında İsmail Gaspıralı Konferansı(26 Eylül 2014)

müzik

"PODGRİTSA- Balkan Havaları Konseri (1 Temmuz 2017)"

"ZAGREB- Türk –Hırvat Diplomatik İlişkilerinin 25. Yılı Konseri (3 Nisan 2017)"

"BELGRAD- ‘İstanbul’dan Belgrad’a Balkan Ezgileri” Nina Strugar ve Ekibi (1 Nisan 2017)"

"FOYNİTSA- Kiselyak’ta Sufi Müzik Konseri"

"İPEK- ‘Kosova’nın Sesleri Türk Müziği’"

"KÖSTENCE- Köstence’de ‘Tuna Boylarında Balkan Ezgileri” Konseri"

"PRİZREN- ‘Balkanlarda Türk Müziği Esintisi"

"BUDAPEŞTE-Tamas Kobzos ve Erdal Şalıkoğlu Konseri (26 Ocak 2014)"

"İPEK- Aluş Nuş Yönetiminde Balkan Türk Müziği Derneği Konseri (20 Şubat 2015)"

"BÜKREŞ- Anton Pann Müzik Grubu Romanya Turnesi (16-22 Haziran)"

"ÜSKÜP- Rumeli Saray Müziği Konseri"

edebiyat

"TİRAN- Arnavut Öğrencilerin Dilinden Mevlana Programı"

"MOSTAR- Bosna-Hersek Süreli Yayınlarında Türk Edebiyatı (6 Haziran 2017)"

sergi

"İPEK- Geleneksel Sanattan Zanaata: Ortak Kültür Ürünleri Sergisi (1 Mayıs 2017)"

"SARAYBOSNA- İstanbul ve Saraybosna Resimleri Sergisi (18 Eylül 2014)"

"BÜKREŞ-Romanya’da Osmanlı Mimarisi Sergisi (3Ekim 2014)"

"BÜKREŞ- Romanya Köylüler Müzesinde Osmanlı Kıyafetleri Seramik Sergisi (12 Şubat 2015)"

"ÜSKÜP- Makedonya’da Osmanlının Kültürel Etkileri Sergisi (26 Şubat 2014)"

"ÜSKÜP- Mabetlerimiz Sergisi (17-19 Mart 2014)"

"SARAYBOSNA- Mistik Işık Sergisi (21 Mayıs 2015)"

sahne sanatları

"MOSTAR- “Tercihim Türkçe Projesi” kapsamında Kiflacı Ajla Tiyatro Oyunu"

kaynak enstrümanlı

evrensel değerler

insan hakları

"FOYNİTSA- Ahidname Günü Kutlamaları (12 Mayıs 2017)"

"FOYNİTSA- 28 Mayıs Ahidnâme Günü Programı"

"KÖSTENCE- Mevlana'nın Hoşgörüsünden Yunus'un İlmine Sevgi Buluşmaları (23 Nisan 2015)"

bağımlılıkla mücadele

"TİRAN- Uyuşturucu Özgürlüğün Sonu (28 Nisan 2017)"

kadın hakları

"PRİŞTİNE- Priştine’de Kadınlar Günü Konseri"

engelliler odaklı

"İPEK- Okumak Engel Dinlemez Kulübü (30 Ocak 2017)"

"PRİZREN- Okumak Engel Dinlemez Kulübü (4 Ocak 2017)"

"PRİZREN- Prizren’de Engelliler İçin Ahşap Boyama Kursu"

"PRİZREN-Müsküler Distrofi Derneği Fotoğraf Sergisi(6 şubat 2014) "

sinema

"İPEK- Türk Sineması Haftası (16- 23 Haziran 2014)"

"İPEK- Türk Sinema Gösterimleri ve Semih Kaplanoğlu Söyleşisi (10 Aralık 2015)"

"İŞKODRA- Somuncu Baba Aşkın Sırrı Filmi Gösterimi ve Gala Gecesi (24 Kasım 2017)"

"TİRAN-Beyaz Perdeden Yansımalar (27 Ocak 2014)

"FOYNİTSA-Çanakkale Yolun Sonu Filmi Gösterimi (26 MART 2015)"

"ÜSKÜP- "Aşkın Sırrı: Somuncu Baba" Filmi Gösterimi"

Türkiye Günleri

"TİRAN- Türkiye Günleri (4-6 Ekim 2017)"

"PODGORİTSA- Karadağ'da "Türkiye Günleri" Programı"

"TİRAN- Saranda Türk Kültür Tanıtım Günleri (18-20 Ağustos 2014)"

İŞKODRA- Türk Kültürü Tanıtım Günleri (19-24 Eylül 2014)

"İŞKODRA- İşkodra'da 2.Türkiye Günleri Coşkusu (8-10 Eylül 2015)"

müzik

"KÖSTENCE- Köstence'de Mehter Rüzgârı"

"ÜSKÜP-Burhan Öçal- Hüsnü Şenlendirici Konseri (21 Haziran 2014)"

"TİRAN- Piyanist Tuluyhan Uğurlu Konseri (9 Nisan 2015)"

"SARAYBOSNA- Can Atilla Saraybosna'da Konser (30 Eylül 2015)"

"BELGRAD- Borusan Quartet Konseri (10 Kasım 2017)"

"BÜKREŞ- Tuluyhan Uğurlu Konseri"

"PRİŞTİNE- Kosova'da Türk Caz Rüzgârı"

"ÜSKÜP- Kerem Görsev Trio Konseri (5 Kasım 2015)"

"PRİZREN- Türk Sanat Müziği Konseri (1 Şubat 2014) "

"BÜKREŞ-Şükrü Fırat ile Ney Dinletisi (21 Şubat 2014) "

"PRİŞTİNE- Bülent Evcil Konseri (29 Eylül 2014) "

"PRİZREN- Prizren’de Piyano ve Flüt Konseri (27 Şubat 2015) "

süreklilik arz eden faaliyetler

"PRİŞTİNE- 6. Türk Caz Haftası (23 Mayıs 2017)"

"PRİŞTİNE- 3.Türk Caz Haftası (17-19 Nisan 2014)"

"PRİŞTİNE- Kosova Caz Haftası (4 Nisan 2015)“

el sanatları

"FOYNİTSA- Tel Kırma, Sim Sarma ve Tel Sarma Kursları (18 Eylül 2017)"

"FOYNİTSA- Feretiko (Rize Bezi Dokuma) Kursu (11 Eylül 2017)"

"KÖSTENCE- Köstence’de Geleneksel Türk Takıları ve İpek Kozası Tanıtımı"

“PRİŞTİNE- Kosova’da Halı Dokuma ve Tel Kırma Kursları“

Türk mutfağı

"KÖSTENCE- Türk Yemekleri Kursu (Aralık 2014)"

"ÜSKÜP- “Yedi İklim Yedi Sofra” Türk Yemeği Akşamları (1 Ekim 2017)"

"BÜKREŞ- “Geleneksel Türk Börekleri Kursu”"

"PODGORİTSA- Podgoritsa’da Türk Yemekleri Tanıtım"

"PODGORİTSA- Geleneksel Osmanlı Mutfacı Tanıtımı (18 Haziran 2015)"

sahne sanatları

"TİRAN- “Türk Oyunları Gösterisi” Program"ı

"ÜSKÜP- “Türk Masal Saati”"

edebiyat

"BELGRAD- Sadık Yalsızuçanlar Okur Buluşması"

"ÜSKÜP- Ahmet Ümit Üsküp’te Okurlarıyla Buluştu (18-20 Mayıs 2015)"

"PRİZREN-Mehmet Akif Ersoy Ata Diyarı Kosova’da Anıldı"

"İŞKODRA- İškodra’da Türk Şiirleri Akşamı(21 Şubat 2014) "

sergi

"İŞKODRA- “Hayalimdeki İstanbul” Resim Yarışması"

"İŞKODRA-Süleyman Saim Tekcan’ın Gravür Sergisi “At’nağme”"

"PRİŞTİNE- Rauf Tuncer Sergisi (11 Kasım 2014)"

"KÖSTENCE- “Piri Reis ve Türk Denizciliği” Resim Sergisi (20 Kasım-5 Aralık 2014)"

"TİRAN- “Konstantiniyye ‘den İstanbul’a : 19. Yy Ortalarından 20.yy’a Boğaziçi Fotoğrafları” ve “Bir Hikayem Var: Türkiye’den Genç Sanat” Sergileri (20 Ocak 2015)"

"FOYNİTSA- 100. Yılında Çanakkale Zaferi Resim Sergisi (18 Mart 2015)"

"SARAYBOSNA- “Matrakçı Nasuk Balkanlarda” Paneli ve Minyatür Sergisi(8-9 Nisan 2015)"

"TİRAN- Devrim Erbil İstanbul’dan Sevgilerle Sergisi(16 Mayıs 2015)"

"PODGORİTSA- Mustafa Dedeoğlu Anadolu ve İstanbul Fotoğraf Sergisi (21 Şubat 2017)"

"PRİŞTİNE- Anadolu Motiflerinin Dili Sergisi (1 Mayıs 2017)"

"KÖSTENCE- Poetik Şehirler İstanbul- Edirne Sergisi (25 Temmuz 2014) "

"SARAYBOSNA- Matrakçı Nasuk Balkanlarda” Paneli ve Minyatür Sergisi(8-9 Nisan 2015) "

"İŞKODRA-Süleyman Saim Tekcan’ın Gravür Sergisi “At’nağme”"

"TİRAN- “Deveran Aralığı” Resim Sergisi"

"ZAGREB- “Konstantiniyye’den İstanbul’a Boğaziçi Fotoğrafları” Sergisi"

kültürel miras

UNESCO

"İŞKODRA-Mevlana Felsefesi Ney ve Sema Gösterisi(8 Mayıs 2014)"

"PRİŞTİNE-Karagöz ve Hacivat Gösterisi (3 Haziran 2014)"

"ÜSKÜP- Geleneksel Türk Kahvesi Tanıtımı (13 Haziran 2014)"

"BÜKREŞ- “Sevgi Buluşmaları” Sema Gösterisi (23 Nisan 2015)"

"BÜKREŞ- Bahar Bayramı (Nevruz) (1 Mart 2017)"

"KÖSTENCE- Bahar Bayramı Nevruz Kutlamaları (25 Mart 2017)"

"PODGORİTSA- Sema Âyini (15 Haziran 2015)"

"SARAYBOSNA- Karagöz –Hacivat Geleneğinin Canlandırılması (1 Nisan 2017)"

"ZAGREB- Bir Fincan Mutluluk: Bir Türk Kahvesi Hikayesi (2 Ekim 2017)"

"MOSTAR- 2. Karagöz-Hacivat Gölge Oyunu Festivali"

"FOYNİTSA- Ebru Sergisi ve Ney Dinletisi Eşliğinde Ebru Gösterisi (3 Şubat 2014)

"İŞKODRA- 742. Vuslat Yıldönümünde Mevlana Anması (20 Aralık 2015) "

"PODGORİTSA- Sema Gösterisi"

moda

"KÖSTENCE- Köstence’de Sultan Kıyafetleri Defilesi (28 Mayıs 2015)"

23 Nisan

"SARAYBOSNA- Çocuk Şenliği (26 Nisan 2017)"

"SARAYBOSNA- Bosna Hersek 23 Nisan Çocuk Bayramı’nı Kutladı"

